

Ettevõtlik kool

ETTEVÕTLIK KOOL

TAHAN-SUUDAN-TEEN

ETTEVÕTLIKU ÕPPE JUHENDMATERJAL

Koostaja: Arne Piirimägi
Toimetajad: Kristi Ruusamäe,
Hälis Rooste ja Lauri Jalonen

ETTEVÕTLIKU ÕPPE JUHENDMATERJAL

Koostaja: Arne Piirimägi
Toimetajad: Kristi Ruusamäe,
Hälis Rooste ja Lauri Jalonen

© - Ida-Viru Ettevõtluskeskus, 2011

Koostajad: Arne Piirimägi (Tartu Ülikooli Narva Kolledž)

Kristi Ruusamäe (Ida-Viru Ettevõtluskeskus)

Hälis Rooste (Ida-Viru Ettevõtluskeskus)

Lauri Jalonen (Nutifikaator OÜ)

Trükki toimetanud: kommunikatsioonibüroo Jugaste Liiva ja Partnerid

Keeleline toimetus: Ene Vadi

Kujundus: Meediaportaal

Trükk: Multiprint

ISBN 978-9949-30-289-5 (trükis)

ISBN 978-9949-30-290-1 (pdf)

Ettevõtliku õppe juhendmaterjali valmimist toetas Ettevõtluse Alustamise Sihtasutus ja Euroopa Liidu Sotsiaalfond projekti "Ettevõtlik kool - Koostöö ettevõtjaga" raames ja Kesk-Läänemere Interreg IVA programm 2007-2013 projekti "Enterprising SELF" raames

SISUKORD

SISSEJUHATUS	11
1. ETTEVÕTLIK HARIDUS	12
1.1. Ettevõtliku hariduse ajaloost	12
1.2. Ettevõtliku õppe mõju õppetöö kvaliteedile	12
2. ETTEVÕTLIKU ÕPPE MÄÄRATLUS	13
2.1. Mõiste	13
2.2. Ettevõtlik kool	14
2.3. Ettevõtlikkuse kujunemist toetav õppeprotsess	14
2.4. Õpetaja	16
3. ETTEVÕTLIK TUND	18
3.1. Soovitusi tunni (tegevuse) ülesehituseks	18
3.2. Ettevõtlikuma lähenemise kujundamine õppetunnis	23
4. KOOSTÖÖ KOOLIVÄLISTE PARTNERITEGA JA LÕIUMINE. PRAKTILISED JUHENDID	27
4.1. Väljakutsed Eesti haridusele	27
4.2. Soovitusi koostööks lapsevanemaga	28
4.2.1. Abivormid õpetajale lapsevanemate ja hooldajatega koostöö planeerimiseks	29
4.2.1.1. Kaaskiri soovile täpsustada koostöö võimalusi	30
4.2.1.2. Küsimustik lapsevanematele/hooldajatele	31
4.2.1.3. Kodutöö küsimustik	33
4.3. Soovitusi koostööks kooliväliste partneritega	35
4.3.1. Abivormid õpetajale koolivälise organisatsiooni ja kooli koostöö planeerimiseks	37
5. MATERJALE HINNANGUTEKS/ENESEHINNANGUTEKS	43
5.1. Õpetaja ja ettevõtlik haridus kooli õppetöös	43
5.2. Õpetaja hinnang õpilase edukusele	47
5.3. Õpilase enesehinnang	48

5.3.1. Isikuomadused ja oskused	48
5.3.2. Ettevõtlike oskuste ja hoiakute taseme hindamine	52
5.3.3. Kuidas ma õppisin	53
6. KOKKUVÕTE	54
7. KASUTATUD JA SOOVITUSLIK KIRJANDUS	55
8. ETTEVÕTLIKKU ÕPET TOETAVATE PROGRAMMIDE VEEBIAADRESSID	56
LISAD	57
1. Voldik õpetajale	57
2. Voldik lapsevanemale	57
3. Skeem „Koostöö ettevõtjaga“	57
PRAKTILISED NÄITED	58
Praktilisi näiteid ettevõtlikust õppimisest	58
1. Keeled	58
1.1. Põhikool (I aste)	58
1.1.1. Nukuteater Kiviõli I Keskkool	58
1.1.2. Raamatupoe mäng Kiviõli I Keskkool	62
1.1.3. Lugemisöö Jõhvi Gümnaasium	65
1.1.4. Eestimaa, tema keel, kirjandus, kultuur, ajalugu Toila Gümnaasium	67
1.2. Põhikool (II ja III aste)	70
1.2.1. Rahvapidu. Vastlad Narva Humanitaargümnaasium	70
1.2.2. Näitekirjandus. Teater. Urmas Vadi „Lendav laev” Toila Gümnaasium	73
1.3. Gümnaasiumiaste	75
1.3.1. Jõhvi Oma Filmifestival 2009 Jõhvi Oma Filmifestivali meeskond	75
2. Loodusained (loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika ja keemia)	78
2.1. Põhikool	78
2.1.1. Teadusbussi tulemine Illukale Illuka Kool	78
2.1.2. Tagajõe retk Tudulinna Põhikool	83
2.1.3. Veepäev Illuka Kool	86

2.1.4. Muudame meie linna ilusamaks Sillamäe Vanalinna Kool	91
2.2. Gümnaasiumiaste	93
2.2.1. Sügisfotod Avinurme Gümnaasium	93
3. Matemaatika	95
3.1. Põhikool	95
3.1.1. Korrutustabeli aktiivne kordamine Illuka Kool	95
3.1.2. Mänguplatsi korrastamine Sillamäe Vanalinna Kool	97
3.2. Gümnaasiumiaste	99
3.2.1. Ökoehitus Toila Gümnaasium	99
3.2.2. Uuringu läbiviimine Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium	100
4. Sotsiaalsed (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimese- ning usundiõpetus)	103
4.1. Põhikool (I aste)	103
4.1.1. Kodukoha tööraamat algklassidele Lohusuu Kool	103
4.1.2. Keskaegne muinasjutt Sillamäe Vanalinna Kool	106
4.2. Põhikool (II aste)	108
4.2.1. Ajalooline taimelava Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium	108
4.2.2. Meie Kindralid Illuka Kool	113
4.2.3. Meie kodumaa mineviku radadel Narva Humanitaargümnaasium	115
4.3. Gümnaasiumiaste	118
4.3.1. Looduselt loodusele Avinurme Gümnaasium	118
4.3.2. Käitumine konfliktiolukorras Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium	121
4.3.3. Põnevad klassijuhatajatunnid Ahtme Gümnaasium	123
5. Tehnoloogia- ja kunstained (tööõpetus, tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus ning kunst ja muusika)	126
5.1. Põhikool	126
5.1.1. Emadepäeva kontsert Kiviõli I Keskkool	126
5.1.2. Koolilaul 2011 Kiviõli I Keskkool	128
5.1.3. Kõpsetamine on lahe! Avinurme Gümnaasium	131

5.1.4. Moeetendus „Glamuur“ Toila Gümnaasium	133
5.1.5. Imed oma kätega Sillamäe Vanalinna Kool	135
5.1.6. Vanast uus Kiviõli I Keskkool	137
5.1.7. Kooli laat Illuka kool	139
5.2. Gümnaasiumiaste	142
5.2.1. Mäng „Elav skulptuur“ Ahtme Gümnaasium	142
5.2.2. Kunstiajalooõpetaja töövari Aseri Keskkool	144
6. Kehaline kasvatus	146
6.1. Põhikool (I aste)	146
6.1.1. Antiikolümpiamängud Kiviõlis Kiviõli I Keskkool	146
6.2. Põhikool (II aste)	150
6.2.1. Poni tervisepäev Illuka Kool	150
6.3. Gümnaasiumiaste	152
6.3.1. Tervisepäev Ahtme Gümnaasium	152
7. Koolieelsed lasteasutused	154
7.1. Memoriin „Kodukant“ Avinurme Lasteaed Naerulind	154
7.2. Putukate hotell Avinurme Lasteaed Naerulind	157
7.3. Kokko-kokko koorekene Illuka Kooli lasteaed	160
7.4. Kingitus kõige nõrgemale Jõhvi Lasteaed Kalevipoeg	162
7.5. Mölder Jõhvi Lasteaed Kalevipoeg	165
7.6. „Raamat on sõber, kes alt ei vea.“ (H. Käo) Kiviõli Lasteaed Kannike	168
7.7. Seemnest kasvab puu või lill Narva Lasteaed Punamütsike	171
7.8. Kauplemine euroga Avinurme Lasteaed Naerulind	175
7.9. Sirgukeste söögimajad Narva Lasteaed Punamütsike	178
7.10. Me perenaised oleme... Tudulinna Lasteaed	181
7.11. Teater Marionetid Sillamäe Lasteaed Päikseke	184

SISSEJUHATUS

*Innovatsioon on võime loovalt mõelda
ning erinevalt tegutseda,
seda kasulikult ja efektiivselt viisil.
Alar Karis, Tartu Ülikooli rektor*

2011. aasta oktoobri algul toimunud ettevõtlusnädalat kommenteerides väitis sotsioloog Ülo Vooglaid, et ehkki ettevõtluse tähtsust ei saa üle hinnata, on kogu Euroopa Liidus tõdetud selle edenemist üle kivide ja kändude. Eesti probleemina ilmnis ettevõtlusteadmiste nappus ja nende inimeste vähesus, kes suudaksid seda teadmist väärtuseks pidada. (Vooglaid 2011)

Inimese areng ja kujunemine algab ikka lapseast ja oluline roll on siin nii perekonnal kui koolil. Koolina käsitleme käesolevas materjalis nii alusharidust võimaldavat koolieelset lasteasutust kui üldhariduskooli. Ehkki eesmärk on luua **õpilasele** sobiv **õppekeskkond**, saab seda protsessi mõjutada eelkõige **õpetajat** toetades.

Materjal on koostatud, abistamaks nii õpetajaid kui ka ettevõtlikkuse koordinaatoreid ettevõtlike tegevuste planeerimisel, põhjendamisel ja ülesehitamisel erinevates õpikeskkondades (koolitund, õppetegevus jne). Lisatud on näiteid ja soovitusi ning abimaterjale, et hinnata enda ettevõtlikkust, leida koostöövõimalusi erinevate partneritega ning mudeleid koolivälise organisatsiooni kaasamiseks õppetöösse.

Käesoleva ettevõtliku õppe juhendmaterjali aluseks on Ida-Virumaal välja töötatud „Ettevõtliku kooli strateegia“ aastateks 2009–2025.(Strateegia)

Materjali koostajad toetuvad ettevõtlikkuse kui läbiva teema ja üldpädevuse käsitlustele riiklikes õppekavades: „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“ (KELARÕK), „Põhikooli riiklik õppekava“ (PRÕK) ja „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ (GRÕK).

EAS-i ja ESF-i ning Interreg IV Kesk-Läänemere programmi rahastamisel valminud töös kasutatakse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud kavas „Olen ettevõtlik“ toodud analüüse, mis käsitlevad riikliku õppekava alusel lasteaias ja koolis toimuvat õpet ja selle vastavust ettevõtliku inimese ideaalile. Samuti kasutatakse aastatel 2010–2011 Interreg IVA projekti „Ettevõtlikkuse haridus Roots, Eestis, Lätis ja Soomes“ (Enterprising Education in Sweden, Estonia, Latvia and Finland – Enterprising SELF) raames Ida-Virumaa Ettevõtluskeskuse ja Tartu Ülikooli vahel sõlmitud lepingu alusel toimunud koolituste „Ettevõtliku hariduse koolitus õpetajatele“ materjale. Rahvusvahelist kogemust kajastatakse Šoti Strathclyde'i Ülikooli õppejõudude koolituse „Ettevõtlikkusõppe praktilise rakendamise rahvusvaheline kogemus õpetajakoolituses“ materjalide kaudu. Samuti kasutatakse projekti „Enterprising SELF“ tegevuste raames saadud kogemusi ning materjale (SELF).

1. ETTEVÕTLIK HARIDUS

1.1. Ettevõtliku hariduse ajaloost

„Meie põlvkonna suurim avastus on see, et inimene võib muuta oma elu, muutes oma meele hoiakuid,“ leidis Ameerika filosoof ja psühholoog William James (1842–1910) üle-eelmise sajandi lõpus.

Ettevõtlikkuspädevus on kujundatav. Probleeme ja neis peituvaid võimalusi nägevaid, eesmärke püstitavaid, ideede loojaid ja elluvijaid ehk algatusvõimelisi noori on haridusprogrammi „Ettevõtlik kool“ raames koolitatud juba alates 2005. aastast. Ettevõtliku kooli võrgustikku kuuluvaid kooli- ja lasteaiajuhte, õpetajaid, lapsevanemaid, omavalitsusi, ettevõtjaid jt ühendab soov parandada hariduse kvaliteeti ja seeläbi ka noorte edukust elus. Võrgustikuga liitunud õppeasutustes omandatakse teadmisi ja oskusi ettevõtlikkuse võtmes – noorte endi planeeritud ja läbiviidud tegevused muudavad neid iseseisvamaks, õpilased teevad eesmärkide saavutamiseks koostööd nii omavahel kui ka haridusasutusest väljaspool olevate abijõududega.

Eestis on laiemalt käsitletud ettevõtlusõpet, mille mõiste ja sisu arendamisega tegeletakse Tartu Ülikoolis. Aastatel 2007–2008 viidi läbi projekt, mille eesmärk oli siis veel eelnõuna oleva RÕK-i ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi kirjeldatud ettevõtlusõppe arendamise ülesannete valguses arendada ettevõtliku õppe kompetentsi, et seeläbi toetada teadmistepõhise Eesti arengut. Projekti tulemusena loodi alus ettevõtlusõppe metoodika süsteemsetele uuringutele Eestis ja töötati välja ettevõtlusõppe kursuste tulemuslikkuse hindamise metoodika.

1.2. Ettevõtliku õppe mõju õppetöö kvaliteedile

Ettevõtlusõppe mõttekoja analüüs näitab, et innovaatilise lähenemiseta pole ettevõtliku inimese kujundamine efektiivne. Analüüsist on selgunud, et tänase kooli probleemid sellise inimese arendamise teel (materjalne nimetatud koolikorralduse väljakutseteks) on nii meie haridusasutuste juhtimises, õppeprotsessis, õppematerjalides kui ka õpetajas ja õppijas. (Olen ettevõtlik, lk 13)

Programmi „Ettevõtlik kool“ esimene mõjuanalüüs näitab, et Ida-Virumaa ettevõtliku koolivõrgustikku kuuluvate koolide õpilased paistavad silma väiksema koolist eemalejäämisega ning klassikordamise arvuga, saades seega koolis paremini hakkama. Nimelt oli Eesti Hariduse Infosüsteemi statistika põhjal 2009. ja 2010. aastal Ida-Virumaa Ettevõtluskeskuse (IVEK) võrgustikku kuuluvates koolides klassikursuse kordajate osakaal üle 200 õpilasega gümnaasiumis keskmiselt ca 0,7% (Eesti kõikide 200 õppuriga gümnaasiumide keskmine näitaja oli samal ajal 2,4%). Neli aastat tagasi oli sama näitaja IVEK võrgustikku kuuluvate koolide puhul 1,5%. Seega suureneb ettevõtliku õppe juurutamisel õpimotivatsioon, mis väljendub ka klassikursust kordama jäänute arvu vähenemises.

Kokkuvõtlikult on peamised väljakutsed aktiivõppe meetodite tõhusam rakendamine ja ettevõtete kaasamine koos õppekava laiema tõlgendamisega, õppekava loomingulisem tõlgendamine õppeprotsessis ning õppematerjalide julgem koostamine ja levitamine. Õpetajakoolitusele oodatakse süsteemsemat lähenemist ettevõtlikkuse kui mõtteviisi mõistmise arendamisel ja võimalusi siduda oma töö praktilise ettevõtlusega. Õppijatele tuleb võimaldada motiveerivat koolitööd.

2. ETTEVÕTLIKU ÕPPE MÄÄRATLUS

2.1. Mõiste

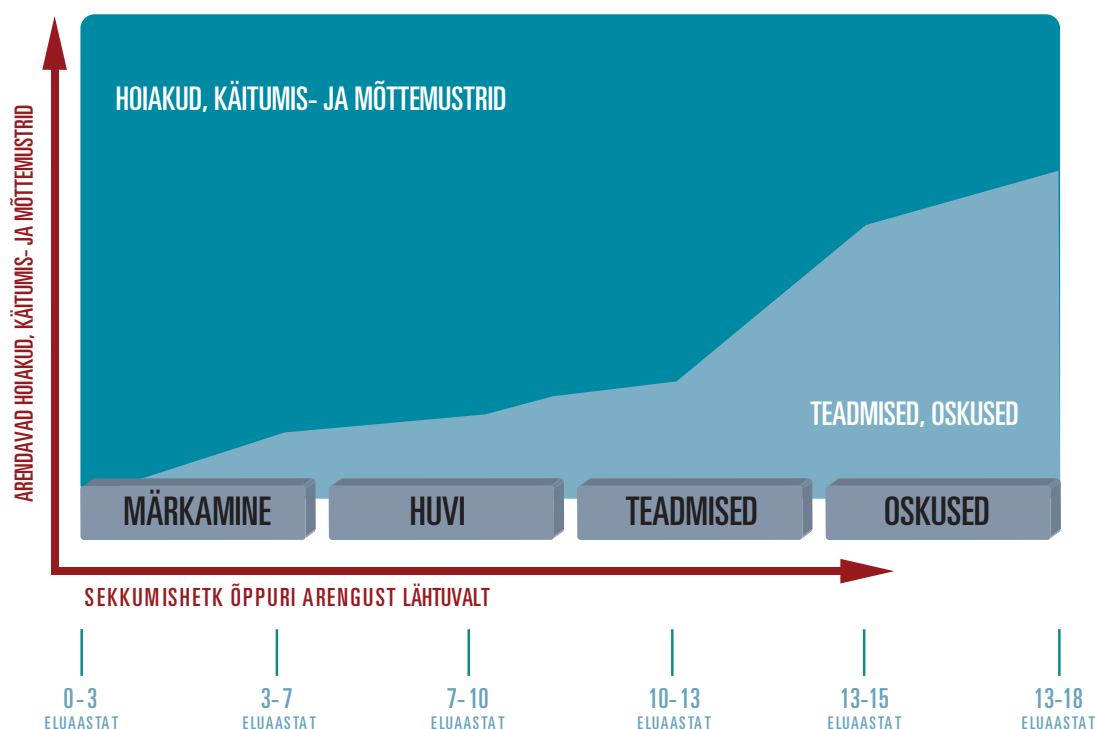
Hariduslikus kontekstis on sõnal „ettevõtlus“ tavakõnest oluliselt laiem tähendus ning ettevõtlust käsitletakse kui dünaamilist ja sotsiaalselt protsessi, kus üksikisikud kas üksi või üheskoos määratlevad uuendusvõimalused ja tegutsevad sihipäraselt nende elluviimise eesmärgil kas sotsiaalses, kultuurilises või ärilises kontekstis.

Ettevõtlusõppe eesmärk on suurendada nende inimeste hulka, kes suudavad ja tahavad muuta ideed tegelikkuseks nii enda, kohaliku kogukonna kui ettevõtte tasandil. Ettevõtlusõppe sisu määratlemisel on olulised kaks komponenti:

- **ettevõtlikkus** – isikuomadused/hoiakud ja oskused, mis suurendavad isiku võimekust võimaluste märkamisel ja nende realiseerimisel; see on vundament järgnevale komponendile;
- **teadmised ja oskused**, mida on vaja ideede edukaks teostamiseks: *mida, millal ja kuidas teha*.

JOONIS 1. Ettevõtlusõppe sisumudel lähtuvalt õpilase vanusest

(vt ka Olen ettevõtlik, lk 10, joonis 2)

Ettevõtlusõppe vundamendiks on ettevõtlikkuse kujundamine ja toetamine.

Ettevõtlikkus on hoiak, mida iseloomustavad loov ja uuenduslik mõtlemine, saavutusvajadus ja arukas juhtimine. Ettevõtlikkus, avalduv kõigis eluvaldkondades, viitab inimese võimele mõtteid tegudeks muuta. See eeldab loomingulisust, uuendusmeelsust ja riskivalmidust, samuti oskust võimalusi ära tunda, tegevust kavandada ja kavandatut ellu viia.

Ettevõtlik inimene saab iseendaga hakkama ja suudab muuta ühiskonda näiteks ettevõtja, ametniku või vabatahtlikuna. (Olen ettevõtlik, lk 11) Kuna majandus- ja ettevõtlusalased teemad on koolide programmides juba juurdunud, käsitleme käesolevas materjalis rohkem ettevõtlikkuse kui hoiaku ja valmisoleku kujundamist õpilastes. Ettevõtlikuks kujundab keskkond – seega vajame me ettevõtlikku õpetajat ettevõtlikus koolis.

2.2. Ettevõtlik kool

„Ettevõtlik kool” on haridusprogramm, mis on alguse saanud Ida-Virumaal ning suunatud ettevõtliku õppe integreerimisele koolisüsteemi, et tõsta hariduse kvaliteeti ja seeläbi noorte edukust elus.

Milleks arendada koolis oskust olla ettevõtlik?

Tänases maailmas muutuvad kiiresti nii tehnoloogiad, geopoliitiline situatsioon kui globaalne majandusruum tervikuna. Seetõttu peame suutma õppijaid ette valmistada töökohtadeks, mida veel ei eksisteeri, tehnoloogiate kasutamiseks, mida pole veel leiutatud, ning õpetama neid lahendama probleeme, mida me ei oska täna veel ettegi kujutada.

Selle saavutamiseks on **õppeprotsess** üles ehitatud nii, et **õpetaja on suunaja ja juhendaja**, kes võimaldab igal õpilasel osaleda talle **sobivas rollis ja vastutada oma õppimise eest**.

Õppetöö mõtestamiseks on **õpitav seostatud reaalse eluga** ning seda **rakendatakse praktikas**, kaasates partnereid.

Teadmiste ja oskuste paremaks omandamiseks kasutavad õpetajad **aktiivõppemeetodeid** ja teevad **koostööd, parendamaks õppeainetevahelist lõimumist**.

Õpilane osaleb enda õpitulemuste hindamises.

Ettevõtlikus õppes on **hariduse eesmärgiks** seatud **ettevõtliku hoiaku kujundamine**.

Rahvusvaheline kogemus kinnitab samuti, et ettevõtlikku õpet rakendades suureneb õpimotivatsioon, paraneb õpitulemus ja kujuneb ettevõtlik ehk **tahan-suudan-teen** eluhoiak.

Tahan-suudan-teen hoiakuga inimene/õpilane on julge algataja, otsib uusi lahendusi, on kõrge motivatsiooniga, tegutseb koos teistega, püstitab eesmärged, saavutab tulemusi, on vastutustundlik ja hooliv ning võimeline ise ennast analüüsima.

2.3. Ettevõtlikkuse kujunemist toetav õppeprotsess

Ettevõtlikkuse kujunemine õppeprotsessis toimub läbi erinevate tasandite:

Õpilane – areneb õppeprotsessist saadavate mõjutuste kaudu ja ettevõtliku inimesena panustab töörealiselt ühiskonna arengusse.

Õppeprotsess – on suunatud õpilase mõjutamisele ning sõltub põhiliselt õpetajast, kes selle üles ehitab.

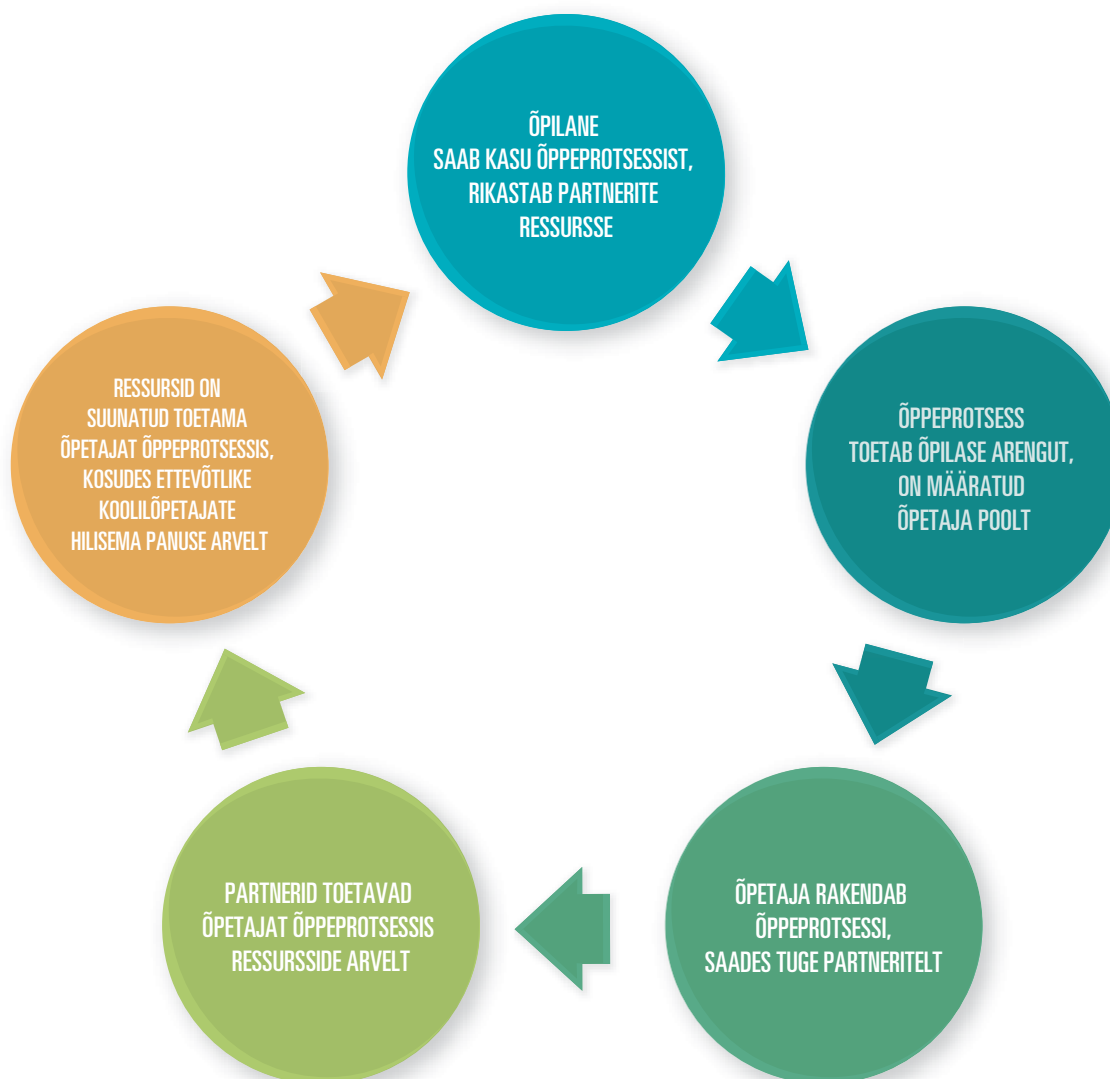
Õpetaja – põhiroll on õppeprotsessi ülesehitamine selliselt, et see võimaldaks õpilastel parimal viisil areneda, kaasates samal ajal sisendina kooli kui organisatsiooni ning ettevõtjate, lastevanemate ja kogukonna võimalusi.

Partnerid – kool, lapsevanemad, ettevõtjad ja kogukond toetavad õpetajat ettevõtliku õppeprotsessi kujundamisel, kasutades selleks enda käsutuses olevaid erinevaid ressursse.

Ressursid – partnerite kasutuses olemasolevad erinevad ressursid toetavad ettevõtliku õppeprotsessi, saades ise pidevalt juurdekasvu ellu astuvatest ettevõtliku hoiakuga kooliõpetajatest, kes nende ressursside arendamisesse panustavad.

- Raha – sponsortoetused, projektipõhised toetused, auhinnarahad, tasu partnereile osutatud teenuste eest jms.
- Spetsialistid, oskusteave – külalislektorid, erinevate tööde juhendajad, töövarju pakkujad, kaasalööjad kooli projektides jms.
- Hooned, rajatised – ruumid erinevateks tegevusteks, õppekeskkond, praktikakeskkond, töökasvatuse keskkond, ürituste korraldamise võimalused.
- Tehnilised vahendid – video- ja helitehnika, transport, tööriistad, IT valdkonna riist- ja tarkvara kasutamise võimalused jms.
- Sotsiaalsed võrgustikud – erineva tasandi kontaktvõrgustikud ettevõtjate, kolmanda sektori, ametnike, huvialade esindajate, rahvusvaheliste partnerite jt hulgas.
- Vajadused – partnerite erinevad vajadused, mida õpilased õppeprotsessi raames saaksid katta: nt meenete tegemine, erineva tasemega tõlketööd, keeleline korrektuur, abi- ja tugitegevused ettevõttes, küsitluste/intervjuude läbiviimine, ühekordsed lihttööd (nt koristamine) jms.

JOONIS 2. Ettevõtliku õppe tsükkel

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava sätestab, et õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu. (KELARÕK) Tal peab olema motiiv nii toimida – riiklik õppekava eeldab, et laps on ettevõtlik ja et õpetaja oma tegemistega toetab sellise suhtumise arengut. Inimesed ja ka lapsed on erinevad ning igal neist on omad eesmärgid, soovid ning väärtushinnangud. Siit ka vajadus arvestada laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms.

Riiklik õppekava nõuab lapse kaasamist tegevuste kavandamisse, suunamist valikute tegemisele ja tulemuste analüüsile. Õpetaja kui laste arengu suunaja ning arengut toetava keskkonna looja peab suutma õppe- ja kasvatustegevuses luua tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega. (KELARÕK § 5)

Õppetöö korraldus koolieelses lasteasutuses peab seega andma õpilasele võimaluse kõiki neid kompetentse kasutada.

„**Põhikooli riiklik õppekava**“ (PRÕK) ja „**Gümnaasiumi riiklik õppekava**“ (GRÕK) sätestavad seitsme üldpädevuse hulgas **ettevõtlikkuspädevuse** kui suutlikkuse ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ning tegevusvaldkondades, nähes probleeme ja neis peituvaid võimalusi. Oluline on oskus seada eesmärgid ja neid ellu viia, ning seda ka ühistegevusi korraldades. Õpilane on algatusvõimeline ja vastutab tulemuste eest, ta suudab reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske. (PRÕK, GRÕK § 4)

Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses, mille aluseks on õpetajate ning kooli, kodu ja teiste partnerite koostöö.

Õppe- ja kasvatuse rõhuasetused on erinevates vanuseastmetes erinevad.

Esimeses kooliastmes (1.–3. kl) on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetöök. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. (PRÕK § 8)

Teises kooliastmes (4.–6. kl) on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmiste- ja tegevusvaldkondade vastu. (PRÕK § 10)

Kolmandas kooliastmes (7.–9. kl) on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

3. ETTEVÕTLIK TUND

3.1. Soovitusi tunni (tegevuse) ülesehituseks

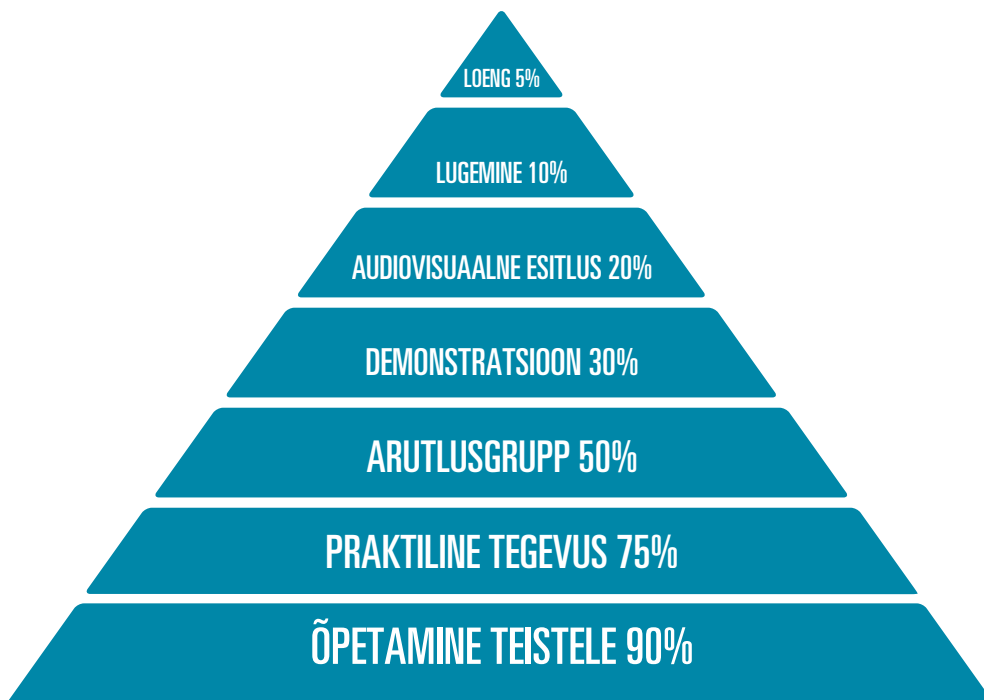
Kõik eelnev viib mõtte selleni, et **OLULISIM ON ÕPETAJA ROLL ja TA VAJAB TUGE.**

Kasutame siinses käsitluses õppetunni (ka õppetegevuse) kolmefaasilist mudelit, millist oma mentorikoolituse kodulehel soovitab Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž:

- **häälestus** – õppija häälestatakse õppimisele, äratatakse huvi teema vastu, selgitatakse välja eelteadmised, suunatakse oma tegevusele eesmärgi seadma;
- **õppimine** – õppimine, huvi säilitamine, õpilaste püüdluste toetamine, positiivse didaktilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomine, uue info sidumine tuttavaga, mõistmine ja arusaamine, seostamine oma kogemustega;
- **peegeldumine ehk refleksioon** – õpitu kasutamine uutes seostes, oma uute teadmiste võrdlemine teiste omadega (näiteks rühma- või paaris töös), sooritatud tegevuse hindamine, tagasiside, kokkuvõtte ja järelduste tegemine, hinnangu andmine, uute eesmärkide seadmine. Peame ka silmas, et erinevatel tunni edenemise etappidel on õpilasel erinev omandamise võime: 4 esimese minuti jooksul suudab õpilane omandada materjalist 60%, järgmise 19 minuti jooksul 80%, siis 7 minuti jooksul 50%, 5 minuti jooksul 45–50% ja tunni viimase 6 minuti jooksul suudab õpilane omandada vaid 6% materjalist. (Lindau 2008)

JOONIS 4. Õppematerjali omandamise efektiivsus

National Training Laboratorie, Bethel, Maine. www.ntl.org

Ilmselt tagab õppeprotsessi efektiivsuse kaasamise, isetegemise ja õpetamisega seotud tegevuste kasutamine. Selleks on oluline kavandada ja läbi viia õppeprotsess ettevõtlikul moel.

Ettevõtliku tunni ettevalmistamises ja läbiviimises on oluline saavutada **TULEM**.

Tunneme rolle ja koostööd – ettevõtlikus õppeprotsessis on igal protsessis osalejatel täita kokkulepitud ja aktsepteeritud roll. Rollide täitmisel toetatakse teineteist aktiivselt ning tehakse selleks koostööd.

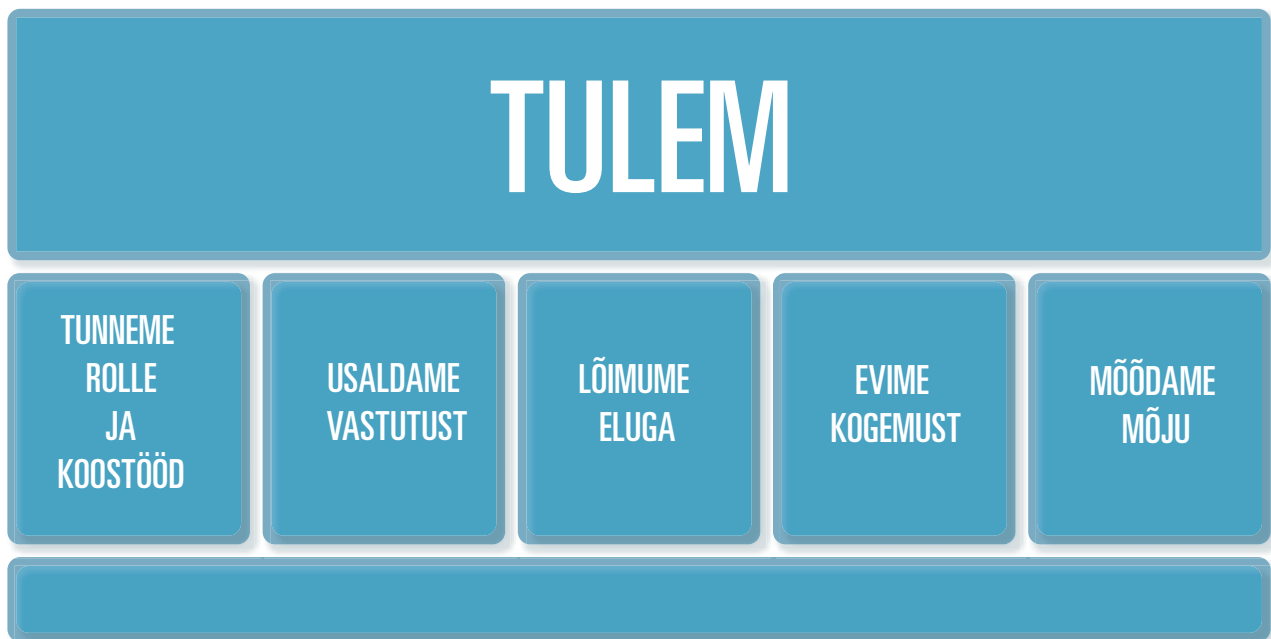
Usaldame vastutust – õppijal on reaalne vastutus õppeprotsessis ning ta mõistab, et valikud toovad kaasa tagajärgi.

Lõimume eluga – kaasame õppetöösse kooliväliseid partnereid, et saaksime teada, mida õpituga päriselt peale hakata.

Evime kogemusi – õppijal on õpitu praktilise rakendamise kogemused, nii positiivsed kui ka negatiivsed. Teeme päris asju kogukonna heaks.

Möödame mõju – õppeprotsessis toimib pidev tagasiside õppeprotsessi osaliste vahel nii õppijalt õpetajale kui ka vastupidi.

JOONIS 5. Ettevõtliku õppe protsess

Tunneme rolle ja koostööd

Õppijate kaasamiseks õppeprotsessi on oluline, et õppija tunnetaks selgesti oma rolli õppeprotsessis. Rollide jaotamine saab olla näiteks järgmine:

- *Kaupluse mäng – seonduvad ained nt geograafia (eksootilised kaubad erinevatelt mandritelt ja erinevatest maadest), matemaatika (toodetele hinna määramine, maksude arvestamine), ajalugu (erineva ajastu tooted, kombid) vm; rollideks müüja, ostjad, kauba tarnijad, kontrollametnikud, maksunõudjad, turvamehed, juhataja jne.*
- *Mänguasjade tegemine – seonduvad ained nt kunstiõpetus (erinevad materjalid, kujundus, disain), käsitöö (töövahendid, töömeetodid), loodusteadused (materjalid, liikuvad osad) vm; rollideks materjali varujad, disainerid, lõikajad, koostajad, kujundajad jne.*
- *Retseptiraamatu koostamine ja toidu valmistamine – seonduvad ained nt matemaatika (kogused, mahud, geomeetria vm), loodusteadused (taimed, viljad, põlluviljelus, loomad vm), käsitöö (kokandus) vm; rollideks teemalehede koostajad, koostisainete varujad, küljendajad, lamineerijad, trükkijad jne.*
- *Leiva tegemine – seonduvad ained nt matemaatika (kogused, mahud, geomeetria vm), loodusteadused (taimed, viljad, põlluviljelus, loomad vm), käsitöö (kokandus) vm; rollideks koostisainete varujad (poest ostjad), tainameistrid, pagarid, eelarvestajad, toote tutvustajad jne.*
- *Lillepeenra tegemine – seonduvad ained nt matemaatika (geomeetria, nurgad, mõõtmine vm), loodusteadused (taimed, muld, toitained, aastaajad vm); rollideks mõõdistaja, planeerija, mullatööline, seemnete soetaja, istutaja, kastja jne.*
- *Kontserdi külastamine – seonduvad ained nt muusika (erinevad pillid, erinevad hääled, erinevad esinejatüübid), majandusõpetus või matemaatika (kontserdi kulu-tulu analüüs) vm; rollideks piletite ostja, uurimistöode ettevalmistaja jne.*

Tähtis on võimalus operatiivselt rolle vahetada, et saaks erinevaid tegevusi järele proovida. Selleks on otstarbekas rakendada erinevaid koostöövorme: nt paaritöö, rühmatöö. Tähtis on vastastikuse abistamise soovi käivitumine.

Rollide valikus ning tagasiside hindamises on oluline tehtud valikute analüüs, mille alusel saab leida endale sobivaima rolli.

Usaldame vastutust

Vastutus tähendab oma tegevuste ja nende tulemuste mõtestamist ja tunnetamist. Oluline on õppija võimekus enesele oma tegude tagajärjesid teadvustada ning nendeks valmis olla.

- *Arvutiõpetuses riistvara õppimine – õppijate vahel on ära jagatud, millise osa õppimise eest keegi vastutab; õpilane peab ise õppima ning teistele selgitama; teadmiste kontroll näitab, kas kõik on töösse tõsiselt suhtunud; kui mõni pole piisavalt panustanud, kannatab kogu grupi tulemus.*
- *Kokaraamatu koostamine – kokkulepitult teeb igaüks ühe lehekülje; kui mõni ei täida oma kohustust, siis ei minda projektiga edasi, vaid tehakse asendustegevusi (õpiku lugemine nt) kuni olukorra lahenumiseni.*
- *Lillepeenra rajamine – kui pinnas on halvasti ette valmistatud või planeering on vale, siis pole võimalik külvata.*

Tekkinud olukorrad analüüsitakse vastutuse seisukohalt: millised tunded tekivad kaaslaste ees (piinlikkus vm), kuidas sõltub ühine tulemus konkreetse osalise tegemata jätmisest või hoopis erakordselt heast panusest.

Lõimume eluga

Seos praktikaga on oluline õpitava teadvustamiseks. Selleks on otstarbekas kaasata kooliväliseid partnereid. Kindlasti on tegemist keerulisima valdkonnaga ettevõtlikus õppes.

- *Tähtsündmuse (emadepäev, isadepäev, iseseisvuspäev vm) kontsert – seonduvad ained nt majandusõpe (eelarve, ressursside planeerimine, turundus, projektijuhtimine vm), ajalugu (kui pühenduda konkreetsele ajastule) vm. Kooliväline partner on nt Jõhvi Kontserdimaja direktor, kes selgitab ühe kontserdi korraldamist, selle erinevaid etappe ning sellega seotud tegevusi; kohtumine kutseliste muusikutega või teiste esinejatega; seejärel saavad lapsed/noored ise kontserdi kavandada ja läbi viia.*
- *Internetiotsing – seonduvad ained arvutiõpe (otsingumootorite kasutamine, otsingute koostamine), võõrkeel (internetis piletite otsimine, võistlevate pakkumiste leidmine, turismimarsruutide koostamine sihtriigis), ajalugu (konkreetsed ajastu mälestised, eksperimentaalajaloo üritused vm), matemaatika (maatriksarvutused pakkumiste võrdlemiseks, eelarvete koostamine vm), geograafia (erinevad maad ja kliimavöötmad, ilmastik, loodusobjektid vm) jne. Koolivälised partnerid on turismibüroo ja reisikorraldaja esindaja, kes selgitab reise korraldamist ja planeerimist, olulisi etappe ja aspekte. Pärast võib soovi korral nt kasutada huvipakkuvaid reisipakette (õppijate koostatud).*

Analüüsidest tehtut, on võimalik tuvastada seoseid õpitava ja reaalse elu praktiliste vajaduste vahel. Seoseid aitavad kinnistada vastava valdkonna eksperdid, õppekäigud erinevatesse asutustesse ja ettevõtetesse, külalislektorid jne.

Evime kogemust

Isikliku kogemuse saamine ja omamine on olulised õpitavat kinnistavad tegurid. Kogemuse saamisel tuleb anda õppijatele võimalus nii õnnestumiseks kui ka ebaõnnestumiseks. Samuti on oluline kogemuse saamine koostöös kogukonnaga.

- *Kooli ürituste korraldamine – alates kontserdi planeerimisest, ressursside tagamisest kuni ürituse elluviimiseni õppijate initsiatiivil. Annab projektijuhtimiskogemuse, meeskonnatöö kogemuse ning isikliku initsiatiivi korral ka otsustamise kogemuse.*
- *Kooli loomaaed, kooli taimla – praktiline kogemus loomade või taimede eest hoolitsemisel. Konkreetsed oskused, konkreetne tulemus.*
- *Kingituste tegemine vanematele, sotsiaalpartneritele (nt hooldekodu, haigla vms), sponsoritele jt.*
- *Piparkookide küpsetamine ja kaunistamine – praktiline kogemus tegemisest.*
- *Linna lillepeenarde kavandamine ja tegemine.*

Oluline on tegevuste eakohasus ja reaalse, käegakatsutava tulemuse olemasolu. Hea tulemus on selline, mida saab katsuda, maitsta, näha.

Mõõdame mõju

Tagasiside protsess aitab nii õppijal kui õpetajal hinnata üles ehitatud ja läbi viidud õppeprotsessi tulemuslikkust. Oluline on tagasiside toimimise kahepoolsus.

- *Ühine analüüs – enese ja kaaslaste tegevuste hindamine, teostatud tegevuste positiivsete ja negatiivsete külgede väljatoomine.*
- *Enesehinnangu lehe täitmine – õppijad hindavad ise oma tegevusi.*
- *Juhendaja hinnang – hinnanguvestluse läbiviimine ja veendumine, et õppija on tagasidest õigesti aru saanud.*
- *Valmis tööde eksponeerimine ja praktikas kasutamine (näitus, laad, kontsert, töö tulemuste kasutamine ettevõttes).*
- *Õppijate esitlused õpitust, teostatust.*
- *Õppijad rakendavad teadmisi praktiliselt, edastavad õpitut teistele.*

Õppetöö planeerimise ja elluviimise aluseks on kooli õppekava üldeesmärgid ning neist tulenevad ainekavade põhised eesmärgid. Eesmärkide täitmiseks on oluline planeerida koos kolleegide ja juhtkonnaga vastavad tegevused. Tegevuste planeerimisel on oluline jälgida tegevuste efektiivsust, s.t kasutada ära võimalusi saavutada ühe tegevuse abil mitu eesmärki (nt mitme ainekava lõikes). Lisades on kirjeldatud praktilisi näiteid koos erinevate õppeainete vaheliste seostega.

Tegevuskavade (eriti ühiste) koostamise puhul on oluline järgida TULEM printsiipe.

Tunneme rolle ja koostööd

- Rühmatööde puhul on otstarbekas täita rollide tabelid: kuulaja, ekspert, tehniline tugi, suuline esitaja jne.
- Ainete integratsioon planeeritakse õpetajatevahelises koostöös nt töö planeerimise lehe baasil (teema, kuidas teemat lahendada, milliste ainetega teema seostub, õpetajate rollid ja vastutused, ajagraafik).
- Tööleht ettevõtlikkuse arendamiseks klassiruumis.
- Tegevuste plaan seinale: tegevus, aeg, staatus (tegemata, töös, tehtud), vastutaja.

Usaldame vastutust

- Tegevuste plaan seinale: tegevus, aeg, staatus (tegemata, töös, tehtud), vastutaja.

Lõimume eluga

- Huvitavamate ettevõtete kaardistamine, partnerite ja potentsiaalsete partnerite andmebaasi koostamine.
- Ettevõtete külastamise puhul on otstarbekas täita töölehed.
- Õppekäikude/ekskursioonide/matkade töölehed. Enne retke teha eeltöö ootuste kaardistamiseks. Retkejärgselt kokkuvõtete tegemine (nt nähtud taimede kirjeldamine, kogetud enesetunde hindamine, vaatamisväärsuste kirjeldamine jm).
- Külaliste kaasamisel õppeprotsessi samuti töölehtede täitmine.

Evime kogemust

- Töö planeerimise leht, vajalike ressursside loetelu (materjal, tehnika, tööriistad vms).
- Leiame koos õppijatega uusi lahendusi, proovime neid julgelt ja saame seeläbi kogemuste võrra rikkamaks.

Möödame mõju

- Töölehtede täitmine, päeva lõpus enesehinnangu andmine oma töö kohta.
- Planeeritud eesmärgi ja saavutatud tulemuse suhe.
- Enesehinnanguleht õppijatele.
- Enesehinnangulehed pärast meeskonnatööd.
- Õpetaja hinnanguleht õpilase kohta.
- Õpetaja enesehinnanguleht.
- Tagasiside lastevanematele koostöö planeerimiseks ja hindamiseks.
- Arenguveestlused.

Kavade koostamisel on mõistlik hoida neid ka teistele nähtaval. Kavade planeerimisel võib olla otstarbekas kasutada nt Google'i-põhiseid pilvelahendusi (Google'i kontol põhinev sõnumite, aja ja dokumentide haldamise süsteem), mis tagab vajaliku infovahetuse ka väljapoole kooli (nt teiste koolide sama aine õpetajatega).

Tehtud tegevusi on vaja jooksvalt analüüsida, et leida kõige tõhusamaid lahendusi ning suurendada õppeprotsessi efektiivsust.

3.2. Ettevõtlikuma lähenemise kujundamine õppetunnis

Ettevõtlusõppe Mõttekoja analüüsist selgub, et peamised probleemid tekivad kooli, aine ja õpetaja tasandil, lähtudes seega kooli õppekavast, ainekavast ja õpetaja töökavast. Kava koostamine eeldab vastuse leidmist küsimusele: „Kuidas lahendada raske ülesanne?“ Vastust sellele otsib Raivo Juurak koos Rakvere Gümnaasiumi ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja Heli Kirsiga (Juurak 2011). Artikli järgi on soovitatav ainekavas sõnastatud eesmärgid kohandada reaalse võimastega. Õpetaja rõhutab oma külastust ühte Rootsi gümnaasiumi, kus ajaloo, geograafia ja inglise keele õpetajad planeerisid tunde koos, ja seda terve perioodi vältel. Seega on kõige tähtsamad **koostöö ning ainete lõimimine**.

Peamine on vältida rutiini, puudutada kõiki meeli, kasutada ümbritsevaid ressursse (vt mõttekaart) ja pidada meeles, et kool teeb oma õppe- ja ainekavad lähtuvalt oma õpilaste vajadustest.

TUNDI PLANEERIDES MÖTLE LÄBI MÕNED JÄRGMISED KÜSIMUSED

- **Kuidas ma saan jagada vastutust õppetöö eest tunnis, lubades õpilastel rohkem otsustada ja aktiivsemalt õppeprotsessis osaleda?**
- **Kuidas ma saan õpetada, pakkudes kuulajaskonda ja andes põhjuse/eesmärgi õppimiseks?**
- **Kuidas ma saan läbi viia meeskonnatööd, et õpilased saaksid õppida üksteiselt ja täita grupis erinevaid rolle?**
- **Kuidas ma saan teha koostööd teiste täiskasvanutega väljaspool kooli, luues nendega sidemeid, ning näidata õpilastele, et nende panus on oluline ka väljaspool kooli?**
- **Kuidas ma saan panna õpilasi nägema oma õppetöö tulemust ja mõistma seda, kuidas nad õpivad?**

Kuidas on võimalik suurendada tunni efektiivsust nõnda, et sama töö võimaldaks omandada oskusi ja teadmisi erinevatest distsipliinidest (kaarditeadmised läbi ajalooprisma, kirjalikud tööd läbi keeleprisma, ajalugu läbi loodusteaduste avastuste ja avastajate)?

Tund ja/või tegevus on üks konkreetne samm ainekava realiseerimise teel. Ainekava koostamisel on vaja märkida need teemad, mida saab seostada ettevõtliku õppega tunnis ja milliseid on otstarbekas koostöös kolleegidega teha projektide kaudu. Vaja on leida vastused küsimustele:

- Kuidas saame meie kõik koos panustada kooli arengusse?
- Millised on meie ühised võimalused ainekavade ja teemade lõimimiseks?
- Kuidas me saame koos innustada ettevõtlikkust oma õpilastes?
- Kuidas kaasata partnereid koostööle?

Kui ma olen ettevõtlik õpetaja, siis ma:

- pakun valikuvõimalusi ja lasen igal õpilasel valida ülesande, millega kaasneb vastutus;
- planeerin tunnid huvitavateks ja päris elus vajalikeks;
- kaasan õppeprotsessi partnereid (nt lapsevanemad, ettevõtjad, KOV jne);
- õpitulemuste omandamise teadasaamiseks kasutan lisaks numbrilisele hindamisele ka protsessi kirjeldavat tagasisidet – kujundavat hindamist.

Selleks et minu õpilased oleks ettevõtlikumad:

Toetan neid, andes õpilastele koolis ülesandeid ja kohustusi.

Olen positiivne, muutes ebaõnnestumised ja vead õppimiskogemusteks.

Küsin nende arvamust ja kaasan neid otsuste tegemisse.

Julgustan neid kogema uusi asju.

Annan neile tõelist abi, et arendada nende ideid, mis on seotud nende huvide, annete ja võimetega.

See on minu õpilastele vajalik, sest nii arenevad nende:

enesekindlus ja enesehinnang,

positiivsed väärtused ja hoiakud,

oskus teha hästi tööd koos teistega,

iseseisvus ja vastutustunne,

enese ja teiste mõistmine,

loovad oskused,

suhtlusoskused,

uute väljakutsete leidmine ja nende saavutamine,

oskus hinnata ja võtta mõistlikke riske,

paindlikkus ning oskus muutustega toime tulla,

arusaamine tööelust ja kogukonnast.

(Vt lisa 1. Voldik õpetajale)

Tunni planeerimise näidisvorm (soovitus)

Teema ja selle käsitlemiseks planeeritav aeg:

Eesmärgid:

Lisavahendid:

Koostööpartnerid (nii koolis kui ka väljaspool):

Kuidas tunni käiku „ettevõtlikumaks” muuta?

1. Tunneme roll ja koostööd! Igaühel on enda valitud sobiv roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.

*
*

2. Usaldame vastutust! Laps teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.

*
*

3. Lõimume eluga! Loo seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.

*
*

4. Evime kogemust! Teadmiste rakendamine praktikas.

*
*

5. Mõõdame mõju! Saame teadmise, kas soovitud õpitulemus (eesmärk) on saavutatud.

*
*

Ettevõtlikuma lähenemise arendamine õppetunnis (3)

Mõju mulle kui õpetajale ja õppijale

Mõju õpilastele kui õppijatele

Edaspidi kavatsen...

4. KOOSTÖÖ KOOLIVÄLISTE PARTNERITEGA JA LÕIMUMINE. PRAKTILISED JUHENDID

4.1. Väljakutsed Eesti haridusele

Eesti haridusstrateegia projekt aastaks 2012–2020 „Eesti hariduse viis väljakutset” toob välja, et ehkki mitmed uuringud (PISA 2006, 2009 jt) näitavad Eesti õpilaste head teadmiste taset, näitavad nad samas ka õpilaste vähest loovust, ettevõtlikkust, probleemilahendamisoskust – omadusi, mida ootavad tänapäeva ühiskond ja majandus. Olukorrast väljumist kirjeldab strateegia viie väljakutse kaudu.

Esimene väljakutse on liikumine arengu- ja koostöökeskse õpikäsitluse poole, kus meetmetena määratletakse koostööpõhiste õpimudelite juurutamist, sotsiaalsete kompetentside (suhtlemis- ja läbirääkimisoskused, kriitiline mõtlemine, pingetaluvus, koostöövalmidus ja eestvedamine, eneseregulatsiooni oskus, arutlus- ja esinemisoskus, keelteoskus jt) tugevdamist nii õppekavades kui õpetajate ja koolijuhtide täiendusõppes.

Strateegia lisana toodud skeemil on esitatud haridusstrateegia eesmärgipüstituse kolm põhimõtet:

- a) kogu haridusparadigma tervikliku ümberhäälestamise vajadus institutsioonide konkurentsilt ainekeskse õpetuse tulemuslikkuse alusel isiksuse tervikliku arengu väärtustamisele;
- b) õppeprotsessi muutumine koolikultuuri ja õpetajakoolituse arendamise, õpetaja rolli ja pädevuste laiendamise, õpetaja ja õpilase partnerluse, õpilaste võimete ja erivajaduste märkamise ja arvestamise ning väärtuskasvatuse kaudu ning
- c) hariduse tihedam sidustamine ühiskonna vajaduste muutumise ning majandusliku, tehnoloogilise ja kultuurilise arenguga. (Eesti hariduse viis väljakutset)

Eesti õpilaste väga hea koht PISA uuringutes osutab sellele, et tagatakse küll hea teadmiste tase, aga liiga vähe arendatakse õpilase loovust ja probleemide lahendamise oskust. Eesti kool on endiselt teadmiste-, mitte pädevuskeskne. Rõhk on teadmiste andmisel ja kontrollimisel, mitte oskuste ja hoiakute kujundamisel. TALISE uuringu järgi on Eesti õpetajate veendumused ühed edumeelsemad ja kaasaegsemad, kuid klassis kasutatavad õpetamispraktikad pigem traditsioonilisemad kui teistes riikides. Õpetamine on igav ja eluga vähe seotud ning tunnidistsipliin on hea. Eesti õpetajate rahulolunäitajad on ühed madalaimad maailmas, ka õpetajate eneseusalduse poolest oleme rahvusvahelises võrdluses viimaste hulgas.

M. Sutrop rõhutas vajadust muuta paradigmat õppija ja õpetaja muutuvate rollide kaudu:

õppija on õppeprotsessi lähtepunkt, õpetaja ülesandeks on õppija isiksuse arengu toetamine ja õppimise tagasisidestamine; arvestada tuleks iga õppija eripäraga, väärtustada erinevaid andekustüüpe (kunstilist, praktilist, sotsiaalset, emotsionaalset-empaatilist); tähtis on õppurite kaasamine: individuaalse enesehindamise süsteemi rakendamise vajadus. (Sutrop 2011)

Eelnev on piisav tõestus, et Eesti kool vajab ettevõtlikkuse kui mõtteviisi arengut ja seda tunduvat varem kui algab ettevõtlushariduses käsitletav aineõpe. Kool, eriti alusharidust andev koolieelne lasteasutus ja põhikool, vajab oskust ja valmidust olla avatum – teha koostööd koolivälise keskkonnaga ja suuta oma aineid ning tegevusi lõimida.

Esmased koostööpartnerid koolile on **lapsevanemad** (nende kaudu ka kohalikud organisatsioonid ning ettevõtted ja kogukond tervikuna), **kohalik omavalitsus ja kohalik ettevõtlus**.

Kõigi partneritega koostöö algatamisel on kasutatavad suhtlemise peamised nõuded:

- saavuta heatahtlik suhtumine – tunnusta, näita vajalikkust, kirjelda vastastikust huvi;
- esita oma soov selgelt ja mõistetavalt – kuidas te saate meie töös praegusel etapil kaasa aidata ja mida meie võime teie heaks teha;
- paku välja kindel ja korrektne suhtlemisskeem – kes on kontaktisik ja millal ning kus võiks kohtuda ning mis teemadel vestelda, edasta kontaktandmed.

4.2. Soovitusi koostööks lapsevanemaga

Esmakohtumisel ootab lapsevanem teavet, mis on ettevõtlik kool. Selleks võib kasutada vastavaks tegevuseks koostatud infomaterjale (lisa 2. Voldik lapsevanemale). Olulisem info peab olema kooli kodulehel ja koostatud selliselt, et kõik töötajad sellest ühtmoodi aru saavad ning ka lapsevanematele edastavad – see on koostöö tulemus.

Lapsevanemal on oluline teada, milline on ettevõtlik laps ja kuidas seda teie koolis õpetatakse.

Ettevõtlikus lapses on arenenud:

- enesekindlus ja enesehinnang,
- positiivsed väärtused ja hoiakud,
- oskus teha hästi tööd koos teistega,
- suurem iseseisvus ja vastutustunne,
- parem enese ja teiste mõistmine,
- loovad oskused,
- suhtlusoskused,
- uued väljakutsed ja kuidas neid saavutada,
- oskus hinnata ja võtta mõistlikke riske,
- paindlikkus ning oskus muutustega toime tulla,
- parem arusaamine tööelust ja kogukonnast.

Ettevõtlikus õppes on **hariduse eesmärk ettevõtliku hoiaku kujundamine**, kus õpetajad toetavad ja julgustavad õpilast:

- olema julge algataja,
- otsima uusi lahendusi,
- olema kõrge motivatsiooniga,
- tegutsema koos teistega,
- püstitama eesmärke,
- saavutama tulemusi,
- olema vastutustundlik,
- olema hooliv ja
- võimeline ise ennast analüüsima.

Ettevõtlikule ja koostöövalmis lapsevanemale on hea pakkuda võimalusi, kuidas ta saab oma lapse arengule kaasa aidata.

Mõned kõige mõjusamad viisid:

- Andes neile ülesandeid ja kohustusi kodus ning toetades neid, et ülesanded saaks edukalt täidetud.
- Olles positiivne, muutes ebaõnnestumised ja vead õppimiskogemusteks.
- Küsides nende arvamust ja kaasates neid otsuste tegemisse.

- Julgustades neid saada uusi kogemusi – see ei pea alati maksma raha.
- Toetades laste ideid ja aidates neil arendada nende huvide, annete ja võimetega seonduvat. (Vt lisa 2. Voldik lapsevanemale)

4.2.1. Abivormid õpetajale lapsevanemate ja hooldajatega koostöö planeerimiseks

Vanematel, hooldajatel ja sugulastel on oskusi ja andeid, mida nad võivad kasutada oma laste abistamisel koolis ja/või kodus. Õpetajad ei ole alati teadlikud sellest potentsiaalist, mida nad võivad ära kasutada.

Alljärgnevad vormid aitavad suurendada vanemate ja hooldajate teadlikkust nende laste ettevõtlikkusõppest ning annavad neile võimaluse toetada ettevõtlikkusõpet nii koolis kui kodus. Lisage kirjadele, milles soovite küsimustiku täitmist või mingi materjali kasutamist, kindlasti vastav kaaskiri.

4.2.1.1. Kaaskiri soovile täpsustada koostöövõimalusi

Lugupeetud (*lapsevanema või hooldaja nimi*)

Olenemata sellest, millisel alal te töötate (olete ettevõtja, õpite, tegelete huvitava hobiga ja/või töötate osa- või täiskoormusega), oleme huvitatud koostööst Teiega, kuna Teil on väärtuslikud elukogemused ja tööoskused ning -kogemused, mida võiksite jagada oma lapse ja tema kooliga.

Tänu ettevõtlikkusõppe rakendamisele õppekavas aitavad Teie kogemused ja oskused meil Teie lapse õpinguid huvitavamaks ning ka edukamaks muuta. Uuringud näitavad, et Teil on tähtis roll selle arengu toetamisel.

Küsimustiku eesmärk on selgitada välja, missuguseid kasulikke oskusi on meie kooli lapsevanematel ja hooldajatel.

Palun täitke ära ja tagastage see küsimustik (*kuupäev, kellele ja mis aadressil ning millisel viisil (paber kandjal, elektrooniliselt)*).

Loodame edukale koostööle Teie lapse õppimise tõhustamisel!

Lugupidamisega

(*allkiri, nimi ja ametinimetus*)

4.2.1.2. Küsimustik lapsevanematele/hooldajatele

Nimi: _____

Õpilase nimi: _____ Klass: _____

Tel: _____ Mobiil: _____ E-post: _____

1. Lapsevanemana/hooldajana (*mittevajalik eemaldada*) on Teil elukogemus ja mitmed tööalased oskused, nagu näiteks ajakasutamine, töö planeerimine või eelarveldus. Võib-olla olete Te saanud need oskused oma töö, õpingute või lemmikharrastuste käigus.

Oleme väga huvitatud Teist ja Teie annetest!

Loodame, et Teie või teised pereliikmed on huvitatud meie kooli toetamisest nendes tegevustes, milles teil on kogemusi.

Palun täitke alljärgnev küsimustik ja jagage meiega mõningat informatsiooni enda kohta.

Töö liik	Täpsustused	Kes Te olete?
Vabatahtlik töö	Skautide juht, 7–10-aastased lapsed	Isa
Õhtukoolitus	Arvutikoolitus, kohalik kolledž	Vanem õde
Hobid	Kudumine, kaartide tegemine	Vanaema
Kassapidaja	Osalise tööajaga	Vanem vend

Kas me tohime võtta Teiega ühendust, kui Te olete teavitanud meid mõnest õppetöö jaoks kasulikust oskusest?

Jah Ei

Kas Te olete koolipäeva jooksul kättesaadav?

Jah Ei

Kui olete vastanud jaatavalt küsimusele 3, palun kirjutage võimalikud kuupäevad ja kellaajad, millal olete kättesaadav.

Kuupäev	Kellaaeg

Täname küsimustiku täitmise ja abi eest!

Palun tagastage täidetud küsimustik (sisesta kuupäev).

Täname Teid ettevõtlikkusõppe toetamise eest! Oleme kindlad, et meie kooli õpilased ja õpetajad saavad kasu Teie osalemisest.

4.2.1.3. Kodutöö küsimustik

Lapsed õpivad uuel ja loominguilisel viisil, tajudes ise oma andeid ja arendades oskusi, mida neil hiljem elus vaja läheb. Kui te julgustate last olema positiivse maailmavaatega ning ise vastutama oma õppimise eest, saate te aidata tal olla ettevõtlik ning edukas.

Vanematele või hooldajatele antakse küsimustik selleks, et abistada neid, kui nad vestlevad lastega ettevõtlikest tegevustest koolis ning ettevõtlikkusõppe eesmärkidest ja sisust laiemalt. Küsimustiku täitmist motiveeritakse KAASKIRJAS.

Lugupeetud (*lapsevanem/hooldaja nimi*)

Teie laps oli hiljuti kaasatud (*sisesta ettevõtlikkusõppe tegevus*). Rääkides lapse rollist selles tegevuses, aitate Te suurendada tema teadlikkust ettevõtlikest oskustest, mida ta arendab õppetunnis.

Lisatud kodutöö leht on koostatud sellise arutluse hõlbustamiseks ning selle täitmine võtab aega 15–20 minutit. Lisatud on ka infovoldik ettevõtlikkusõppe kohta.

Selle protsessi toetamisega aitate Te tõhustada oma lapse õppimist. Uuringud näitavad, et vestlused lapse ja vanemate vahel on väga tähtsad lapse edu saavutamiseks.

Teid tänades
(*nimi, allkiri, amet*)

Kodutöö leht (*sisesta ettevõtlikkusõppe tegevus*)

See kodutöö leht on koostatud, hõlbustamaks vestlust Teie ja Teie lapse vahel, ning selle täitmine võtab aega 15–20 minutit. Anname võimalike küsimuste näited, mis võivad juhendada teie arutelu. Arutelu peaesmärk on anda lapsele võimalus mõista oma rolli tunnitegevuses ja seeläbi aidata suurendada tema teadlikkust ettevõtlikest oskustest, mida tunnis arendatakse.

- Paluge oma lapsel rääkida (*sisesta ettevõtlikkusõppe tegevus*). Kust see alguse sai? Kelle idee see oli? Millal see algas? Kes veel on sellesse kaasatud?
- Mis oli Sinu töö selles tegevuses? Kas Sa olid juhataja? Kas Sa olid uuringu meeskonnas? Kas Sa olid rahandusmeeskonnas? Kas Sa aitasid genereerida ideid? Kas Sa olid osav korraldamises või abistamises?
- Kuidas Sa said selle töö? Kas Sa soovisid seda? Kas Sind valiti? Kas Sa pidid seda taotlema? Kas Sa pidid osalema intervjuus? Millised Sinu oskused aitasid Sul seda tööd saada?
- Milliseid oskusi selle ülesande täitmine Sinult nõudis? Kas sa pidid planeerima, korraldama, meeskonnas töötama, suhtlema, tegelema raha arvestamisega, olema loov, lõpetama tegevused õigeaegselt, tegema valikuid ja otsuseid, arutlema ja läbi rääkima jne?
- Kas Sul oli probleeme? Kas keegi rikkus projekti? Kas mõni Sinu plaanidest ei täitunud? Kas kõik said hästi läbi? Kas Sa tegid kõike õigeaegselt?
- Kuidas Sa lahendasid probleemid?
- Mis Sulle meeldis projektis?
- Mida Sa oled projektist juurde õppinud? Kui teeksid seda uuesti, kas on midagi, mida teeksid teisiti? Miks? Kas oled saanud uusi oskusi?

Arutelu on kasulik lõpetada positiivselt, keskendudes Teie lapse rolli edukatele külgedele. See aitab tugevdada ettevõtlikku lähenemist õppetöele, mida õpetaja tunnis kasutab, ning toetab lapse enesehinnangut ja aitab tal areneda enesekindlamaks.

4.3. Soovitusi koostööks kooliväliste partneritega (vt lisa 3)

Ettevõtlik kool vajab PARTNEREID.

Kursis olek ja eakohasel tasemel tutvumine piirkonna ettevõtluse, aga ka meditsiini, kaubanduse, sotsiaalhoolduse ning erinevate MTÜ-dega on võimalus tekitada õpilases seos oma reaalse koduümbrusega, arendades nii ka vastutustunnet.

Partnerite valikul peame esmalt silmas partnerluse põhimõtet: **partnerlus on kahe või mitme ühenduse või asutuse ühine töö, kusjuures ükski osaline ei võta vastu ühepoolseid otsuseid.** Koostöö eesmärgid, tegevuskava ja vahendid otsustatakse koos.

Kool saab pakkuda:

Infopartnerlust – kogukonnas oluline organisatsioon saab täpsemat infot, mis koolis toimub, ja kool omakorda saab teada, kuidas, miks ja millise tulevikuga on see organisatsioon. Millised on sealsed perspektiivid õpilastele tulevikus; on seal nende huvidele vastavat tegevust, milles nad saavad juba täna või tulevikus kasulikud olla, ja mida selleks peab teadma või oskama?

Partner-eksperte – haridustemaatika või kooli muu kompetentsi kättesaadavaks tegemine organisatsioonile, ettevõtlikkuse kui mõtteviisi mõju ettevõtte/organisatsiooni arengule.

Aktiivsem pool partnerluses on ettevõtlik kool, kes:

- on lähtuvalt riiklikust õppekavast koostanud oma ettevõtliku kooli õppekava ning sellele vastavad ainekavad, milles on kirjas seosed ettevõtlikkuspädevuse arendamisega ja vastavad TEGEVUSED.
- tegevuste kavandamisel on kaalunud SEOSEID kohaliku eluga (loodus, sotsiaalne elu, ettevõtlus, ...).
- on püstitanud EESMÄRGID.
- valinud välja võimalikud PARTNERID.
- on tutvunud valitud partnerite võimaluste ning ka vajadustega.
- on leidnud VASTASTIKKUSE KASU: mida meie suudame partnerile pakkuda, miks tema võiks soovida meiega koostööd teha ja mida meie konkreetselt partnerilt ootame.
- loonud kontakti ja koostanud MOTIVATSIOONIKIRJA.
- sõlminud koostöölepingu.

Järgnevad näpunäited aitavad õpetajaid ja õpilasi luua jätkusuutlikku koostööd partneritega. Koostöö partneritega on vajalik, et seostada tegevused ja õppimine reaalse eluga ning rakendada tegevusi praktikas.

1. Kontakti loomine kohaliku partneriga

Esimene kontakt partneriga võib olla kiri, *e-mail*, telefonikõne või otsekontakt. Kõikidel juhtudel on esmamuljed tähtsad. See juhend soovib tegevuskava professionaalseks kontaktiks.

2. Kohtumise planeerimine õpetaja ja partneriga

Kohtumise planeerimise juhend aitab õpetajal ja ettevõtjal arutleda külastuste võimalusi ja väljakutseid kas ettevõttesse või õppeklassi.

3. Koostöölepingu lühikokkuvõte

Juhend lihtsa koostöölepingu koostamiseks kooli ja ettevõtte vahel.

4. Kaaskiri koostöölepingu saatmiseks

5. Tänamine

Tähtis komponent, mis toob välja õpilaste kasu õppevisiidist.

6. Partnerluse loomine. Milleks seda teha?

Nii kool kui ettevõtte võivad koostööst kasu saada. See juhend aitab illustreerida seda koostööpartneritele, tuues välja kümme kõige olulisemat põhjust haridusasutuse ja ettevõtjate koostöök.

4.3.1. Abivormid õpetajale koolivälise organisatsiooni ja kooli koostöö planeerimiseks

1. Kontakti loomine kohaliku partneriga

A. Eelnev uurimistöö

- Leia ettevõttest parim kontaktisik, nt omanik, tegevdirektor, personalijuht.
- Uuri välja, mida ettevõtte arvab oma sotsiaalsetest ja kogukondlikest kohustustest.
- Mõtle ettevõtte isikupära ja tööde peale ning arutle, kuidas ettevõtte töötajad saaksid sind aidata ja kuidas sina saaksid neid aidata.

B. Kontakti loomine (kiri, e-mail, otsekontakt või telefonikõne)

- Ettevõtte nimi
 - Kontaktisik
 - Aadress
 - Telefoninumber
 - E-mail
-
- Kirjelda, kes sa oled ja mida teed, nt:
(*Sisesta kooli nimi ja klass*) õpilased käsitlevad hetkel (*sisesta teema*).
 - Kirjelda, mida sa ettevõttelt palud, nt:
Keegi ettevõttest külastab õppetundi.
Klass külastab ettevõtet.
Tutvumine ettevõtte struktuuriga: kuidas ettevõtte töötab, turundus, reklaam, protseduurid, osakonnad.
Tutvumine ettevõtte tegemistega: taaskasutus, tooted, nende tootmine, kuidas nt lennujaam, riiepoed või autoremonditöökoda töötab.
 - Paku välja võimalikud kuupäevad ja kellaajad, andes piisavalt etteavitamise aega.
 - Kirjelda, kuidas külastus on seotud õpilaste õppetööga.
 - Kirjelda, kuidas ettevõtte peaks vastama, nt:
Helistades (*sisesta number*), küsida (*sisesta nimi*); helistada ajavahemikus (*sisesta ajad; ettevõtjatel ei pruugi olla aega helistada tagasi, kui sa oled koolis*).
Palun vastake (*sisesta nimi ja kontaktandmed*).
NB! Veendu, et kontoris teatakse võimalikust kontaktist ning protseduuridest, mida nad peavad täitma.

2. Kohtumise planeerimine õpetaja ja partneriga

Ettevõtte nimi: _____ Kontaktisik: _____

Aadress: _____

Tel: _____ E-post: _____

Planeeri esmane tööalane kohtumine

Leia sobiv koht.

Veendu, et teid ei segataks.

Planeeri piisavalt aega, paku välja ajavahemik, nt 15:30 kuni 16:30.

Kindlusta soe vastuvõtt.

Järgi kooli/kohaliku omavalitsuse reeglistikku, vajadusel täpsusta.

Mõtle läbi küsimused, mida tahad küsida. See aitab otsustada, millist informatsiooni ettevõtjal võib vaja minna, et sinu küsimustele vastata.

Veendu, et kontoris teatakse kokkusaamisest – nii kindlustad sooja vastuvõtu saabumisel.

Pea meeles!

Kogemuse hindamine

Kas partner on varasemalt töötanud õpilastega või on see tema esimene kord?

Täpsusta vajadusel.

Vajaliku abi hindamine, kui külastus toimub õppeklassis

Kuidas partner arvab, et nad saavad panustada?

Tee oma ettepanekuid, kuidas nad võiksid panustada.

Millist tuge partner arvab vajavat?

Millist tuge nad sinu arust vajavad, nt IT, jaotusmaterjal, muu varustus, moraalne tugi, näpunäited klassi juhtimiseks.

Arutle turvalisuse protseduuride üle, kui lapsed kasutavad töövahendeid.

Leppige kokku õpetaja juuresviibimine

Laste turvalisuse hindamine, kui külastus toimub ettevõttesse

Uuri välja, kas lapsed on masinate ja töövahendite lähedal või töötavad nendega.

Arvesta allergiliste lastega, nt toidupoe või tehase külastamine.

Üldine

Anna detailne ülevaade, mida külastusega soovitakse saavutada.

Leppige kokku kuupäevad, kellaajad ja panustamine.

Leppige vajadusel kokku klassiruumi mööbli/esemete paigutus.

Rõhuta ajastuse tähtsust, nt vahetunnid, tegevuste vaheldumine, söögivahetund.

Arutlege ebamugavate küsimustega tegelemist, nt kui palju sa palka saad?

3. Koostöölepingu lühikokkuvõte

Ettevõtte nimi: _____ Kontaktisik: _____

Aadress: _____

Tel: _____ E-post: _____

Kooli nimi: _____

Klass: _____ Kontaktisik (õpetaja): _____

Aadress: _____

Tel: _____ E-post: _____

Külastuse kuupäevad ja kellaajad (kas ettevõttes või õppeklassis)

Külastuse eesmärk (kas ettevõttes või õppeklassis)

Vajaminevad vahendid ja ressursid

Tegevuskava, plaan

4. Kaaskiri koostöölepingu saatmiseks (koopia õpetajale ja ettevõttele)

V.a _____ (nimi)

Tulenevalt meie kohtumisest _____ (kuupäev) on lisatud kokkuvõtte meie planeeritavast õppevisiidist teie ettevõttesse _____ (ettevõtte nimi)/meie kooli.

Õpilased ootavad väga teiega kohtumist.

Me mõistame teie hõivatust ning oleme väga tänulikud meile pühendatud aja eest.

Lugupidamisega
_____ (nimi)

5. Tänamine

Õpilastel on võimalik kasutada kirja kirjutamise oskusi.

Oma aadress
Telefon
E-post

Nende aadress
Kuupäev

V.a _____ (nimi)

RE: (sisesta külastuse detailid)

Täna õppeviisi eest (sisesta toimumise kuupäev).

- Kirjelda, mida on klassis tehtud pärast külastust.
- Too välja, kuidas õppeviisit muutis õppimise tõelisemaks ja praktilisemaks.
- Selgita, kuidas sa loodad säilitada partnerlust tulevikus, nt kutse kooli kontserdile või ettevõtluspäevale.
- Paku välja kuupäev järgmiseks kohtumiseks (kui sobilik).

6. Partnerluse loomine ja propageerimine

Näide võimalikust konkreetsest koostööst on kujutatud plakatina. (vt. lisa 3)

Kooli nimi

Aadress

Telefon

E-post

Kontaktisik

Ettevõtte nimi

Aadress

Telefon

E-post

Kontaktisik

Kümme põhjust koostööks

Õpetajatele ja õpilastele

1. Tõetruu õppimine
2. Õppimise ja õpetamise rikastamine
3. Võimalus heita pilk tööellu
4. Lapsevanemate kaasamine ettevõtjatena
5. Suhtlemisuskuste kasutamine
6. Ettevõtluses majandusliku kasu saamine ja kodanikuhariduse teadlikkuse kasvamine
7. Enesekindluse tõus partnerluse kaudu
8. Motivatsiooni kasvamine
9. Rohkem teadmisi selle piirkonna ettevõttest
10. Kooli isikupära rikastamine koostöö kaudu kogukonnaga

Ettevõttele

1. Firma imago parandamine ja reklaamimine kohalikus kogukonnas
2. Panus kogukonna sotsiaalsesse kohustusse
3. Eeskujude loomine
4. Piirkonna vajadustele vastutulemine
5. Tulevaste põlvkondade mõjutamine
6. Ärisektori probleemidest teada saamine
7. Esitlemisuskuste kasutamine
8. Õppekava mõistmise kasvamine
9. Panustamine karjääri arengusse
10. Isiklik ja töötajate enesearendamine

5. MATERJALE HINNANGUTEKS/ENESEHINNANGUTEKS

Teadmine, kes ma olen ja mida suudan, annab jõudu ja motiveerib.

Adekvaatne enesehinnang on eduka suhtlemise alus ja kogu õppeprotsess ning sellega kaasnevad tegevused on laiemas mõttes taandatavad suhtlemisele. Õpetaja, kes pürgib ettevõtlikuks õpetajaks ettevõtlikus koolis, peab edukas olemiseks teadma, KUI ETTEVÕTLIK TA ISE ON JA KUI ETTEVÕTLIK ON KOOL.

Osates hinnata õpilase ettevõtlikkust, suudab ta oma tööd hinnata. Me saame näha lapse arengut ja NÄIDATA seda nii lapsele kui tema vanematele.

5.1. Õpetaja ja ettevõtlik haridus kooli õppetöös

Šoti kogemuse koondina valminud programm „Determined to Succeed“ ei kirjelda ettevõtlikkuse õpetamist eraldi õppeainena majandusõpetuse näol, vaid see on pigem erinevate õppeainete õpetamine ettevõtlikke meetodeid kasutades ja ainet igapäeva konteksti asetades, kaasates nii tööandjaid, kus iganes võimalik, ja ajakohastades õppetööd tänapäeva töömaailma ning globaalse keskkonna kontekstis. („Kolm aastat „Determined to Succeed“ programmi“. Šoti valitsus 2007)

Selline lähenemine sobib ka Eesti haridusmaastikule. Kogu ettevõtliku kooli (evkool) idee on inspireeritud Šoti haridussüsteemi uuendustest, ja nii kasutamegi siinkohal hindamiseks nende välja töötatud vahendeid.

„Determined to Succeed“ määratleb **4 peamist suunist**, millega noored peaksid ettevõtliku hariduse protsessis kokku puutama.

1. Ettevõtlik õppimine ja õpetamine

Eesmärk: Arendada ettevõtlikku suhtumist ja oskusi õpi- ja õpetamisoskuste kaudu kogu õppekavas.

2. Ettevõtluse õppimine

Eesmärk: Osalemine ettevõtlikes tegevustes, eriti sellistes, mis on seotud ettevõtlusega ja mille õnnestumine sõltub otsesest osalusest. Igaüks paneb käed külge.

3. Tööga seotud/tööl põhinev ja kutseõpe

Eesmärk: Kogeda töömaailma kogu selle mitmekesisuses, hõlmates ka ettevõtlustegevusi nii teiste heaks töötades kui ise endale tööandjaks olles.

4. Õigesti määratletud karjäärinõustamine ja informatsioon

Eesmärk: Hea meel õigesti määratletud karjäärinõustamisest hariduse kaudu.
(Determined to Succeed – Ülevaade ettevõtlikust haridusest. Šoti valitsus 2002)

Olles lugenud eelpool toodud kirjeldust ettevõtlikust haridusest, püüdke hinnata oma õpetamist nende nelja põhisuunise valguses. Näide on allolevas kastis. Andke endale hinnang 1 kuni 6 (1 - madal) ja kirjutage see tabeli viimasesse veergu.

Suunis	Õpetamise kese	Hinnang
<p>1. Ettevõtlik õppimine ja õpetamine Eesmärk: Arendada ettevõtlikku suhtumist ja oskusi õpi- ja õpetamisoskuste kaudu kogu õppekavas.</p>	<p>Näide: Ma suudan oma õppeaine asetada igapäeva (töömaailma) konteksti, kaasan tööandjaid ja loon seoseid teiste õppeainetega.</p>	
<p>2. Ettevõtluse õppimine Eesmärk: Osalemine ettevõtlikes tegevustes, eriti sellistes, mis on seotud ettevõtlusega ja mille õnnestumine sõltub otsesest osalusest. Igaüks paneb käed külge.</p>	<p>Näide: Minu tundides tulevad õpilased välja huvitavate ideedega ja viivad need ka ellu.</p>	
<p>3. Tööga seotud/tööl põhinev ja kutseõpe Eesmärk: Kogeda töömaailma kogu selle mitmekesisuses, hõlmates ka ettevõtlustegevusi nii teiste heaks töötades kui ise endale tööandjaks olles.</p>	<p>Näide: Tänu minu õpetamisele saavad õpilased võimaluse näha tehnoloogia rakendamise võimalusi igapäeva tööelus ja sellega seotud keskkonnas ning mõistavad selle vajalikkust ühiskonnale.</p>	
<p>4. Õigesti määratletud karjäärinõustamine ja informatsioon Eesmärk: Hea meel õigesti määratletud karjäärinõustamisest hariduse kaudu.</p>	<p>Näide: Ma kaasan inimesi töömaailmast, et toetada õpetamise erinevaid valdkondi ja avada õpilastele võimalusi, mis neid ees oodata võivad.</p>	

Allpool on kõigi nelja suunise puhul kirjeldatud soovitatavaid seotud tegevusi õpetajale, et ta võiks neid kaaluda oma õppetöö ja hindamise planeerimisel.

Paremal hinda ennast seotud tegevuste valguses skaalal 1–6 (1 – madal).

1. Ettevõtlik õppimine ja õpetamine	hinnang
Ma julgustan oma õpilastes suhtumist, „tahan-suudan-teen”, „olen kõik, mis suudan”.	
Aitan õpilastel oma teadmisi korrastada, loon seoseid teiste õppeainete ja töömaailmaga (kaasan tööandjaid igal võimalusel).	
Minu õpilased kasutavad ettevõtliku õppe kogemust oma õppetöö ja oskuste arendamise eesmärgil.	
Minu õpilased saavad aru iseseisva töö kasulikkusest, suudavad end ise motiveerida ja võtavad tagasilööke õppimise loomuliku osana.	
Tunnis tehtav võimaldab õpilastel olla loov, paindlik ja leidlik muutustega toime tulles.	
Ma julgustan oma õpilasi lähenema probleemide lahendamisele loovalt ja võtma riske kaalutlevalt.	
Lasen oma õpilastel võtta initsiatiivi ja luban neil juhtida sobiva võimaluse tekkimisel.	
Julgustan õpilasi võtma vastutust ja seisma silmitsi oma tegude tagajärgedega.	
2. Ettevõtluse õppimine	
Ma julgustan oma õpilasi aktiivselt osa võtma kooli ja kogukonnaga seotud tegevustest, et mõjutada positiivselt nii kooli kui ka kogukonna elu.	
Oma tundidega innustan ma õpilasi ettevõtlusega seotud projekte algatama ja läbi viima.	
Klassiruumis kasutan tegevusi, mis aitavad mõista ettevõtlusmaailmas töötavaid reegleid ja rolle, mis arendavad planeerimis-, läbirääkimis-, otsuste tegemise ja meeskonnatöö oskust.	
3. Tööga seotud/tööl põhinev ja kutseõpe	
Õppetöö ja koostöö kaudu erinevate tööandjatega püüan anda õpilastele realistliku ettekujutuse töömaailmast ja oskuse väärtustada erinevaid ameteid ja ettevõtluse vorme ning nende panust majanduse ning ühiskonna arengusse.	
Võimaluse korral annan õpilastele teadmisi isikliku rahaga toimetuleku, säästmise ja vahendite ümberjagamise kohta nii siseriiklikul kui ka globaalsel tasandil.	
Minu õpilased on kursis indiviidi rolli, kohustuste ja õigustega kodaniku, tööandja, töötaja, juhi, ettevõtja, investori, kliendi ja maailmakodanikuna.	
Püüan tõsta oma õpilaste teadlikkust tehnoloogia positiivsetest ja negatiivsetest mõjudest majandusele ja ühiskonnale.	
4. Õigesti fookustatud karjäärinõustamine ja informatsioon	
Püüan suurendada oma õpilaste teadmisi erinevatest võimalustest elus edasi liikuda ja julgustan neid olema ambitsioonikad, luues seoseid mineviku, oleviku ja tuleviku vahel.	
Igapäevase õppetöö kaudu võimaldan õpilastel saada teadlikuks oma tugevustest, huvidest ja püüdlustest ning arengulistest vajadustest.	
Pakun tunnis õpilastele võimalust tundma õppida erinevaid inimesi ühiskonnas – seda nii kohalikul kui ka riiklikul tasandil.	

Enesehinnangut andes püüdke eelistada seotud tegevusi, millele soovite edaspidi rohkem tähelepanu pöörata.

Kui ettevõtlik oled sina?

Hinnake enda asukohta selle tabeli skaalal.

Lähenedmine	Arengu suund →	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Suurema ettevõtlikkuse suunas
Õpetamine	Sisule suunatud											Protsessile suunatud
Metoodika	Õpetaja juhitud											Õpilasest lähtuv
Õpetaja roll	Ekspert											Juhendaja, suunaja
Õpilase roll	Passiivne											Innukas
Õpilase hõivatus	Vajab abi											Suudab ise panustada
Koht	Peamiselt klass											Väljaspool klassi, paindlik
Ajagraafik, tunniplaan	Fikseeritud											Paindlik
Koostöö teistega	Juhuslik											Planeeritud
Isikupära	Minu maailm											Jagatud maailm
Riskide võtmine	Soov vältida											Kaalutletud riskid
Hinne	Formaalne											Õppeprotsessi jälgimiseks
Hindamine	Õpetaja poolt											Koostöös
Väljund	Hetkeline tulem											Eluaegne
Teiste täiskasvanute kasutamine õppeprotsessis	Harva kasutata											Tihti kasutatav
Planeerimine	Passiivne											Proaktiivne (ennetav)
Juhtimine	Autokraatne											Demokraatlik
Avatus õpilaste esitatud väljakutsetele	Pole valmis											Valmis, avatud

Kohandatud Šoti eesmärkidele raamatust „Enterprising Ways to Teach and Learn“ Book 2, autor Paul Kearney.

5.2. Õpetaja hinnang õpilase edukusele

Õpilase nimi: _____

Täidetakse ettevõtliku projekti lõpus.

	Jah	Osaliselt	Ei
1. Teadis täpselt, mis oli tema roll projektis/ettevõtlikus tegevuses	☐	☐	☐
2. Võttis vastutuse kogu projekti/projekti ühe osa eest	☐	☐	☐
3. Kasutas oma erioskusi	☐	☐	☐
4. Andis oma panuse otsuste tegemisel	☐	☐	☐
5. Suutis aidata teisi/teisi meeskondi	☐	☐	☐
6. Nägi vaeva koostööl teistega	☐	☐	☐
7. Oli arusaam äriplaanist	☐	☐	☐
8. Tegeles dokumentatsiooni koostamisega	☐	☐	☐
9. Teadis turu-uuringu vajadust	☐	☐	☐
10. Oskas tõlgendada turu-uuringu tulemusi	☐	☐	☐
11. Võttis meelega vastutuse	☐	☐	☐
12. Oli olemas motiveeriv kogemus	☐	☐	☐
13. Õppis juurde uusi oskusi	☐	☐	☐
14. Oli projektist vaimustuses	☐	☐	☐

5.3. Õpilase enesehinnang

5.3.1. Isikuomadused ja oskused

Ettevõtlikud omadused

Kui ettevõtlik oled sina?

Vasta järgmistele küsimustele nii ausalt kui võimalik.

Iga küsimuse kohta tee märge sobivasse kasti.

alati (A), enamasti (E), vahetevahel (V), väga harva (H), mitte kunagi (MK)

ENESEKINDLUS. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. viid oma ideed ellu?					
2. saad oma tahtmist?					
3. ei lase ennast teistel kiusata/käsitada?					
4. saad kergesti hakkama võõrastega suhtlemisel?					
5. usud oma võimetusse?					

ISESEISVUS. Kas sa oled...	A	E	V	H	MK
1. õnnelik, kui saad ise otsustada, mida teha?					
2. võimeline oma arvamusi vajadusel välja ütleva?					
3. õnnelik, kui saad „oma asja“ ajada?					
4. võimeline tegema suuremat osa asju ise?					
5. õnnelik, kui pead üksi midagi tegema ja vastutama?					

JÄRJEKINDLUS. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. kaalud tegevused enne alustamist põhjalikult läbi?					
2. proovid sama asja teha teisiti, kui esimene kord ei õnnestunud?					
3. püüad ja pingutad alati rohkem?					
4. naudid teiste inimeste probleemide lahendamist?					
5. naudid väljakutseid?					

Ettevõtlikud omadused

Iga küsimuse kohta tee märges sobivasse kasti.
alati (A), enamasti (E), vahetevahel (V), väga harva (H), mitte kunagi (MK)

PAINDLIKKUS. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. suudad muutuda koos ajaga?					
2. saad probleemidega hakkama kord ühel, kord teisel viisil?					
3. haarad kinni võimalustest?					
4. vaatad asjadele mitmest vaatevinklist?					
5. õpid kogemusest, nii heast kui ka halvast?					

RISKIDE VÕTMINE. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. proovid vaid siis, kui oled võidus kindel?					
2. eelistad madalaid riske kõrgetele?					
3. leiad, et väljakutseta tegevused on igavad?					
4. loobud, kui näed, et oled kaotamas?					
5. võtad ette vaid asju, mille õnnestumises oled kindel?					

OTSUSTAMINE. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. teed otsuseid enesekindlalt?					
2. kaalud enne otsustamist kõiki alternatiive?					
3. teed häid otsuseid?					
4. viid oma otsused ellu?					
5. tahad enne otsustamist olla kindel, et sul on kogu vajalik info?					

Iga küsimuse kohta tee märges sobivasse kasti.
alati (A), enamasti (E), vahetevahel (V), väga harva (H), mitte kunagi (MK)

JUHTIMINE. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. suudad panna inimesi tegema, mida soovid?					
2. saavutad püstitatud eesmärgid?					
3. suudad asju hästi organiseerida?					
4. tunnetad, kuidas inimesed sulle vastavad?					
5. aitad teisi, kui palutakse?					

LOOVUS. Kas sa...	A	E	V	H	MK
1. istud niisama ja unistad?					
2. pakud probleemidele mitmeid erinevaid lahendusi?					
3. leiad, et ajurünnakud on lihtsad ja kasulikud?					
4. pakud teistele ideid, kui seda palutakse?					
5. lähened probleemile erinevatest vaatenurkadest?					

HINDAMINE: alati - 5, enamasti - 4, vahetevahel - 3, väga harva - 2, mitte kunagi - 1

Liida kokku igas kategoorias saadud punktid ja kirjuta siia:

ENESEKINDLUS	☐
ISESEISVUS	☐
JÄRJEKINDLUS	☐
PAINDLIKKUS	☐
RISKIDE VÕTMINE	☐
OTSUSTAMINE	☐
JUHTIMINE	☐
LOOVUS	☐

Hajuta tulemused oma profiilis.

0 5 10 15 20 25

	0	5	10	15	20	25
ENESEKINDLUS						
ISESEISVUS						
JÄRJEKINDLUS						
PAINDLIKKUS						
RISKIDE VÕTMINE						
OTSUSTAMINE						
JUHTIMINE						
LOOVUS						

5.3.2. Ettevõtlike oskuste ja hoiakute taseme hindamine

Nimi: _____

Oskan teha alljärgnevat:	1	2	3	4	5	Mil viisil?
Vastutada enda ülesande eest						
Olla loov ja esitada uusi ideid						
Teha otsuseid						
Olla enesekindel						
Suhelda hästi – inimesed saavad minust aru						
Mõelda positiivselt						
Võtta teadlikku riski						
Lahendada probleeme						
Otsida uusi võimalusi						
Koostada plaane ning viia neid ellu						
Õppida oma vigadest						
Otsida ja kasutada teavet						
Olla organiseeritud						
Töötada teistega koos						
Olla koostöövalmis						
Motiveerida ennast ja teisi						
Töötada iseseisvalt						
Kuulata tähelepanelikult						
Näha vaeva, et lõpetada oma ülesanne						
Olla vastutustundlik						
Olla paindlik – oskan vajadusel teha muutusi						
Olla liider						

5.3.3. Kuidas ma õppisin

Mida olen juurde õppinud?

Nimi _____

1. Kõige enam meeldis mulle _____

2. Tähtsaim oskus, mida sain praktiseerida, oli _____

3. Kui ma juhiksin meeskonda, siis ma _____

4. Mul õnnestus _____

5. Üks asi, mis osutus raskeks, oli _____

6. Ma võtsin juhirolli (milles?) _____

7. Ma kuulasin ja tegin koostööd, kui _____

8. Ma pakkusin ideid (milleks?) _____

9. Aitasin lahendada probleemi, kui _____

10. Kui teeksin seda uuesti, siis ma _____

11. Viis asja, mida olen juurde õppinud:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. KOKKUVÕTE

Käesolevas juhendmaterjalis käsitleti tegevõpetajale vajaminevaid teemasid ja lähenemisi ettevõtliku õppe võtmes. 2008. aastal uue koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava kehtestamisega alanud ning uue põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse vastuvõtmisega korraliku õigusliku aluse saanud Eesti haridusmaastik vajab uut paradigmat ja sellega koos ka seda arendavat õpetajat.

„Eesti ettevõtete arengut ning uute töökohtade loomist takistab muude tegurite seas ka elanike vähenenud ettevõtlikkus,“ kirjutatakse dokumendis „Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007–2013“. Napib tahet, ideid, teadmisi ja oskusi. Hirmutavana tunduvad ka kapitali leidmise keerukus ning asjaajamise bürokraatia. Ettevõtlusaktiivsus oli 2004. a Global Entrepreneurship Monitor'i meetodika järgi arvatuna 5%. Tervelt 61% elanikkonnast pole kunagi tulnud selle peale, et oma ettevõtte luua, potentsiaalseid ettevõtjaid on ainult 9%. Põhjendasime, et ettevõtlus sisaldab endas väga olulist komponenti – ettevõtlikkust. Ettevõtlik inimene näeb elu laiemalt ning mõtleb, kuidas kohalikku majanduselu turgutada ja kuidas oma ettevõtmisega kodukandile uute töökohtade loomisega kasu tuua.

Ida-Virumaa jätkusuutlikkuse tagamisel on järjest olulisemaks kujunenud haridussüsteem ja selle õppekvaliteet. Maakonnas on juba alustatud vajalike muudatuste tegemist kõiki osapooli rahuldava tulemuse saavutamiseks. Ida-Virumaa inimeste algatusega – haridusprogrammiga „Ettevõtlik kool“ – on juba aastaid püütud regionaalsel tasemel muuta suhtumist ettevõtlikkusse. Ettevõtlikkusõpe on tänaseks 13 üldhariduskooli ja 10 lasteaia arengukavadesse ja õppetöösse lõimitud. Positiivne tagasiside Ida-Virumaa õpilaste õpimotivatsiooni tõusmise kohta annab tunnistust, et oleme õigel teel.

Kõrvutades riigi arenguprobleeme ja nende lahendamiseks tehtut hariduse arenguga, on jõutud kokkupuutekohtadeni ja kinnitatud need lepingute ning ühistegevuste kavadega. Ettevõtlust esindava **Eesti Kaubandus-Tööstuskoja** eestvedamisel on koondunud paljud ettevõtlusõppe alal tegutsejad alates ülikoolidest kuni ettevõtlike noorte organisatsioonideni Ettevõtlusõppe Mõttekotta. Nende eesmärk on näidata **ettevõtliku hoiaku kujundamise olulisust nii riigi, regiooni kui ka indiviidi tasandil. Haridussüsteemis on loodud sidustatud ja struktureeritud võimalused ettevõtliku hoiaku kujundamiseks ning ettevõtlusalaste teadmiste ja oskuste omandamiseks.** Toetudes Ida-Virumaa ettevõtliku kooli võrgustiku pea seitsmeaastasele nii uurimise kui õpetamise praktikale ning rahvusvahelise kogemuse üldistustele, oleme näidanud, et:

ETTEVÕTLIK ELLUSUHTUMINE ON KUJUNDATAV ja sellega saab ning tuleb alustada juba lasteaias;
ETTEVÕTLIK ELLUSUHTUMINE ARENDAB INIMEST ja ühiskonda;
ETTEVÕTLIK KOOL on võimalik;
ETTEVÕTLIKUS KOOLIS töötav ETTEVÕTLIK ÕPETAJA on olemas.

EAS-i ja ESF-i ning Interreg IV Kesk-Läänemere programmi rahastamisel valminud väljaandes on valik juhend- ja abimaterjale praktikutelt, abistamiseks neid, kelle siht on OLLA ETTEVÕTLIK.

7. KASUTATUD JA SOOVITUSLIK KIRJANDUS

- Determined to Succeed – Ülevaade ettevõtlikust haridusest. Šoti valitsus. 2002.
- Enterprising Ideas for Early Years within a Curriculum for Excellence. 2008. Enterprising Careers, University of Strathclyde.
- Enterprising Ideas for Primary Schools within a Curriculum for Excellence. 2007. Enterprising Careers, University of Strathclyde.
- Enterprising Ideas for School Employer Partnerships Primary within a Curriculum for Excellence. 2008. Enterprising Careers, University of Strathclyde.
- Enterprising Ideas for School Employer Partnerships Secondary within a Curriculum for Excellence. 2008. Enterprising Careers, University of Strathclyde.
- Enterprising Ideas for Secondary Schools. Subjects – projects – planners – toolkits. 2007. Enterprising Careers, University of Strathclyde.
- Juurak, Raivo. 2011. Kuidas lahendada raske probleem? Õpetajate Leht 20.05.
- Kearney, Paul. 2011. Enterprising Ways to Teach and Learn. Book 2. Enterprise Design Associates.
- Kikas, Eve (toim). 2010. Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Kolm aastat „Determined to Succeed“ programmi. Šoti valitsus. 2007.
- Malberg, Kristi. 2005. Tahte tekitajad. Kuidas luua motiveerivat töökeskkonda. Tallinn: Äripäeva Kirjastus. Lk 14.
- National Training Laboratorie, Bethel, Maine. www.ntl.org.
- Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007–2013. <http://www.struktuurifondid.ee>
- Salumaa, Tarmo; Talvik, Mati; Saarniit, Alvar. 2004. Aktivõppe meetodid. Tallinn: Merlecons ja CO OÜ.
- Valgmaa, Reet; Nõmm, Erle. 2008. Õpetamisest: eesmärgist teostuseni. Võru: Eesti Vabaharidusliit & Õppekeskus Tõru.
- Vooglaid, Ülo. 2011. Kampaaniad ettevõtlust ei edenda. Õhtuleht 07.10.

8. ETTEVÕTLIKKU ÕPET TOETAVATE PROGRAMMIDE VEEBIAADRESSID

- Eesti hariduse viis väljakutset: http://www.elu5x.ee/public/documents/materjalid/Haridusstrateegia_PROJEKT_8_1k.pdf (viimati vaadatud 13.12.2011).
- „Eesti kutsehariduse arengukava aastateks 2009–2013“ koostamise ettepanek Vabariigi Valitsusele: <http://www.hm.ee/index.php?03236> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Ettevõtlusõpe kõrghariduses:
http://www.mkm.ee/public/Ettev_tlus_ppe_kontseptsioon_28.04.09.pdf (viimati vaadatud 13.12.2011).
GRÕK: <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011002> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Innovatsioonist: <http://www.in.ee/content.php?nid=21> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- KELARÕK: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Kutsestandard: <http://kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10086813/lae> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Lepisk, Harald. Koolitus lasteaiaõpetajatele:
http://enterprisingself.com/sites/default/files/Enesemotiveerimine_Lepisk.pdf (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Lindau, Margit. 2008: <http://mentorile.weebly.com/index.html> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ettevõtlusõppest:
<http://www.mkm.ee/ettevotlusope-3/> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Mis on motivatsioon ja kust seda saada: http://www.raamatuklubi.aripaev.ee/images/toode/excerpt_f44976b4-6ea1-48e0-a076-84566046e358.pdf (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Motivation Tool Chest: www.motivation-tools.com (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Olen ettevõtlik: http://www.mkm.ee/public/Ettevotlusoppe_edendamise_kava_Olen_ettevotlik_koos_lisadega.pdf (viimati vaadatud 13.12.2011).
- PRÕK: <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- SELF – Enterprising Education in Sweden, Estonia, Latvia, Finland:
<http://www.enterprisingself.com/> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Strateegia: <http://enterprisingself.com/viru/ettevotliku-kooli-strateegia> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Sutrop, Margit. 2011. Hariduse isiksuslik, kultuuriline ja ühiskondlik väärtus:
http://www.andras.ee/ul/Margit_Sutrop_15_11_2011.pdf (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Šoti juhendamaterjalid: <http://www.ltscotland.org.uk/learningteachingandassessment/learningacrossthecurriculum/themesacrosslearning/enterprise/> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- Šoti kogemus: <http://www.ltscotland.org.uk/learningteachingandassessment/learningacrossthecurriculum/themesacrosslearning/enterprise/about/enterprisingteaching.asp> (viimati vaadatud 13.12.2011).
- University of Strathclyde „Enterprising School“, „Enterprising Ideas ... for different levels“:
<http://www.js campus.co.uk/shop/specialoffer.asp?multibuyid=1324&branchid=9> (pole praegu kättesaadav).
- www.eas.ee.

LISAD

1. Voldik õpetajale
2. Voldik lapsevanemale
3. Skeem „Koostöö ettevõtjaga“

Kas sina oled ettevõtlik õpetaja?

- ▶ Pakud valikuvõimalusi ja lased igal õpilasel valida ülesande, millega kaasneb vastutus ja saadakse oskusi ja teadmisi?
- ▶ Planeerid tunnid huvitavateks ja päris elus vajalikeks?
- ▶ Kaasad õppeprotsessi partnereid (nt lapsevanemad, ettevõtjad, KOV jne)?
- ▶ Õpitulemuste omandamise teadasaamiseks kasutad lisaks numbrilisele hindamisele ka protsessi kirjeldavat tagasisidet?

Mida saan mina õpetajana teha, et minu õpilane oleks ettevõtlikum?

Mõned kõige mõjusamad viisid:

- ▶ Andes neile koduseid ülesandeid ja toetades neid, et ülesanded saaks edukalt täidetud.
- ▶ Olles positiivne, muutes ebaõnnestumised ja vead õppimiskogemusteks
- ▶ Küsides tema arvamust ja kaasates teda otsuste tegemisse
- ▶ Julgustades teda kogema uusi asju (selleks ei pea alati raha kulutama)
- ▶ Andes talle tõelist abi, et arendada tema enda ideid, mis on seotud tema huvide, annete ja võimetega.

Miks on minu õpilasele see vajalik?

Neil arenevad:

- ▶ Enesekindlus ja enesehinnang
- ▶ Positiivsed väärtused ja hoiakud
- ▶ Oskus teha hästi tööd koos teistega
- ▶ Iseseisvus ja vastutustunne
- ▶ Parem enese ja teiste mõistmine
- ▶ Loovad oskused
- ▶ Suhtlusoskused
- ▶ Uute väljakutsete leidmise ja saavutamise vajadus
- ▶ Oskus hinnata ja võtta mõistlikke riske
- ▶ Paindlikkus ning oskus muutustega toime tulla
- ▶ Parem arusaamine tööelust ja kogukonnast

Programmis osalevad koolid ja lasteaiad:

Ida-Virumaal: Jõhvi Gümnaasium, Jõhvi Vene Gümnaasium, Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium, Kohtla-Järve Ahtme Gümnaasium, Toila Gümnaasium, Aseri Keskkool, Kiviõli I Keskkool, Illuka Põhikool, Sillamäe Vanalinna Kool, Avinurme Gümnaasium, Mäetaguse Põhikool, Maidla Põhikool, Narva-Jõesuu Keskkool

Jõhvi lasteaiad Kalevipoeg, Jõhvi lasteaiad Sipsik, Kohtla-Järve lasteaiad Kirju-Mirju, Voka lasteaiad Naksitrallid, Kiviõli lasteaiad Kannike, Illuka Kooli lasteaiad, Sillamäe lasteaiad Päikseke, Avinurme lasteaiad Naerulind

Vaata rohkem infot ja häid näiteid ettevõtlikkust õppest „Ettevõtliku kooli“ programmi koduleheküljelt: www.evkoool.ee

Ettevõtliku kooli programmi koordineerib:

Ida-Viru Ettevõtluskeskus SA

Pargi 27, 41537 Jõhvi

www.ivek.ee

Tel: 33 95620

Õpetajale

Kõikidel lastel on erinevad anded, oskused ja huvid. Iga laps on milleski andekas – olgu see matemaatiline või lingvistiline andekus, muusikaline või füüsiline võimekus, oskus ennast analüüsida ja eesmärged seada või eriline tundlikkus teistega suhtlemisel. Kõiki andeid tuleb osata märgata ja tunnustada ning maksimaalselt igapäevases koolielus rakendada. Kui õpilased suhtuvad õppimisse positiivselt, siis on nad palju enesekindlamad ja rohkem motiveeritud olema edukad. Ettevõtlikult õppides õpivad õpilased uuel ja loomingulisel viisil, teades ise oma andeid ja arendades oskusi, mida neil tulevikus vaja läheb.

Arvutuste järgi veedab õpilane umbes 26 000 tundi õpetajate mõju all. Seetõttu mängivad õpetajad õpilase edukuses suurt rolli. Julgustades õpilasi olema positiivse maalimavaatega ning ise vastutama oma õppimise eest, saate te aidata neil olla ettevõtlikud ning edukad.

www.evkoool.ee

Mis on „Ettevõtlik kool“?

„Ettevõtlik kool“ on haridusprogramm, mis on alguse saanud Ida-Virumaal ning suunatud ettevõtliku õppe integreerimisele koolisüsteemi, et parandada hariduse kvaliteeti ja seeläbi suurendada noorte edukust elus.

Kuidas on „Ettevõtlik kool“ seotud Ida-Viru Ettevõtluskeskusega?

Ida-Viru Ettevõtluskeskus (IVEK) on „Ettevõtliku kooli“ ettevõtlikkushariduse programmi algataja ja eestvedaja. IVEKi algatatud idee pärineb Šotimaa õppesüsteemist. Vaimustudes sealsetest tulemustest, algatas IVEK koostööprojekti, olles veendunud, et koostööd tehes õnnestub saavutada väga häid tulemusi.

Milleks õpetada koolis ettevõtlikkust?

Tänases maailmas muutuvad kiiresti nii tehnoloogiad, geopoliitiline situatsioon kui ka globaalne majandusruum tervikuna. Seetõttu peame suutma õppijaid ette valmistada töökohtadeks, mida veel ei eksisteeri, ja õpetama neid kasutama tehnoloogiasid, mida pole veel leiutatud, ning lahendama probleeme, mida me ei oska täna veel ettegi kujutada.

Ettevõtlikku õpet rakendades suureneb õpimotivatsioon, paraneb õpitulemus ja kujuneb ettevõtlik ehk **tahan-suudan-teen :) eluhoiak.**

**Edu võti:
85% OSKUSEID JA HOIAKUID
ning
15% TEADMISI**

Kuidas õpetatakse koolis ettevõtlikkust

Ettevõtlikus õppes on **hariduse eesmärgiks** seatud **ettevõtliku hoiaku kujundamine**, mille käigus õpetajad toetavad ja julgustavad õpilast:

- ▶ olema julge algataja
- ▶ otsima uusi lahendusi
- ▶ olema kõrge motivatsiooniga
- ▶ tegutsema koos teistega
- ▶ püstitama eesmärged
- ▶ saavutama tulemusi
- ▶ olema vastutustundlik
- ▶ olema hooliv
- ▶ olema võimeline ise ennast analüüsima
- ▶ algatatud tegevusi lõpuni viima

Milliseid muutused on koolides juba toimumas?

- ▶ Ettevõtlikkuse arendamine seatakse õppetöö eesmärgiks, planeerides tegevused nii, et kõik õppijad saavutaks selle eesmärgi ja toimiks toetav tugisüsteem.
- ▶ Õppetöös on oluline õppeprotsess ja selle suunamisel saavad õpilased ise kaasa rääkida.
- ▶ Õppetundide läbiviimisel on väljutud raamat-töövihik-vihik tasandilt ja teemade käsitlemisel kasutatakse paljusid kättesaadavaid infoallikaid ning partnerite abi (külalised tundides, õppekäigud).
- ▶ Seoste loomine PÄRIS eluga. Teooria kõrval on olulisel kohal praktika ja elulisus. Iga teema puhul saab esitada küsimuse, kuidas mul seda igapäevaelus või tulevases töös võib vaja minna.
- ▶ Integreeritud tunnid erinevate ainete vahel. Kasutatakse rohkem aktiivõppemeetodeid. Oskus märgata õpilaste tugevaid külgi ja neid rakendada.

- ▶ Koolis on hästi töötavad meeskonnad.
- ▶ Koostöö lapsevanematega.
- ▶ Ettevõtliku tegevuse tunnustamine.
- ▶ Arusaamine, et kõige tähtsam on laps ja tema huvid. Kool on lapsekeskne.

Häid näiteid, mida koolis/lasteaias tehakse:

- ▶ Õpitakse inimestelt, kes meid aitavad, külastades kohalikke tuletõrjujaid, politseid, arste jne.
- ▶ Lapsevanemad ja vanavanemad tulevad rääkima oma elukutsest.
- ▶ Valmistatakse ja müüakse esemeid kooli fondi rahakogumiseks või heategevuse eesmärgil.
- ▶ Projektid, mis aitavad suuremat kogukonda: näiteks prügi ümbertöötlemine, keskkonna kaitsmine ja vabatahtlik töö.
- ▶ Uurimused kohaliku liikluse, poodide, majade, inimeste tööde jne kohta.
- ▶ Vanematele lastele töökogemuse andmine.
- ▶ Õppimise võimalused väljaspool kooli.

Miks on see minu lapsele vajalik?

Lapsel arenevad:

- ▶ Enesekindlus
- ▶ Positiivsed väärtused ja hoiakud
- ▶ Oskus teha hästi tööd koos teistega
- ▶ Iseseisvus ja vastutustunne
- ▶ Enese ja teiste mõistmine
- ▶ Loovad oskused
- ▶ Suhtlusoskused
- ▶ Oskus leida ja saavutada uusi väljakutseid
- ▶ Oskus hinnata ja võtta mõistlikke riske
- ▶ Paindlikkus ning oskus muutustega toime tulla
- ▶ Arusaamine tööelust ja kogukonnast.

Mida saan mina lapsevanemana teha, et minu laps oleks ettevõtlikum?

Mõned kõige mõjusamad viisid:

- ▶ Andes talle kodus ülesandeid ja kohustusi ja toetades teda, et need saaks edukalt täidetud
- ▶ Olles positiivne, muutes ebaõnnestumised ja vead õppimiskogemusteks
- ▶ Küsides tema arvamust ja kaasates teda otsuste tegemisse
- ▶ Julgustades teda kogema uusi asju (selleks ei pea alati raha kulutama)
- ▶ Andes talle tõelist abi, et arendada tema enda ideid, mis on seotud tema huvide, annete ja võimetega.

Programmis osalevad koolid ja lasteaiad:

Ida-Virumaal: Jõhvi Gümnaasium, Jõhvi Vene Gümnaasium, Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium, Kohtla-Järve Ahtme Gümnaasium, Toila Gümnaasium, Aseri Keskkool, Kiviõli I Keskkool, Illuka Põhikool, Sillamäe Vanalinna Kool, Avinurme Gümnaasium, Mäetaguse Põhikool, Maidla Põhikool, Narva-Jõesuu Keskkool

Jõhvi lasteaed Kalevipoeg, Jõhvi lasteaed Sipsik, Kohtla-Järve lasteaed Kirju-Mirju, Voka lasteaed Naksitrallid, Kiviõli lasteaed Kannike, Illuka Kooli lasteaed, Sillamäe lasteaed Päikseke, Avinurme lasteaed Naerulind

Vaata rohkem infot ja häid näiteid ettevõtlikkust õppest „Ettevõtliku kooli“ programmi koduleheküljelt: www.evkool.ee

Ettevõtliku kooli programmi koordineerib:
Ida-Viru Ettevõtluskeskus SA
Pargi 27, 41537 Jõhvi
www.ivek.ee
Tel: 33 95620

Lapsevanemale

Lapsevanemad saavad lapse edukusele kaasa aidata. Kõikidel lastel on erinevad anded, oskused ja huvid. Kui lapsed suhtuvad õppimise positiivselt, siis on nad palju enesekindlamad ja rohkem motiveeritud olema edukad. Lapsed õpivad uuel ja loomingulisel viisil, märgates ise oma andeid ja arendades oskusi, mida tulevikus vaja läheb. Julgustades last olema positiivse maailmavaatega ning ise vastutama oma õppimise eest, saate te aidata tal olla ettevõtlik ning edukas.

www.evkool.ee

Mis on „Ettevõtlik kool“?

„Ettevõtlik kool“ on haridusprogramm, mis on alguse saanud Ida-Virumaal ning suunatud ettevõtliku õppe integreerimisele koolisüsteemi, et parandada hariduse kvaliteeti ja seeläbi suurendada noorte edukust elus.

Milleks õpetada koolis ettevõtlikkust?

Tänases maailmas muutuvad kiiresti nii tehnoloogiad, geopoliitiline situatsioon kui ka globaalne majandusruum tervikuna. Seetõttu peame suutma õppijaid ette valmistada töökohtadeks, mida veel ei eksisteeri, ja õpetama neid kasutama tehnoloogiasid, mida pole veel leiutatud, ning lahendama probleeme, mida me ei oska täna veel ettegi kujutada.

Ettevõtlikku õpet rakendades suureneb õpimotivatsioon, paraneb õpitulemus ja kujuneb ettevõtlik ehk **tahan-suudan-teen :) eluhoiak.**

Edu võti:
85% OSKUSEID JA HOIAKUID
ning
15% TEADMISI

Kuidas õpetatakse koolis ettevõtlikkust?

Ettevõtlikus õppes on **hariduse eesmärgiks** seatud **ettevõtliku hoiaku kujundamine**, mille käigus õpetajad toetavad ja julgustavad õpilast:

- ▶ olema julge algataja
- ▶ otsima uusi lahendusi
- ▶ olema kõrge motivatsiooniga
- ▶ tegutsema koos teistega
- ▶ püstitama eesmärgi
- ▶ saavutama tulemusi
- ▶ olema vastutustundlik
- ▶ olema hooliv
- ▶ olema võimeline ise ennast analüüsima.

Milliseid muutused on koolides juba toimumas?

- ▶ Ettevõtlikkuse arendamine seatakse õppetöö eesmärgiks, planeerides tegevused nii, et kõik õppijad saavutaks selle eesmärgi ja toimiks toetav tugisüsteem.
- ▶ Arusaamine, et kõige tähtsam on laps ja tema huvid. Kool on lapsekeskne. Toimuvad integreeritud tunnid erinevate ainete vahel. Kasutatakse rohkem aktiivõppemeetodeid.
- ▶ Oskus märgata õpilaste tugevaid külgi ja rakendada neid.
- ▶ Seoste loomine PÄRIS eluga.
- ▶ Koolis hästi töötavad meeskonnad.
- ▶ Partnerite kaasamine.
- ▶ Koostöö lapsevanematega.
- ▶ Ettevõtliku tegevuse tunnustamine.

Häid näiteid, mida koolis/lasteaias tehakse:

- ▶ Õpitakse inimestelt, kes meid aitavad, külastades kohalikke tuletõrjujaid, politseid, arste jne.
- ▶ Lapsevanemad ja vanavanemad tulevad rääkima oma elukutsest.
- ▶ Valmistatakse ja müüakse esemeid kooli fondi rahakogumiseks või heategevuse eesmärgil.
- ▶ Projektid, mis aitavad suuremat kogukonda: näiteks prügi ümbertöötlemine, keskkonna kaitsmine ja vabatahtlik töö.
- ▶ Uurimused kohaliku liikluse, poodide, majade, inimeste tööde jne kohta.
- ▶ Vanematele lastele töökogemuse andmine.
- ▶ Õppimise võimalused väljaspool kooli.

Kas sina, sinu tööandja või ettevõtte saab kaasa lüüa mõnes ülalpool mainitud tegevuses?

ETTEVÕTJA PROBLEEM

Noortel on sageli faktiteadmiste ja sotsiaalsete oskuste tasakaal paigast ära

Mõtteviis, hoiakud ja suhtumised ei toeta tööelus hakkamasaamist

Noortel pole vastutus- ja kohusetunnet

Ettevõtlik kool

Haridusprogramm, mis on alguse saanud Ida-Virumaal ning suunatud ettevõtliku õppe integreerimisele koolisüsteemi, et parandada hariduse kvaliteeti ja suurendada noorte edukust elus. Programm toetub võrgustiku strateegiale.

VAJAB SELLIST INIMEST LAHENDUS

võimeline ise ennast analüüsima on hooliv
 julge algataja on vastutustundlik
 otsib uusi lahendusi püstitab eesmärged
 tegutseb koos teistega saavutab tulemusi

TAHAN, SUUDAN, TEEN :) eluhoiakuga

ETTEVÕTLIKU HOIAKU KUJUNDAMINE ÕPPETÖÖ ABIL

Loome seoseid reaalse eluga

OMAVALITSUSED

Ida-Virumaa
 Tartumaa
 Pärnumaa
 Lääne-Virumaa

ETTEVÕTJAD

LAPSEVANEMAD

KOOSTÖÖ

VÄLISPARTNERID

Šotimaa
 Rootsi
 Läti
 Soome
 Venemaa

KOOLID JA LASTEAIAD

Ida-Virumaa
 Tartumaa
 Pärnumaa
 Rakvere

PARTNERID JA TOETAJAD

Haridus- ja Teadusministeerium
 Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
 Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
 Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Euroopa Liidu Sotsiaalfond
 Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus
 Lääne-Viru Arenduskeskus, Tartu Ärinõuandla
 Tartu Ülikooli Narva Kolledž, Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledž
 Ida-Viru Maavalitsus, Ida-Viru omavalitsused
 Jõhvi Kontserdimaja, SA Entrum, Keskkonnaamet
 Swedbank, Sampo Pank ja paljud teised

Teeme ise!

Head näited
 kodulehel
www.evkkool.ee

Maakondlik
 ettevõtliku hariduse
 koordinaator

PRAKTILISED NÄITED ETTEVÕTLIKUST ÕPPEST

Lisaks ettevõtliku kooli võrgustiku liikmete praktilisele kogemusele on soovitatav tutvuda E. Kikase toimetatud kogumiku materjalidega (Kikas 2010).

1. Keeled

1.1. Põhikool (I aste)

1.1.1. NUKUTEATER

Kooli nimi: Kiviõli 1. Keskkool

Õppeained: eesti keel, muusikaõpetus, inimeseõpetus, matemaatika, kunst ja tööõpetus

Klass: 4.b klass

Juhendaja: Aili Rohtla, klassiõpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Projekti idee saime meie esinemistest erinevatel kooli üritustel. Oleme proovinud küll lavastada näidendeid, kuid nukunäidend tundus teistmoodi ja eriliselt põnev. Kuidas korraldada teatrietendus, kus kõik oleks algusest peale ise tehtud (nukkudest kavani) – see on meile uus väljakutse.

1. Projekti eesmärk

Selle projekti eesmärk on näidata, kuidas õpilaste ideed realiseeruvad. Eelmise projekti raames kogutud rahaga saime võimaluse osaleda Nukuteatri töötoas ja külastada Tallinnas avatud Nukuteatri muuseumi. Paljude õpilaste jaoks on esinimine tõsine väljakutse, seega oli näitlemisoskuse ja esinemisjulguse arendamine üks eesmärkidest. Kuna märts on teatrikuu, siis selle üritusega tähistame me oma klassis samuti teatrikuud.

Meie etendus toob rõõmu nii meie koolikaaslastele kui võimaldab ka lastevanematel osa saada meie esinemislustist.

2. Tegevused

Tegevus 1. Näidendi valimine

USALDAME VASTUTUST!

Õpilaste tegevused: Õpilaste kodune ülesanne oli leida nukunäidendi stsenaarium. Agarad tüdrukud külastasid nii kooli- kui ka linna raamatukogu ja surfasid internetis Miksikese keskkonnas – nii leiti esitamiseks sobiv tükk.

Õpetaja tegevused: Juhendada ja suunata õpilasi, vormistada näidend.

Tulemused: Valisime üksmeelselt vene muinasjutu „Kakuke“. Kuna näidendi variante oli palju, siis tuli stsenaariumi pisut kohendada, et tükk oleks võimalikult palju tegelasi. Eesmärk oli kaasata terve klass.

Tegevus 2. Raha teenimine

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Õpilaste tegevused: Kuna Nukuteatri õpitoaks, bussisõiduks ja toitlustamiseks Tallinnas oli vaja raha, siis otsustasime leida võimaluse, kuidas vajalik summa ise teenida. Selleks korraldasime kooli traditsioonilisel vilistlasõhtul kohviku, mille tulu läks Nukuteatri külastuse rahastamiseks.

Õpilased mõtlesid koos vanematega välja kohvikumenüü ja korraldasid küpsetiste, võileibade, salati, kohvi ja suupistete müügi. Enne müüki ja ka kohviku toimumise ajal tehti aktiivselt reklaami. Kohviku korraldamine vilistlastele oli uus väljakutse. Me vajasime abi toidunõude ostmiseks. Õpilased pidasid läbirääkimisi direktoriga, et saada raha kohvikus vajalike plastnõude ostmiseks. Kõnelused direktoriga tekitasid esialgu kõhedust, kuid tulime sellega edukalt toime ning nii võisime osta vajalikku kaupa arvega – see oli meie jaoks samuti uus kogemus, võrreldes igapäevase poeskäiguga.

Kooli söökla oli meile küll igapäevaselt tuttav, kuid sellest tuli kujundada hubane kohvik: õpilased paigutasid ümber lauad, kaunistasid saali serpentiinide ja õhupallidega, seadsid üles reklaami ja menüü.

Õpetaja tegevused: Suunata ja korraldada toimuvat. Juhendada, kuidas pidada läbirääkimisi, ning aidata poes toime tulla.

Tulemused: Vilistlasõhtul kohviku pidamine tõi sisse piisavalt raha, et osaleda Nukuteatri töötubades, külastada muuseumi ja korraldada toitlustamine Nukuteatri kohvikus. Bussisõidurahaga aitas kool.

Tegevus 3. Suhtlemine Nukuteatriga

EVIME KOGEMUSI!

Õpilaste tegevused: Ideede leidmine: millist lavastust tahetakse teha, mida küsida spetsialistidelt? Päril keeruline oli endale ette kujutada nukulavastuse tagakülge, kus me viibinud polnud.

Õpetaja tegevused: Juhendada Nukuteatriga suhtlemisel, kokkulepete tegemisel bussi osas ja Nukuteatri külastuse ettevalmistamisel.

Tulemused: 10. märtsil 2010 sõitsime külastama vast avatud Nukuteatri muuseumi ning osalema nukkude valmistamise töötoas, kus vastavad meistrid meile seda õpetasid. Kõik oli huvitav: ringkäik muuseumis, tutvumine erinevat tüüpi nukkudega ja lava kujundustega. Töötoas õppisime meisterdama liigendnukke ehk marionette. Kõik said omale huvitava nuku, millega õpiti ka mängima. Samuti saime näpunäiteid lava tegemiseks, kujundamiseks ning etenduse reklaamimiseks.

Tegevus 4. Rollide jaotamine

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Õpilaste tegevused: Õpilased võisid ise valida endale tegelaste nimekirjast sobiva rolli. Kui ühele rollile oli mitu tahtjat, siis valisid õpilased osaleja konkursi korras.

Õpetaja tegevused: Juhendada ja suunata õpilasi. Jälgida, et kõik rollid oleks jaotatud.

Tulemused: Tegelasajute valik tähendas ka vastavate tekstide jagamist ning nii algasid lugemisproovid. Algul konarlikumalt, kuid siis üha paremini kokku sobituv tekst sai päris selgeks. Mõnel õpilasel jäid lühemad tekstid isegi pähe.

Tegevus 5. Lavadekoratsioonide valmistamine

Õpilaste tegevused: Lisaks nukkudele on vaja ka dekoratsioone: puid, põõsaid, seeni, taimi. Kunstiõpetuse tundides on võimalik seda kõike rühmatöödena teha.

Õpetaja tegevused: Juhendada joonistamist, muretseda dekoratsioonideks vajalikud materjalid.

Tulemused: Lavakujunduseks vajalikud dekoratsioonid saavad valmis. Nüüd on olemas kõik vajalik, et alustada lavaproove ning püüda ühendada teksti, nukkudega liikumist ning omavahelist koostööd.

Tegevus 6. Lavaproovid

Õpilaste tegevused: Kolmanda veerandi viimane nädal möödub aktiivselt proovi tehes. Suureks proovikiviks osutub liikumine sirmi taga ja me peame palju harjutama, et koostöö sujuks. Samuti selgub, et häält on vaja pingutada, et tekst selgelt välja kostuks.

Õpetaja tegevused: Lavastajana aidata kaasa etenduse valmimisele, parandada vigu, jälgida etenduse kui terviku küpsemist proovide käigus.

Tulemused: Etendus saab esitamisküpseks. Koolivaheaeg küll pisut segab ja mõni tegelane unustab vahepeal üht-teist, kuid meie eesmärk on esineda hästi ja nii tuleb selle nimel pingutada. Lavaproovid kestavad umbes kolm nädalat, enne kui etendus esitamiskõlblikuks saab.

Tegevus 7. Reklaam

Õpilaste tegevused: Õpilased valmistasid kuulutuse, mis kujundati üheskoos nii, et sellel saaksid oma tegelast tutvustada kõik näidendis osalejad. Valmistati väikesed voldikud tegelaste ja iseenda tutvustusega. Tehti raadioreklaam kooli raadiovõrgus ettelugemiseks.

Õpetaja tegevused: Juhendada õpilaste tegevust.

Tulemused: Koolis üles pandud reklaamile lisaks kasutasime võimalust kooli raadio kaudu kutsuda kaasõpilasi vaatama meie etendust. Eesmärk oli panna innustuma meie tegevusest ka vanemate klasside õpilased. See on raske ülesanne, aga pisut neid siiski meie esietendusel oli.

Tegevus 8. Esietendus

Õpilaste tegevused: Lavaküpseks harjutatud etenduse esmaettekanne toimub 9. aprillil.

Õpetaja tegevused: Juhendada õpilasi, jälgida ettevalmistustöid.

Tulemused: Kõik läks hästi viperustest hoolimata (näiteks peategelase haigestumine viimasel nädalal). Esietendus on alati pisut närviline ja põnev. Samuti on ka naaberkoolid huvitatud meie etendusest ning meil õnnestub seda esitada veel mitmel korral.

3. Projekti seos õppeainetega

- Eesti keel: lugemine, esinemisoskus, väljendusoskuse arendamine, reklaamteksti koostamine, suhtlemine, läbirääkimiste pidamine kui osa suhtlemisest.
- Muusikaõpetus: laulmine, muusikalise kujunduse loomine etendusele.
- Inimeseõpetus: tutvumine Nukuteatri kui asutusega, näitlejate tööga ja erinevate ametitega Nukuteatris (nukumeister, kunstnik, lavastaja jne).
- Matemaatika: projektis vajalike kulutuste arvestamine, ajaline arvestamine, lava suuruse arvestamine kujunduse ja dekoratsioonide paigutamisel.
- Kunst ja tööõpetus: nukkude valmistamine, lavadekoratsioonide tegemine, kuulutuste ja kavalehtede valmistamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA!

Näidendi lavaletoomine õpetas lastele erinevaid igapäevases elus vajalikke oskusi. Eelkõige õpiti meeskonnatööd ja arvestamist üksteise eripäraga (osa õpilasi on kiiremad, osa aeglasemad, mõned oskavad paremini joonistada, teistel jääb tekst paremini meelde). Näidendi õppimise vältel, mil tehti proove, tuli olla väga kannatlik. Tutvumine Nukuteatriga andis võimaluse kiigata näitleja töö telgitagustesse. Selgus, et lisaks neile on selles asutuses veel palju huvitavaid ameteid.

Reaalse eluga seotud tegevused: mälu treening, meeskonnatöö, ilmekas esitlemine ja oma hääle valitsemine, oskus planeerida pikemaajalisi üritusi ning vajadusel siduda erinevaid projekte.

Tööeluga seotud tegevused: lavastuse valmimisega on seotud erinevate elukutsete esindajad, keda reaalselt me laval ei näegi; pikaajaliste tegevuste jaoks on vaja palju kannatlikkust ja visadust, koos teistega tegutsemine on vahel keeruline; reklaami tegemise oskus on väga vajalik.

5. Partnerite kaasamine

- Kiviõli raamatukogu: õpilaste abistamine sobivate näidendite leidmisel, raamatukoguhoidja abi vajalike teoste leidmisel.
- Kiviõli 1. Keskkool: abi bussi tellimisel ja arve tasumisel (materiaalne abi), ruumid ja materjalid näidendi valmimiseks.
- Eesti Nukuteater: oma töö ja väljapanekute tutvustamine, töötoa organiseerimine, kus õpilased said valmistada etenduseks vajalikud nukud.
- 4.b klassi lapsevanemad: abi kohviku läbiviimiseks vajaliku valmistamisel.
- Kiviõli 1. Keskkooli vilistlased: kohviku külastamine, annetused õpilaste ürituse toetamiseks.
- Lapsevanemad ja linlased: võimalik vaadata etendust ning saada osa meie tegutsemislustist.

6. Uuenduslikkus

Idee ise oli juba põnev – tavalise näidendi asemel sooviti lavastada nukulavastus, kasutades marionette. Projekt eeldas pikaajalist planeerimist ning omavahel seostusid kaks 4.b klassi projekti – kohvikumänguga teeniti raha, et viia läbi teatriprojekt.

Õpilased said võimaluse kogeda, kuidas ideest saab reaalsus ning kui palju selleks tuleb pingutada.

Uuenduslik oli ka erinevate huvirühmade koostöö organiseerimine: alates koostööst lapsevanematega (mitte lihtsalt taskuraha andmine kuhugi sõitmiseks, vaid koos lastega valmistati müügiks vajalik ja lapsed pidid suutma selle ise maha müüa) kuni Nukuteatri külastuseni välja, kus omakorda uusi kooliväliseid oskusi-teadmisi omandati.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Võimalus kogeda, kuidas idee viib tegevuseni – ise valin, ise otsustan, ise teen. Kuna lapsed olid idee autorid, siis tegutseti suurema innuga kui tavalisel koolinäidendite esitusel.

Lapsed õppisid tegutsema üheskoos ja neile meeldis, et täiskasvanud võtsid neid võrdväärsete partneritena. Tore oli see, et teeniti ise raha oma tegevuse rahastamiseks ja nii nähti ettevõtlikkuses ka võimalusi paremini ise toime tulla.

8. Projekti mõju tulevikus

Õpilastel on võimalik etendust korrata emadepäeval Kiviõli Rahvamajas toimuval üritusel, näitlemistustist saavad osa koolikaaslased ja lapsevanemad.

Suurem julgus oma ideid välja käia ja nende elluviimise nimel tegutseda.

Klassis õpib 17 õpilast, kes kõik osalesid projektis. Koolis korraldatud etendusel osales publikuna umbes 80 õpilast, lastevanematele korraldatud etendusel ligikaudu 70 inimest.

1.1.2. RAAMATUPOE MÄNG

Kooli nimi: Kiviõli 1. Keskkool

Õppeained: eesti keel, matemaatika, kunstiõpetus, arvutiõpetus

Klass: 1.–4. klass

Juhendaja: Vilje Malva, klassiõpetaja

1. Projekti eesmärk

- Väärtustada lugemist, raamatute hoidmist ja taaskasutamist;
- integreerida mängu ja õppetööd;
- arendada õpilastes algatusvõimet ja initsiatiivi;
- parandada õpilaste omavahelist suhtlemis- ja koostööoskust;
- säästliku eluviisi propageerimine;
- selle mängu kaudu tutvustada lastele raamatupoe näitel, kuidas toimib üks äriorganisatsioon.

2. Tegevused

Tegevus 1. Projekti väljakuulutamine

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Õpilaste tegevused: Mõtlesid ja vormistasid tegevuskava raamatupoe avamiseks.

Õpetaja tegevused: Tutvustasid klassides projekti sisu.

Tulemused: Loodi tegevuskava ja tegevuste järjekord. 1.–4. klasside õpilaste vahel jaotati ära kindlad tegevused ja ülesanded.

Tegevus 2. Raamatute kogumine

EVIME KOGEMUSI!

Õpilaste tegevused: Koostasid lapsevanematele kirja palvega anda kodus kasutuna seisvad lasteraamatud projekti tarbeks. Nad kirjutasid samasisulise kuulutuse ka õpetajate tuppa ja kooli infostendile. Õpilased külastasid ümberkaudseid raamatukogusid ja kogusid mahakantud lasteraamatuid.

Õpetaja tegevused: Abistas õpilasi kirjade koostamisel.

Tulemused: Iga klass kogus suure hulga lasteraamatuid nii kodust kui ka raamatukogudest ja koolitöötajatelt.

Tegevus 3. Raamatupoe külastus

LÕIMUME ELUGA!

Õpilaste tegevused: 4. klassi õpilased suhtlesid e-kirja teel Rakvere raamatupoe Apollo juhatajaga ja leppisid kokku külastusaja. Õpilased koostasid küsimused, mida kohtumisel esitada, ja tellisid transpordi.

Tulemused: Teoks sai huvitav ekskursioon 4. klasside õpilastele. Õpilased tutvusid raamatupoe tööga ja said vastused oma küsimustele, kuidas üks raamatupood toimib, missuguste elukutsete esindajaid on raamatupoes vaja ja mis on nende tööülesanded.

Tegevus 4. Konkurs raamatupoe nime, logo ja rahatähtede kujundamiseks

Õpilaste tegevused: Kuulutasid välja klassidevahelise konkursi rahatähtede nime, kujunduse ja logo leidmiseks. Pakkusid välja poe jaoks sobivaid nimesid ning projekti tunnuslauseid, mis seda kõige paremini iseloomustaks. Iga klassi töödest valiti välja parimad, millest koostati näitus. Valisid logo, poe nime ning tunnuslause.

Õpetaja tegevused: Õpetajate žürii valis välja parima kujundusega rahatähed.

Tulemused: Poe nimeks sai Täht, tunnuslauseks „Lugesdes tähtede poole” ja rahaühikuks „kikid” (kooli nimest tulenevalt: Kiviõli I Keskkool on lühendina KIK).

Tegevus 5. Raamatupoe avapeo planeerimine

USALDAME VASTUTUST! LÕIMUME ELUGA!

Õpilaste tegevused: 4. klassi õpilased suhtlesid e-kirja teel luuletaja Leelo Tungla ja muinasjutuvestja Piret Pääriga, soovides kutsuda neid raamatupoe avamisele.

Õpetaja tegevused: Abistas õpilasi e-posti aadresside leidmisel ja kirja kirjutamisel.

Tulemused: Saadi kokkuleppele Piret Pääriga, kes lubas kohtuda õpilastega 16. oktoobril 2009, s.t raamatupoe avamisel, ja viia vast avatud raamatupoes läbi algklasside muinasjututunnid. Kahjuks saadi Leelo Tunglalt äraütlev vastus, kuna ta ei viibinud sel ajal Eestis.

Tegevus 6. Raamatute sorteerimine ja hindamine

Õpilaste tegevused: Iga klass sorteeris oma raamatud žanrite järgi:

- muinasjutud
- luuletused
- seiklusjutud
- jutustused
- teatmeteosed
- võõrkeelsed raamatud
- koomiksid
- päris pisikestele

USALDAME VASTUTUST!

Õpilased hindasid enda toodud raamatud ära sõltuvalt lehekülgede arvust ja ümardasid täiskümneteni, kirjutasid ja kleppisid igale raamatule hinnasildi. Iga klass arvutas kokkutoodud raamatute koguhinna.

Õpetaja tegevused: Õpetaja abiga tutvuti arvude ümardamisega. Õpetaja abistas ka hindade määramisel.

Tulemused: Kõik klassid sorteerisid ja hindasid oma raamatuid.

Tegevus 8. Rahatähtede ja kinkekaartide valmistamine ja jagamine

Õpilaste tegevused: Arvutasid toodud raamatute koguväärtuse. Kujundasid kinkekaardid koolitöötajatele, kes olid abiks raamatute hankimisel.

Õpetaja tegevused: Paljundas eelnevalt valmistatud rahatähed vastavalt kauba koguväärtusele. Jagas rahatähed õpilastele – need, kes olid toonud rohkem raamatuid, said ka rohkem raha.

Tulemused: Valmisid kinkekaardid ja rahatähed, mis jaotati õpilaste vahel. Ka külalised said kinkekaardid.

Tegevus 9. Raamatupoe avamispidu

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! USALDAME VASTUTUST!

Õpilaste tegevused: Planeerisid avamispeo 16. oktoobriks.

Õpetajate abiga jaotati ülesanded klasside vahel:

1. klass organiseeris lindi läbilõikamise;
2. klass kaunistas avamispeo ruumi ehk esimese korruse koridori;
3. klass pidas avakõne;
4. klass õppis selgeks ja esitas luuletusi ja laule raamatutest ning lugemisest, saatis kutsed külalistele.

Tulemused: 16. oktoobril 2009 toimus raamatupoe Täht avamispidu, kus viibisid ka kooli juhtkonna esindajad, õpetajad, kooli- ja linnaraamatukogu esindajad ning muinasjutuvestja Piret Päär. Pärast avamispidu toimusid raamatupoes muinasjututunnid kõigile algklassiõpilastele.

Tegevus 10. Raamatupoe mäng

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Õpilaste tegevused: 3. ja 4. klasside õpilased jagasid omavahel ametid, kes missugust tööd tegema hakkab. Õpilased töötasid vahetundide ajal raamatupoes.

Õpetaja tegevused: Õpetajad jälgisid laste tegevust ja vajadusel abistasid.

Tulemused: 17.–19. oktoobril töötas raamatupood kõikide vahetundide ajal. Raamatud, mis ei leidnud ostjat, jäid lugemiseks pikapäevarühmale.

3. Projekti seos õppeainetega

- Eesti keel: õigekiri ja kirjalik väljendusoskus, kõneoskus, veenmis- ja seletamisoskus, lugemis- ja kuulamisoskus, huvi tekitamine lastekirjanduse vastu, kirja kirjutamine, suhtlemine nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega.
- Matemaatika: arvutamine (raamatute hinnad, müümine), arvude ümardamine.
- Kunstiõpetus: joonistamine (rahatähed, logo, kutsekaardid), ettekujutus ruumilisest paigutusest ja ruumide sisustamine.
- Arvutiõpetus: e-kirjade koostamine ja saatmine, e-posti aadresside otsimine internetist.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA!

Tutvuti raamatupoe tööga ja saadi teada, mis on raamatupoe toimimiseks vajalik. Saadi teada, milliseid oskusi ja teadmisi on nendeks töödeks vaja.

5. Partnerite kaasamine

- Kooli direktor: õpilaste tunnustamine, kontaktide leidmine.
- Linnaraamatukogu töötaja Anu Aarlaid: andis mahakantud raamatuid, esines avamispeol kõnega.
- Lapsevanemad: aitasid raamatute hankimisel.
- Kooli remondimees: aitas leida sisustust ja seda paigutada.
- Kohalik omavalitsus: linnavalitsuse bussiga käidi Rakvere raamatupoes.
- Rakvere raamatupood Apollo: tutvustas päris raamatupoe tööd.

6. Uuenduslikkus

Lapsed said võimaluse soetada endale lasteraamatuid. Lapsed võisid vaadata ja tutvuda lasteraamatutega, mis on pärit nende emade ja vanaemade aegadest. Näidati, et perele mittevajalikud lasteraamatud ei pea jääma riulile tolmu koguma, vaid need võivad olla kellegi jaoks huvitavad ja vajalikud.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

MÕÕDAME MÕJU!

Lapsed said ise esitada ettepanekuid projekti õnnestumiseks ja läbiviimiseks. Suutsid teha koostööd vanemate ja võõraste täiskasvanutega. Võtsid vastu otsuseid ja ka täitsid neid. Said võimaluse olla ise õpetaja/kogemuste edasiandja rollis.

8. Projekti mõju tulevikus

Asjade taaskasutust on plaanis propageerida ka edaspidi. Loodame, et projektis osalenud õpilased on valmis kaasa lööma ka järgmistes projektides. Usume, et saadud teadmised on rakendatavad reaalses elus.

1.1.3. LUGEMISÖÖ

Kooli nimi: Jõhvi Gümnaasium

Õppeained: eesti keel, muusika, kehaline kasvatus

Klass: 3.b klass

Juhendaja: Milvi Autor, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Üritusel oli kohal 23 õpilast, 2 lapsevanemat ja 1 külaline ning klassijuhataja Milvi Autor. Õhtu jooksul tehti mitmeid põnevaid, harivaid ja lustlikke tegevusi. Näiteks loeti ette kuus raamatut, joonistati plakateid, õpiti suupilli mängima, tehti virgutusvõimlemist, joosti kummituste eest koridoris, vaadati videofilmi „Bullerby lapsed“ ning söödi õhtust.

1. Projekti eesmärk

Tekitada lastes huvi lugemise ning raamatute vastu. Tõestada, et lugemine on põnev. Näidata, et kool on huvitav ning ise organiseerimine on tore.

2. Tegevused

Tegevus 1. Raamatute ja filmi valimine

Õpilaste tegevused: Arutelu õpilastega, milliseid raamatuid nad soovivad lugemisööl lugeda ja millist filmi vaadata. Ülesannete jagamine – kes mille eest vastutab.

Õpetaja tegevused: Õpetaja juhendab ja suunab arutelu.

Tulemused: Lugemisööks on valitud raamatud ning film.

Tegevus 2. Menüü koostamine ürituse jaoks

Õpilaste tegevused: Õpilased koostavad nimekirja söökidest, suupistetest ja jookidest, mida nad lugemisööl soovivad. Toidud ja joogid jaotatakse omavahel ära.

Õpetaja tegevused: Õpetaja juhendab seda tegevust, märgib kõik vajaliku üles.

Tulemused: Ürituse menüü on koostatud.

Tegevus 3. Lugemisöö toimumine

Õpilaste tegevused: Õpilased sätivad ühise söögilaua, tehakse ruum korda, et oleks mõnus kuulata ning magada.

Õpetaja tegevused: Õpetaja abistab ja juhendab.

Tulemused: Õpilased on saanud kogemuse, kuidas söögilauda ette valmistada, kuidas ruumi teineteisega paremini jagada ning teistega arvestada.

Tegevus 4. Erinevad tegevused lugemisööl

Õpilaste tegevused: Õpilased on aktiivsed osalejad ning tegevuste algatajad. Nad loevad ette raamatuid, raamatute põhjal tehakse plakateid, vaheldumisi õpetatakse üksteisele erinevaid mängu.

Õpetaja tegevused: Õpetaja on vahendaja, abistaja ning nõustaja.

Tulemused: Lugemisöö õnnestub igati ja lapsed saavad kustumatu mälestuse.

3. Projekti seos õppeainetega

- Eesti keel: juturaamatute lugemine, filmi vaatamine.
- Muusika: suupillide mängimine, kitarrilugude kuulamine.
- Kehaline kasvatus: virgutusvõimlemine lugemise vaheaegadel.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused:

Lapsed katsid söögilaua, sättisid ruumi magamiseks ja õhtu veetmiseks. Hommikul koristasid lapsed kõik ise ära ning tegid klassi korda.

Tööeluga seotud tegevused:

Koristamine, pakkimine, toidu ettevalmistamine, üksteisega arvestamine, meeskonnatöö.

5. Partnerite kaasamine

Lapsevanemad olid õpetajale abiks.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud. Oskus teha koostööd.	Õpilased valivad ise raamatud, filmi, koostavad menüü ning jagavad ära, kes mida toob.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Õpilased teavad, et lugemisöö õnnestumiseks peavad kõik oma kohustused täitma.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Üritusse olid kaasatud kaks lapsevanemat.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Loetu põhjal plakatite valmistamine.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Vestlus toimunud üritusest, vestlus loetud raamatutest ja nähtud filmist, fotonäituse korraldamine toimunud üritusest.

1.1.4. EESTIMAA – KEEL, KIRJANDUS, KULTUUR, AJALUGU

Kooli nimi: Toila Gümnaasium

Õppeained: kirjandus, eesti keel, ajalugu

Klass: 4. klass

Juhendaja: Anneli Koppel, õpetaja

1. Projekti eesmärk

See projekt aitab igal grupi liikmel jagada kaaslastele oma elamusi ja teadmisi, arendada koostöövalmidust, kuulata lapsevanema arvamusi, kogemusi ja elamusi, tagada kokkulepete kooskõlastamist ja saavutada ühiselt lõpptulemus ning see kaaslastele ette kanda.

2. Tegevused

Tegevus 1. Rühmade moodustamine ja teemade valimine. Kavapunktide kokkupanek

Õpilaste tegevused: Õpilased valivad rühmad ja teemad, asuvad teemat lahti mõtestama ja kavapunkte kirja panema ning nendest olulisemaid välja valima.

Õpetaja tegevused: Esitab erinevad teemad ja jälgib laste tegevust. Teemad: kiri laulu- ja tantsupeost oma tuttavatele välismaal; eesti keele ja kultuuri kirjeldamine Saksamaa noormehele; kiri sugupuu kokkutulekust 94-aastasele vanatädile, kes ise enam kohale tulla ei saanud; kiri Siberi elust sugulastele Eestis; kiri oma vanematele unustamatust küla jaanipeost, mille oli korraldanud sinu maal elav sõbranna.

Tulemused: Kuna 19. veebruaril oli koolis lastevanematele mõeldud lahtiste uste päev, siis oli tunnis ka lapsevanem, kes liitus kohe selle grupiga, kes valis sugupuu teema, ja asus oma sugupuu kokkutulekust pajatama. Gruppidel õnnestus üksmeelselt kavapunktid kirja panna ning nendest paremad välja valida. Igasse gruppi juhtus ka selliseid lapsi, kellel oli rääkida oma elamusi või teiste poolt kuulud.

Tegevus 2. Ühise jutu koostamine

Õpilaste tegevused: Õpilased asuvad koos juttu kokku panema, arutama, selgitama, sobivaid lauseid koostama, teksti üles ehitama (sissejuhatus, teemaarendus, lõpuosa).

Õpetaja tegevused: Jälgib tegevust ja vastab õpilaste küsimustele.

Tulemused: Valmivad mustandid ja õpilased lepivad kokku, kes kirjutab puhtandi kas arvutil või käsitsi.

Tegevus 3. Ettekanded

Õpilaste tegevused: Iga rühm teeb lühikokkuvõtte sellest, kuidas töö valmis, ja üks õpilane kannab kogu loo ette. Annavad teistele rühmadele hinnanguid.

Õpetaja tegevus: Kuulab ettekandeid ja teeb lõpus kokkuvõtted, paneb hinded.

Tulemused: Põnev oli kuulata teiste koostatud kirju, kus olid sees just erinevad elamused. Õpilased ja õpetaja jäid tehtuga rahule. Nii mõnigi laps oli kade nende õpilaste peale, kes olid käinud tantsu- ja laulupeol, sugupuu kokkutulekul või tõelisel küla jaanipeol.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kirjandus: elamuste kirjapanek, kirjade koostamine õiget formaati kasutades.
- Eesti keel: kirjutamisoskus, kirjavahemärgid.
- Ajalugu: tutvumine Eesti ajaloo (keel, kultuur), erinevad traditsioonid, eestlaste elu Siberis.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Kõik teemad olidki võetud just reaalsest elust enesest. Lastel oli neid lihtne kokku panna ja nende kohta oma emotsioone väljendada.

Tööeluga seotud tegevused: Edaspidises elus on võimalus ka neil, kellel ei ole veel olnud vastavaid elamusi, nendest üritustest osa võtta.

5. Partnerite kaasamine

- Õpilane: saadi osa teiste õpilaste emotsioonidest.
- Lapsevanem: jagas oma kogemusi õpilastele, jutustas elulugu.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud. Oskab teha koostööd.	Oskus valida koostööpartnereid, arvestada üksteise ettepanekuid, kuulata üksteist ja teha otsuseid.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Oskus valida endi hulgast see õige õpilane, kes lõpuks kogu tehtud töö ette kannab. Eelduseks on, et kõik rühmaliikmed teevad pingsalt tööd ja töö valmib tähtajaks. Kõik vastutavad.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Lapsevanem sai õpilastele oma sugupuu kokkutulekust pajatada ja olulised kavapunktid said üheskoos paberile kirjutatud.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Koostöö on huvitav – mitu pead on mitu pead. Kõik õpilased saavad oma elamusi jagada.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Ettekannete tegemine, oma emotsioonide edastamine teistele, töö meeldivuse või mittemeeldivuse põhjendamine, õpetajalt ja kaasõpilastelt hinnangute saamine.

1.2. Põhikool (II ja III aste)

1.2.1. RAHVAPIDU. VASTLAD

Kooli nimi: Toila Gümnaasium

Õppeained: kirjandus, eesti keel, ajalugu

Klass: 4. klass

Juhendaja: Anneli Koppel, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Tutvumine folklooriga ja vastlapeo läbiviimise tavadega.

1. Projekti eesmärk

Projekti eesmärk oli äratada õpilastes huvi rahvatraditsioonide vastu ja laiendada nende silmaringi. Projekt andis õpilastele võimaluse esineda nii korraldaja kui ka tegevuse täitja rollis. Õpilased said elus vajamineva kogemuse, kuidas teha sõbralikult koostööd.

2. Tegevused

Tegevus 1. Kooli raamatukogu külastamine

Õpilaste tegevused: Õpilased käisid kooli raamatukogus, et hankida endale infot teemal „Rahvapidu. Vastlad“.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Õpilased valisid välja vajaliku õppematerjali, mille järgi valmistasid ettekande.

Tegevus 2. Linnamuuseumi ja rahvaansambli Suprjadki kaasamine
Õpilaste tegevused: Õpilased külastasid linnamuuseumi, kus leppisid kokku temaatilise tunni läbiviimise. Samuti kutsusid rahvaansambli Suprjadki temaatilisest tunnist osa võtma. Tunnis osalesid õpilased rahvamängudes, laulsid ja õppisid vanarahva manamissõnu.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Õpilased võivad iseseisvalt läbi viia rahvamänge enda eakaaslaste ja teiste osalejate seas. Nad teavad, kust võib saada abi rahvapidude läbiviimiseks.

Tegevus 3. Kangapoes riide valimine

Õpilaste tegevused: Õpilased käisid kangapoes, kus valisid endale kangaid nuku õmblemiseks.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Õpilased oskavad eristada kangaid nende otstarbe järgi.

Tegevus 4. Narva Kunstigaleriis riidenukkude valmistamine

Õpilaste tegevused: Õpilased käisid kunstigaleriis, et leppida sealse õpetajaga kokku riidenukkude valmistamise meistriklasi läbiviimine.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Õpilased oskavad iseseisvalt teha riidenukku ja seda ka teistele õpetada. Oskavad koostöö käigus hinnata teineteise arvamust.

Tegevus 5. Vastlapeo kavapunktide koostamine

Õpilaste tegevused: Õpilased koostasid vastlapeo läbiviimiseks kavapunktid. Läbiviimiskohaks valiti Vana-Olgina mõis, kelle omanikega oli eelnevalt aeg kokkulepitud.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Teavad vastlapeo läbiviimiseks tegevuse järjekorda ja sisu. Oskavad kooskõlastada oma plaane teiste partneritega.

Tegevus 6. Bussifirma valimine

Õpilaste tegevused: Õpilased otsisid reklaamist sobiva bussifirma, et sõita Vana-Olgina mõisa. Sama bussifirma oli välja valitud ka sõitmiseks Pannjärvele, kus õpilased said kelgutada.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Oskavad leida reklaamist infot ja kooskõlastada tegevusi kõikide osalejate vahel.

Tegevus 7. Narva Kreenholmi raamatukogu külastamine

Õpilaste tegevused: Käisid Kreenholmi raamatukogus, kus leppisid raamatukogu töötajatega kokku aja rahvapidudeteemalise infotunni läbiviimiseks.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Said lisainfot rahvapidude kohta.

Tegevus 8. Päästkeskuse külastamine

Õpilaste tegevused: Registreerisid end Ida-Eesti Päästkeskuses, kus kuulasid kursust „Tuleohutustechnika“.

Õpetaja tegevused: Juhendas.

Tulemused: Õpilased said teada, kuidas tuleb käituda avatule juures. Nad kasutasid oma teadmisi suure vastlanuku mahapõletamisel Vana-Olgina mõisas.

3. Projekti seos õppeainetega

- Vene keel: õpilased lugesid tunnis jutustusi, mis olid seotud vene rahvakalendri tähtpäevade kommetega, õppematerjali saadi linnaraamatukogust; tegid koostööd linnamuuseumi ja rahvaansambliga Suprjadki.
- Loodusõpetus: õpilased käisid ekskursioonil Ida-Eesti Päästkeskuses, kus osalesid tuleohutusteemalises tegevuses.
- Kunst ja tööõpetus: õpilased valmistasid kunstigaleriis riidest nukkusid.
- Inimeseõpetus: proovisid erinevaid rolle inimestevahelises suhtlemisprotsessis, leppisid kokku oma tegevuseks vajalike partneritega.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Õpilased said teada, et osaledes koostööd nõudvas tegevuses, võib saada praktilisi kogemusi ja täiustada sotsiaalseid oskusi. Õpilased oskavad vastlapäeva tähistada, võivad ise olla nii korraldajad kui osavõtjad. Õpetaja jälgis ja korrigeeris laste sotsiaalsete oskuste kujunemist.

Tööeluga seotud tegevused: Õpilased on võimelised iseseisvalt tegutsema, kasutades praktilisi ja sotsiaalseid kogemusi, mis saadi tänu projektis osalemisele. Oskavad kaasata tegevusse partnereid ja nendega kokkuleppeid sõlmida. Teavad, kui tähtis on arvestada teiste inimestega, ja tunnevad vastutust endale võetud kohustuste ees. Oskavad planeerida oma aega.

5. Partnerite kaasamine

- Kunstigalerii: vastlanuku ja riidenukkude meisterdamine.
- Narva Kreenholmi Raamatukogu: temaatilised tunnid vene rahvatraditsioonidest ja folkloorist.
- Linnamuuseum: rahvamängude ja -laulude õppimine.
- Abakhan Fabrics Eesti AS: kanga ostmine nukkude õmblemiseks.
- Kirjastus Tiritamm AS: vene rahvatraditsioone ja folkloori käsitletavate raamatute laenamine.
- Ida-Eesti Päästkeskus: tuleohutustehnikaga seotud tegevused.
- Vana-Olgina Mõis: vastlapäeva läbiviimise koht.
- Mann Grupp, Astri Buffet OÜ, OÜ Mamma: pannkookide tellimine.
- Pannjärve Puhkekeskus: kelgutamine ja rahvamängud.
- Forum Cinemas AS, Forum Cinemas Astri: sponsorid.
- MTÜ Avatud Noortekeskus RLK: transpordi pakkumine.
- Leon Buss: transpordi pakkumine.
- AS Anglobaltic: transpordi pakkumine.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilane valib ise rolli, mis on teistega kokku lepitud. Oskus teha koostööd.	Valiti välja need õpilased, kes alguses olid rühmatöö korraldamisel abimehed ja pärast juhendasid ise rühmade „Suuline folkloor“, „Rahvanukk“, „Rahvamäng“ tööd. Igal õpilasel oli võimalus võtta endale erinevaid rolle. Õpetaja aitas õpilastel läbi mõelda oma käitumist ja edukaks töökorraldamiseks vajalikku sõnavara.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Pärast grupitööd jagasid õpilased omavahel muljeid: mida nad tundsid, kui töötasid tegevuse juhendajana või eluviijana. Märkasid reeglite ja kokkulepete järgimise vajalikkust ja tähtsustasid igaühe vastutust ürituse elluviimisel.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Arusaam, et igaüks võib õpetada teist ja samas õppida ka teistelt, andis õpilastele edu- ja turvatunde. Kõige olulisem koostöös on, et iga ürituses osaleja tunneks end mugavalt.

<p>EVIME KOGEMUSI!</p> <p>Teadmiste rakendamine praktikas.</p>	<p>Õpilased valmistasid koos vastlanuku. Lõikasid ise kangast riidenukud. Viisid läbi rahvamänge teiste huviliste seas ja küpsetasid pannkooke.</p>
<p>MÕÕDAME MÕJU!</p> <p>Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.</p>	<p>Õpilased omandasid mõningaid praktilisi kogemusi, mida võivad ka teistele õpetada. Lapsed tänasid teisi koostöö eest. Kogu tegevus jäädvustati fotodele. Korraldati riidenukkude väljapanek, kus õpilased õpetasid teistele kooliõpilastele nukkude valmistamist.</p>

1.2.2. NÄITEKIRJANDUS. TEATER. URMAS VADI „LENDAV LAEV”

Kooli nimi: Toila Gümnaasium

Õppeained: kirjandus

Klass: 6. klass

Juhendaja: Katrin Kivimeister, logopeed

<p>Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus</p> <p>Kirjandusõpikus olevale näidendile „Lendav laev” kahe pildi väljamõtlemine, osaliste valimine, gruppide moodustamine ja kaasõpilastele näidendi ettekandmine.</p>
<p>1. Projekti eesmärk</p> <p>Projekti elluviimisel aidata lastel oma fantaasiat vabalt kasutada, parandada omavahelist suhtlemist, arvestada teistega, hüpata üle oma varju ja teha koostööd, õppida oma kaasõpilasi objektiivselt hindama.</p>
<p>2. Tegevused</p> <p>Tegevus 1. Tunni tutvustus</p> <p>Õpilaste tegevused: Õpilased tutvuvad iseseisvalt näidendiga „Lendav laev”. Määratakse vabatahtlikkuse alusel osatäitjad, kes loevad teksti ette. Kui tekst loetud, sisust aru saadud, tegelaste iseloomulikud omadused ja käitumine arutatud ning küsimustele vastatud, siis jagunetakse rühmadesse.</p> <p>Õpetaja tegevused: Õpetaja tutvustab tunni teemat ja noore kirjaniku Urmas Vadi loomingut, juhhib tekstist arusaamise arutelu.</p> <p>Tulemused: Õpilased otsustasid loetu põhjal ise näidendi kokku panna, et oleks põnevam.</p> <p>Tegevus 2. Rühmade moodustamine ja kahe esimese pildi kirjutamine näidendile</p> <p>Õpilaste tegevused: Moodustavad vabatahtlikkuse alusel rühmad. Rühmas mõeldakse koos tegelased välja, pannakse paika sündmuste käik ja koht ning kirjutatakse näidendile kaks esimest pilti.</p>

Õpetaja tegevused: Jälgib rühmade moodustamist ja laste edaspidist tegutsemist ning annab vajadusel nõu.

Tulemused: Rühmadel on kirjalikult valmis näidendi kaks pilti.

Tegevus 3. Näidendi lavastamine ja kaasõpilastele ettekandmine

Õpilaste tegevused: Jagatakse rühmasiseselt osatäitjad ja asutakse oma osa õppima ning vastavaid rekvisiite otsima. Esinetakse kaasõpilastele.

Õpetaja tegevused: On õpilaste jaoks olemas, kui nad abi vajavad.

Tulemused: Rühmadel valmib näidendi kahe pildi lavastus. Õpilased saavad näha erinevaid lahendusi, sest rühmade lavastused on täiesti eriilmelised.

Tegevus 4. Hinnangute andmine ja hinnete panemine

Õpilaste tegevused: Annavad igaühele eraldi hinnangu, arvestades õpilase osalust teksti väljamõtlemises, kirjutamises, tegelaste mängimises (kas tekst esitatakse peast või lehelt, kas oli kasutatud kostüüme, rekvisiite jms) ja osalemist rühmatöös (kas oskas kaaslastega arvestada, kas suutis ennast ületada jms).

Õpetaja tegevused: Osaleb aktiivselt laste arutelus, arvestab nende ettepanekuid ja paneb lõpliku hinde.

Tulemused: Kõik õpilased saavad kuulda enda kohta käivat hinnangut nii kaasõpilastelt kui ka õpetajalt. Kui õpilane on tõesti vähem pingutanud, siis ei olegi tal võimalik hinnet vaidlustada. Kõik on oma tegutsemisega rahul.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kirjandus: tekstist arusaamine, teksti lahti mõtestamine.
- Eesti keel: kahe näidendi pildi kirjutamine ilma vigadeta.
- Kunst ja käsitöö: sobivate rekvisiitide ja kostüümide leidmine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: iga päev tuleb arvestada kaasinimestega ja osata kohanduda vastavalt olukordadele, olema julge, hüppama üle oma varju ja pärast saavutatust rõõmu tundma.

Tööeluga seotud tegevused: meeskonnatöö tähtsus.

5. Partnerite kaasamine

- Kaasõpilane: oskus üksteisega arvestada, hinnangu andja.
- Lapsevanem: aitas valida kostüüme, rekvisiite, detaile.
- Õpetaja: nõuandja, juhendaja, lõpliku hinde panija.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on teistega kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Õpilased otsustasid ise teha tekstist näidendi, et oleks põnevam. Nad valisid tegelased, jagunesid rühmadesse ja asusid näidendi kahte esimest pilti koostama nii kirjalikult kui lavastuslikult.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Õpilased teadsid, et lavastuslikud etteasted tuleb neil ise teha. Nad peavad andma hinnangu igale kaasõpilasele. Oma rühma ei tohi alt vedada.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Et lavastus oleks ka väliselt nauditav, siis paluti lastevanemate abi kostüümide tegemisel. Anti objektiivsed hinnangud kaasõpilastele.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas	Kasutades oma fantaasiat, esitati oma rühma tööna valminud lavastused kaasõpilastele.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Arutati ühiselt tulemuste üle, anti hinnanguid kaasõpilastele ja saadi hinnanguid ka enda kohta. Lõpliku hinde pani õpetaja, kes samuti osales õpilaste arutelus. Aktiivsete tegutsejatena otsustati ka edaspidi selliseid projekte oma koolitundides teha.

1.3. Gümnaasiumiaste

1.3.1. JÕHVI OMA FILMIFESTIVAL 2009

Organisatsiooni nimi: Jõhvi Oma Filmifestivali meeskond

Õppeained: eesti keel, matemaatika, joonestamine, majandus, kõnekunst, meedia

Juhendaja: Mariliis Randmer, õpilane ja projektijuht

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

EVIME KOGEMUSI! Korraldada Jõhvis suur filmifestival (JOFF), kus näidatakse noorte enda tehtud filme, ning seda igal aastal. Äratada suuremat huvi kino vastu ning muuta ISE elu Jõhvi linnas huvitavamaks.

1. Projekti eesmärk

- Elavdada Ida-Virumaal noortele filmihuvilistele mõeldud tegevusi ning luua võimalus regulaarseks kohtumiseks ning oma tööde esitlemiseks laiemale auditooriumile kui ainult oma kooli õpilased.
- Koolitada Ida-Virumaal noori filmihuvilisi.
- Meelitada inimesi kinno, selmet nad ei istuks kodus ega vaataks filme, millest nii mõnigi võib olla piraatluse teel saadud.

Projekti pikaajaline eesmärk

Käesolev projekt on planeeritud pikaajaliseks.

Esimesel aastal on tähelepanu tänase noore põlvkonna jaoks populaarsel žanril nagu fantaasia- ja õudusfilmid ja sellega seotul. Järgmistel aastatel on fookuses aga Eesti linatööd ning festivali alapealkiri on „Eelista eestimaist!“.

Filmifestivali on kaasatud koostööpartnereid üle Eesti:

Tartu Noorte Amatöörfilmide Festival NAFF, Tallinna Pimedate Ööde Festival, sh Animated Dreams, ning suurimad filmilevitajad: Forum Cinemas AS, Acme Film OÜ ja OÜ Tallinnfilm.

EVIME KOGEMUSI! Projekti meeskonda on kaasatud juba erinevate koolide õpilased ning kogu projekti teostus, sh kodulehe tegemine, kontserdimaja dekoreerimine ning filmide valik, on kõik noorte enda tehtud.

2. Tegevused

Ettevalmistusperiood

1. Ettevalmistusperiood

Juuli–august: Partnerite otsimine ja projekti koostamine. Kodulehekülje loomine (vt www.joffestival.weebly.com) ja rahastajate leidmine.

Reklaamklippide valmistamine:

<http://www.youtube.com/watch?v=1Qhll7z7Dfk>

<http://www.youtube.com/watch?v=2MY74z0IbFc&feature=related>

September–oktoober: Reklaammaterjalide koostamine ja projekti laiem tutvustamine osalejatele maakonna koolides.

November: Kuu lõpus oli filmide esitamise lõpptähtaeg. Festivali ettevalmistamine.

2. Teostusperiood

3.–5. detsember: Festival toimus Jõhvi kontserdimajas kinos Amadeus ja ERGO saalis. JOFF-i programm täiendab Jõhvi PÖFF-i programmi. PÖFF-i filmid algasid k 19.00. Esimesel päeval toimus ka pidulik avamine, kus tänati toetajaid ja söödi isevalmistatud kooki. Kammersaali ümbrust kaunistas Jõhvi Kunstikooli õpilaste näitus, mis oli korraldatud festivali ajaks. 5. detsembri õhtul autasustati võitjaid. Sellele järgnes Öökino, kus näidati erinevaid õudusfilme.

3. Analüüsiperiood

MÕÕDAME MÕJU!

Rahastajatele aruannete esitamine. Tagasiside analüüsimine. Omavaheline koosolek, kus arutati festivali positiivseid ja negatiivseid külgi ning tehti ka järgmise festivali plaane.

3. Projekti seos õppeainetega

- Eesti keel: suuline ja kirjalik väljendusoskus, õigekeelsus, kirjade ja dokumentide vormistamine.
- Matemaatika: eelarve koostamine.
- Joonestamine: reklaamplakatite ja logo valmistamine.
- Majandus: eelarve koostamine, dokumentide koostamine.
- Kõnekunst: suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide ja kõne koostamine, sponsorite leidmine.
- Meedia: reklaam, plakatid, kooliraadios ja -ajalehes teavitamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA!

Reaalse eluga seotud tegevused: eelarve koostamine, suhtlemine formaalsel tasandil, töötamine nii meeskonnas kui ka eraldi, informatsiooni otsimine.

Tööeluga seotud tegevused: meeskonnas töötamine, dokumentide vormistamine, suurürituste organiseerimine, suhtlemisoskus erinevatel tasanditel.

5. Partnerite kaasamine

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

- Jõhvi Kontserdimaja – suurtoetaja. Direktor Piia Tamm on ka JOFFi meeskonna juhendaja, kes aitab meil projekti korralikult koostada ning kelle poole saab alati pöörduda, kui oleme jänni jäänud. Loomulikult on JOFFi üks suurimaid sõpru kontserdimaja müügijuht Keio Soomelt. Omalt poolt aitame reklaamida kino Amadeus ning meelitada rohkem noori seda külastama.
- Jõhvi Gümnaasium – toetaja. Oleme kooli õpilastele eeskujuks oma saavutustega.
- Kultuurkapitali Ida-Viru ekspertgrupp – projekti rahastaja.
- Lapsevanemad – moraalsed toetajad, kes innustavad meid ikka ja jälle tegutsema, kuigi mõnikord enam ei jaks.
- Kaasõpilased – projekti sihtgrupp. Olles ise aktiivsed, ootame ka neilt passiivsuse hülgamist. Suure üllatusena on just nemad meie suurimad toetajad.

6. Uuenduslikkus

Idee originaalsus seisneb selles, et midagi sellist nagu Jõhvi Oma Filmifestival, mida korraldavad noored otsast lõpuni ise, pole varem tehtud. Täiskasvanud loomulikult abistasid meid, kuid välja mõelda see miski, mis noori festivalile tõmbaks, on juba ultrainnovatiivne mõtlemine, aga JOFFi meeskond sai sellega hakkama.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Kuna muutust tuleb alustada iseendast, siis meie, JOFFi tiim, saime ise aru, et kui me soovime, et midagi muutuks, siis peame ise selle muutusega alustama või sellele kaasa aitama. Oodata, et midagi huvitavat juhtuks, on tulutu – tuleb ise vaeva näha, et elu oleks põnev. Niisiis tuligi mõte, et teeks ühe filmifestivali.

Hästi vahva oli jälgida, kuidas kõik ülejäänud noored tulid mõttega kaasa. Neile pakkus see väga huvi ning nad toetasid meid igati. Eriti tore oli käia meeskonnaga mööda koole ringi, tutvustades oma ideed, ning endagi imestuseks kuulda/näha, et korraga on videokaamerad kapist välja võetud ning tehakse meie festivali jaoks filmi.

Kõige positiivsem oli see, et noored tegid seda ise ja vabatahtlikult. Ükski õpetaja ei pidanud ideed peale suruma, vaid see kõik tuli tahtest, mis meid, Ida-Virumaa noori ühendab – muuta see igav elu ise põnevaks.

8. Projekti mõju tulevikus

MÕÖDAME MÕJU!

Projekt pälvis väga palju positiivset tagasisidet. Festivali külastajad soovisid, et üritus toimuks igal aastal, lisades loomulikult ka omapoolseid soovitusi. Märgatavalt suurenes huvi kino ja filmi tegemise vastu. Seega on JOFFi meeskonnal suurem motivatsioon muuta festival traditsiooniks ning panustada ühiskonda, olles ise noortele eeskujuks oma ettevõtlikkusega.

2. Loodusained (loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika ja keemia)

2.1. Põhikool

2.1.1. TEADUSBUSSE TULEMINE ILLUKALE

Kooli nimi: Illuka Kool

Õppeained: keemia, matemaatika, arvutiõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus, muusika

Klass: 1.–9. klass

Aeg: 2009.–2010. õa

Juhendaja: Kadri-Liis Bogens, õpilane; Jõhvi Oma Filmifestivali meeskond

1. Projekti eesmärk

- Muuta suhtumist, et igast mõttest võib saada tegu.
- Innustada õpilasi aktiivselt üritusi läbi viima.
- Laiendada õpilaste silmaringi.
- Arendada õpetajate ja õpilaste koostööd.
- Ergutada õpilasi tegema kooliväliseid töid.
- Suurendada koostööd lapsevanemate ja kooliväliste asutustega.
- Õpetada õpilasi tegema meeskonnatöid.
- Parandada suhtlemis- ja läbirääkimisoskust.

2. Tegevused

Illuka Koolis on viimaste aastatega saanud traditsiooniks õpilaste korraldatud üritused.

Kui projekti autor käis koos klassikaaslastega 12. novembril 2009 Haridusmessil Jõhvi Kontserdimajas, siis kohtusid nad Teadusbussi esindajatega. Teadusbussi katsed ja leiud olid väga huvitavad. Sealt hakkas idanema mõte, et Teadusbussi võiks kutsuda külla oma kooli, et ka kõik teised õpilased saaksid nende etendusest osa.

Mõtte teostamise takistuseks oli aga raha, kuna kooli eelarves Teadusbussi jaoks ettenähtud raha ei olnud. Nii algaski projekt.

Algul tuli mõte lavastada koolis muusikal „Tuhkatriinu“ ning seejärel etendada seda tuluõhtul.

Kuna lähenemas oli jõuluaeg, siis lisaks sellele mõttele tuli veel ka idee avada adventikohvikud. Pärast iga adventi avati ühes klassiruumis esmaspäeviti kohvik, kust sai osta maitsvaid saiakesi või kosutada ennast morsi, kohvi või teega.

Pärast talvevaheaega, kui kool uuesti algas, hakati tegelema tuluõhtu korraldusega. Tuluõhtu jaoks oli vaja leida muusikalile „Tuhkatriinu“ osatäitjad meie kooli mudilaste seast. Tuli otsustada, kes veel esineks tuluõhtul.

Enne tuluõhtut käisid suured peaproovid. Isegi Illuka valla lasteaia lapsed olid kaasatud meie projekti kui külalised. Neile õpetas 9. klassi õpilane Carolin Mesi enda välja mõeldud tantsu „Pipi laul“. Kokku esines tantsuga 11 last.

Kui tuluõhtu edukalt möödus, jäi meil veel oodata oma peakülalist, Teadusbussi Suur Vanker.

Tegevus 1. Osalemine Haridusmessil 12. novembril 2009

Õpilaste tegevused: Idee kutsuda oma kooli Teadusbuss, kui nähti Teadusbussi esindajaid katseid tegemas.

Tulemused: Soov teha plaan, mis tooks meile kooli Teadusbussi.

Tegevus 2. Õpetajale idee rääkimine 16. novembril 2009

Õpilaste tegevused: Õpetajale oma ideest rääkimine ja selle elluviimiseks vajalike mõtete kirja panemine.

LÕIMUME ELUGA! Teadusbussile kirjutamine, et nad võiksid meile külla tulla.

Õpetaja tegevused: Mõtte heaks kiitmine.

Tulemused: Õpetajad ja õpilased olid ühel nõul. Teadusbuss andis nõusoleku külastada Illuka Kooli 19. märtsil 2010.

Tegevus 3. Adventikohvik 2009. a novembris–detsembris

Õpilaste tegevused: Idee teha adventikohvik, mis tooks tulu sisse.

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Jagati ära tegevused: kes toob teed, kes küpsetab pirukaid jne. Räägiti direktoriga, et kokku leppida plastnõude ostmine kooli poolt. Laudade valmis panek. Klassiruumi korrastamine ja kaunistamine kohviku jaoks.

EVIME KOGEMUSI! Pirukate küpsetamine kodus. Küpsetiste kooli toomine esmaspäeviti, kui toimusid neli adventikohvikut. Klassiruumi korrastamine pärast kohviku tööd.

Õpetaja tegevused: Õpilastele ruumi andmine ja kohvikumenüü ülevaatamine.

Tulemused: 30. novembril, 7. detsembril, 14. detsembril, 21. detsembril adventikohvikute edukas toimimine ja tulu saamine 829 krooni.

Tegevus 4. Muinasjutu „Tuhkatriinu“ näidendiks ümberkirjutamine 2009. a detsembris

Õpilaste tegevused: Erinevate „Tuhkatriinu“ versioonide võrdlemine.

EVIME KOGEMUSI! „Tuhkatriinu“ loo näidendiks kirjutamine.

Õpetaja tegevused: Muusikaõpetaja aitas näidendisse sobivaid laule valida.

Tulemused: Detsembri lõpuks kirjutas Kadri-Liis Bogens „Tuhkatriinu“ näidendi. Etendusse valiti neli laulu.

Tegevus 5. Tuluõhtu kava ettevalmistamine 18. jaanuarist kuni 11. märtsini 2010

Õpilaste tegevused: Esinejate otsimine. Näitlejatega proovide tegemine. Tantsuproovide tegemine. Õpetajatega prooviaegade kooskõlastamine.

Õpetaja tegevused: Laulu harjutamine tuluõhtuks.

Tulemused: Tuluõhtu ettevalmistamisest võttis osa 35 last ja 8 õpetajat. Proovid möödusid suurepäraselt. Tants ja näidend saadi selgeks.

Tegevus 6. Tuluõhtu väljakuulutamise 1.–11. märtsini 2010

Õpilaste tegevused: Kava paika panemine. Kuulutuste valmis tegemine. Lapsevanematele kutsete tegemine ja edastamine. Asutustele ja eraisikutele kutsete saatmine (asutused: Illuka Vallavalitsus, Kurtina Noortekeskus, Kuremäe Raamatukogu, Kuremäe Kauplus, Illuka valla lasteaed). Kuulutuste üles riputamine erinevatele stendidele.

Õpetaja tegevused: Kava ülevaatamine. Kuulutuste levitamine koos õpilastega. Oma klassi lastele kutsete kätte andmine.

Tulemused: USALDAME VASTUTUST! Edastati 88 kutset. Kuulutuste edukas levitamine.

Tegevus 7. Tuluõhtu toimumine 12. märtsil 2010

Õpilaste tegevused: Otsustati pileti asemel valmistada kavad. Kavade tegemine. Tuluõhtu kava hinnas kokkuleppimine (hind sõltuvalt võimalusest 25, 50 või 100 krooni). Kohviku taastamine, et tuluõhtul oleks võimalik vaheajal midagi näksida ja juua. Lava sättimine ja toolide paigutamine. Viimaste proovide tegemine. Kohviku valmis sättimine ning kaunistamine. Vajadusel toitude eelnev küpsetamine. Menüü välja panemine seinale. Plastnõude ostmine. Annetuskasti valmistamine. Etenduse kostüümide valmis panemine. Tuluõhtu kontserdile saabuvate külaliste vastuvõtmine.

Õpetajate tegevused: Hindadega nõustumine. Kohvikus aitamine. Laulule viimase lihvi andmine.

Tegevus 8. Teadusbussi kutsumise ettevalmistused 09.–18. märtsini 2010

Õpilaste tegevused: Teadusbussiga meilivahetuse pidamine. Teadusbussi maksumuse teada saamine (5000 krooni). Puuduoleva summa taotluse esitamine valda. Laudade sättimine spordisaalis. Kogu koolile teatamine Teadusbussi külla tulekust.

Õpetaja tegevused: Õpetaja Anneli Dietrich aitas vallale taotluse esitamisel. Külla kutsuti Jõhvi Gümnaasiumi algklasside loodusringi lapsed, kes ostsid etendusele pileti hinnaga 25 krooni tükk.

Tulemused: Teadusbussi etendus toimub 19. märtsil 2010. Loodusringi lastelt koguti 175 krooni. Vallalt saadi puudu olev raha.

Tegevus 9. Teadusbussi programm „Keemiateater“ 19. märtsil 2010

Õpilaste tegevused: Teadusbussi esinejate kohale juhatamine. Spordisaali näitamine neile (seal toimus „Keemiateater“, kus tehti katseid ainetega). „Keemiateatri“ vaatamine.

Õpetaja tegevused: Teadusbussi liikmetega suhtlemine. „Keemiateatri“ vaatamine.

Tulemused: Õpilased ja õpetajad olid rahul Teadusbussi etendusega. Teadusbussi etendus õnnestus.

Tegevus 10. Kokkuvõtete tegemine 22. märtsil 2010

Õpilaste tegevused: Kokkuvõtete tegemine.

Õpetaja tegevused: Koos õpilastega kokkuvõtete tegemine.

Tulemused: MÕÕDAME MÕJU! Kaasõpilased ja õpetajad pidasid üritust kordaläinuks.

3. Projekti seos õppeainetega

- Keemia: Teadusbussi katsete tegemiste ajal ainete nimetuste teada saamine ja katsete ohtlikkusest arusaamine.
- Matemaatika: raha kokku arvutamine ehk mälu laiendamine, kohvikus peast arvutamine; kulu ja tulu kokkuviiimine ning kasumi arvutamine.
- Arvutiõpetus: programmide kasutamise oskus (programm Microsoft Office Publisher, pdf-faili salvestamine) kutsete, kuulutuse ja kava valmistamisel.
- Eesti keel: näidendis korrektselt rääkimine ja hääldamine; mälu treenimine teksti pähe õppimisel; avalik esinemine; muinasjutust näidendi kirjutamine ja näidendi lavastamine.
- Kehaline kasvatus: tantsuoskuste arendamine, sojendusharjutuste tegemine enne tantsimist.
- Muusika: muusikaline kuulmine ja hääletämbri kindla ulatuse teadmine, laulude õppimine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Korraldusmeeikonna aja planeerimine. Ülesannete jaotamine. Üksteisega arvestamine. Koostöö tegemine. Vastutamine. Avalik esinemine ja kirjavahetuse pidamine.

Tööeluga seotud tegevused: Microsoft Office'i programmide kasutamine. Meeskonnatöö. Läbirääkimiste pidamine (Teadusbussiga suhtlemine).

5. Partnerite kaasamine

LÕIMUME ELUGA!

- Illuka Vallavalitsus: rahaline toetus
- Kuremäe raamatukogu: ürituse toimumise info levitamine.
- Lapsevanem Anneli Bogens: kuulutuste, kutsete ning kava tegemise programmi Microsoft Office Publisher õpetamine.
- Illuka Kooli lasteaed: lasteaia laste esinemine tuluõhtul.

6. Uuenduslikkus

Illuka Kooli õpilased lavastasid esimest korda ise muusikali.
Tuluõhtu kontserdi vaheajal töötas õpilaskohvik.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Kui esialgne idee oli leida võimalus kutsuda meie kooli Teadusbuss, siis tegutsema hakates kaasasid selle mõtte elluviijad pea kogu kooli. Ettepanekust kasvas välja kogu kooli haarav ettevalmistus tuluõhtuks, mille motoks oli „Mõttest tegudeni“.

Järgisime eluhoiakut TAHAN–SUUDAN–TEEN.

8. Projekti mõju tulevikus

Tuluõhtu korraldamisest (projektijuhid) võttis osa 3 õpilast.

Tuluõhtul esines 35 õpilast (Illuka Põhikoolis on 72 õpilast).

Tuluõhtule tegi annetuse 80 külalist.

Ürituse käigus teeniti 4525 krooni.

Teadusbussi etendusel osalesid külalistena 7 lapsevanemat ja endist koolitöötajat.

Teadusbussi etendust külastasid Jõhvi Gümnaasiumi algklasside loodusringi 7 õpilast koos õpetaja K. Dietrichiga.

Kindlasti julgevad nüüd ka nooremad õpilased üritusi korraldada ega pelga, et midagi võib halvasti minna, sest enesekindlus viib sihini.

Kindlasti korraldatakse tuluõhtuid veel, aga see jääb juba nooremate õpilaste teha.

2.1.2. TAGAJÕE RETK

Kooli nimi: Toila Gümnaasium

Õppeained: keemia, loodusõpetus, geograafia, füüsika, matemaatika, keskkonnaõpetus, inimeseõpetus, kunstiõpetus, kultuurilugu, kehaline kasvatus

Klass: 1.–9. klass

Juhendaja: Diana Torn

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Õpilased jagati nelja rühma. Iga rühm läbis jõe ääres teatud vahemaa ning täitis retke lõpul töölehe. Kirjeldati jõge (kallas, laius, taimestik jne), hinnati reostuse taset ning inimtegevuse mõju reostusele. Retke ajal tehti pilte. Pärast tehti ühine pilt kogu korjatud prügist. Kohe pärast üritust analüüsiti retke, võrreldi tulemusi varasema Võhandu jõe retkega ning seejärel valmis seinaleht (plakat).

1. Projekti eesmärk

Projekti eesmärk on elukeskkonda säästvate väärtushinnangute ja hoiakute kujundamine, õppida vaatlema ja märkama erinevaid loodusobjekte, väärtustama looduse liigirikkust. Samuti õppida looduses üksteisega arvestama, koos tegutsema. Veematka ajal koguvad õpilased Tagajõel prügi ja valmib „prüginäitus“, mille käigus kinnistuvad õpilaste teadmised jäätmekäitlusest.

2. Tegevused

Tegevus 1. Kogunemine

Õpilaste tegevused: Kogunemine ja gruppideks jagunemine.

Õpetaja tegevused: Koordineerimine.

Tulemused: Moodustati grupid.

Tegevus 2. Tutvumine töölehe ja kaardiga

Õpilaste tegevused: Õpilased tutvuvad töölehe ning kaardiga.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Õpilased teavad, kuhu minema peab ning mida matka ajal ning selle järgselt tegema peab.

Tegevus 3. Jõe kallast mööda kõndimine, kasutades kaarti

Õpilaste tegevused: Õpilased matkavad, kasutades maakaarti.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Õpilased käivad matkaraja läbi.

Tegevus 4. Prügi korjamine

Õpilaste tegevused: Õpilased korjavad jõe äärest prügi.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Jõeäärne ala saab puhtaks.

Tegevus 5. Prügist „näituse“ korraldamine, töölehe täitmine

Õpilaste tegevused: Õpilased koguvad prügi ühte kohta, teevad sellest „näituse“ ning vastavad töölehel olevatele küsimustele.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Valmib „näitus“, etteantud küsimustele on vastatud.

Tegevus 6. Teiste gruppide prügi uurimine

Õpilaste tegevused: Õpilased käivad teiste gruppide prüghunnikute juures ning uurivad, mida teised õpilased jõe äärest korjasid.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Kõik õpilased on tutvunud kogu prügiga, mis jõe äärest leiti.

Tegevus 7. Õpilased tegid pilte

Õpilaste tegevused: Õpilased tegid prügist pilte, et need pärast stendile panna.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Prügihunnikud, jõeäärne ala ja matk said jäädvustatud fotodele.

Tegevus 8. Prügi prügikasti viskamine

Õpilaste tegevused: Õpilased kogusid prügi kokku ja viskasid prügikasti.

Õpetaja tegevused: Juhendaja roll.

Tulemused: Jõeäärne ala on puhas ning kogu prügi on visatud prügikasti.

Tegevus 9. Kooli direktor tegi töölehtedest kokkuvõtte

Õpilaste tegevused: Õpilased said kokkuvõtvaid teadmisi Tagajõe reostatusest.

Õpetaja tegevused: Õpetajad edastasid direktori koostatud kokkuvõtteid õpilastele.

Tulemused: Õpilastel on teadmised Tagajõe seisukorrast.

Tegevus 10. Stendi tegemine õpilasesinduses

Õpilaste tegevused: Õpilased kasutavad kokkuvõtteid ja pilte stendi (plakati) tegemiseks, õpilased teevad plakati.

Õpetaja tegevused: Huvijuht koordineerib.

Tulemused: Valmib ülevaatlik stend kahel matkal kogutud andmete kohta.

3. Projekti seos õppeainetega

- Geograafia: kaardi lugemine, jõe asukoht
- Loodusõpetus: jõekallas, laius, kõrgus
- Füüsika: voolukiirus
- Matemaatika: voolukiiruse arvutamine
- Bioloogia: taimestik, kivistik
- Keemia: prügi lagunemise aeg, prügi materjal
- Inimeseõpetus: inimasustuse ja inimtegevuse mõju jõele, koostöö
- Keskkond: jõgi, reostus
- Arvutiõpetus: piltide printimine
- Kunstiõpetus: plakati tegemine, fotograafia
- Kehaline kasvatus: matkamine

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: matkamine, reostuse ehk inimtegevuse mõju märkamine, prügi lagunemine, huvi tekitamine matkamise ja looduses olemise vastu; õpilane mõistab ümbritsevat maailma ning väärtustab keskkonna ja looduse säästmist; õpilane teadvustab probleeme, mistõttu tekivad loodusthoidvad käitumisharjumused.

Tööeluga seotud tegevused: koostöö, teadlikkuse tõstmine reostusest; ettevõtteid ei tohiks jõgede äärde rajada.

5. Partnerite kaasamine

- Keskkonnainvesteeringute Keskus: esimese projekti rahastaja (Tagajõe retk oli jätkuprojekt)
- Kogukond

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on teistega kokku lepitud, ta oskab teha koostööd.	Õpilased käisid koos matkal, otsisid prügi ja analüüsisid tulemusi.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Matka üks eesmärke oli tekitada õpilastes vastutustunnet, kui nad näevad inimtegevuse mõju loodusele, keskkonnale. Õpilased õppisid vastutama oma käitumise eest – nad ei viska enam prügi maha.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Loodus, keskkond, prügi, reostus – kõik see on iga õpilase eluga lähedalt seotud.

EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Õpilased koristasid prügi ära ja uurisid erinevaid prügi liike.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Prügi sai koristatud. Koguti ja analüüsiti andmeid jõe seisukorra kohta.

2.1.3. VEEPÄEV

Kooli nimi: Illuka Kool

Õppeained: kunst, tööõpetus, inglise keel, matemaatika, bioloogia, eesti keel, kehaline kasvatus, geograafia

Klass: 1.–9. klass

Juhendaja: Mari-Liis Küüsmäe, õpilane

1. Projekti eesmärk

Veepäeva eesmärk oli kaasata õpilasi õpetajatöösse, arendada nende esinemisjulgust ja õpetamiskogemust ning anda lisateadmisi vee kohta. Veepäev aitas muuta noorte igapäevast rutiini – tundide sisu oli palju loomingulisem ning käelisi tegevusi oli tunduvalt rohkem. Saavutasime selle, et iga noor osales erinevates tegevustes väga aktiivselt – vahet polnud, kas ta oli õpetajarollis või mitte. Tagasime noorte osaluse üritusel – noored ise tegutsesid ning viisid tegevusi läbi.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tartu Keskkonnahariduse Keskuse „Läänemere programm“ külastamine

Õpilaste tegevused: Läbisid erinevaid Läänemerega seotud ülesandeid, pidid ära tundma Läänemeres elavaid kalu ja taimi. Tegid katseid veereostuse kohta.

Õpetaja tegevus: Jälgisid kõrvalt õpilaste tegevust ning aitasid vastuste otsimisel.

Tulemused: Õpilased õppisid palju Läänemere kohta. Said teada, millised kalad ja loomad seal elavad, millised taimed kasvavad. Õpilased said end proovile panna erinevaid katseid läbi viies.

Tegevus 2. Veepäeva õppeainete valimine

Õpilaste tegevused: Otsisime erineva sisuga loomingulisi tegevusi, mida veepäeval õppetundides kasutada.

Õpetaja tegevused: Aitasid ning olid toeks õppeainete valimisel.

Tulemused: Selgusid veepäeva õppetunnid õpilaste ning õpetajate ühisel valikul.

Tegevus 3. Õpilaste hulgast õpetajate valimine

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Igal õpilasel oli sel päeval võimalik vabatahtlikult viia läbi tundi ning olla õpetaja rollis. Ainus piirang oli see, et igast klassist valiti kaks õpetajat (9. klassist neli õpilast). Õpetajaid valiti alates esimesest klassist.

Tulemused: Igale veepäeva õppeainele leiti kaks õpetajat, kes tunde läbi viisid.

Tegevus 4. Veepäeva õppeainete ettevalmistamine

Õpilaste tegevused: Otsisid materjale läbiviidava tunni jaoks; mõtlesid välja tegevused, mida tunni ajal kasutada.

Õpetaja tegevused: Õpilaste palvel olid abiks vajalike materjalide otsimisel.

Tulemused: Kõik tunnid said ettevalmistatud ning leiti vajalikud materjalid.

Tegevus 5. Töörühmadesse loosimine

Õpilaste tegevused: Ülejäänud noored, kes sel päeval õpetaja rollis ei olnud, jagati loosi tahtel gruppidesse (gruppid olid kalanimelised). Loosimist korraldati kahes rühmas: nooremad (1.–4.) ning vanemad (5.–9.). Oma „kala“ grupiga tuli terve päev tundides koos käia.

Õpetaja tegevused: Aitasid loosi läbi viia ning hoolitsesid selle eest, et igaüks satuks õigesse gruppi.

Tulemused: Kogu koolipere sai jagatud rühmadesse.

Tegevus 6. Õppetund „Upub või ujub” (I klass)

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud noored viisid tundi läbi. Ülejäänud said teada või tuletasid meelde vee omadusi (kuidas tekib vihm, lumi) ning viisid läbi katseid, kas ese (nt kruvi, pliiats) vajub vee põhja või jääb pinnale. Pärast katseid joonistati veeteemalisi pilte.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: MÕÕDAME MÕJU! Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi. Katsete käigus said õpilased teada, millised esemed vajuvad põhja ning millised jäävad pinnale. Õpiti vee omadusi.

Tegevus 7. Õppetund „Tilkade võidujooks”

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud noored viisid tundi läbi. Ülejäänud tegid katseid ainete voolavuse kohta. Esiteks oli nende ülesanne ära arvata, missugune tilk „jookseb” kõige kiiremini ning seejärel seda ka realselt läbi proovida. Tilkade „võidujooksul” oli valitud vedelikeks vesi, šampoon, liim ning toiduõli. Pärast seda pandi tilgad alusele ning kallutati alused püstasendisse, et vedelik saaks allapoole liikuda.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi. Katsete põhjal tuldi järeldusele, et kõige vedelam ja kiirem on vesi ning kõige paksem ja aeglasemalt voolav vedelik on šampoon. Saadi teada, et kõik need ained sisaldavad vett ja et vesi on elu alus.

Tegevus 8. Õppetund „Vee ekspert”

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud noored viisid läbi tundi. Ülejäänud pidid katsetades ära tundma puhta vee. Esimeses katses pidid nad nuusutades ära tundma, kas vesi on puhas. Nuusutamiseks olid küünelakieemaldaja, äädikas, vesi ja süütevedelik. Teiseks pidid nad proovides puhta vee ära tundma. Proovimiseks olid puhas vesi ning sidruni-, sool- ja suhkruvesi. Kolmandaks pidid nad vaadeldes ära tundma puhta vee. Vaatlemiseks olid neil seebivesi, pitsamaitseainega vesi ja puhas vesi. Katsete põhjal täideti töölehti.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemust. Katsete põhjal õppisid nad puhast vett ära tundma. Iga tunnis osaleja sai endale vee eksperdi tunnistuse.

Tegevus 9. Õppetund „Lumesulatamine”

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud noored viisid läbi tundi. Õpilased katsetasid, kui kaua sulab kannutäis lund toatemperatuuril. Mängisid veeteemalisi sportmänge (kalamehe mäng).

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi. Katse põhjal saadi teada, et ega see kannutäis lund ikka väga kiiresti ära küll ei sula – selleks kulus u 45 minutit.

Tegevus 10. Õppetund „Vee omadused“

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud noored viisid tundi läbi. Ülejäänud täitsid töölehti katsete põhjal. Esimeseks katseks oli märgumine ja mittemärgumine. Katse käigus tehti kindlaks, millised esemed märguvad ning millised mitte. Teises katses uuriti vee kapillaarsust. Katsevahendiks oli vesi, kuhu oli lisatud punast vesivärvi. Veel kasutati salvrätti, mille üks külg pandi vette ja teine külg jäeti veest välja.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning esinemiskogemusi. Katsete käigus selgus, millised esemed märguvad ning millised mitte. Õpilased olid tunnistajaks sellele, et kui vette panna ainult üks salvrätti pool, liigub vesi ikkagi ülespoole ning varsti on kogu salvrätt märg.

Tegevus 11. Õppetund „Kalade lahkamine“

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud õpilased viisid läbi tundi. Ülejäänud täitsid matemaatilisi töölehti (arvutuste vastuseks tuli kala nimetus). Õpilased lahkasid kalu.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi. Õpiti kalade nimetusi ja vaadeldi oma silmaga kalu, mida tunnis lahati.

Tegevus 12. Õppetund „Naftareostus”

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud õpilased viisid tundi läbi. Tehti katseid naftareostuse kohta. Esimeseks katseks oli naftareostuse likvideerimine. Selle käigus uuriti, milliste vahenditega saab naftareostusest kõige kiiremini vabaneda. Teiseks katseks oli laevade uppumine nafta lekkimisel. Selle käigus valmistati kaks paberlaeva. Ühe laeva ümber pandi üks kile, teise laeva ümber pandi kaks kilet. Jälgiti, kumb laev enne põhja vajub.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi. Ülejäänud said katse käigus teada, et kõige kiiremini aitab naftat likvideerida svamm. Teises katses jõudsid selgusele, et nafta lekkimisel laevas vajub enne põhja laev, mis oli kaitstud ainult ühe kilega.

Tegevus 13. Fishville ehk kalaküla

Õpilaste tegevused: Õpetaja rollis olnud noored viisid läbi tundi. Kõik õpilased meisterdasid ise paberist kalu ja veetaimi ning kujundasid oma kalaküla (akvaariumi).

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud õpilased said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi. Noorte kätetööna valmisid huvitavad ning omapärased kalakülad.

Tegevus 14. Veeteemaliste plakatite meisterdamine

Õpilaste tegevused: USALDAME VASTUTUST! Õpetaja rollis olnud noored viisid läbi tundi. Õpilased joonistasid ja lõikasid ajakirjadest välja veeteemalisi pilte ning kujundasid nendest plakati. Nad pidid välja mõtlema ühe teemakohase lühikese, kuid rabava luuletuse. Luuletus paigutati plakati keskele.

Õpetaja tegevused: Olid moraalseks toeks ning aitasid tunnis korda hoida.

Tulemused: Õpetaja rollis olnud noored said juurde esinemisjulgust ning õpetamiskogemusi.

Valmisid õpilaste tehtud plakatid, mis kõik olid väga omapärased ning fantaasiarikkad.

Tegevus 15. MÕÕDAME MÕJU! Veepäeva kokkuvõte

Õpilaste tegevused: Õpilased, kes andsid tunde, rääkisid enda kogemustest tunni läbiviimisel: millised muljed jäid, mis meeldis ning mis mitte. Kõik plakatid, joonistused ning meisterdused pandi üles näitusele, et kõik saaksid näha teiste loomingut.

Õpetaja tegevused: Tänasid õpilasi ning neid, kes olid sel päeval õpetaja rollis.

Tulemused: Avati näitus, mis sisaldas veepäeval tehtud joonistusi, meisterdusi ning plakateid. Täinati ja autasustati parimaid.

Tegevus 16: Illuka Kooli veepäeva tutvustamine Itaalias

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSII! Valmistasid veepäeva tutvustava ettekande ning esitasid seda inglise keeles teistele Comeniuse projektis osalevatele riikidele (Comeniuse projektist saate lugeda täpsemalt partnerite osas).

Õpetaja tegevused: Abistasid õpilasi PowerPoint'i esitluse valmistamisel ning inglise keele teksti häälendamisel.

Tulemused: Teised Comeniuse projektis osalevad riigid, kes ka korraldasid veeteemalisi üritusi, said aimu, kuidas Illuka Kool seda läbi viis. Õpilased said juurde julgust inglise keeles rääkimisel.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kunst: veeteemaliste piltide joonistamine
- Tööõpetus: *Fishville* ning plakatite meisterdamine
- Inglise keel: ettekanne Illuka Kooli veepäevast Itaalias (inglise keeles)
- Matemaatika: töölehed (arvutamine)
- Bioloogia: kalade lahkamine
- Eesti keel: veeteemalised luuletused
- Kehaline kasvatus: sportmängud lumesulatamise õppetunnis
- Geograafia: Läänemere programm
- Etlemine: tundide läbiviimine, ettekanne Itaalias

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse elu ja tööeluga seotud tegevused:

Reaalses elus ja tööelus kasutatakse igapäevaselt suhtlemist, mida tehti ka veepäeval (õpetamine on ka suhtlemine). On palju koolitusi ja huviringe, kus saab juurde esinemisjulgust ja -kogemust ning õpetamiskogemusi. Miks mitte propageerida seda ka koolielus? Veepäeva ülesanne oligi muuta õpilasi aktiivsemaks õpetamise ning tunni läbiviimise kaudu.

Õpetamiskogemusi on reaalses elus ja tööelus vaja igal ühel, ning mida paremini sa seda oskad, seda kergem on sul elus midagi saavutada. Reaalses elus ja tööelus kasutatakse palju ingliskeelset suhtlust, sest välismaalastega kõneldakse tavaliselt inglise keeles. Veepäeva ülesanne oli anda noortele teavet vee olemuse ning selle kaitsmise kohta. Vee hoidmise ning kaitsmise teema on reaalses elus väga päevakorral.

5. Partnerite kaasamine

1. Comeniuse projekt: **LÕIMUME ELUGA!** Comeniuse projekt „KISS the ICT“ on kaheaastane rahvusvaheline projekt, mille jooksul käiakse igas projektis osalevas riigis (peale Eesti osalevad veel Soome, Saksamaa, Itaalia, Hispaania ning Türgi). Enne iga riigi külastamist kuulutatakse välja teema, mille kohta peab iga projektis osalev kool korraldama kas ürituse või uurimistöö. Enne Itaalia külastamist kuulutati välja teema „Water is life“. Sealt tulimegi mõttele korraldada veepäev.

2. Tartu Keskkonnahariduse Keskus: Läänemere programm.

3. Kooli direktor: veepäeva vahendite soetamine.

6. Uuenduslikkus

Tunde annavad tavaliselt pedagoogid ning õpilastel pole selleks võimalust. Üheksanda klassi õpilastel on võimalik tunde anda õpetajatepäeval, kuid see on ka kõik. Õpilastel, kes pole veel põhikooli lõpuklassi jõudnud, polegi sellist võimalust. Veepäeval aga oli kõigil õpilastel, olenemata vanusest, võimalik olla õpetajarollis ning end sel alal proovile panna. Väga suur uuendus oli see, et õpetajad võisid olla ka algklasside õpilased, mis tavalistel koolipäevadel tundub ennekuulmatu.

Veepäeva õppetunnid erinesid tavalistest koolitundidest nii sisu kui ka tegevuste poolest. Veepäeval ei pidanud kõike vihikusse kirjutama ega ka kartma, et selle peale millalgi kontrolltöö tuleb. Õppetunnid olid ühteaegu nii õpetlikud kui ka loomingulised. Palju oli käelisi tegevusi, mida tavalistes koolitundides eriti ei kasutata.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Tänapäeval räägitakse palju sellest, et noorte omaalgatust on vähe. Noored on harjunud, et niikuinii teevad õpetajad ja täiskasvanud kõik ise ära ja milleks siis üldse pingutada. Kuid leidub ka neid, kes soovivad ise midagi teha. Veepäeval võiski näha noorte osalust, kuna iga noor tegi midagi selle päeva heaks: kes õpetas ning kes osales erinevates tegevustes.

Veepäeva viisid läbi õpilased, kes olid sel päeval õpetaja rollis. See arendas nii nende esinemisjulgust kui ka õpetamisoskust, mis on tulevikus väga vajalikud. Nad õppisid tundi ette valmistama ning läbi viima. Nad pidid teadma, mis huvitab teisi õpilasi, kuidas korda hoida, kui kaua läheb aega mingi tegevuse läbiviimiseks. Noored said ühe mõnusa kogemuse võrra rikkamaks ning kuna see neile meeldis, saavad nad ka tulevikus korraldada üritusi, milles teisi õpilasi (miks mitte ka õpetajaid) õpetada.

8. Projekti mõju tulevikus

Veepäeva on võimalik korraldada ning läbi viia ka edaspidi. See meeldis kõigile ning oli igati erinev harilikust koolipäevast. Ning miks mitte ei võiks tulevikus õpilased ka õpetajatele tunde anda.

Veepäeva tulemusena kasvas noorte osalus tundide läbiviimisel ning ettekannete esitamisel.

2.1.4. MUUDAME MEIE LINNA ILUSAMAKS

Kooli nimi: Sillamäe Vanalinna Kool

Õppeained: loodusõpetus, vene keel, käsitöö, kunst

Klass: 5.b klass

Juhendaja: 5.b klass

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

5.b klassi õpilased otsustasid kasvatada lilli selleks, et kaunistada Sillamäe linnas üks jalakäijate sild. Selleks külvati ja kasvatati lilletaimed, valmistati ette lillepotid ja projekti lõpus riputati need koos lilledega silla külgedele käsipuude külge.

1. Projekti eesmärk

Selle projekti eesmärk oli muuta meie linna kaunimaks, parandada inimeste suhtumist teiste tõesse, arendada vastutustunnet õpilastes ja õpetada neid austama teiste inimeste tööd.

2. Tegevused

Tegevus 1. Plaani koostamine

Õpilaste tegevused: Õpilased otsustasid istutada ja kasvatada lilli. Uurisid, milline aeg oleks sobivaim lillede külvamiseks ja istutamiseks. **TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!** Õpilased planeerisid oma tegevusi koostumisel Sillamäe Linnavalitsuse töötajaga, kes tegeleb linna haljastusega.

Õpetaja tegevused: Aitas valida lilli. Selgitas, millised lilled kuidas kasvavad ja millised lilled tärkavad hiljem. Uuris koos lastega, milline aeg sobib istutamiseks. Toetas õpilasi plaani tegemisel. Aitas organiseerida kohtumist.

Tulemused: Õpilased said teada, et lillede istutamiseks on vaja teada selleks sobilikku aega. Otsustati, milliseid lilli hakatakse istutama. Koostati tegevuste plaan. Said teada, et nende projekti teostamiseks on vaja küsida luba linnavalitsuse vastava ala töötaja käest.

Tegevus 2. Seemnetest lilledeni

Õpilaste tegevused: Alustasid tööd, külvasid seemneid. Katsid ja jälgisid, kuidas lilled kasvavad.

Õpetaja tegevused: Õpetaja konsulteeris eelnevalt, millist mulda valida ja kuidas seemneid külvata. Valiti korrapidajaid, kes kastsid tehtud külve.

Tulemused: Ühe nädala pärast on juba näha lilletaimi. **USALDAME VASTUTUST!** Lapsed hoolitsevad oma lillede eest. Areneb vastutustunne.

Tegevus 3. Lillepottide valmistamine

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! Lapsed valmistasid ise käsitöötundides lillepotte. Kujundasid neid, arvestades keskkonda, kuhu need paigutatakse, ja nende sobivust ümbritseva loodusega.

Õpetaja tegevused: Läbiviidud tunnid teemadel „Lillepottide valmistamine”, „Värv keskkonnas”.

Tulemused: Käsitöötunnis valmistati õpetaja juhendamisel lillepotid. Kaunistati ja värviti neid. Lapsed on uhked oma töö üle. Oskavad selgitada, miks nad seda teevad.

Tegevus 4. Tähtis algatus

Õpilaste tegevused: Kui lillepotid olid valmistatud, oodati, kuni lilled on kasvanud nii suureks, et neid on võimalik ümber istutada. Õpilased kaunistasid oma lillepottidega Sillamäe linna ühe jalakäijate silla. Tutvustasid elanikele oma projekti ja rääkisid ajakirjanikele oma tulevikuplaanidest.

Õpetaja tegevused: Aitas paigaldada lillepotte sillal. Õpetas, kuidas anda intervjuud.

Tulemused: MÕÕDAME MÕJU! Sillamäe linna sild on kaunistatud ja linna elanikud teavad 5.b klassi tulevikuplaani – need samad lapsed hoolitsevad terve suve oma lillede eest, sügisel korjavad seemneid ja järgmisel kevadel külvavad jälle oma lilleseemneid, et kaunistada linna, kus nad elavad.

3. Projekti seos õppeainetega

- Loodusõpetus: jälgisid taimede kasvamist, teavad mulla omadusi, oskavad analüüsida saadud teadmisi ja teha järeldusi.
- Vene keel: oskavad väljendada oma plaane ning esitada korrektselt küsimusi inimestele, kellega nad ei ole varem kohtunud, samuti oskavad kirjeldada erinevaid tööprotsesse.
- Käsitöö: teevad tööd joonistuste järgi, oskavad lugeda jooniseid.
- Kunst: kasutavad saadud teadmisi värviteooriast lillepottide kujundamises.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: **EVIME KOGEMUST!** Õpiti kasvatama ja istutama lilletaimi. Õpiti valmistama ja kaunistama lillepotte. Kaunistati kodulinna ümbrust.

Tööeluga seotud tegevused: Mõni õpilane võib tunda rohkem huvi aianduse eriala vastu.

5. Partnerite kaasamine

- Sillamäe Linnavalitsuse spetsialist andis nõu.
- Kooli majandusjuhataja aitas organiseerida tööruume.
- Ehitusfirma aitas soetada vajalikud tarbed: pintslid, värvid ja kindad.

2.2. Gümnaasiumiaste

2.2.1. SÜGISFOTOD

Kooli nimi: Avinurme Gümnaasium

Õppeained: meedia, bioloogia

Klass: 10. klass

Juhendaja: Aivar Saarela, koolidirektor ja õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Õpilased tegid sügisfotosid, hiljem uurisid fototöötlusprogramme ja arutlesid piltide tehnilise ja kompositsioonilise teostuse üle.

1. Projekti eesmärk

Loodusfotode kaudu õpib noor keskkonnakaitset, tehnikat kasutades õpib tundma tänapäevaseid vahendeid ning grupis arutamine arendab meeskonnatöö ja teiste ära kuulamise oskust.

2. Tegevused

Tegevus 1. Fotode tegemine

Õpilaste tegevused: Ringkäik looduses, vajadusel tehnika jagamine, fotode tegemine, pildistatavate objektide tundmine (kui taimest pilti teed, pead uurima, mis taimega on tegu).

Õpetaja tegevused: Vajadusel tehnilise nõu andmine.

Tulemused: Igaüks tõi loodusfotosid ühisele arutelule.

Tegevus 2. Töötlamine

Õpilaste tegevused: Õpilased õppisid tundma eri fototöötlusprogramme. Arutati, milline on hea töötlus.

Õpetaja tegevused: Tehniline tugi, partner aruteludes.

Tulemused: Parandati fotode kvaliteeti.

Tegevus 3. Arutelu

Õpilaste tegevused: Õpilased arutlesid koos piltide üle. Õpilased said näiteks tuua ka pilte, mis ei tulnud välja nii, nagu soovitud.

Õpetaja tegevused: Partner aruteludes.

Tulemused: Noored õppisid toime tulema kriitikaga, analüüsima enda ja teiste tööd.

3. Projekti seos õppeainetega

- Bioloogia: looduse tundmine aitab valida objekte.
- Kunstiõpetus: kompositsioon on hea.
- Meedia: tänapäeva tehnika võimalused, fototöötlus.
- Psühholoogia: toimetulek kriitikaga.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Meie tegevust hinnatakse iga päev erinevate kriteeriumite järgi. Oskus ära tunda konstruktiivset kriitikat, sellega toime tulla ja sellest õppida on väga oluline.

Tööeluga seotud tegevused: Looduses käimine innustab noori, kes soovivad valida loodusega seotud elukutse.

5. Partnerite kaasamine

Lapsevanemad: Abi transpordiga, kui oli vaja kaugemalt häid kaadreid otsida.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Õpilased käisid looduses grupiti, vahetevahel jagasid tehnilisi vahendeid.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Noored tajusid, et nad peavad endale võetud ülesanded täitma.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Partneriks olid lapsevanemad, kes aitasid vajadusel noori transpordiga, et nad saaksid sõita kaugemale ja pildistada huvitavamaid fotosid.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Noored kasutasid oma teadmisi, et saada võimalikult head pildid nii kompositsioonilt kui tehniliselt.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Tagasisidet anti arutelude kaudu.

3. Matemaatika

3.1. Põhikool

3.1.1. KORRUTUSTABELI AKTIIVNE KORDAMINE

Kooli nimi: Illuka Kool

Õppeained: matemaatika, bioloogia,

Klass: 4. klass

Juhendaja: Airit Vaitmaa, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Korrutustabeli kordamine erinevate mängude kaudu.

1. Projekti eesmärk

Matemaatikatunni huvitavamaks muutmise, liikumisvõimaluse pakkumise ka matemaatikatunnis, soovitud teadmiste saavutamine mängu kaudu.

2. Tegevused

Tegevus 1. Korrutustabeli kontrollimine

Õpilaste tegevused: Õpilased koostavad kaasõpilastele kümme tehet, millele tuleb küllalt kiiresti vastata. Üks õpilane loeb tehted ette, teised kirjutavad ainult vastused. Kohe toimub kontrollimine ja selgub, millise hinde õpilane võiks saada.

Õpetaja tegevused: Jälgimine.

Tulemused: Õpilased mõistavad, et korrutustabel peab olema hästi peas, et kiiresti ja õigesti vastata. Raskemad tehted jäävadki juba meelde.

Tegevus 2. Võistkondlik võistlus

Õpilaste tegevused: Moodustatakse kaks võistkonda, kes seisavad kahes rivis, vastab ainult esimene. Õige vastuse korral saab võistkond punkti. Pärast vastamist liigub õpilane reas viimaseks.

Õpetaja tegevused: Korrutustabeli tehte küsimine, punktiarvestus.

Tulemused: Õpilased kordavad korrutustabelit mänguliselt, saavad liikuda.

Tegevus 3. Korrutustabeli trips-traps-trulli teisend

Õpilaste tegevused: Korrutustabeli harjutamine.

Õpetaja tegevused: Raamatu „Nüüd on minu kord“ (õppimismänge põhikooli matemaatika õpetamiseks) lk-l 18–19 oleva vastuselehe paljundamine, mängureeglite seletamine (kuidas mängida siis, kui õpilasi on paaritu arv).

Tulemused: Korrutustabeli õppimine sellisel viisil on tore ja vaheldusrikas.

3. Projekti seos õppeainetega

Matemaatika: korrutustabel.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: korrutustabeli teadmine lihtsustab arvutamist oluliselt.

Tööeluga seotud tegevused: võistlusmoment, eduga või ebaeduga toimetulek, meeskondlik vastutus.

5. Partnerite kaasamine

- Lapsevanemad: 4. klassi õpilane saab kaasa korrutustabeli trips-traps-trulli mängulehed ja mängib kodus koos ema või isaga mängu uuesti, korrates nii viisi korrutustabelit.
- Illuka Kooli õpilased: 4. klassi õpilane õpetab mängu pikapäevarühma õpilastele ja õpitakse mänguliselt korrutustabelit.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Õpilased koostavad ise ülesanded korrutustabeli piires.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Õpilased võtavad kordamisest aktiivselt osa, sest selline õppimine on tavapärasest erinev.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Mängureeglite õpetamine vanematele kodus ja kaasõpilastele koolis; toimetulek võimaliku ebaeduga kaotuse korral.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Mida paremini on korrutustabel eelnevalt omandatud, seda toredam on tund.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Korrutustabel on mängude abil korratud.

3.1.2. MÄNGUPLATSI KORRASTAMINE

Kooli nimi: Sillamäe Vanalinna Kool

Õppeained: matemaatika, inimeseõpetus

Klass: 3.b klass

Juhendaja: Ljudmila Salmijanova, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Projekti „Mänguplatsi korrastamine ja uute liikumismängude tegemine“ jätkamine.

3. klassi õpilased õpetavad 1. klassi õpilastele mängureegleid.

1. Projekti eesmärk

Saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Saada kogemusi teistele õpilastele vaba aja organiseerimisest.

2. Tegevused

Tegevus 1. Mänguplatsi kasutamise võimaluse arutelu

Õpilaste tegevused: Mänguplatsi kasutamise idee arutamine.

Õpetaja tegevused: Algatuste toetamine, õpilaste suunamine.

Tulemused: Formuleeritud idee esimese klassi õpilastele mängureeglite õpetamise kohta.

Tegevus 2. Tegevuskava koostamine

Õpilaste tegevused: Tööplaani, vajalike kulude ja kokkulepete arutamine, kohustuse jaotus.

Õpetaja tegevused: Konsulteerib õpilasi kokkulepete küsimustes ning suunab arutelu.

Tulemused: Kava on koostatud, töörollid jaotatud.

Tegevus 3. Kokkulepete sõlmimine huvitatud gruppidega

Õpilaste tegevused: Õpilased, sõltuvalt saadud rollist, sõlmisid kokkulepped 1. klasside klassijuhatajatega ning majandusjuhataja ja direktoriga.

Õpetaja tegevused: Klassijuhataja aitas leida isikuid, kellega oli vaja kokku leppida.

Tulemused: Õpilased said majandusjuhatajalt värvi, leppisid kokku 1. klasside klassijuhatajatega õppe läbiviimises.

Tegevus 4. Mänguplatside taastamine

Õpilaste tegevused: Õpilased taastasid kahjustatud mänguplatsid, olles eelnevalt jaotunud gruppidesse.

Õpetaja tegevused: Klassijuhataja aitas platside ettevalmistamisel ning abivahendite organiseerimisel, et tõmmata sirgeid piirjooni.

Tulemused: Mänguplatsid on taastatud.

Tegevus 5. Esimese klassi õpilaste õpetamine

Õpilaste tegevused: Õpilased aitasid esimeste klasside õpilastel gruppidesse jaotuda ning õpetasid samaaegselt viiel mänguplatsil.

Õpetaja tegevused: Klassijuhataja osutas abi gruppide organiseerimisel ning ühelt platsilt teisele liikumisel.

Tulemused: 1. klasside õpilased said juhendi mänguplatsidel mängimiseks ning hakkasid koos 3. klassi õpilastega mängima.

Tegevus 6. Projekti aruande koostamine

Õpilaste tegevused: Õpilased valisid välja fotod slaidikava jaoks ja koostasid blogi jaoks miniartiklid.

Õpetaja tegevused: Juhendas slaidikava valmimist, avaldas selle blogis.

Tulemused: Valmis slaidikava.

Tegevus 7. Tagasiside

Õpilaste tegevused: Õpilased täitsid tagasiside lehe, jagasid muljeid, leidsid projekti tugevad ja nõrgad küljed.

Õpetaja tegevused: Klassijuhataja koostas tagasiside lehtedest kokkuvõtte, suunas arutelu.

Tulemused: Õpilased kuulasid kokkuvõtteid, võtsid arvesse märkusi edaspidiseks, kogusid uusi ideid.

3. Projekti seos õppeainetega

- Matemaatika: eelarve koostamine.
- Kunst ja käsitöö: projektijooniste ja liikumismängude eskiiside tegemine.
- Inimeseõpetus: suhtlemisoskuste arendamine.
- Keeleõpe ja klassijuhataja tund: projekti kirjelduse ja lühikokkuvõtete tegemine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: rahulolu tehtud tööga andis mõista, et nad suudavad ise muuta koolielu huvitamaks mitte ainult enda, vaid ka nooremate õpilaste jaoks.

Tööeluga seotud tegevused: saadi kokkulepete tegemise ning nõustamise kogemusi, mis aitavad edaspidises tööelus.

5. Partnerite kaasamine

Õpetajad ja juhtkond

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Õpilased planeerisid projekti, tegid eeltöö ning viisid selle ellu.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Iga osaleja valis endale rolli ja mõistis, et temast sõltub kogu ettevõtmise edu.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Õpilased said kokkulepete tegemise ning nõustamise kogemuse.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Uue projekti puhul oli abi eelmise projekti kogemustest. Lapsed said peaaegu iseseisvalt koostada plaani ja seejärel leida vahendeid mänguplatside taastamiseks.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Lapsed said tagasisidet esimese klassi õpilastelt ning see tõstis nende enesehinnangut ja motiveeris uuteks projektideks.

3.2. Gümnaasiumiaste

3.2.1. ÖKOEHITUS

Kooli nimi: Toila Gümnaasium

Õppeained: matemaatika, ökoloogia

Klass: 9.–10. klass

Juhendaja: Maie Marks

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! 10. klassi õpilane oli huvitatud ökoehitusest, sest soovis oma perekonna maja remontimisel seda rakendada. Uuris välja siinsed vastava ala tegijad.

USALDAME VASTUTUST! Õpilane asus ökoehituse spetsialistidega läbirääkimisi pidama. Intervjueeris ehitajat ja kutsus ta ka kooli oma klassile ja 9. klassile esinema.

1. Projekti eesmärk

Tutvustada teistele kaasõpilastele ökoehitust. Võimalus esitada küsimusi ja saada infot, kus võib seda eriala õppida (peamiselt tegijatelt enestelt).

2. Tegevused

Õpilase tegevused: Tekkis huvi ja otsis vastavat infot. **USALDAME VASTUTUST!** Leppis kokku kohtumise spetsialistiga, intervjueris teda ja kirjutas sellest ka valla lehte. **LÕIMUME ELUGA!** Kutsus spetsialisti kaasõpilastele esinema.

Õpetaja tegevused: Oli klassijuhataja tunnis samuti kuulaja rollis ja sai huvitavat infot ning esitas küsimusi.

Tulemused: MÕÕDAME MÕJU! Vallaelanikud said lugeda intervjuud ökoehitaja Silver Meejärvega. Õpilased said esitada küsimusi ja need, kes soovivad ehitust õppima minna, said lisainfot konkreetselt seda laadi ehituse õppimisvõimalustest. 10. klassi õpilane saab neid näpunäiteid oma maja remontimisel kasutada.

3. Projekti seos õppeainetega

- Matemaatika: kalkuleerimine
- Ökoloogia: tervislikkus

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: ökoehitusest huvitatud õpilane sai rohkem infot ja võib nüüd praktiliselt tööle asuda.

Tööeluga seotud tegevused: **EVIME KOGEMUSI!** Õpilane tegeleb igal vabal hetkel oma maja ümberehitamisega.

5. Partnerite kaasamine

LÕIMUME ELUGA!

Silver Meejärv, ökoehitaja ja täispuidust mööbli tegija

3.2.2. UURINGU LÄBIVIIMINE

Kooli nimi: Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium

Õppeained: matemaatika

Klass: 12. klass

Juhendaja: Ljudmilla Latt, õppealajuhataja, matemaatika õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Uurimistöö täitmine. Uurimistöö jaoks iseseisev andmete kogumine. Uuringute läbiviimine ja kogutud andmete analüüs.

1. Projekti eesmärk

Õpilastel on järgnevad eesmärgid:

- sõnastada uurimusküsimused küsitluste läbiviimiseks;
- planeerida ja korraldada uuringuid;
- arendada loovust ja süsteemset mõtlemist;
- planeerida uurimistöö koostamist;
- kasutada erinevaid teabeallikaid ning hinnata kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- vormistada uurimistööd arvutis;
- esitada, hinnata ja põhjendada uurimistöö tulemusi.

2. Tegevused

Tegevus 1. Eesmärkide püstitamine, teema valimine

Õpilaste tegevused: Püstitavad koos õpetajaga projekti eesmärgid.

Õpetaja tegevused: Projekti eesmärkide püstitamine ja oodatavate tulemuste prognoosimine. Tutvustab projektipõhist lähenemist, suunab õpilasi teema valikule.

Tulemused: Positiivne motivatsioon, teema ja eesmärgid on seatud.

Tegevus 2. Andmete kogumine

Õpilaste tegevused: Küsimuste koostamine, küsitluste läbiviimine.

Õpetaja tegevused: Aitab ja nõustab õpilasi.

Tulemused: Andmed on kogutud.

Tegevus 3. Kogutud andmete töötlemine

Õpilaste tegevused: Tegelevad statistilise andmetöötlusega, kasutades matemaatika tundides õpitud valemeid.

Õpetaja tegevused: Konsulteerib, aitab.

Tulemused: Andmed on töödeldud.

Tegevus 4. Tulemuste vormistamine arvutis

Õpilaste tegevused: Vormistavad saadud tulemused MS Wordi dokumendina.

Õpetaja tegevused: Aitab ja nõustab õpilasi.

Tulemused: Uurimistööd on vormistatud.

Tegevus 5. Uurimistöö tulemuste esitamine ja hindamine

Õpilaste tegevused: Esitavad töö klassikaaslastele ja õpetajale. Hindavad ettekandjat.

Õpetaja tegevused: Kuulab, esitab täpsustavaid küsimusi, hindab.

Tulemused: Kõik tööd on hinnatud.

3. Projekti seos õppeainetega

- Matemaatika: kogutud andmete ümbertöötamine, uurimistöö tulemuste põhjendamine.
- Arvutiõpetus: uurimistöö vormistamine arvutis.
- Emakeel: küsimuste sõnastamine.
- Majandusõpetus: töö erinevate teabeallikatega, uuringu planeerimine ja korraldamine.
- Psühholoogia: heatahtlik suhtlemine inimestega.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: see töö kujundab õpilaste oskusi rakendada iseseisvalt oma teadmisi praktikas; saadi teada, kuidas uuringut läbi viia.

Tööeluga seotud tegevused: töö arvutiga, vastutamine töö kvaliteedi ja tulemuste eest, kohusetunde arendamine.

5. Partnerite kaasamine

- Klassikaaslased: osalevad uuringus, vastavad küsimustele, hindavad töid.
- Vanemad: osalevad uuringus, vastavad küsimustele.
- Linnaelanikud: vastavad küsimustele.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Projekti eesmärk püstitati ühiselt.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Iga õpilane vastutab andmete analüüsimise eest, sest tehtud arvutuste põhjal tehakse lõppjärelendus valitud teema kohta.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Uurimiste läbiviimine.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Andmete töötlemine.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Tööde esitamine teistele klassikaaslastele ja hindamine.

4. Sotsiaalsed (ajalugu, ühiskonna-, inimese- ning usundiõpetus)

4.1. Põhikool (I aste)

4.1.1. KODUKOHA TÖÖRAAMAT ALGKLASSIDELE

Kooli nimi: Lohusuu Kool

Õppeained: emakeel, ühiskonnaõpetus, loodusõpetus, matemaatika, arvutiõpetus

Juhendaja: Helle Vaher, klassiõpetaja

1. Projekti eesmärk

Koostada kodukoha ajalugu käsitlev tööraamat algklassidele, selleks et:

- õppida tundma kodukoha ajaloolisi paiku,
- koguda ajalugu meenutavat materjali (fotod jm),
- matkata oma kodukohas ja väärtustada sidet oma esivanematega (Siin on mu juured!),
- koostada tööraamatu jaoks omaloomingulisi töid (jutukesi, legende, joonistusi).

2. Tegevused

Tegevus 1. Kodukoha sünnipäeva tähistamine 01.09.2009

Õpilaste tegevused: Osalemine vestlusringis, ettepanekute tegemine edaspidiseks tööks õppeaasta jooksul.

Õpetaja tegevused: Õpilaste motiveerimine.

Tulemused: Otsustati:

- käia matkadel, et külastada ajalooliselt tähtsaid paiku;
- fotografeerida tähtsaid paiku ja olulisi hooneid;
- koostada ise ristsõnu, viktoriini ja esitada üleskutse ka teistele klassidele mängude koostamiseks kodukoha kohta;
- kohtuda eakate Lohusuu elanikega ja koguda nendelt huvitavaid mälestusi.

Tegevus 2. Õppetunnid kohalikus muuseumitoas, sept–nov 2009, jaan–märts 2010

Õpilaste tegevused: Tutvumine väljapanekutega, temaatiliste tekstide koostamine (kalapüügiriistad, kalurite elu, vanaaja koolielu jne).

Õpetaja tegevused: Juhendamine, õpilaste hoidmine teema piirides.

Tulemused: Valmisid lühijutud ja joonistused vanaaja töödest ja koolielust.

Tegevus 3. Matkad, sept–nov 2009, veebr–mai 2010

Õpilaste tegevused: Fotografeerimine ja fotodest valiku tegemine. Kodukoha tundma õppimine. Joonistamine, andmete ülesmärkimine.

Õpetaja tegevused: Giidi juhendamine.

Tulemused: Fotokogu. Andmete kasutamine üksteisele viktoriinide koostamiseks. Valmis joonistuste kogu.

Tegevus 4. LÕIMUME ELUGA! Kohtumine kohalike eakate inimestega, sept 2009, apr 2010

Õpilaste tegevused: Huvitatud kuulamine, mälestuste ülesmärkimine vastavalt oma huvidele. Kuuldu põhjal teistele küsimuste esitamine. Eakate vestluspartneritega kohtumiste kokkuleppimine ja tänamine. Kogu koolile viktoriini koostamine.

Õpetaja tegevus: Vestluse ja kohtumise juhendamine.

Tulemused: Fotografeerimine, andmete kogu täiendamine. Kogu kooliperele viktoriini koostamine ja läbiviimine.

Tegevus 5. Omaloomingu koostamine esimese Eesti Vabariigi ajal presidendi auks istutatud tamme saatuse kohta, sept 2009

Õpilaste tegevused: Üleskutse esitamine kogu koolile omaloominguliste tööde koostamiseks. Jutukeste kirjutamine presidenditamme elust ja saatusest. Tamme mõtetest legendide kirjutamine ja vanematelt õpilastelt legendide kogumine.

Õpetaja tegevus: Juhendamine ja toetamine. Töodes vigade parandamine.

Tulemused: Kuus omaloomingulist tööd.

Tegevus 6. Ajalooliste mängude koostamine, okt 2009 kuni märts 2010

Õpilaste tegevused: Üleskutse kogu kooliperele mängude koostamiseks. Lünktestide, piltmõistatuste, ajatelje, ristsõnade koostamine. Vanemate õpilaste kaasamine.

Õpetaja tegevus: Tööde õigsuse kontrollimine.

Tulemused: Viis ajaloolist mängu.

Tegevus 7. Tööraamatu koostamine, aprill 2010

Õpilaste tegevused: Kogutud materjalist valiku tegemine tööraamatu jaoks. Raamatu kujundamine, trükkimine, skaneerimine. Sissejuhatava ajaloooteemalise eessõna kirjutamine.

Õpetaja tegevus: Juhendamine.

Tulemused: Valmib üks eksemplar tööraamatust „Lohusuu – meie kodukoht“, mida paljundatakse igale projektis osalenud õpilasele ja õpetajale.

3. Projekti seos õppeainetega

- Emakeel: lugemine, kirjutamine, traditsioonidega tutvumine ja nende säilitamine.
- Ühiskonnaõpetus: Igal inimesel on juured, mis seovad teda oma esivanematega. Siin on minu juured. Mõnel meie koolist on siin juured väga sügaval (juba seitsmes põlvkond). Suhtlemine eakate inimestega, nende austamine, nendega arvestamine, nende mälestuste austamine. Kodukoha saatus ajaloolistes muutustes.
- Loodusõpetus: orienteerumine oma koduvallas, liikumine looduses, taimede (tamme) hingeelu.
- Matemaatika: sündmuste toimumisaja arvutamine ajalooliste mängude ja viktoriinide koostamiseks ning ajalooliste sündmuste järjestamiseks.
- Arvutiõpetus: tekstide trükkimine, kujundamine, skaneerimine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: On matkatud jalgsi, suuskadel ja autoga oma koduvallas. Tuntakse oma kodukoha ajaloolist tausta. Õpilased orienteeruvad ajas ja ruumis oma valla piires. Oskavad leida materjali oma kodukoha kohta. Oskavad jutustada oma kodukoha ajaloolistest sündmustest.

Tööeluga seotud tegevused: Hea kodukoha tundja on hea kodumaa ja looduse hoidja. Ta suhtub kaaslastesse lugupidavalt ja oma töösse vastutustundlikult.

5. Partnerite kaasamine

- Lohusuu Rannakultuuri Selts tutvustas muuseumimaterjale, jutustas kodukoha ajaloost.
- Kultuuriselts Logovest tutvustas oma näituste ruume, vestles meiega ja näitas filme Veneküla ajaloost.
- Valla majandustöötaja Mati Vaher sõidutas lapsi valla bussiga kaugematesse valla paikadesse.
- Vallavanem Urmas Soosalu võimaldas bussi kasutamist.
- Eakad vallaelanikud Paul Mölder ja Elsa Usai (5. põlvkond, pärineb kunagisest koolijuhatajast) jagasid oma mälestusi.
- Vanemad õpilased toetasid omaloomingu koostamisel (jutud, legendid).

Eriti huvitatud olid tööraamatu koostamisest Rannakultuuri Seltsi liikmed, sest nii täienes muuseumitoa väljapanek. Presidenditamme kaitse alla võtmise (seda toimetab vanemate õpilaste projekt) algatas eakas koostööpartner Paul Mölder, kellele meeldis mõte, et õpilased kirjutavad lugusid tamme kannatustest erinevatel ajaloole etappidel.

6. Uuenduslikkus

Algklassiõpilased koostasid ise tööraamatu.

Vanematele õpilastele ülesannete jagamine (legendid, ajaloolised mängud) ja nende suunamine. Vanemate õpilaste töödega tutvumine, nendest valiku tegemine.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

1.–4. klassi õpilastel on kogu õppeaasta tegevus kantud ideest tegeleda kodukoha ajalooga. See tegevus on pühendatud kodukoha 410. aastapäeva tähistamisele. Samuti on eesmärk jõuda oma projektiga ettevõtliku kooli konkursile (eelmisel aastal osales üks poiss sellel konkursil ja ta teab, kuidas seal osaleda). Kõik tahavad tegutseda!

8. Projekti mõju tulevikus

Valmivat tööraamatut on võimalik kasutada edaspidises koolitöös, kuid samuti Lohusuud tutvustava materjalina. Kuni raamatul ei ole järge, saab seda kasutada ka vanemate õpilaste õppetöös.

Jätkuprojektina võiks valmida kodukoha tööraamat II kooliastmele.

4.1.2. KESKAEGNE MUINASJUTT

Kooli nimi: Sillamäe Vanalinna Kool

Õppeained: ajalugu, kirjandus, tööõpetus, emakeel, arvutiõpetus

Klass: 3.a klass ja partnerklass 12. klass

Juhendaja: Olga Andrejeva, 3.a klassi juhataja, Alla Dmitrjeva, 12. klassi juhataja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

3.a klass tegeleb loovprojektiga „Keskaegne muinasjutt“. Projekt on seotud kodumaa ajaloo ja kultuuriloo õppimisega. Õppeaasta alguses uurivad lapsed eesti ja maailma keskaegset arhitektuuri, korraldavad igasuguseid üritusi ja tegelevad omaloominguga. Meisterdavad papist, tualettpaberist ja paberijäätmetest keskaegsete losside maketid. Seejärel kirjutavad omaloomingulise instseneeringu koos klassijuhataja ja ajalooõpetajaga, lavastavad selle vanemate koolikaaslaste juhendamisel ja näitavad seda teistele koolikaaslastele. Kostüümid laenutatakse Huvi- ja Noortekeskusest Ulei ja puuduvad esemed valmistatakse ise koos vanemate abiga. Koos 12. klassiga valmistatakse ette esitus, mis on pühendatud Eesti keskaegsetele lossidele ja linnustele. Õpilased joonistavad kunstitundides rüütleid ja losse. Emakeele tundides tutvuvad nad teostega, mis on seotud keskaegse kultuuriloo. Klassiruum on kaunistatud akna vitraažidega, mis on tehtud läbipaistvatest värvipaberitest. Õppeaasta alguses korraldati ekskursioon Rakvere ja Narva linnustesse. Planeeritakse veel teisi ekskursioone, kus lapsed saaksid aktiivselt osaleda ja samas omandada teadmisi neile meeldivas keskkonnas.

1. Projekti eesmärk

- Õpetada last mõistma Eesti ajalugu ja keskaegset kultuuri ning tekitada oma klassi õpilastes ja ka teistes koolikaaslastes huvi selle vastu.
- Ainete õppimine uues ja õpilasi huvitavas vormis.
- Õpilaste initsiatiivi ja aktiivsuse arendamine.
- Teineteisega tutvumine ja arusaamine ühistegevuste ning tegevuste eesmärgistatud kavandamise tulemuslikkusest.
- Õpimotivatsiooni suurendamine.
- Koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemused.

2. Tegevused

Tegevus 1. Loovprojekti “Keskaegne muinasjutt” tegevuste ja ajakava koostamine

Õpilaste tegevused: Lapsed soovivad muuta tunnid huvitavamaks ja põnevamaks.

Õpetaja tegevused: Ajaloo õppekavas olev keskaja perioodi õppimine tuleks muuta õpilastele meelepärasemaks. Õpetaja algatab ideede väljapakumise, millega lapsed aktiivselt liituvad.

Tulemused: Valmivad keskaja õpetamise tegevuskava ja ajakava.

Tegevus 2. Lossimakettide meisterdamine

Õpilaste tegevused: Lapsed meisterdavad lossi ja linnuste maketid paberijäätmetest ning tualettpaberist.

Õpetaja tegevused: Tegevuste nõustamine ja õpilaste innustamine.

Tulemused: Loominguliste ja käeliste oskuste kasutamine ja arendamine, arhitektuurist arusaamine, jäätmete kasutamine.

Tegevus 3. Etenduse ettevalmistamine ja etendamine

Õpilaste tegevused: 3.a klass on huvitatud näitlemisest ja nii valmib koos õpetajate abiga stsenaarium "Keskaegne muinasjutt", mille lapsed etendavad oma eakaaslastele algklassidest ja 12. klassi sõpradele, kellega koos on ka varem ühisprojekte tehtud.

Õpetaja tegevused: Õpetaja on abiks stsenaariumi kirjutamisel ja etenduse valmimisel. Toetab õpilasi kostüümide leidmisel ja valmistamisel.

Tulemused: Valmib vahva etendus, mida näidatakse kooli algklassidele ja 12. klassile.

Tegevus 4. Esitluste ettevalmistamine ja demonstreerimine teistele õpilastele

Õpilaste tegevused: Informatsiooni ja piltide otsing, esitluste koostamine programmis PowerPoint ja demonstreerimine teistele õpilastele.

Õpetaja tegevused: Tegevuste jälgimine ja toetamine.

Tulemused: Emakeele oskuste kasutamine tunniväliselt. PowerPoint'i programmi kasutamise õppimine ja praktiline kasutamine. Koostööoskuste praktika, kollektiivse tegevuse arendamine, teineteisega arvestamine.

3. Projekti seos õppeainetega

- Ajalugu
- Kunst ja käsitöö
- Emakeel ja avalik kõne
- Informaatika

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Laps mõistab, et kodumaa ajaloo uurimine võib olla huvitav. Saab aru, et aktiivne eluhiak on oluline ning praktiliste tegevuste kaudu on võimalik saada materiaalseid tulemusi. Samas on see protsess huvitav ja võimaldab suhelda eakaaslastega. Suhtlemis- ja koostööoskuste rakendamine ühistevustes.

Tööeluga seotud tegevused: Laps mõistab, et omandatud teadmisi ja oskusi (jäätmete kasutamine, programmis PowerPoint töötamine jne) saab tulevikus kasutada ka tööelus. Interneti ja arvuti kasutamise oskuste omandamine.

5. Partnerite kaasamine

- Rakvere ja Narva kindluse töötajad
- Huvi- ja Noortekeskus Ulei
- 12. klassi õpilased

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Õpilaste koostöö ühes meeskonnas ühise eesmärgi nimel. Õpilased teavad oma ülesandeid ja rolle.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Laps tunneb vastutust oma tegude eest. Õpib ise ning õpetab ja juhendab teisi. Ettevõtliku hariduse praktiline tegevus.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Oma aineteadmiste kasutamine reaalelus ja töös. Aine õppimine koolis ja väljaspool kooli. Interneti ja arvutiprogrammide kasutamine õppeprotsessis.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Lapsed õpivad julgelt uusi tegevusi organiseerima. Ise korraldatud klassiprojekt andis kogemusi, mida on võimalik elus praktiliselt kasutada. Aktiivne osalemine ja motiveeritud tegevus annab hea tulemuse.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Õpilastes tekkis tõeline keskaja vaimustus ja huvi. Pildistamine. Info sisestati ka kooli blogisse. Esitluste näitamine.

4.2. Põhikool (II aste)

4.2.1. AJALOOLINE TAIMELAVA

Kooli nimi: Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium

Õppeained: ajalugu, bioloogia, arvutiõpetus

Juhendaja: Margarita Sendetskaja, ajalooõpetaja

Mõisa valik sõltus mitmest põhjusest:

- kodukandi uurimise kogemus varasematest projektidest;
- õpilaste soov taastada mõisa ja pargi ajalooline tähtsus;
- mõisa omanike huvitavad elusaatused, nende ajalooline tähendus Eesti ja maailma mastaabis;
- võimalus osaleda kodanikualgatuse korras heategevusürituses;
- usk, et mõisa pargi vanad puud võiksid meile paljustki pajatada.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tegevuste kavandamine, kohustuste jagamine

Õpilaste tegevused: Püstitavad koos õpetajatega projekti eesmärgid ja peavad blogi.

Õpetaja tegevused: Projekti eesmärkide püstitamine ja oodatavate tulemuste prognoosimine. Tutvustab projektipõhist lähenemist, suunab õpilasi teema valikule.

Tulemused: Positiivne motivatsioon, teema ja eesmärgid on seatud, ülesanded on jagatud „ajaloolaste” ja „bioloogide” vahel, avatud on projekti blogi „Ajalooline taimelava”.

Tegevus 2. LÕIMUME ELUGA! Kohtumised partneritega

Õpilaste tegevused: Küsimuste koostamine. Diktofoni ja kaamera käsitlemine. Kooskõlastada aeg ja koht. Foto sisestamine blogisse. Saadud andmete kasutamine oma ülesannetes. Kooskõlastatakse kohtumised.

Õpetaja tegevused: Juhendab kontaktide leidmisel.

Tulemused: On toimunud huvitavad kohtumised K. Mäe ja E. Kagaroviga. Foto on pandud blogisse.

Tegevus 3. Materjali kogumine ja süstematiseerimine

Õpilaste tegevused: Kuna me elame mitmekülgse ja kiire elutempoga ühiskonnas, on väga oluline osata koguda ja kasutada teavet.

Tööde teemad:

- Projekti e-ressursid
- Kukruse mõis ja Tollide perekond
- Robert von Toll
- Kuulus meresõitja ja tema ümbruskond
- Puud (tamm, mänd, pärn, õunapuu, lodjapuu): ajalugu, tähtsus, kasutamine

Õpetaja tegevused: konsulteerib, korrigeerib, aitab õpilastel arendada oma loomingulisi võimeid.

Tulemused: Projektis osalejad on kogunud huvitava ja mitmekülgse materjali ning süstematiseerinud selle. Võib hakata töid vormistama.

Tegevus 4. TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Osalemine vabatahtlikena heakorrastustöödel sügiseseis pargis

Õpilaste tegevused: Pargi territooriumi koristamine: prahi korjamine prügikottidesse, maha kukkunud okste kokku vedamine. Vanadelt puudelt, eriti tammedelt, energia ammutamine. Tegevuse ja aja kooskõlastamine Kohtla vallavalitsusega. Tellitakse transport.

Õpetaja tegevused: Osaleb vabatahtlikuna koristamises. Ammutab energiat vanadelt puudelt.

Tulemused: Töö on hästi tehtud. Tamme juures mõeldi salasoove. Fotot saab vaadata blogis <http://ajalugu-biologia.blogspot.com/>.

Tegevus 5. Tööde vormistamine

Õpilaste tegevused: Koostavad uurimistöid, vormistavad need programmis PowerPoint.

Õpetaja tegevused: Konsulteerib, korrigeerib, aitab õpilastel realiseerida nende loomingulisi võimeid.

Tulemused: Tööd on valmis kaitsmiseks (aruandluseks).

Tegevus 6. LÕIMUME ELUGA! On-line-kohtumine uute partneritega Rēzekne linna noortekeskusest

Õpilaste tegevused: Koostavad uutele partneritele küsimusi. Kujundavad visiitkaardi ja mõtlevad välja tervituse. Arutavad partneritega projekti järgmisi tegevusi. Teevad pildi ja panevad blogisse.

Õpetaja tegevused: Suunab õpilasi kohtumisel. Aitab lahendada tehnilisi probleeme. Osaleb koos lastega projekti edasise strateegia arutamisel.

Tulemused: On toimunud *on-line*-kohtumine. Õpilased on väga rahul. Partnerid on sellest projektist huvitatud, kuna nende linnas asub park, mis kannab Rainise nime. Nad soovivad selle pargi kohta rohkem teada saada ja koostada jutustuse pargis kasvavatest puudest. Otsustati korraldada maikuus telesild „Ajalugu tuleb meile lähemale”. Fotot võib vaadata blogist.

Tegevus 7. MÕÕDAME MÕJU! Tööde presenteerimine

Õpilaste tegevused: Kaitsevad oma tööd. Hindavad töid ja annavad enesehinnangu. Töödega saab tutvuda blogis „Ajalooline taimelava”.

Õpetaja tegevused: Kuulab ja osaleb arutelus ning tööde hindamisel.

Tulemused: Tööd on hinnatud ja osalejad on tegelenud enesehinnanguga. Tööd on tutvumiseks välja pandud blogisse.

Tegevus 8. Eduard von Tollile pühendatud mälestuspäev

Õpilaste tegevused: Info ürituse toimumise kohta on blogis. Õpitakse laulu „Есть только мир...”. Muretsetakse küünlad. Osaletakse 12. märtsil mälestusmärgi juures toimuval tseremoonial. Koos õpetaja ja vallavanemaga külastatakse mõisahoonet. Pildistamine ja foto panemine blogisse. Oma ettepanekute ja muljete avaldamine. Kooskõlastatakse tegevused ja aeg vallavanemaga. Lahendatakse transpordiga seotud küsimused.

Õpetaja tegevused: Osaleb tseremoonial. Külastab koos lastega mõisa. Aitab töödelda tagasisidet.

Tulemused: Mälestuspäev möödus väärikalt. Kohaliku kaabeltelevisiooni uudistesaaates näidati 15.–18.03.2010 fragmente sellest. Foto on blogis.

Tegevus 9. Populariseerida mõisa ajalugu ja Robert ning Eduard von Tolli tähtsust kodukoha ajaloos brošüüri „Ajalooline kasvulava” kaudu

Õpilaste tegevused: Koostavad tekstid. Valivad fotod. Teevad ettepanekuid teksti sisu ja brošüüri kujunduse kohta. Sõlmivad kokkulepped toimetusega.

Õpetaja tegevused. Teeb ettepanekuid sisu ja kujunduse kohta. Kooskõlastab osalejate ettepanekud kujundajaga (R. Aljohhin). Kooskõlastab finantsküsimused firmaga Omega.

Tulemused: Brošüür ilmub 2010. a juuni lõpus/juuli alguses.

Tegevus 10. Vabatahtlikud heakorrastustööd kevadises pargis

Õpilaste tegevused: Koristavad parki. Kooskõlastavad tegevuse ja aja Kohtla vallavalitsusega. Kooskõlastavad aja bussijuhiga.

Õpetaja tegevused: Osaleb vabatahtlikuna koristamises.

Tulemused: Heakorrastustööd õnnestusid.

Tegevus 11. Telesild „Ajalugu tuleb meile lähemale” Läti partneritega (võib lisanduda ka uusi partnereid)

Õpilaste tegevused: Koostavad Kukuruse mõisa ja pargi teemalistest tekstidest lühiversiooni. Leiavad pargi ajaloo erinevusi ja sarnasusi. Pargipuude erinevused ja sarnasused.

Õpetaja tegevused: Nõustab tekstide valikul. Toetab emotsionaalselt. Kontrollib otseülekandes olemise aega.

Tulemused: Telesild õnnestub.

Tegevus 12. Osalemine mõisa pidulikul avamistseremoonial. Projekti kokkuvõtete tegemine

Õpilaste tegevused: Külalised tseremoonial.

Õpetaja tegevused: Külaline tseremoonial. Esineb tervistussõnavõtuga, annab muuseumile üle foto esimesest E. von Tolli mälestuspäevast.

Tulemused: Osaleti tseremoonial, tehti kokkuvõtted.

3. Projekti seos õppeainetega

- Ajalugu: õpilased teavad Eesti ajaloo põhietappe, oskavad neid seostada kodukoha ajaloo ja ajaloo; on võimelised nägema maailma läbi minevikus elanud inimeste silmade, mõistavad nende elulaadi ja tegevuse motive; oskavad genereerida ideid ja neid loominguliselt õppetegevuses kasutada; oskavad lahendada probleemülesannet ja leida alternatiivseid lahendusi.
- Bioloogia: õpilased oskavad vaadelda bioloogilisi objekte, kirjeldada neid ja kasutada lihtsamaid uurimismeetodeid; teavad loodus- ja keskkonnakaitse peamisi põhimõtteid ja nende kasutamist; oskavad prognoosida oma tegevuse tagajärgi loodusele.
- Arvutiõpetus: õpilased oskavad kasutada arvutit töö- ja õppevahendina, oskavad töötada keskkonnas OC Windows, oskavad sõnastada otsingu kriteeriume ja leida internetist vajalikku infot, kasutada e-posti, vormistada tekstidokumente ja esitlusi ning teha blogi.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused:

- Oskavad kanda hoolt taimede eest (õuna- ja pirnipuud).
- Teavad mõnede puu- ja põõsaliikide kasutamise võimalusi rahvameditsiinis.
- Teadmised kodukohast aitavad kaasa Ida-Virumaa populariseerimisele, teevad selle turistile huvitavamaks.
- Hooliv suhtumine loodusesse.
- Hooliv suhtumine ajaloomälestistesse.
- Tegid uurimistöö: iseseisvalt materjali otsimine, saadud teadmiste kasutamine praktiliste ülesannete lahendamisel.
- Kommunikatiivsed oskused rühmatöös ja õpetajaga suhtlemisel.

Tööeluga seotud tegevused:

- Mõned õpilased huvitusid restauraatori elukutsest. Maakonnas on palju vanu mõisahooneid, mis vajavad restaureerimist.
- Mõned õpilased soovivad edasi õppida Räpina Aianduskoolis.
- Projektis osalejate kaudu levitatav teave mõisa ajaloo ja perekond Tolli tähtsuse kohta maakonnas ja riigis on tekitanud soovi olla giid mõnes turismifirmas.

5. Partnerite kaasamine

1. Etti Kagarov, Kohtla vallavanem

- Kohtumisel projektis osalejatega tutvustas mõisa ajalugu ja omanikke ning mõisa tulevikku.
- Jagas materjale mõisa kohta.
- Aitas korraldada vabatahtlike tööd mõisa pargis.
- Aitas korraldada Eduard von Tolli mälestuspäeva.
- Viis läbi mõisat tutvustava ekskursiooni.
- Osales projektis „Tagasi kooli“.

2. Margit Juuse, Kohtla valla töötaja

- Aitas korraldada pargi koristustöid.

3. Kalev Mäe, ettevõtja aastatel 2004–2009, lepingu alusel tegeles pargi heakorrastusega

- Jagas oma teadmisi mõisa ja pargi ajaloo kohta.
- Jutustas põhjalikult pargis kasvavatest puudest.
- Aitas parki taastada.
- Korraldas pargis ekskursiooni.

4. Rēzekne linna noortekeskus

- Virtuaalne kohtumine: Rainise pargi tutvustus.
- Edasise strateegia kavandamine: leida ajaloolised seosed, ühised jooned ja erinevused osalevate maade ajaloo ja kultuuris.

5. Roman Aljohhin, Tammiku Gümnaasiumi vilistlane 2005. a, TTÜ lõpetanu, töötab Arvutustehnika Instituudis (arvutigraafik)

- Disainis brošüüri.

6. Firma Omega

- Rahatoetus brošüüri trükkimiseks.

7. MISA („Meie inimesed“)

- Rahatoetus sõidukulude katteks ja pargi koristuseks vajaliku inventari ostmiseks.

6. Uuenduslikkus

- Eduard von Tollile pühendatud mälestuspäeva traditsiooni sünd.
- Brošüüri „Ajalooline taimelava“ trükkimine.
- Vabatahtlik tegevus pargi heakorrastustöödel.
- Õppeainete integreerimine (ajalugu, bioloogia, arvutiõpetus) kodulooliste materjalidega.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

- Osalejate sõnul oli projekt huvitav, kuna ühendas mitut õppeainet ja aitab õpilastel edaspidigi teha selliseid ebatavalisi projekte ning leida erilisi lahendusi.
- Projekt on seotud Ida-Virumaaga, mis tõstab selle koha prestiiži, ja võib juhtuda, et nii mõnigi noor ei lahku siit.
- Maakond vajab häid töötajaid turismiettevõtetesse või uusi turismiga tegelevaid ettevõtteid. Noortel on seal võimalus rakendada projektis saadud kogemusi.

8. Projekti mõju tulevikus

- Projektis osales 11 õpilast ja 2 õpetajat (ajalugu, bioloogia), teistes tegevustes oli osalejaid rohkem, kuna kaasatud olid ka klassi- ja koolikaaslased ning teised pedagoogid.
- Vabatahtlikke (pargi koristamine) 35 inimest.
- Mälestuspäeval 47 inimest.
- *On-line*-kohtumisel 13 inimest meie koolist ja 12 Lätist.
- Lastevanemad toetasid oma lapsi.

Info projekti kohta

- Kooli veebileht <http://www.tammiku.edu.ee/news.php?action=fullnews&id=471>
Kooli veebilehe osa, kus on info mälestuspäeva kohta, vaatab iga päev 100–130 inimest
Võib eeldada, et suurem osa neist loeb materjale.
- Kohalik kaabeltelevisioon (15.–18.03.2010) Videomaterjale mälestuspäevast nägi kohalikes uudistes suur hulk linlasi.
- Telesild lätlastega „Ajalugu tuleb lähemale”
- Õpetaja blogi: <http://ajalugu-margarita.blogspot.com>
- Projekti blogi: <http://ajalugu-biologia.blogspot.com>
- Kohalikus ajalehes Põhjarannik artikkel mälestuspäevast
- Klassijuhatajatunnid põhikoolis ja gümnaasiumiastmes
- Brošüür „Ajalooline taimelava” kingiks lasteaedadele ja linna raamatukogule
- Edurd von Tolli mälestuspäeva tähistamine järgnevatel aastatel teiste linna koolide osavõtul

4.2.2. MEIE KINDRALID

Kooli nimi: Illuka Kool

Õppeained: ajalugu, eesti keel

Juhendaja: Carolin Mesi, õpilane

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Soovisime Vabariigi aastapäeva huvitavamalt tähistada, tutvustades Eesti kindraleid ning kutsudes külla kindral Roland Peetsi.

1. Projekti eesmärk

- Äratada huvi ajaloo vastu.
- Panna poisse mõtlema, mis tunne on Eesti riiki kaitsta ja mida peab selleks tegema, kui kunagi on vaja välja astuda meie riigi eest.
- Ettekande koostamine ja esinemise aja planeerimine.
- Esinemisjulguse arendamine.

2. Tegevused

Tegevus 1. Plaanide tegemine

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Mõelda välja, kuidas teha meie Eesti Vabariigi sünnipäev huvitavamaks.

Õpetaja tegevused: Anda õpilastele võimalus mõelda välja tegevus.

Tulemused: Kutsuda külla kindral.

Tegevus 2. Ettekande tegemine

Õpilaste tegevused: Kõik valisid ühe kindrali, kellest tehti ettekanne. Materjali leiti internetist ja ajalooramatutest.

Õpetaja tegevused: Andis soovitusi ettekande valmistamiseks. Valis välja kuus paremat ettekannet.

Tulemused: Kõigil õpilastel valmis ettekanne.

Tegevus 3. Kindrali kutsumine

Õpilaste tegevused: LÕIMUME ELUGA! Mõelda välja, kuidas saaks kindrali kutsuda. Uuringutes selgus, et Ida-Virumaal elab piirivalvekindral. Võtsime temaga ühendust ja palusime tal tulla 23. veebruaril meie kooli Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamisele.

Õpetaja tegevused: Juhendab kontakti võtmisel.

Tulemused: Kindral andis nõusoleku.

Tegevus 4. Vallavalitsuse kutsumine

Õpilaste tegevused: Õpilased otsustasid sellel tähtsal päeval kutsuda külla ka vallavalitsuse.

Õpetaja tegevused: –

Tulemused: Vallavalitsus oli nõus tulema.

Tegevus 5. Aktus

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! Ajalookonverentsi ja Eesti Vabariigi 92. aastapäeva aktuse läbiviimine.

Õpetaja tegevused: Abi konverentsi ja aktuse läbiviimisel.

Kindrali tegevused: Rääkis oma elust ja näitas kindralimõõka ja oma ordeneid.

Tulemused: Kõik said aru, et igaühest võib saada kindral – ka puust võib teha kindralimõõga.

3. Projekti seos õppeainetega

- Ajalugu: põhjalik tutvumine eesti ajalooga: vabadussõda (1918–1920), praegused kindralid.
- Eesti keel: ettekande koostamine, esinemisjulgus ja -kogemus.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: arendas vastutusvõimet, koostöö- ja esinemisostkust.

Tööeluga seotud tegevused: paljudel tekkis huvi sõjaväe ja piirivalve tegevuse vastu (nii poistel kui ka tüdrukutel).

5. Partnerite kaasamine. LÕIMUME ELUGA!

- Kindral Roland Peets tutvustas oma kooliõpinguid ja karjääri.
- Illuka vallavalitsus osales aktusel.

6. Uuenduslikkus

Kuna meil pole varem ajalookonverentsi koolis toimunud, siis otsustasime seda korraldada ka järgmisel aastal. Poistele tuli see konverents eriti kasuks, sest nemad ju peavad kunagi minema sõjaväkke. Nii said nad selle kohta rohkem infot.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Kindrali esinemine äratas õpilastes huvi sõjalise tegevuse, füüsilise ettevalmistuse ning sõjaajaloo vastu.

8. Projekti mõju tulevikus. MÕÕDAME MÕJU!

Ajaloolümpiaadil saadi häid kohti ja loodetavasti sirgub meie koolist esimene naiskindral.

4.2.3. MEIE KODUMAA MINEVIKU RADADEL

Kooli nimi: Narva Humanitaargümnaasium

Õppeained: ühiskonnaõpetus, ajalugu, geograafia, kirjandus, eesti keel

Klass: 9.c klass

Juhendaja: Natalja Polubojarova, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Õppeekskursioon aitas laiendada õpilaste silmaringi paljudes õppevaldkondades: ühiskonnaõpetus, ajalugu, geograafia, kirjandus, eesti keel. Samas tutvusid õpilased ka giidi tööga, nähes, kui palju ja mida tuleb teada, et sellist ametit valida.

1. Projekti eesmärk

Tutvustada õpilastele Eesti vabadosliikumise ajalugu. Tutvuda oma kodumaa ajalooga.

2. Tegevused

Tegevus 1. Motivatsioonikiri „Miks ma tahan selles projektis osaleda?“

Õpilaste tegevused: Õpilased kirjutavad projekti raames nõutava motivatsioonikirja, kus põhjendavad oma soovi võtta osa ekskursioonist.

Õpetaja tegevused: Juhendab.

Tulemused: Õpilased kirjutasiid kirja valmis ja said selles projektis osaleda.

Tegevus 2. Tartu ja Otepää muuseumide külastamine

Õpilaste tegevused: Õpilased esitavad muuseumide külastamisel lisaküsimusi ja koguvad materjali, tutvustamaks muuseumi teistele koolikaaslastele.

Õpetaja tegevused: Juhendab.

Tulemused: Kogusid materjali, et kasutada seda ka teistes tundides (näiteks eesti keele tunnis jutustamiseks).

Tegevus 3. Vabadosliikumisega seotud ajalooliste kohtade külastamine Viljandis, Rakveres ja Tallinnas

Õpilaste tegevused: Õpilased külastasiid vabadosliikumisega seotud ajaloolisi paiku. Kogusid materjali, et kasutada seda tundides.

Õpetaja tegevused: Juhendab.

Tulemused: Õpilased nägid, kui ilus on sügisene Eestimaa: järved, metsad, hubased väikelinnad. Muuseumid olid väikesed, kuid inforikkad.

3. Projekti seos õppeainetega

- Ühiskonnaõpetus: tutvusid vabadosliikumise ühiskonnaeluga.
- Ajalugu: said rohkem teadmisi ajaloolistest sündmustest.
- Geograafia: oskasiid näidata geograafilist asendit.
- Kirjandus: lugesid tekste, mis on seotud nende ajalooliste paikadega.
- Eesti keel: jutustasiid eesti keele tunnis ekskursioonil kuuldust ja nähtust.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: õpilased said võimaluse ekskursiooni käigus tutvuda Tallinna, Tartu ja Viljandi õppeasutustega, kus edaspidi võiks õppida.

Tööeluga seotud tegevused: õpilased said oma silmaga näha nende inimeste tööd, kes tegelevad muuseumi tööga, kodulooga, ekskursioonide läbiviimisega.

5. Partnerite kaasamine

- Tallinn – Okupatsioonide muuseum ja Eesti Vabadusvõitluse muuseum
- Otepää – Eesti Lipu muuseum ja Otepää suusamuuseum
- Tartu – Eesti Rahva Muuseum

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Iga õpilane sai ülesande koguda lisamaterjali. Lisaks kirjutasid õpilased motivatsioonikirja, miks nad tahavad minna ekskursioonile.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Vastutavad ülesande eest.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Tutvumaks lähemalt Eesti Vabadussõja ajalooga, külastasid õpilased ajaloolisi muuseume ja suhtlesid nende töötajatega.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Kasutades varem õpitut, oskasid õpilased esitada küsimusi, intervjuuerida.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Kasutasid saadud teadmisi oma õppetöös, laiendasid silmaringi muuseumitöö vallas.

4.3. Gümnaasiumiaste

4.3.1. LOODUSELT LOODUSELE

Kooli nimi: Avinurme Gümnaasium

Õppeained: kodulugu, matemaatika, bioloogia, inglise keel, meedia, geograafia

Aeg: 2009–2010

Juhendaja: Mari-Liis Tikerperi, ettevõtlikkuse koordinaator

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Projekt „From Nature – To Nature“ ehk „Looduselt loodusele“ on rahvusvaheline noorteprojekt, mille põhitegevused leidsid aset 16.–25. oktoobril 2009. Avinurme Gümnaasiumi noored kirjutasid koostöös MTÜga projekti, said rahatoetuse ja kutsusid külla Islandi, Hollandi ja Türgi noored, et koos arutleda loodusandide, looduslike erinevuste ja keskkonnakaitse teemadel. Järeltegevustena on plaanis inspireerida teisi Eesti koolinoori projekte kirjutama ja organiseerima ning minna koos metsa ja istutada hulk puid, et anda loodusele tagasi natukenegi sellest, mida me igapäevaselt tarbime.

1. Projekti eesmärk

- Õppida kirjutama projekti, koostama eelarvet ja planeerima.
- Läbi viia hariv ja huvitav noorteprojekt koos teiste maade noortega.
- Saada uusi teadmisi teiste maade looduse ja kultuuri kohta.

2. Tegevused

Tegevus 1. Projekti idee väljatöötamine ja projekti kirjapanek (toimus juba 2009. a kevadel)

Õpilaste tegevused: Osalemine ajurünnakutes, teiste õpilaste mõtete kogumine, analüüs kodukoha võimaluste kohta. Arutelu, kuidas kaasata ettevõtteid ja kellega teha koostööd. Projekti kirjutamine, päevakavade planeerimine, partnerite otsimine, raha taotlemine.

Õpetaja tegevused: Juhendamine ja nõustamine erinevate etappide juures.

Tulemused: Demokraatlikult jõuti kõigile meeldiva ideeni ja suudeti see kohandada kodukoha tingimustega. Valmis väga hea projekt, mis sai ka rahatoetuse.

Tegevus 2. TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! LÕIMUME ELUGA! Ettevalmistustegevus

Õpilaste tegevused: Kokkulepped majutuse, toitlustuse, transpordi ja tegevuste osas. Ellujäämiskoolituse läbimine, et oskaks seda hiljem ka teistele õpetada. Koosolekud ja planeerimised. Varustuse soetamine, kontakt meediaga.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, arvete maksmine, vastutava täiskasvanuna ametlike asjade ajamine.

Tulemused: Ettevalmistused laabusid tõrgeteta, ettetulnud probleemid lahendati kiirelt koostöös.

Tegevus 3. TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! LÕIMUME ELUGA! Ettevalmistav kohtumine

Õpilaste tegevused: Võeti vastu kõikide partnerriikide grupijuhid, korraldati ekskursioonid projekti toimumiskohtades, räägiti päevaplaanidest, vahetati infot. Noored leppisid kokku transpordi ja majutuse, planeerisid toitlustuse.

Projekti reklaamimiseks pandi aleviku bussijaama katusele istutuspotis puuke, mis ehiti kõigi osavõtivate maade lippudega.

Õpetaja tegevused: Taustsüsteemidega tegelemine, noorte igakülgne abistamine.

Tulemused: Tegus ja infoküllane nädalavahetus töötas meeldejäavat noorteprojekti.

Tegevus 4. USALDAME VASTUTUST! Noorteprojekti toimumine

Õpilaste tegevused: Külaliste vastuvõtt ja hilisem ärasaatmine. Tegevuste organiseerimine, tegelemine jooksvate probleemidega, kokkulepped teenusepakkujatega (kanuumatk, külaskäigud firmadesse jne), küllatunud noorte abistamine nende ürituste korraldamisel (õhtused kultuuriüritused koos rahvustoitudega), oma maa looduse tutvustamine, kokkulepped õpetajatega, eri maade info kogumine, et koondada see ühtsetesse võrdlustabelitesse, ühine puuistutamine.

Õpetaja tegevused: Juhendamine ja nõustamine, vastutav täiskasvanu jälgis ka majanduslikku poolt ja hoidis sellega noori kursis.

Tulemused: Organiseeriti meeldejääv nädal Euroopast pärit noortega, saadi palju uusi teadmisi nende maade looduse ja olustiku kohta, leiti sõpru ja kontakte kogu eluks.

Tegevus 5. MÕÕDAME MÕJU! Vaheanalüüs

Õpilaste tegevused: Oma kogemusest rääkimine, tugevuste ja nõrkuste läbimõtlemine, õppemomendid järgmisteks projektideks, eelarve ülevaatamine koos juhendajaga.

Õpetaja tegevused: Analüüsi läbiviimine, suunamine.

Tulemused: Tehti järeldused järgmisteks kordadeks ja planeeriti järeltegevusi.

Tegevus 6. Järeltegevused (planeeritud 2010. a kevadesse)

Õpilaste tegevused: Võrdlustabelite info koondamine, kujundusse saatmine, väljatrüki tellimine plakatitena; puude istutamine koostöös RMK ja teiste Eesti koolinoortega.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, abistamine vajadusel.

Tulemused: Projekti ideed – võtad looduselt, anna loodusele – on tutvustatud mitmel pool üle Eesti. On inspireeritud teisi koolinoori samalaadseid projekte kirjutama ja läbi viima.

Tegevus 7. MÕÕDAME MÕJU! Lõplik analüüs ja aruandlus

Õpilaste tegevused: Oma kogemusest rääkimine, tugevuste ja nõrkuste läbimõtlemine, õppemomendid järgmisteks projektideks, eelarve ülevaatamine koos juhendajaga, aruande koostamine.

Õpetaja tegevused: Analüüsi läbiviimine, suunamine.

Tulemused: Korrektnen aruanne rahastajale, noorte rahulolu toimunud tegevustest ja enda saavutustest.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kodulugu: teadmised oma kodukohast, oma kodukoha tugevuste ärakasutamine.
- Matemaatika: eelarve kokkupanemine.
- Bioloogia: meie looduse eripärad.
- Inglise keel: võimalike partnermaade otsimine, suhtlemine partneritega, tegevuste läbiviimine.

- Eesti keel: kuidas korrektselt oma ideed kirja panna.
- Meedia: kuidas kasutada interneti, kuidas oma projekti nähtavaks teha, suhtlemine meediaga.
- Geograafia: otsene kontakt loodusega, partnerite valikul lähtuti teadmistest eri piirkondade looduse kohta.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Igal elualal on oluline püstitada endale eesmärgid ja ülesandeid ning oma tegevust analüüsida. Samuti on oluline õppida demokraatlike otsuste tegemist meeskonnas. Oluline on ka, et noored näevad, kuidas nende ideest võib sündida midagi suuremat, midagi käegakatsutavat. Loodus on meie eluga tihedalt läbipõimunud.

Tööeluga seotud tegevused: Projektid on tänapäeval paljude ametite lahutamatu osa. Ajaplaneerimisoskus, oskus püstitada eesmärgid ja ülesandeid, oskus organiseerida ja analüüsida on igas töös ääretult olulised. Ka meeskonnatöö kogemus, rahvusvahelised kontaktid ning suhtlemiskogemus (keeleoskus) võivad avada palju uusi uksi.

5. Partnerite kaasamine. LÕIMUME ELUGA!

- MTÜ Just Mind – esindusorganisatsioon (kuigi projekti kirjutasid ja tegid koolinoored ning enamik tegevustest käis kooli kaudu, on projekti lihtsam läbi viia tegutseva MTÜ kaudu)
- E. Strauss AS – laastutööde õpetamine kõigile osalistele
- Lapsevanemad – majutus oli Avinurme peredes
- Baltic Travel Reisid OÜ – soodustingimustel majutus ja toitlustus Tallinnas
- OÜ Adraku Transport – soodustingimustel transport terve noorteprojekti vältel
- Eesti Politsei – helkurid kõikidele osalejatele (meie külaliste kodumaadel pole helkurid kohustuslikud, seega muretseti need ohutuse mõttes kõigile)

6. Uuenduslikkus

Koos teiste maade noortega õpitakse kiiresti uusi asju nii looduse, kultuuri, traditsiooni kui kõige muu kohta. Kutsudes kohale eakaaslasti mujalt, on ka kõige igavamate asjade õppimine huvitav ja jääb hästi meelde.

Uus ja huvitav võimalus noortele, tutvustamiseks oma kodukohta, selle eripärasid ja traditsioone.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

- Noored said kogemuse, et projektkirjutamine ei ole midagi keerulist ja mõtlema peab suurelt.
- Tihe suhtlemine ettevõtete ja teiste inimestega tagab sotsiaalsed oskused, mida on vaja igal elualal.
- Organiseerimine, probleemide lahendamine ja kokkulepete tegemine on ettevõtlikkuses väga olulisel kohal.

8. Projekti mõju tulevikus

Selle projekti mõjul teevad juba uued gümnaasiuminoored projekti 2010. aasta sügiseks. Seekord on plaanis kutsuda külalised Norrast, Kreekast ja Šotimaalt ning teemadeks on kultuuripärand, traditsioonid ja rahvuslikud omapärad. Vaikselt uuritakse ka järgmise ehk 2011. aasta projekti meeskonnas osalemise kohta.

Rahvusvaheline projekt on küll gümnaasiumi rida, kuid puutumata ei jää sellest ka nooremad – tegu on kõigi jaoks põneva ettevõtmisega ja seda oodatakse pikisilmi.

4.3.2. KÄITUMINE KONFLIKTIOLUKORRAS

Kooli nimi: Kohtla-Järve Tammiku Gümnaasium

Õppeained: inimeseõpetus (psühholoogia)

Klass: 10. klass

Aeg: mai 2011

Juhendaja: Irina Šulgina, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Tund on üles ehitatud sel moel, et õpilased saavad peamisi teoreetilisi teadmisi õpetaja seletusest, esitlusest ja filmi katkendist. Õpilased teevad testi, et aru saada, mil määral on nad konfliktset. Seejärel tuleb rühmatöö. Iga rühm saab loosiga ühe konfliktsituatsiooni ja peab pakkuma olukorra lahenduse. Pärast seda jutustab iga rühm klassile oma situatsioonist ja selle lahendusest.

1. Projekti eesmärk

- Aidata igal õpilasel teadvustada, kui konfliktne ta on.
- Õpetada käituma konfliktolukorras.
- Arendada koostööoskust rühmatöö ajal.
- Arendada oskust analüüsida erinevaid olukordi ja mõelda positiivselt ning kriitiliselt.
- Anda vajalikke teoreetilisi teadmisi.

2. Tegevused

Tegevus 1. Sissejuhatus teemasse

Õpilaste tegevused: Testi täitmine, töötlemine.

Õpetaja tegevused: Õpetaja jutustab, mis on konflikt, mis on selle koostisosad, millal konflikt tekib ja milline on õige käitumine. Peamised mõisted on kirjas esitluses.

Tulemused: Õpilased saavad peamisi teoreetilisi teadmisi sel teemal ning testi tulemuse alusel saavad teada, kui konfliktset nad on.

Tegevus 2. Praktiline tegevus

Õpilaste tegevused: Õpilased arutlevad, kas nad on nõus testi tulemusega. Kui ei, siis põhjendavad oma arvamusi. Õpilased räägivad omavahel sellest, mis neil assotsieerub mõistega „konflikt“, ja toovad näiteid.

Õpetaja tegevused: Jagab klassi rühmadeks, pakub igale rühmale ühe konfliktsituatsiooni ning palub seda arutada ja leida lahenduse. Õpetaja roll on juhendada ja abistada.

Tulemused: Õpilased leiavad erinevaid situatsioone arutledes lahenduse ning jagavad oma arvamusi teiste rühmadega. Iga lahendus saab positiivse või negatiivse hinnangu teistelt rühmadelt. Arutletakse seni, kuni jõutakse ühtse arvamuseni. Tunni lõpus on interaktiivne mäng, mille käigus püütakse saavutada kompromissi.

Tegevus 3. Kokkuvõte

Õpilaste tegevused: Arutlemine saadud teadmiste üle.

Õpetaja tegevused: Kogu tegevusele tagasiside andmine.

Tulemused: Rahulolu oma tegevusest.

3. Projekti seos õppeainetega

- Ajalugu: tunnis oli juttu ka maailma kõige tuntumatest konfliktidest.
- Matemaatika: tutvumine statistiliste andmetega.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: õppides, kuidas käituda erinevates konfliktsituatsioonides, said õpilased vajalikke teadmisi käitumisstiilide kohta.

Tööeluga seotud tegevused: tunnis saadud teadmised on kasulikud ka tööelus, kuna kollektiivis töötades satub inimene tihti peale konflikti.

5. Partnerite kaasamine

- Informaatikaõpetaja: abi esitluste koostamisel ja tehnilise tarkvara tagamine.
- Kooli psühholoog: testide ja rollimängude soovitamine.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Praktiliste ülesannete täitmisel pidi iga õpilane avaldama oma arvamust situatsiooni kohta ning kaitsma oma seisukohta. Rühmatöö ajal pidi õpilane tähelepanelikult kuulama oma rühmakaaslast ning oskuslikult vaidlema.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Iga õpilane teadvustab endale, et tema arvamusest sõltub lõplik otsus.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Ilma konfliktideta elu on raske ette kujutada. Iga õpilane õpib ühise tegevuse käigus analüüsima oma käitumist ja valima õige käitumisstiili, kasutades psühholoogilist abi ja õpetaja nõuandeid.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Erinevate konfliktsituatsioonidega tutvumine annab kogemuse, mida saab kasutada lahenduste leidmisel taoliste olukordade puhul tulevases elus.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Tunni lõpus avaldasid õpilased arvamust, et tund andis nii teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi, kuidas leida lahendus konfliktsituatsioonis. Õpilased leidsid, et tund oli neile väga kasulik.

4.3.3. PÕNEVAD KLASSIJUHATAJATUNNID

Kooli nimi: Kohtla-Järve Ahtme Gümnaasium

Õppeained: kirjandus, kunst, eesti keel, ajalugu, geograafia, inglise keel, muusika

Aeg: 2009.–2010. õa

Juhendaja: Svetlana Drozdova, projektijuht

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Kohtla-Järve Ahtme Gümnaasiumi Õpilaste Akadeemia liikmed valmistasid projektijuhi juhendamisel ette materjale ja ülesandeid erinevatel teemadel 5.–12. klassidele. Nad viisid igal esmaspäeval läbi integreeritud klassijuhatajatunde (kirjandus ja kunst), konkursse ja võistlusi ning loovtöid nendes klassides, kes seda soovisid. Peale selle korraldasid nad ainenädalate jooksul kõikides klassides üheaegselt klassijuhatajatunde ja üritusi, mis olid pühendatud vastavale ainele.

1. Projekti eesmärgid

- Populariseerida lugemist
- Äratada huvi lugemise ja õppeainete vastu (ainenädalad)
- Võimaldada õpilastel kirjandusest rohkem teada saada
- Arendada lugemisharjumusi
- Arendada erinevaid töövorme (s.h raamatukogutunnid, konkursid, viktoriinid, näitused)
- Mitmekesistada koolielu
- Arendada initsiatiivi ja iseseisva töö oskusi

2. Tegevused

Tegevus 1. TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Planeerimine (01.09.–11.09.2009)

Õpilaste tegevused: Koostasid ajakava 2009.–2010. õppeaastaks, mõtlesid välja teemasid ja ülesandeid klassijuhatajatundideks.

Õpetaja tegevused: Innustamine, juhendamine, nõustamine klassijuhatajatundide andmiseks.

Tulemused: Tegevusplaani, ajakava.

Tegevus 2. Ettevalmistamine (14.09.–25.09.2009)

Õpilaste tegevused: Tegevusplaani korrigeerimine, materjalide ettevalmistamine (pildid, filmid, õppevahendid, ettekanded).

Õpetaja tegevused: Abistamine tunniplaani koostamisel.

Tulemused: Igaks klassijuhatajatunniks valmis ettekanne ja praktiline ülesanne.

Tegevus 3. EVIME KOGEMUSI! USALDAME VASTUTUST! Klassijuhatajatundide läbiviimine

Õpilaste tegevused: Klassijuhatajatundide iseseisev läbiviimine.

Õpetaja tegevused: Nõustamine juhul, kui tund ebaõnnestus; vigade analüüsimine koos õpilastega ja tunniplaani parandamine.

Tulemused: Viidi läbi 22 kirjandusele ja kunstile pühendatud klassijuhatajatundi.

Tegevus 4. Klassijuhatajatundide ja ürituste läbiviimine ainenädalatel

Õpilaste tegevused: Klassijuhatajatundide ja ürituste iseseisev läbiviimine.

Õpetaja tegevused: Materjalide andmine, abistamine ürituste korraldamisel.

Tulemused: Toimus kuus ainenädalat.

Tegevus 5. Ahtme Haruraamatukogus loengute kuulamine

Õpilaste tegevused: Tallinna Ülikooli doktori A. Danilevski kirjanduse loengute külastamine.

Õpetaja tegevused: Õppekäigu korraldamine.

Tulemused: Õpilased on kaks korda käinud A. Danilevski loengul vene kirjandusest.

Tegevus 6. MÕÕDAME MÕJU! Näituse korraldamine

Õpilaste tegevused: Tööde kogumine ja näituse kujundamine töödest, mis on tehtud klassijuhatajatundides.

Õpetaja tegevused: Abistamine näituse kujundamisel.

Tulemused: Korraldati kolm näitust.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kirjandus: funktsionaalse lugemise oskus, oskus ettekannet põnevas vormis esitada (kõneoskus), teadmised maailmamütoloogiast ning vene ja euroopa kirjandusest (kirjanduse liigid ja žanrid, kangelased, konkreetset autorid ja nende teosed jne).
- Kunst: kujundamisoskus, teadmised kunstitehnikatest ja kunstiajaloo.
- Eesti keel: keeleoskus, teadmised eesti tavadest ja kommetest.
- Ajalugu: teadmised eesti ja maailma ajaloost.
- Geograafia: teadmised looduseadustest, põhilised teadmised Ida-Virumaa loodusest.
- Inglise keel: keeleoskus, teadmised Suurbritannia ajaloost ja kaasaegsest elust.
- Muusika: teadmised muusikastiilidest ja heliloojatest, eesti laulupidude ajaloost.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: info leidmine, analüüsimine ja struktureerimine, töö infoallikatega; uurimistöö tegemise oskus; esinemisoskus; loov suhtumine töösse ja probleemide lahendamisse.

Tööeluga seotud tegevused: korraldamisoskus, juhtimisoskus, algatusvõime arendamine.

5. Partnerite kaasamine

Ahtme Haruraamatukogu: kaasaaitamine, informeerimine.

6. Uuenduslikkus

- Klassijuhatajatunnid korraldati igal esmaspäeval terves koolis üheaegselt.
- Õpilastele võimaldati tunde läbi viia teemadel, mis on neile ja nende koolikaaslastele huvitavad.
- Õpilased propageerisid lugemist.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Gümnasistid, kes osalesid projektis, muutusid palju julgemaks ja iseseisvamaks. Projekti jooksul õpiti iga teemat hästi esitama ja kiiresti oma strateegiat muutma. Õpilased, kellega klassijuhatajatunnid toimusid, veendusid selles, et mis tahes tegevus muutub põnevamaks, kui sellesse loovalt suhtuda.

8. Projekti mõju tulevikus

Projekti alguses veensid gümnasistid klasse osalema, aga õppeaasta lõpul „tellisid“ mõned klassid juba ise endale klassijuhatajatunde, nt 6.a, 8.a ja 9.a kutsusid gümnasiste kolm korda kohale.

Järgmisel õppeaastal plaanime, et Õpilaste Akadeemia kontrollib kõiki klassijuhatajatunde. Projekti kavatseme kaasata ka põhikooli õpilasi. Põhiteema on lugemise propageerimine, aga plaanitakse ka pühendada mõni klassijuhatajatund pidupäevadele, nt emadepäevaks kaartide meisterdamine.

5. Tehnoloogia- ja kunstained (tööõpetus, tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus ning kunst ja muusika)

5.1. Põhikool

5.1.1. EMADEPÄEVA KONTSERT

Kooli nimi: Kiviõli I Keskkool

Õppeained: eesti keel, matemaatika, inimeseõpetus, muusika, kunstõpetus

Klass: 1.–9. klass

Aeg: kevad 2010

Juhendaja: Anu Erik, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Õpilased korraldasid linnarahvale kontserdi Kiviõli rahvamajas. Kuna eelnev kogemus oli olemas (jõulukontsert), siis olid mõned tegevused juba tuttavad. Tuli leida koostööpartnereid, otsida esinejaid, dekoreerida lava. Seekord oli aga kontsert suurem ja toimus esinduslikumas hoones – kohalikus rahvamajas. See lisas pisut aukartust ja vastutust.

1. Projekti eesmärk

Eesmärk oli anda õpilastele võimalus korraldada ise Kiviõli Rahvamajas emadepäeva kontsert linnarahvale. Pidu pidi olema laste kingitus emadele-vanaemadele, et muuta perekeskne päev meeleolukaks ja pidulikuks.

2. Tegevused

Tegevus 1. Ajurünnak, milline peaks emadepäeva pidu olema

Õpilaste tegevused: Pakkusid välja ideid, mida nad kontserdil näha-kuulda sooviksid.

Õpetaja tegevused: Huvijuht pani kirja ideed ja soovid ning järjestas edasise tegevuskava.

Tulemused: Valmis plaan tegevuste järjekorra kohta.

Tegevus 2. Ametite jaotamine

Õpilaste tegevused: **TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!** Lapsed koostasid nimekirja ametitest, mida vajatakse kontserdi korraldamisel.

Õpetaja tegevused: Oli suunavas rollis.

Tulemused: Selgus kümme ametit, mis jaotati laste vahel ära.

Tegevus 3. Töö korraldamine

Õpilaste tegevused: Vastavalt ametile koostas iga laps oma tegevusplaani.

Õpetaja tegevused: Suunav ja juhendav roll.

Tulemused: Tekkis ülevaade vajaminevatest materjalidest ja tehnikast.

Tegevus 4. Saali kaunistamine

Õpilaste tegevused: Pakuti välja erinevaid võimalusi saali kaunistamiseks, valiti nendest parim.

Õpetaja tegevused: Huvijuht aitas välja valida parimat lahendust.

Tulemused: Selgus parim lahendus saali kaunistamiseks.

Tegevus 5. Kuulutuste-kutsete tegemine

Õpilaste tegevused: Uurisid ja kavandasid erinevaid kuulutuste kavandeid.

Õpetaja tegevused: Juhendav, suunav roll.

Tulemused: Valmisid kuulutused, mis pandi välja nii kooli kui ka linna.

Tegevus 6. Eeskava koostamine ja esinejate valimine

Õpilaste tegevused: Pakuti välja võimalikke esinejaid kontserdi eeskavasse.

Õpetaja tegevused: Aitas pidada läbirääkimisi esinejatega.

Tulemused: Valmis emadepäeva kontserdi kava, esinejad olid leitud.

Tegevus 7. Kontserdi juhtidele tekstide kirjutamine

Õpilaste tegevused: Otsisid ja kirjutasid tekste eeskavasse, sidumaks esinejad ühtseks tervikuks.

Õpetaja tegevused: Aitas tekstide sõnastusel ja paigutusel.

Tulemused: **EVIME KOGEMUSI!** Valmisid vahetekstid kontserdi juhtidele.

Tegevus 8. Muusika valimine

Õpilaste tegevused: Pakkusid välja erinevaid muusikapalu eeskava alustuseks, vahetekstide juurde ja kontserdi lõpetuseks.

Õpetaja tegevused: Suunav, juhendav roll.

Tulemused: Valmis terviklik emadepäeva kontserdi kava.

Tegevus 9. Kontserdi toimumine

Õpilaste tegevused: **USALDAME VASTUTUST!** Vastavalt jaotatud ametitele valmis kontsert emadele ja vanaemadele.

Õpetaja tegevused: Julgustav ja toetav roll.

Tulemused: 9. mail 2010 toimus 5. klassi õpilaste korraldatud emadepäeva kontsert Kiviõli Rahvamajas. Lisaks esines linnapea sõnavõtuga ning töötas 10. klassi õpilaste kohvik suupistete ja tee-kohviga. Kontserdil esinesid Kiviõli 1. Keskkooli õpilased, Kunstide Kooli õpilased ja Kiviõli 1. Keskkooli õpetajad.

3. Projekti seos õppeainetega

- Eesti keel: selge kõne, sorav väljendusoskus, esinemisjulguse arendamine.
- Matemaatika: arvutamine, kui pikad on esinemispaalad ja kui pikk on kontsert, et vaheldumisi paikneksid tantsu- ja muusikanumbrid, laulud ja luuletused.
- Inimeseõpetus: teadmiste kogumine erinevate ametite töö ja oskuste kohta.
- Kunst ja käsitöö: joonistamine (kavandid saali kaunistamiseks, kutsete ja kuulutuste tegemine), ettekujutus ruumilisest paigutusest.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

MÕÕDAME MÕJU! Lapsed said reaalse kogemuse, kuidas korraldada suurele kuulajaskonnale sujuvalt toimivat ja omavahel korrektselt seotud kontsertkava.

5. Partnerite kaasamine

LÕIMUME ELUGA!

- Jõhvi Kontserdimaja (Piia Tamm): tutvumine kontserdi korraldamisele eelneva tööga n-ö suuremas majas.
- Kiviõli I Keskkooli õpilased: otsiti õpilastest vabatahtlikke, kes esineksid kontserdil, aitaksid jagada fuajees lilli ning pakusid linnarahvale keelekastet ja väikest kõhutäidet (10. klass).
- Kiviõli Kunstide Kool: aitasid ette valmistada esinemisi, ka õpetajad löid kaasa saatjate ja osalistena.
- Kiviõli Rahvamaja: andis 5. klassi õpilastele vastutusrikka võimaluse traditsioonilise emadepäeva ürituse korraldamiseks.
- Lastevanemad, linnarahvas: osalesid kontserdil kuulajatena.

5.1.2. KOOLILAUL 2011

Kooli nimi: Kiviõli 1. Keskkool

Õppeained: muusika, emakeel, rütmika, draamaõpetus

Klass: 5.–12. klass

Aeg: sügis 2011

Juhendaja: Helena Kivestu, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Tekkis idee korraldada kontsert-võistlus, kus õpilased valivad ise ühe tuntud laulu ning kirjutavad sellele kooliga seotud uued sõnad ning esitavad selle Kiviõli Rahvamajas. Kool organiseeris žürii, kes esinemisi hindas ning tagasisidet andis.

1. Projekti eesmärk

Projekti eesmärk oli anda õpilastele esinemiskogemust, arendada nende loovust ja meeskonnatöö oskust. Õpilastel oli võimalusi näidata oma andekust erinevates valdkondades. Muuhulgas tähistati nii ka kooli 80. tegevusaastat.

2. Tegevused

Tegevus 1. Idee ja planeerimine

Õpilaste tegevused: Õpilasomavalitsuse koosolekul arutati kooli aastapäeva tähistamist ning jõuti üksmeelsele otsusele korraldada laulukonkurss.

Õpetaja tegevused: Suunav ja juhendav.

Tulemused: Õpilasomavalitsuse koosolekul tutvustati ideed klasside esindajatele ning anti juhised edasiseks tegutsemiseks.

Tegevus 2. Laulude valimine, sõnade kirjutamine

Õpilaste tegevused: Iga klass pidi leidma oma lemmiklaulu, millele uued sõnad kirjutada. Järgnevalt tuli edastada oma muusikasoov, et valmistada muusika esinemiseks ette ning kirjutada sõnad. Lisaks tuli ette valmistada lavaline liikumine ja vajadusel planeerida kostüümid.

Õpetaja tegevused: Innustav, julgustav, selgitav. Koordineeris laulude demode valmistamist.

Tulemused: Kirjutati lauludele uued sõnad, planeeriti lavaline liikumine, lisaefektid ja kostüümid ning tehti proove.

Tegevus 3. Prooviperiood

Õpilaste tegevused: Iga klass sai võimaluse proovida oma kava ja lihvida seda suurel laval rahvamajas. Kui varem klassides harjutatud kavad suures saalis kõlasid, siis tuli teha korrektiive ning vahel ka kava muuta. Püüti leida lisaefekte oma kavade põnevamaks muutmiseks. Samuti valmistas iga klass ette plakati, tutvustamaks oma laulu, ja see paigutati rahvamaja seinale, et hiljem hääletamine läbi viia. Õpilasomavalitsuses valiti õhtu juhid, kes lauljaid sisse juhatasid ning žüriile sõna andsid.

Õpetaja tegevused: Koordineerimine, esinejate juhendamine, tagasiside ettevalmistatud kavale (kui oli vaja parandada, muuta, täiendada).

Tulemused: Õpilased harjutasid laule ja tegid lavaproove. Valmisid plakatid. Loodi terviklik kontsert väga eriilmelistest esitustest.

Tegevus 4. Kontsert

Õpilaste tegevused: Klassid esinesid kontserdil. Laule hindas kolmeliikmeline žürii (Põlder, Kuusmik, Naur). Heatahtlik žürii tõi välja kõikide esinemiste tugevamad küljed. Õhtujuhid korraldasid esinejate liikumist ning täitsid aega numbrite vahel. Helitehnik oli 11. klassi noormees, keda juhendas selle ala professionaal. Filmimiseks olid kohale kutsutud firma Soundland töötajad, et saada kontserdist kvaliteetne videosalvestis, mida võib müüa vilistlaste peol.

Õpetaja tegevused: Koordineerida tegevusi, julgustada esinejaid (publikuga saalis esinemine erines tublisti tühjas saalis harjutamisest).

Tulemused: Meeldejääv kontsert, kus melanhoolsed klaveri saatel esitatud laulud vaheldusid hoogsate esinemistega. Hääletusel osutus võitjaks 11. klass, kes sai auhinnaks ekskursiooni Ida-Virumaale Narva. Autasustati kõiki esinejaid. Sooja vastuvõtu said ka üllatusesinejad õpetajad. Võitjad kirjutasi linnalehte artikli. Õpilastel oli võimalus tellida kontserdi DVD. Koolikaaslaste esinemine julgustas teisi õpilasi. Kohale tulnud lapsevanemad said elamuse osaliseks.

3. Projekti seos õppeainetega

- Eesti keel: tekstiloome, laulusõnade koostamine.
- Muusikaõpetus: laulude õppimine.
- Rütmika, liikumine: lavalise liikumise kavandamine, arvestades laulu meloodiat ja sõnu.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: esinemisoskus, etenduse valmimine kui protsess, loovuse ja meeskonnatöö arendamine, analüüs ja hindamine, oskus leida positiivset erinevates esinemistes, koostöö erinevate tasandite vahel, eduelamus.

Tööeluga seotud tegevused: positiivne tagasiside, oskus oma ideid realiseerida, võimalus näha protsessina oma esinemise sündi ja täiustumist, õppimine teistelt (eeskuju najal), koostööoskused kui edu pant, erinevad tehnilised võimalused oma esinemiste toetamiseks.

5. Partnerite kaasamine

- Kiviõli Kunstide Kool: muusika ettevalmistamine, esindaja žüriis (Jaanus Põlder).
- Kiviõli linnavalitsus: toetus ja abi (rahvamaja kasutada andmine), esindaja žüriis (Tiit Kuusmik).
- Vilistlased: žüriis osalemine, publik.
- OÜ Soundland: esinejate filmimine ja DVD valmistamine.
- Lastevanemad: publik, abi kostüümide ja lavastuse kavandamises (eriti 5. klassi vanemad).
- Koolikaaslased: publik ja plaksutajad.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Klassid, kus kaasati suurem osa õpilastest, olid ka laval enesekindlamad. Üheskoos oli julgem esineda ja suurem seltskond mõjus laval paremini.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Iga klass vastutas oma esinemise eest. Algselt pidi toimuma kontsert veerandilõpus, kuid esinemised vajasis pikemat lihvimist ja kontsert toimus 31. oktoobril. Oli ka kaks klassi, kes esinemise ettevalmistamisega toime ei tulnud.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Tõeline suur lava rahvamajas, filmimine ja esinemine nõudlikule publikule ehk koolikaaslastele ja vanematele.

<p>EVIME KOGEMUSI!</p> <p>Teadmiste rakendamine praktikas.</p>	<p>Saadi lavastamise kogemus. Küll oli proovides muretsemist sellepärast, kuidas hakkama saadakse. Võrreldi end vanemate õpilastega ning saadi vajalikke oskusi, kuidas ka edaspidi leida esinedes kindlustunnet. 10. klass tegi laulu, kus sõnade osa oli minimaalne, ja suutis nii olukorra teravmeelselt lahendada, pannes suuremat rõhku liikumisele.</p>
<p>MÕÕDAME MÕJU!</p> <p>Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.</p>	<p>Aplaus, hääletamine, DVD tellimine, žüriilt saadud tunnustus (ka siis, kui pisut kehvasti läks).</p>

5.1.3. KÜPSETAMINE ON LAHE!

Kooli nimi: Avinurme Gümnaasium

Õppeained: matemaatika, võõrkeeled, loodusõpetus/inimeseõpetus, eesti keel

Juhendaja: Mari-Liis Tikerperi, ettevõtlikkuse koordinaator

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Avinurme Gümnaasiumis on esimest aastat küpsetusring, mis on unikaalne seetõttu, et sündis omaalgatuslikult vabatahtliku juhendaja ja laste heas koostöös. Huvi küpsetamise vastu tunnevad nii tüdrukud kui poisid. Algselt vaid oma lõbuks korraldatud ring on võtnud suuremad mõõtmed ja noored saavad tellimusi, et küpsetada midagi näiteks kooli ühisürituseks või klassiõhtuteks. Lisaks sellele on rakendatud oma oskuseid kooli jõululaadal tulu teenimiseks.

1. Projekti eesmärk

- Kaasata noored kokakunsti saladustesse.
- Meeldiva tegevuse kaudu õppida eelarvestamist ja menüü planeerimist.
- Uued teadmised toiduainete koostistest ja tervislikumatest valikutest (ise teha on reeglina tervislikum, kui poest osta).
- Arendada grupis töötamise oskust.
- Suhtlemisoskuste arendamine.
- Funktsionaalse lugemisoskuse arendamine.
- Protsessist kui tervikust aru saamine.
- Pakkuda õpilastele võimalust omatehtuga ärimaailmas kätt proovida.

2. Tegevused

Tegevus 1. Õpipoisiaeg: ettevalmistused, harjutamine, degusteerimised

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Gruppidesse jagunemine, retseptide otsimine, koos valiku tegemine, ostunimekirja tegemine ja hinnakalkulatsioon. Esimesed katsed küpsetada koos meeskonnaga. Hilisem degusteerimine, hinnangu andmine.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, suunamine, nõustamine.

Tulemused: LÕIMUME ELUGA! Oskus retseptist aru saada ja muuta see maitsvaks lõpp-produktiks, oskus planeerida aega ja teha koostööd kaaslastega.

Tegevus 2. Sellil aeg iseseisvat tööd proovida: tellimuste täitmine

Õpilaste tegevused: Kontakt tellijaga, soovide uurimised. Soovituste andmine, koostisainete muretsemine ja küpsetamine.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, nõu andmine.

Tulemused: Valmivad küpsetised nt klassiõhtuteks ja õpetaja sünnipäevaks.

Tegevus 3. Selliaeg: iseseisvad katsetused toovad tulu

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! Iseseisev õpitu kinnistamine ja küpsetiste valmistamine jõululaadaks (klassile raha teenimine) ja isiklikeks üritusteks, positiivse kogemuse jagamine teistega.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, tagasiside andmine.

Tulemused: MÕÕDAME MÕJU! Lapsed suudavad ise teha lihtsamaid küpsetisi, eduelamus innustab tegutsema.

3. Projekti seos õppeainetega

- Matemaatika: eelarvestamine, kalkuleerimine, koguste varieerimine.
- Võõrkeeled: huvitavate retseptide otsimine ja tõlkimine, temaatilise lisainfo otsimine.
- Loodusõpetus/inimeseõpetus: teadmised hügieenist ja toidukäitlemisest.
- Eesti keel: funktsionaalne lugemisoskus, arusaamine loetust, selge eneseväljendus grupitöös.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: **LÕIMUME ELUGA!** Köögis toimetamine on igapäevane oluline tegevus nagu ka olemasoleva rahaga arvestamine ja selle järgi valikute tegemine. Oluline on ka ajaplaneerimine ettevalmistusteks, küpsetamiseks ja enda järelt koristamiseks.

Tööeluga seotud tegevused: Planeerimine, meeskonnatöö ja eelarvestamine on paljudes töödes oluline. **USALDAME VASTUTUST!** Kasvab ka vastutustunne enda järelt koristades.

5. Partnerite kaasamine

- Lapsevanemad: abistavad retseptide otsimisel, varustavad vajadusel koduste toorainetega (moos, marjad jms). Laste hilisemad individuaalsed katsetused kodus on olnud meeldivaks üllatuseks ja innustanud vanemaid rohkem lapsi toetama.
- Külaelanikud: annetavad tooraineid, näiteks õunu ja marju jms. Samuti huvi küpsetiste vastu ja võimalik koostöö – õpilased saavad nende üritustele maitsvaid küpsetisi teha.

6. Uuenduslikkus

Õpilaste valmistatu pakub huvi ka teistele. Soovitakse tellida nende küpsetisi, ja nii muutub tavapärase huviringi ettevõtlikuks huviringiks.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Meeskonnatöö paneb aluse uute ideede tekkimisele. Maitstes endavalmistatud oivalist küpsetist, tekkib kohe kindel TAHAN-SUUDAN-TEEN hoiak. Parim tunnustus on see, kui ka teised soovivad, et sa kordaksid oma õpitud.

8. Projekti mõju tulevikus

Esimene tegevusaasta andis palju mõtteid. Osalejate oskused võimaldavad lisaks erinevate ürituste teenindamisele luua kohvikuosa (koostöös kooli kohvikuga) erinevatele üritustele. Samuti saab teenida raha hea eesmärgi nimel, müües küpsetisi kogu valla üritustel (näiteks traditsiooniline jaanilaat). Selleks võiks koostööd teha kohaliku kultuurikeskusega. Plaanis on ka üllatada valla eakaid pensionäride peol.

Võimalik on teha koostööd erinevate pagaritöökodadega ja kutsuda appi spetsialiste nõu andma keerukamates ettevõtmistes või siis hoopis korraldada ekskursioone nendesse töökodadesse.

Küpsetusringi õpilastel paluti kooli juubeli puhul tort küpsetada. Neile oli see vastutusrikas ja auväärt ülesanne, mis tekitas palju elevust.

5.1.4. MOEETENDUS „GLAMUUR“

Kooli nimi: Toila Gümnaasium

Õppeained: käsitöö, kunst, matemaatika

Aeg: kevad 2010

Juhendaja: Maire Aul, huvijuht

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Meie kooli õpilasel Marilyn Kivistol peavad käed-jalad kogu aeg tööd täis olema, sest tegevusetult kipub stress peale tulema. Tal tuli idee teha moeetendus ja ta asus seda teostama.

1. Projekti eesmärk

Teha midagi oma kätega (taaskasutus, teha vanast uus), julgustada ka teisi oma ideid esitama, panna ennast proovile ja teha end teistele nähtavaks, leida uusi väljakutseid.

2. Tegevused

Tegevus 1. Plaani koostamine

Õpilase tegevused: Tekkis idee ja asus seda koheselt ellu viima. Pani paberile kirja võimalikud kavapunktid, valmistas plakati, kutsumaks teisi moेतendusest osa võtma, ja pani selle plakati kooli stendile. Vestles ÕOV-ga. Registreerimislehtede koostamine (võistkonna nimi, reeglid).

Õpetaja tegevused: Aitas etendusele nime mõelda ja oli toeks.

Tulemused: USALDAME VASTUTUST! Üleskutsele reageeris esialgu lausa kuus rühma. Järgi jäi ainult kaks, sest teised rühmad leidsid, et neil ei ole õppimise kõrvalt siiski aega oma kolleksiooni kokku panna.

Tegevus 2. Kolleksiooni valmistamine ja esitlemine

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! Otsiti vanu riideid, mida saaks ümber teha. Seejärel otsiti lisandeid, peeti nõu emaga. Asuti õmblema. Leiti modellid.

Õpetaja tegevused: Andis nõu esineda emadepäeva kontserdil.

Tulemused: Esineti edukalt emadepäeva kontserdil. Tutvustati kogunemisel üritust kaasõpilastele. **LÕIMUME ELUGA!** Kutse esineda Konju Maanaiste Seltsi organiseeritud taaskasutuspäeval 29.05.2010. Esinemine 23.06.2010 Toila Merepäevadel juba uute kolleksioonidega.

3. Projekti seos õppeainetega

- Käsitöö: käeline tegevus.
- Kunst: disain, sobivus, kunstimeel.
- Matemaatika: mõõtude võtmine, arvutamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: noorte riietuse omapäraseks tegemine, julge olla omanäoline.

Tööeluga seotud tegevused: **EVIME KOGEMUSI!** Ise rõivaste konstrueerimine ja õmblemine.

5. Partnerite kaasamine

- Huvijuht Maire Aul: ürituse nime leidmine, esinemiskoha pakkumine, julgustamine.
- ÕOV: idee ärakuulamine, julgustamine.
- Ema Ingrid Mõttus: nõu andmine, julgustamine.
- Toila Gümnaasium: ruumi andmine esinemiseks.
- Konju Maanaiste Selts: kutse taaskasutuspäevale Vokas 29.05.2010.
- Toila Jahtklubi: kutse esineda Toila Merepäevadel 23.06.2010.

5.1.5. IMED OMA KÄTEGA

Kooli nimi: Sillamäe Vanalinna Kool

Õppeained: kunst ja tööõpetus, vene keel, matemaatika

Juhendajad: Irina Lju, direktor, Olga Ivanova, projektijuht

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Projektis osalevad erivajadustega õpilased. Kõigil on rasked või sügavad psüühikahäired ja kehapuue. Nad töötavad teiste inimestega koos, teevad oma kätega kauneid asju ja tunnevad end ühiskonnas vajalikuna.

1. Projekti eesmärk

- Erivajadustega õpilaste sotsialiseerumine ühiskonda.
- Omaalgatuse arendamine ja julgustamine.
- Loominguvõime toetamine ja innustamine.

2. Tegevused

Tegevus 1. Kallid õpetajad! Me armastame teid!

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! EVIME KOGEMUSI! Õnnitluskaartide tegemine ja materjalide hankimine

Õpetaja tegevused: Õpilaste töö korraldamine ja koostöö organiseerimine.

Tulemused: Valmib 57 õnnitluskaarti, õpilastel ja õpetajatel on hea tuju.

Tegevus 2. Päkapikkude maal

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! EVIME KOGEMUSI! Päkapiku ja kuuse valmistamine, materjalide hankimine. Jõulunäitustel osalemine ja nende külastamine.

Õpetaja tegevused: Õpilaste meisterdamistöö korraldamine ja koostöö organiseerimine. Tööohutuse tagamine, klassi tegevuse koordineerimine teiste noorteesatustega.

Tulemused: Palju kauneid jõuluringitusi sugulastele ja sõpradele, osalemine oma töödega näitustel Sillamäe Astangu Koolis ja Sillamäe Lasteraamatukogus; meie tegevuse avalikustamine ja hea pühadetuju.

Tegevus 3. Sõbrapäeva koolilaadal osalemine

Õpilaste tegevused: Toodete valmistamine müügiks, laada külastamine ja ostude sooritamine.

Õpetaja tegevused: Õpilaste tegevuse korraldamine, koostöö organiseerimine, klassi tegevuse koordineerimine teiste klassidega.

Tulemused: USALDAME VASTUTUST! Kooli ühisraha kogumisel osalemine, hea tuju.

Tegevus 4. Jelena Kisseljova ja toimetulekuklasside näitus Sillamäe Huvi- ja Noortekeskuses Ulei

Õpilaste tegevused: Toodete tegemine. LÕIMUME ELUGA! Näituse külastamine.

Õpetaja tegevused: Õpilaste töö korraldamine ja ühistegevuse tunnustamine, koostöö koordineerimine linna teise asutusega.

Tulemused: Jelena Kisseljova rahaline tasu, osalemine näitusel Sillamäe Huvi- ja Noortekeskuses Ulei, meie tegevuse kohta info avaldamine, õpilaste ja külaliste rõõm ühisnäitusest.

Tegevus 5. Rekvisiitide valmistamine Sillamäe Vanalinna Kooli teatrile Art Line

Õpilaste tegevused: Rekvisiitide ja butafooria valmistamine. **LÕIMUME ELUGA!** Etenduste külastamine.

Õpetaja tegevused: Õpilaste juhendamine neid huvipakkuvate esemete valmistamisel, koostööoskuste ja ettevõtlikkuse toetamine, klassi tegevuste koordineerimine kooliteatri lavastajaga.

Tulemused: MÕÕDAME MÕJU! Etenduse meelde jääv kujundus ja uhke tunne olla osaline millegi valmistamisel, mida teised õpilased etenduse käigus kasutavad. Rahulolu tunne pärast etenduse vaatamist.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kunst ja tööõpetus: rekvisiitide ja butafooriaesemete valmistamine.
- Orienteerumisained: teiste inimestega koostöö tegemise oskuste arendamine, teiste linnaasutuste külastamine, oma tegevuse tulemuste avalikustamine ja sellest rõõmu tundmine.
- Vene keel: emakeele mitmekesistamine tegevuste käigus ja pidev aktiivne suhtlemine.
- Matemaatika: tegevuste käigus arvude lugemine ja kinnistamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: erinevate tegevustega tegelemine ja koostööoskuste omandamine, kõneprotsessi aktiveerimine ja arvude lugemise oskuse kinnistamine, ühiskonnaliikmena kasulik olemise tunnetamine.

5. Partnerite kaasamine

- Sillamäe Astangu Kool: võimalus oma töid avalikustada, ühiskonnas sotsialiseerumine.
- Sillamäe Huvi- ja Noortekeskus Ulei: võimalus oma töid esitleda, tunda end ühiskonnas tunnustatuna.
- Sillamäe Lasteraamatukogu: võimalus oma töid esitleda, koostööoskuste arendamine teistega väljaspool oma kooli.

6. Uuenduslikkus

Erivajadustega õpilased saavad hästi aru, mida ja milleks nad teevad.

Erivajadustega õpilaste tegevus võib majanduslikult kasulik olla.

Erivajadustega õpilaste ettevõtlik tegevus annab eeskujuga ja huvitavaid ideid teistele õpilastele.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Õpilased näevad oma tegevuste tegelikku tulemust ja tunnevad sellest rahuldust. Nad tahavad neid tegevusi jätkata.

8. Projekti mõju tulevikus

Projekti raames toimus kolm näitust. Õpilased teenisid koolile raha, mille eest ostetakse ühisel kokkuleppel näituste vitriinkapp. Õpilased valmistasid teatrirekvisiite ja säästsid nii kooli raha majanduslikult raskel ajal. Õpilased valmistasid ise kingitusi sugulastele ja külalistele, hoides kokku nii oma kui kooli raha. Näitustel said õpilased kingitusi ja tunnustust, mis innustab neid ka tulevikus taolistes ettevõtmistes osalema. Projekt inspireeris õpilasi oma tegevusi jätkama.

Lisainformatsioon (vene keeles) <http://svlkoimetulek.blogspot.com/>

5.1.6. VANAST UUS

Kooli nimi: Kiviõli 1. Keskkool

Õppeained: kunstiõpetus, käsitöö, emakeel, matemaatika, loodusõpetus

Klass: 5.–6. klass

Aeg: sügis 2010

Juhendaja: Aili Rohtla, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Disainida ja valmistada erinevaid tooteid väikseks jäänud või kulunud riideesemetest.

1. Projekti eesmärk

Näidata esemete taaskasutuse erinevaid võimalusi ning säästa nii loodust ja hoida kokku ressursse ning arendada ka õpilaste loovust.

2. Tegevused

Tegevus 1. Ettevalmistused

Õpilaste tegevused: Õpilased otsisid kodust esemeid, mida võiks disainida. Täitsid koos õpetajaga töölehe, koostades eseme kohta loo. Kavandasid, kuidas eset (T-särk, kleit, kindad, sokid) saaks uuesti kasutada.

Õpetaja tegevused: Töölehe koostamine, õpilaste juhendamine.

Tulemused: Leiti võimalused, kuidas kasutada koju seisma jäänud riideesemeid.

Tegevus 2. Kavandite tegemine

Õpilaste tegevused: Oma idee väljatöötamine ja kavandamine, vajalike töövahendite väljaselgitamine, kavandi tegemine.

Õpetaja tegevused: Töölehe koostamine, õpilaste juhendamine.

Õpetaja tegevused: Töölehe koostamine, õpilaste juhendamine.

Tulemused: Leiti võimalused, kuidas kasutada koju seisma jäänud riidesemeid.

Tegevus 2. Kavandite tegemine

Õpilaste tegevused: Oma idee väljatöötamine ja kavandamine, vajalike töövahendite väljaselgitamine, kavandi tegemine.

Õpetaja tegevused: Juhendada õpilasi, tuues erinevaid näiteid.

Tulemused: Valmisid kavandid, mille põhjal edasi tegutseda.

Tegevus 3. Disainimine

Õpilaste tegevused: Õpilased kasutasid erinevaid abivahendeid (*spray*-värvid, nõõbid, lukud, kaunistused, aplikatsioonid jne), muutes väikseks jäänud rõivad huvitavateks ja atraktiivseteks esemeteks.

Õpetaja tegevused: Vajadusel juhendada ja abistada õpilasi.

Tulemused: Valmisid omanäolised ja põnevad esemed – vanast sai uus.

Tegevus 4. Näituse tegemine

Õpilaste tegevused: Leida võimalused, kuidas eksponeerida kitsastes oludes oma riideid, kotte jm esemeid. Fantaasiat kasutades seati näitus üles. Ind oli väga suur, sest kohale oli lubanud tulla „Terevisiooni“ võttemeeskond ETV-st, aga kahjuks nad ei tulnud ning noorte pettumus oli suur.

Õpetaja tegevused: Juhendada ja vajadusel abistada õpilasi (vastata küsimustele, millal tulevad telemehed ja miks nad siiski ei tulnud).

Tulemused: Õpilased esitlesid oma töid näitusel ning lõpetasid töölehel lood oma toodete uue elu kohta.

3. Projekti seos õppeainetega

- Loodusõpetus: keskkonna säästmine ja taaskasutuse vajalikkus.
- Emakeel: loo väljamõtlemine ja kirjutamine.
- Kunstiõpetus: toote disainimine (kavand), näituse koostamine.
- Käsitöö: uue elu andmine vanadele esemetele.
- Matemaatika: vajaliku materjalikulu arvestamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: uue toote disainimine ja taaskasutus kui ökonoomne võimalus elus toime tulla.

Tööeluga seotud tegevused: saadi teada, kuidas valmib uus toode (kavandist näidiseni).

5. Partnerite kaasamine

- Kiviõli Kunstide Kool: disain, ruumid näituseks.
- Lapsevanemad: kodust vajalike esemete leidmine ja näituse külastamine.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Koostöös valmis eriilmeline ja põnev näitus, erinevad tooted pakkusid isetegemise ideid kõigile.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Igal õpilasel tuli teha läbi protsess oma eseme loost uue eseme kavandamise ning valmistamiseni.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Võimalus saada ideid, taaskasutada olemasolevaid esemeid.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Oma ideede rakendamine ja kavandi järgi disainimine.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Näitusele väljapanek kohustas ka hoolsamalt tegutsema. Õpilastele meeldis väga värvide ja lisanditega katsetada.

5.1.7. ILLUKA KOOLI KEVADLAAT

Kooli nimi: Illuka Kool

Õppeained: tööõpetus, loodusõpetus, matemaatika, muusikaõpetus, kehaline kasvatus, arvutiõpetus, eesti keel, kunst

Juhendaja: Airit Vaitmaa, Anneli Dietrich, õpetajad

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Laada korraldamine. Õpilased kasvatasid laada jaoks köögivilja- ja lilletaimi, tegid müügiks suveniire, korraldasid töötubasid ja mängu, mõtlesid välja eeskava, korraldasid parkimist. Tegid koostööd lasteaia, vallavalitsuse ja teiste koolidega.

1. Projekti eesmärk

Õpetada õpilastele taimede kasvatamist. Anda õpilastele suure laada korraldamise kogemus: müügitöö, töötoad, eeskava, loterii, käsitöö, reklaam, mängude korraldamine. Arendada meeskonnatööd, planeerimisoskust, aja kasutamise oskust, vastutust.

2. Tegevused

Tegevus 1. Ajurünnak

Õpilaste tegevused: Ideede väljamõtlemine (mida ja kus kasvatada, milliseid tegevusi ootad laadalt ja mida suudad ise läbi viia). Oma mõtete tutvustamine tervele koolile. **Õpetajate tegevused:** Osalemine arutelul.

Tulemused: Iga klass pakkus välja oma ideed, moodustati korralduskomisjon, pandi paika laada üldkontseptsioon.

Tegevus 2. Külvamine

Õpilaste tegevused: Õpilased valisid, mida nende klass soovib kasvatada. Otsustati, et iga klass kasvatab vähemalt kolme sorti taimi. Mulla ja seemnete hankimine ning seemnete külvamine.

Õpetajate tegevused: Juhendamine.

Tulemused: Külvatud on kaheksat sorti tomateid, paprikat, tšillit, baklažaani, maitsetaimi, lilli. Õpilased vastutavad ise taimede kastmise eest ja koguvad kodus mahlapakke ümberistutamise jaoks. Taimed kasvavad algklasside maja koridoris. Õpilased jälgivad iga päev, kui palju on taimed kasvanud.

Tegevus 3. Töökoosolekud

Õpilaste tegevused: Sponsorite otsimine valla ettevõtjate seast ja kokkulepete sõlmimine vallavalitsusega lava tehnilistes küsimustes.

Õpetajate tegevused: Juhendamine.

Tulemused: Ajakava sai paika, otsustati kaasata teisi koole, loterii korraldamiseks tuleb leida sponsoreid, töökoosolekuid tuleb veel vähemalt kolm korda korraldada.

Tegevus 4. Ettevalmistused

Õpilaste tegevused: Taimede kasvatamine, müügilaudade ettevalmistus, hindade määramine, töötubade ettevalmistamine, küpsetiste valmistamine kohviku jaoks, suveniiride valmistamine loterii jaoks, reklaami koostamine valla teadetetahvlile, info levitamine tulevastele laadaküllastajatele, esinemiste ettevalmistamine, parkimise korraldamine.

Õpetajate tegevused: Abi pakkumine, vajadusel tegevuste koordineerimine.

Tulemused: Õpilased tegid väga palju koostööd.

Tegevus 5. Laat

Õpilaste tegevused: Taimede müümine, esinemine, töötubade ja mängude läbiviimine, ruumide ettevalmistamine, võimalusel igal pool osalemine, raamatulaada külastamine, tantsude õppimine esinemiseks, rahvalike tantsude õppimine simmaniks, parkimise korraldamine.

Õpetajate tegevused: Õpetajad nõustavad (müük, töötoad, mängud, kohvik) ja aitavad vajadusel.

Tulemused: Laat õnnestus. Saime suurema osa taimedest müüdud. Kohvik oli populaarne – kõik, mida õpilased kahe päevaga küpsetasid, osteti ära. Parkimise korraldus sai enim kiita. Eeskava oli tore. Laat oli väga sisutihe, igav ei hakanud kellelgi.

3. Projekti seos õppeainetega

- Loodusõpetus: seemnete külvamine, taimede kasvatamine, taimede eest hoolitsemine.
- Matemaatika: hindade määramine, müük, protsendi arvutamine.
- Muusikaõpetus, kehaline kasvatus: tantsude õppimine tantsunädalal (õpetajateks on õpilased), mängude ettevalmistamine ja läbiviimine, esinemine.
- Arvutiõpetus, eesti keel, kunst: reklaami koostamine ja levitamine, digiloterii ettevalmistus, ringkäigud mõisas.
- Tööõpetus: kúpsetiste valmistamine laadaks, suveniiride valmistamine müügiks ja loteriiauhindadeks.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Õpilased said müügikogemuse, aja planeerimise kogemuse, tundsid vastutust oma töö eest. Õppisid taimi kasvatama ja nende eest hoolitsema. Olid osa suurest meeskonnast.

5. Partnerite kaasamine

- Illuka vallavalitsus: sponsoreerimine
- Pannjärve tuubipark: sponsoreerimine
- Pannjärve Tervisespordikeskus: sponsoreerimine
- Jõhvi Gümnaasium ja Maidla Põhikool: esinemine, taimede müük, töötuba
- Sillamäe breigitantsijad: esinemine
- Tagavälja talu: leiva, sepiku ja kalja müük, hobusesõit
- Juhani Puukool: taimede müük
- Kaitseliidu Naiskodukaitse: laadasupi jagamine
- Avinurme Gümnaasium: töötuba
- Kurtna Noortekeskus: töötuba
- Pensionäride klubi Maarjahein: esinemine, töötuba
- Kurtna raamatukogu juhataja Valve Kollo: annetas laadaloterii peaaühinnaks kaks muskuspartit, korraldas raamatulaata
- Illuka Kooli lasteaed: taimede müük

TULEM	
<p>TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!</p> <p>Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.</p>	<p>Õpilased peavad tegema koostööd taimede kasvatamisel ja rollide jaotamisel nii laadaks valmistumisel kui ka laada ajal. Kuna koolis on vähe õpilasi, siis igaühe jaoks leidub laadal mitmeid rolle, mida tuleb täita. Koostööd tuleb teha ka vallavalitsuse, lasteaia, Jõhvi Gümnaasiumi, Avinurme Gümnaasiumi, kohalike ettevõtete ja loomulikult oma vanematega.</p>
<p>USALDAME VASTUTUST!</p> <p>Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.</p>	<p>Õpilased tunnevad vastutust, sest laad oli väga suur üritus ja laada edukus sõltus eeskätt õpilaste ettevalmistusest.</p>

<p>LÕIMUME ELUGA!</p> <p>Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.</p>	<p>Suur osa õpilastest pole kunagi kasvatanud ühtegi taime; külvamine, pikeerimine ja taimede eest hoolitsemine on täiesti uus kogemus ja oskus. On suur vastutus viia läbi mäng ja töötubasid laada külaliste seas. Eeskava, millega esinevad õpilased, on nende endi välja mõeldud. Laadale kutsuti külalisesinejad ja müüjad, leiti sponsorid.</p>
<p>EVIME KOGEMUSI!</p> <p>Teadmiste rakendamine praktikas.</p>	<p>Laat oli mõeldud küllastajatele väljastpoolt kooli. Seega pidid kõik meie tegevused olema hästi läbi mõeldud. Kuna mõned meie õpetajatest ei tea, kuidas käib seemnete külvamine ja taimede pikeerimine, õpetavad nüüd õpilased ka õpetajaid. Samuti jagavad nad oma teadmisi koolikaaslastega.</p>
<p>MÕÕDAME MÕJU!</p> <p>Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.</p>	<p>Meie laat pälvis küllastajate seas ainult kiidusõnu. Kõik õpilased püüdsid anda endast parimat. Õpilased olid uskumatult vastutustundlikud.</p>

5.2. Gümnaasiumiaste

5.2.1. MÄNG „ELAV SKULPTUUR“

Kooli nimi: Ahtme Gümnaasium

Õppeained: kunst, tööõpetus

Klass: 11. klass

Juhendaja: Svetlana Drozdova

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

11. kl õpilased andsid tundi külalistele lisraelist. Töö oli paarides: iga paar valis endale teemaks ühe kunstistiili ja otsis infot skulptuuri kohta, mis oli loodud selles stiilis. Iga laps võis tunnis olla elav skulptuur, et teda saaks jäljendada ja temast saaks jutustada.

1. Projekti eesmärk

- Kinnistada ja üldistada õpitud materjali.
- Anda õpilastele võimalus ennast väljendada ja oma loovust ning näitlejaannet demonstreerida.
- Anda õpilastele võimalus liikuda, naerda ja mängida.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tunni vormi väljamõtlemine

Õpilaste tegevused: Mõtlesid välja, kuidas võiks viia läbi skulptuurikunstile pühendatud tundi, mis oleks huvitav ka külaliste jaoks.

Õpetaja tegevused: Palus mõelda, kuidas viia põnevalt läbi üldistavat tundi skulptuuriteemal.

Tulemused: On olemas tunnikava ja rekvisiitide nimekiri.

Tegevus 2. Ettevalmistamine

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Valisid endale teema (kunstistiili), leidsid ja õppisid pähe info stiili, skulptori ja tema skulptuuri kohta, valmistasid rekvisiidi, tegid proove.

Õpetaja tegevused: Nõustas ja aitas rekvisiite otsida.

Tulemused: Õpilased olid valmis oma etteastet näitama.

Tegevus 3. Tunni läbiviimine

Õpilaste tegevused: USALDAME VASTUTUST! EVIME KOGEMUSI! Iga paar tuli klassi keskele, kutsus külalise lisraelist modelliks, aitas tal võtta vajalikku poosi, andis talle rekvisiidi või riietas teda ja jutustas elava skulptuuri järgi kunstistiilist, skulptorist ja tema skulptuurist.

Õpetaja tegevused: Täiendas esinejate ettekandeid.

Tulemused: Viidi läbi põnev kunstitund, õpilased kordasid õpitud ja said teada palju uut.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kunst: teadmised kunstistiilist, skulptorist ja skulptuurist, oskus loovlahendusi leida, loov suhtumine õpitegevusse.
- Tööõpetus: oskus meisterdada (rekvisiidid).

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: gruppitöö, korraldusoskus, iseseisvus, esinemisoskus, mälu arendamine.

Tööeluga seotud tegevused: **LÕIMUME ELUGA!** Oskus meisterdada ja teha käepärasest materjalist kasulikke asju.

5. Partnerite kaasamine

- Lastevanemad: **LÕIMUME ELUGA!** Aitasid teha rekvisiite.
- Loovkollektiiv lisraelist: osalemine, kaasaaitamine.

5.2.2. KUNSTIAJALOOÕPETAJA TÖÖVARI

Kooli nimi: Aseri Keskkool

Õppeained: kunstiajalugu, eesti keel võõrkeelena

Klass: 11.–12. klass

Juhendaja: Lea Karja, ajalooõpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Aprillis vahetasid õpilased õpetajaga rollid: õpilased andsid valitud kunstiteemal tunde, õpetaja oli õpilane ja andis tagasisidet.

1. Projekti eesmärk

Süvendada kunstitundmist. Arendada õpilastel infoallikate otsingu oskust, pädevusi ja eneseusku. Õpetada avalikku esinemist ja rollimängu.

2. Tegevused

Tegevus 1. Õpetajavarju idee väljakäimine II poolaastal

Õpilaste tegevused: Käisid välja tunniandmise idee neid huvitavaal teemal.

Õpetaja tegevused: Täpsustas pakutud teemat, andis nõu materjali ja metoodika kohta.

Tulemused: Tunniteemade täpsustamine ja ajagraafik; intensiivne loominguline ettevalmistustöö.

Tegevus 2. Õpetajavarju tunnid

Õpilaste tegevused: Viisid läbi kunstitunni ettevalmistatud teemal.

Õpetaja tegevused: Kuulas tundi, esitas küsimusi.

Tulemused: Huvitav, teaberohke ja teistmoodi tund (rollivahetus).

Tegevus 3. Kokkuvõttev arutelu, ühishindamine

Õpilaste tegevused: Hindasid enda ja teiste esinemisi, tegid järeltusi.

Õpetaja tegevused: Andis tagasisidet, täpsustas, suunas arutelu.

Tulemused: Põhjalik analüüs, objektiivsed hinnangud ja hinded.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kunstiajalugu: valmistati ette ainetund valitud teemal ja õpetati ka õpetajat.
- Eesti keel teise keelena: omandati ja korraldati temaatilist sõnavara.
- Ühiskonnaõpetus: harjutati avalikku esinemist ja õpetajaks olemist.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Õpiti käsitlema kindlat teemat, tuginedes eelnevalt kogutud infole; õpiti ajaplaneerimist ja organiseerimist ning avalikku esinemist.

5. Partnerite kaasamine

Teiste ainete õpetajad (sh foto- ja videojäädvustus)

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Noored esitlesid õpetajale rollimängu ja neid huvitavaid kunstiteemasid; leppisid kokku esinemiskuupäevad.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Peale ühe õpilase olid kõik ühe tunni õpetajad. Õpilased pidasid oma sõna.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Teemad valiti välja isikliku huvi ja silmaringi avardamise vajadust silmas pidades. Nagu elus ikka, harjutati info leidmist (peamiselt internetist). Lisaks oma teabeotsingule konsulteeriti kunstiõpetajaga.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Sügisel raskena tundunud aine (eesti keel venekeelsetele õpilastele) näis II poolaastal jõukohane, nii et julgeti asuda oma tundi ette valmistama – ja see õnnestus, pakkudes õpilastele suurt rahulolu.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Koos tehti põhjalik analüüs tunni läbiviimise kohta ja arutleti selle üle, mis õnnestus ja mida oleks võinud teisiti teha. Kõik pidasid ettevõtmist kordaläinuks.

6. Kehaline kasvatus

6.1. Põhikool

6.1.1. ANTIKOLÜMPIAMÄNGUD KIVIÕLIS

Kooli nimi: Kiviõli I Keskkool

Õppeained: ajalugu, kunsti- ja käsitööõpetus, kehaline kasvatus, inimeseõpetus

Aeg: kevad 2009

Juhendaja: Helena Kivestu, huvijuht

1. Projekti eesmärk

- Korraldada meeldejääv spordipäev, propageerida tervislikke eluviise.
- Tutvustada õpilastele Vana-Kreeka olümpiamänge, kultuuri ja traditsioone.
- Juhtida linnavõimude tähelepanu Kiviõli linna noorte kehvale sportimisvõimalustele.

2. Tegevused

Tegevus 1. Visiooni loomine antiikolümpiamängudest Kiviõlis

Õpilaste tegevused: Õpilasesinduses toimus arutelu, miks ja kuidas korraldada teistsugune spordipäev. Pandi paberile kõik ideed ja nägemused, mille tulemusel kujunes nimekiri erinevatest ülesannetest ja tegevustest, mida spordipäeva korraldamiseks on vaja teha.

Õpetaja tegevused: Innustav ja suunav roll, info vahendamine.

Tulemused: Loetelu tegevustest ja ülesannetest, mida on vaja teha.

Tegevus 2. Tutvumine Vana-Kreeka kultuuriga

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! 11. klassi õpilased uurisid kunstiajalootunnis Vana-Kreeka kultuuri, kombeid ja mütoloogiat. Uurimustest valmisid seinalehed, mis pandi kooli seintele kaasõpilastele tutvumiseks.

Õpetaja tegevused: Suunav roll.

Tulemused: Valmis Vana-Kreeka kultuuri tutvustav ülevaade kogu kooliperele.

Tegevus 3. Kostüümide ettevalmistamine olümpiamängudeks

Õpilaste tegevused: Selleks et antiikolümpiamängudel oleks ka ajastuhõngu, oli vaja valmistada vastavaid kostüüme, millega minna rongkäigule ja olümpiamängudele. USALDAME VASTUTUST! Selle tarvis korraldas õpilasesindus 5.–12. klasside õpilastele moeetenduse. Klassid said loosi teel erinevad teemad kostüümide valmistamiseks. Teemad olid: Jumalad, Kreeka kangelased, amatsoonid, Dionyose jüngrid, sõjamehed, teater, Kreeka koolilapsed, üleloomulikud olendid, titaanid, barbarid ja orjad, kuulsad riigimehed, kõnemehed, skulptorid, teadlased, Makedoonia faalanks ja Trooja sõda. Moeetendusel oli võimalik demonstreerida oma koolikaaslastele erinevaid tegelaskujusid antiikajast. Enne kostüümide valmistamist uuriti oma teema kohta ajalooramatuid ja internetist, et kujundada huvitav kollektsioon. Samuti mõeldi etteaste tarvis välja lavastus, kus tähtsustati muusikalist kujundamist ja liikumist ning sõnalist osa, millega

juhtida tähelepanu selle teema olulisematele faktidele. Algklasside õpilased valmistasid Kreeka koolilaste kostüüme ja antiikteatri maske.

Õpetaja tegevused: Suunav ja juhendav roll.

Tulemused: Valmisid kostüümid ja maskid.

Tegevus 4. Olümpiamängude võistlusalade valimine

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! Õpilasesindus uuris antiikolümpiamängudel toimunud erinevaid spordialasid, et selgitada välja, millistel aladel võiksid meie koolilapsed võistleva hakata.

Õpetaja tegevused: Suunav roll.

Tulemused: Valiti neli spordiala olümpiamängude kavasse.

Tegevus 5. Kohtumine Kiviõli Vene Gümnaasiumi (KVG) õpilastega

Õpilaste tegevused: LÕIMUME ELUGA! Kiviõli I Keskkooli (KIK) õpilasesindus kutsus naaberkooli õpilasesinduse koosolekule, et arutada võimalust kaasata korraldamisse KVG noored. Arutati olümpiamängude kava ning koostati kahe kooli õpilasesinduste pöördumine Kiviõli linnavalitsusele, juhtides tähelepanu kodulinna sportimisvõimalustele ning nende parandamisele.

Õpetaja tegevused: Suunav ja juhendav roll.

Tulemused: Ühine arusaam spordipäevast ning kahe õpilasesinduse kooskõlastatud pöördumine linnavalitsuse poole.

Tegevus 6. Valmistatud kostüümide demonstreerimine

Õpilaste tegevused: Õpilased astusid üles moेतendusel, kus osalesid kõik klassid oma kollektsioonidega. Kostüümid olid põnevad ning etteasted hästi läbimõeldud ja huvitavad.

Õpetaja tegevused: Juhendav ja suunav roll.

Tulemused: Toimus hariv ja suurejooneline kostüümide demonstratsioon.

Õpilaste tegevused: Olümpiamängude avatseremoonia ja rongkäigu tarvis valmistasid kõik klassid oma klassi iseloomustava lipu.

Õpetaja tegevused: Materjalide hankimine ning lipu kujundamise juhendamine.

Tulemused: Valmisid klasside lipud.

Tegevus 8. Kilpide valmistamine

Õpilaste tegevused: Ühe olümpiaala, kilbijooksu jaoks meisterdasid 8. klassi poisid tööõpetuse tunnis kilpe.

Õpetaja tegevused: Juhendav, abistav roll.

Tulemused: Kilbid võistluste tarvis.

Tegevus 9. Kultuuriprogrammi ettevalmistamine avatseremooniaks

Õpilaste tegevused: Mõlemad koolid pidid olümpiamängude avatseremooniaks valmistama etteasted. KVG õpilased valmistasid ette antiikkultuuri iseloomustava etteaste, mis lahendati paroodiaga antiikteatrist, ning KIK õpilased pidid esitama kaasaegse etteaste, mille tarvis õppisid 3.–5. kl tantsulapsed selgeks võimlemiskava.

Õpetaja tegevused: Kava loomine ja selgeks õpetamine.

Tulemused: Etteasted avatseremooniaks.

Tegevus 10. Antiikolümpiamängud Kiviõlis

Õpilaste tegevused: Toimusid kahe kooli ühised olümpiamängud, mis algasid kahe koolipere ja teiste osalejate ühise piduliku rongkäiguga läbi linna. Toimus avatseremoonia, kus esineti kõnede ja kultuuriprogrammiga. Kahe kooli parimatel sportlastel oli au heisata lipud, süüdata olümpiatuli ning lugeda olümpiatõotus. Spordipäeval said võistelda kõik kas individuaalselt või meeskondlikult. Samuti osalesid omaette kategoorias mõlema kooli õpetajate võistkonnad ning linnavalitsuse ja Lions klubi võistkonnad. Loomulikult olid võistlused väga palju mõjutatud kaasajast, sest pea pooled osalejad olid naissoost ning kõik osalejad olid rõivastes. Ka spordialad olid kohandatud tänapäevasemaks, kuid siiski said kõik osalejad teada, kuidas toimub kilbijooks, kaarikujooks, kettaheide (asendati turvalisuse mõttes kummikuheitega) ning maraton. Võistlused toimusid erinevate vanusegruppide arvestuses. Olümpia lõppes suure autasustamisega. Pärast spordipäeva toimus pidu, kus esmalt astusid üles mõlema kooli koolibändid. Üritus lõppes diskoga.

Õpetajate tegevused: Toetasid nõu ja jõuga, osalesid võistlustel ning elasid lastele kaasa.

Tulemused: Toimus linnarahvast ühendav meeleolukas ja vaatamänguline spordipäev.

3. Projekti seos õppeainetega

- Ajalugu: tutvumine Vana-Kreeka kultuuri ja kommetega.
- Kunst ja käsitööõpetus: valmistati maske, kostüüme, kilpe ja klasside lippe.
- Kehaline kasvatus: kõik lapsed said sportida ja võistelda.
- Inimeseõpetus: **LÕIMUME ELUGA!** Suhtlemine erinevate inimestega. Esinemine suure publiku ees.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA! Õpilasesinduse liikmed said suurürituse korraldamise kogemuse. Nad õppisid, kuidas planeerida, läbi rääkida ja täita oma ülesandeid nii, et kõik sujus ja laabuks plaanipäraselt. Kõik osalejad mängisid läbi simulatsiooni olümpiamängudest ning kogesid tõelist suurüritusehõngu selle juurde kuuluva tseremoniaalsusega. Suheldi linna allasutustega. Kogu projekti kõige tähtsam märksõna on meeskonnatöö. See projekt sündis tänu väga paljude inimeste koostööle.

5. Partnerite kaasamine

- Kiviõli Vene Gümnaasium: KVG õpilased valmistasid kostüümid ja lipud, esinesid avatseremoonial ning osalesid olümpiamängudel.
- Kiviõli Kunstide Kool: toetas olümpiamängude avatseremoonia korraldamist ning ilmestas muusikaga olümpiamängude rongkäiku läbi Kiviõli linna.
- Kiviõli Linnavalitsus: toetas projekti rahaliselt ning osales esindusvõistkonnaga olümpiamängudel.
- Kiviõli Lasteaed Kannike: vanemate rühmade lapsed olid kutsutud vaatama pidulikku rongkäiku ning võistlejatele kaasa elama.
- Toila SPA Hotell: toetas sponsorluse korras, pannes välja peaauhinna moeetenduse parimatele osalejatele.
- AS RagnSells: toetas sponsorluse korras tehniliste probleemide lahendamisel.
- Lüganuse vald: toetas sponsorluse korras välilava paigaldamist olümpiamängude toimumispaika.
- Eesti Koolispordi Liit: toetas projekti nii materiaalselt kui moraalselt. Olümpiamängude avamisele tuli sportlastele edu soovima ka Eesti Koolispordi Liidu president Erika Salumäe.
- Kiviõli Lions klubi: osales olümpiamängudel oma esindusvõistkonnaga.

Peale selle, et antiikolümpiamängud ühendasid oma kooli peret, kutsusime ka naaberkooli endale külla ja pakkusime neile suurepärase positiivse elamuse ühisürituse näol. Kuigi erinevad partnerid toetasid nii materiaalselt kui moraalselt, seisnes kõige suurem kasu selles, et linnavalitsus, allasutused ja linnarahvas tegid midagi koos ja tundsid rõõmu koosolemisest. Ka sponsorid, kes meid toetasid, tundsid ürituse vastu huvi ja tulid pealt vaatama. Ürituse suurim väärtus oligi pigem sotsiaalne, sest projekt soodustas kogukonna omavahelist suhtlust ning lähendas ühe linna inimesi.

6. Uuenduslikkus

- Lastel oli võimalus õppida ajalugu suure rollimängu kaudu.
- Projekti kaasati ka naaberkool ja palju teisi linna allasutusi.
- Linnavõimudele edastati õpilaste sõnum sõbralikul moel.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Tänu projektile väärtustavad noored isetegemist ja osalemist ühisüritustel, mis julgustavad suhtlema ühes kohas elavaid inimesi. „Kus viga näed laita, seal tule ja aita!” Kui keegi tunneb, et soovib midagi paremaks muuta, siis tuleb julgelt oma arvamust avaldada ja ise tegevus algatada.

8. Projekti mõju tulevikus

MÕÕDAME MÕJU! Lapsed said vahva spordivõistluse kogemuse ja tundsid sporditegemisest rõõmu. Võib-olla äratas antiikolümpiateemaline spordipäev mõnes lapses suuremat huvi ajaloo või spordi vastu. Mõlema kooli õpilased avaldasid vahetult pärast olümpiamängude lõppu soovi korraldada kindlasti uued ühised olümpiamängud. Sellest soovist lähtuvalt on pandud alus kahe kooli uuele traditsioonile. Teatavasti toimuvad olümpiamängud teatud arvu aastate järel. Nii toimuvad loodetavasti juba kolme aasta pärast Kiviõlis uued olümpiamängud, kuid siis oleme vast ajaloos edasi liikunud ja meile on loodud paremad tingimused sportimiseks ning me saame harrastada kaasaegsemaid spordialasid.

6.2. Põhikool (II aste)

6.2.1. PONI TERVISEPÄEV KURTNA NOORTEKESKUSES

Kooli nimi: Illuka Kool

Õppeained: kehaline kasvatus

Klass: 1.–3. klass

Juhendaja: Ilona Säde ja Marika Markus, noortekeskuse töötajad, Mirjam Vinkler, lapsevanem

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Illuka valla lapsed kogunesid noortekeskusesse, et veeta seal lõbus ja sportlik pärastlõuna.

1. Projekti eesmärk

Sportlike eluviiside propageerimine.

2. Tegevused

Tegevus 1. Spordivõistluste väljamõtlemine

Õpilaste tegevused: Vanemad õpilased aitasid välja mõelda toredaid võistlusi, mis oleksid noorematele põnevad ja jõukohased ning võiksid toimuda ruumis sees.

Õpetaja tegevused: Koostöö noortega.

Tulemused: Mõeldi välja toredad spordialad: Käsna-Kalle visked, hai tulistamine, vihmaussi roomamine, loomade jalgpall, kanguruhüpe ja poniheide. Neis alades saab kasutada olemasolevaid tubaseid vahendeid.

Tegevus 2. Tervisepäeva läbiviimine

Õpilaste tegevused: Kutse saatmine kooli, tegevuste läbiviimine, osalemine, autasustamine ja tunnustamine.

Õpetaja tegevused: Juhendamine

Tulemused: Toimus pidulik lipuheiskamine ja viidi läbi aktiivse osavõtuga võistlusemängud. Kõik osalejad said tänukirja ja meened.

Tegevus 3. Disko

Õpilaste tegevused: 7. klassi õpilane Kaivo-Mart valis muusika ja oli diskol DJ.

Õpetaja tegevused: Tehnika võimaldamine.

Tulemused: Oma kooli õpilase diskorina tegutsemine noorematele õpilastele on ainult tervitatav.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kehaline kasvatus
- Kunst: kuulutuse ja tänukirjade valmistamine

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Ajurünnaku kogemus võistluste väljamõtlemisel.

5. Partnerite kaasamine

- Kurtna Noortekeskus: põhikorraldaja.
- Illuka Kool: õpilased, kes osalesid; 7. klassi õpilane oli diskor; vanemad õpilased mõtlesid mängu välja.
- Lapsevanem Mirjam Vinkler: aitas mängu korraldada.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Mängude väljamõtlemine, arvestades jõukohasust, ajakulu ja sisetingimusi. Mängude läbiviimine
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Tänukirjade tegemine nii, et kõigile jätkuks.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Koostöö vanemate õpilaste, noortekeskuse ja lapsevanema vahel.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Diskor oli 7. klassi õpilane.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Algklassiõpilaste rahulolu ja teadmine, et sporti saab teha iga ilmaga.

6.3. Gümnaasiumiaste

6.3.1. TERVISEPÄEV

Kooli nimi: Ahtme Gümnaasium

Õppeained: kehaline kasvatus, matemaatika

Klass: 12. klass

Juhendaja: Inna Mällo, kehalise kasvatuses õpetaja, Alissa Linter, huvijuht

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

12. klassi õpilased avaldasid soovi korraldada tervisepäev põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele. Nad pakkusid kehalise kasvatuses õpetajale ülesandeid, leppisid omavahel kokku, kes mille eest vastutab, ning mõtlesid, kuidas vajalikku varustust kohale (Ahtme Spordihalli) toimetada. Iga õpilane vastutas oma võistluspunkti eest.

1. Projekti eesmärk

- Grupitöö ja koostöö õpetamine,
- fantaasia arendamine,
- vastutustunde arendamine,
- suhtlemisoskuse arendamine,
- planeerimisoskuse arendamine.

2. Tegevused

Tegevus 1. Ettevalmistus

Õpilaste tegevused: Avaldasid soovi osa võtta tervisepäeva korraldamisest.

Õpetaja tegevused: Tutvustas ürituse eesmärgi.

Tulemused: Õpilased arendasid oma fantaasiat. Esitasid õpetajale oma ettepanekuid.

Tegevus 2. Korraldamine

Õpilaste tegevused: Arutlesid ja otsustasid, mis spordivahendeid läheb vaja konkursside läbiviimiseks. Leppisid omavahel kokku, kes mille eest vastutab.

Õpetaja tegevused: Andis õpilastele täiendavaid soovitusi, suunas nende tegevust.

Tulemused: Tegevuskava on valmis. Iga õpilane teab, mille eest ta vastutab.

Tegevus 3. Läbiviimine

Õpilaste tegevused: Tervisepäeval seisavad õpilased oma „võistluspunktil“ ning annavad noorematele seletusi, kuidas tuleb ülesannet täita. Vaatavad, et mäng oleks õiglane. Fikseerivad mängijate tulemusi.

Õpetaja tegevused: Tagab turvalisuse.

Tulemused: Õpilased said hea kogemuse ürituse korraldamisel ja läbiviimisel.

Tegevus 4. Tagasiside

Õpilaste tegevused: Arutlevad, mis õnnestus ja mida võiks teisiti teha. Annavad oma tegevusele hinnangut.

Õpetaja tegevus: Kuulab, annab soovitusi.

Tulemused: Õpilased saavad tagasisidet tehtud töö kohta.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kehaline kasvatus: meeskonnatöö oskus, korraldamisoskus, spordivahendite kasutamisoskus.
- Matemaatika: aja planeerimine, võistkondade komplekteerimine, mõõtmisvahendite kasutamine (stopper).

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: meeskonnatöö, ürituse korraldamine, vastutuse enda peale võtmine.

Tööeluga seotud tegevused: töö korraldamine ja kohustuste jagamine.

5. Partnerite kaasamine

- Ahtme Spordihall: ruum ürituse läbiviimiseks, spordivarustus.
- Eesti Koolispordi Liit: „Reipalt koolipinki“ tervisepäeva korraldamine.
- Taekwon-do Klubi Kwon MTÜ: esinejad.

TULEM	
TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpilasel on enda valitud roll, mis on omavahel kokku lepitud; oskus teha koostööd.	Õpilased jagasid omavahel ülesandeid, et ühise eesmärgini jõuda.
USALDAME VASTUTUST! Õpilane teab, et iga valikuga kaasneb vastutus.	Iga õpilane vastutas oma võistluspunkti eest.
LÕIMUME ELUGA! Luuakse seoseid reaalse eluga, kaasates õppetöösse partnereid.	Õpilased saavad omandatud teadmisi kasutada ürituste korraldamiseks.
EVIME KOGEMUSI! Teadmiste rakendamine praktikas.	Kasutasid oma varasemaid teadmisi jooksulehtede koostamisel, võistluste korraldamisel ning vajaliku varustuse leidmisel. Õpilased said teada, kui raske on korraldada üritust.
MÕÕDAME MÕJU! Teadmise saamine, et soovitud õpitulemus on saavutatud.	Õpilased nägid ja hindasid oma tegevuse tulemust. Said tagasisidet ka õpetaja ja võistlejate käest.

7. KOOLIEELSE LASTEASUTUSED

7.1. MEMORIIN „KODUKANT“

Lasteaia nimi: Avinurme Lasteaed Naerulind

Juhendaja: Merje Roosvalt, õpetaja

1. Projekti eesmärk

- Kodukoha sümbolite ja objektide avastamine koos 3–5aastaste lastega.
- Laste kaasamine õppevahendi „Kodukant“ valmistamisse.
- Keskkonnahoid: kasutati kohaliku ettevõtte puidumaterjali jääke.
- Koostöö erinevate asutuste, ettevõtete ja lastevanematega.

2. Tegevused

Tegevus 1. TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Ajurünnak (veebruar)

Õpilaste tegevused: Lapsed nimetasid sümboleid ja objekte, mis on nende kodukandile tähtsad.

Õpetaja tegevused: Seletas sümbolite ja objektide funktsioone, tähendust, tähtsust; suunas tegema valikuid.

Tulemused: Tekkis nimekiri 20 sümbolist ja objektist, mis iseloomustavad meie kodukanti.

Tegevus 2. LÕIMUME ELUGA! Õppekäik raamatukogusse (veebruar)

Õpilaste tegevused: Lapsed külastasid raamatukogu, et tutvuda kodukoha kohta välja antud trükistega: raamatud ja voldikud.

Õpetaja tegevused: Koostöö raamatukoguga, õppekäigu läbiviimine, idee teha koos lastega praktiline õppematerjal kodukoha sümbolite ja objektide kohta.

Tulemused: Lapsed said teada, kust on võimalik leida kodukandi kohta välja antud trükiseid.

Tegevus 3. LÕIMUME ELUGA! Koostöö muuseumiga (veebruar)

Kuna muuseum on remondis, kutsuti külla muuseumitöötaja koos pildimaterjaliga, et leida vastavalt nimekirjale (vt tegevus 1) fotosid kodukoha sümbolite ja objektide kohta.

Õpilaste tegevused: Sobivate fotode valimine õppevahendi tarbeks.

Õpetaja tegevused: Koostöö muuseumitöötajaga/rühma lapsevanemaga, laste suunamine fotode valimisel, laste tunnustamine.

Tulemused: Leiti 14 sobivat fotot memoriini valmistamiseks (muuseumitöötaja saatis fotod lasteaiale digitaalselt).

Tegevus 4. LÕIMUME ELUGA! Koostöö käsitööettevõttega AS E. Strauss (märts)

Käsitööettevõtte ASE Strauss, kus töötavad rühma kolm lapsevanemat, saatis lasteaeda tootmisest järele jäänud laastujääke (ettevõtte külastus toimus sügisel õppeaasta alguses).

Õpetaja tegevused: Selgitas lastele, kus ja kuidas tekivad laastujäägid; laste valitud laastude mõõtu lõikamine (laastu on lastel raske lõigata).

Tulemused: Valmisid memoriini piltide põhjad.

Tegevus 5. Fotode töötlemine ja printimine (märts)

Printimisel kasutati projekti „Ettevõtlik kool“ vahenditest lasteaiale kasutamiseks antud värviprinterit.

Õpilaste tegevused: Arvuti ja printeri tööga tutvumine.

Õpetaja tegevused: Laste kaasamine fotode printimisel, kokkulepped lasteaia juhatajaga fotode printimiseks, arvuti ja printeri tööpõhimõtete selgitamine.

Tulemused: Prinditi 14 paari värvilisi pilte memoriini valmistamiseks.

Tegevus 6. EVIME KOGEMUSI! Memoriini valmistamine

Lamineerimisel kasutati projekti „Ettevõtlik kool“ vahenditest lasteaiale kasutamiseks antud laminaatorit.

Õpilaste tegevused: Prinditud fotode mõõtu lõikamine ja puidulaastudele kleepimine, sümbolite äratundmine, paaride moodustamine, loendamine, lamineerimise töövõtetega tutvumine, mõõtulõikamine.

Õpetaja tegevused: Laste tegevusse kaasamine, motiveerimine, tegevuste juhendamine, laste töö tunnustamine.

Tulemused: Valmis 14 paari lamineeritud memoriini pilte.

Tegevus 7. USALDAME VASTUTUST! MÕÕDAME MÕJU! Mängu testimine

Õpilaste tegevused: Memoriini mängimine ja sümbolite ning objektide nimetamine.

Õpetaja tegevused: Mängureeglite tutvustamine, motiveerimine.

Tulemused: Lapsed tunnevad tänu mängule kodukohaga seotud sümboleid ja objekte. Tunnevad endavalmistatud mängust rõõmu, teavad mängu reegleid ja peavad neist kinni.

Tegevus 8. Koostööpartnerite tänamine

Õpilaste tegevused: Lapsed tänasid koostööpartnereid ja andsid neile omavalmistatud mängu „Kodukant“.

Õpetaja tegevused: Tänamise tähtsuse selgitamine, laste motiveerimine ja suunamine.

Tulemused: Raamatukogul, muuseumil ja käsitööttevõttel on tänuks koostöö eest memoriin „Kodukant“.

3. Projekti seos õppeainetega

- Keskkond ja mina: laps püüdis mõelda ja nimetada kodukandiga seotud sümboleid ja objekte, teadvustas keskkonnahoidlikku mõtteviisi, kasutades laastujäake mängu valmistamiseks, tutvus lasteaias erinevate seadmetega: arvuti, printer, laminaator.
- Keel ja kõne: laps oskas lisaks sümbolite ja objektide tundmisele ja nimetamisele jutustada valikuliselt oma lugu või kogemust selle objekti kohta.
- Matemaatika: laps valis ühesuguse laiusega laaste, loendas ja rühmitas neid, sai selgeks mõiste „paar“.

- Kunst: lõikumine ja kleepimine, töövahendite õige kasutamine, puhta töö valmimine, oma töökoha koristamine.
- Liikumine: õppekäik raamatukokku, laps hoiab oma kohta kolonnis.
- Sotsiaalsed oskused: sai teada, kust leida vajaminevaid trükiseid, viisakas käitumine õppekäigu ajal, oma töökoha koristamine, kaaslastega memoriini mängimine, mängureeglitest kinnipidamine, koostööpartnerite tänamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: ümbruskonna/kodukandi tundmine, sümbolite ja objektide nimetamine ja tundmaõppimine, kohaliku ettevõtte puidujääkide kasutamine mängu valmistamiseks.

Tööeluga seotud tegevused: tutvumine raamatukogu ja muuseumi töötajatega ja töökorraldusega, meisterdamiseks sobiva suurusega materjalide otsimine ja leidmine, mängu meisterdamine, tehnikaseadmete tööga tutvumine: arvuti, printer, laminaator.

5. Partnerite kaasamine

- Avinurme Raamatukogu töötajad võtsid lapsed oma asutuses vastu ja näitasid, kuidas toimub kodukoha kohta välja antud trükiste leidmine. Tänutäheks tehakse üks memoriini mäng raamatukogu külastavatele lastele mängimiseks.
- Avinurme Muuseumi töötaja, kes on ka üks rühma lapsevanematest, tuli lastele külla ja tõi kaasa vajalikud fotod, millest lapsed said valida memoriini põhipildid. Saatis pildid digitaalselt lasteaiale. Lasteaed kinkis ühe mängu muuseumile.
- AS E. Strauss ettevõtte töötaja, kes on samuti rühma üks lapsevanematest, kogus ja saatis lasteaiale puidulaastudest jäägid. Üks mäng kingitakse ka neile ja käsitööpoe ostjate huvi korral valmistab lasteaed neile müümiseks edaspidi samalaadseid mängu, mille tulu läheb SA Avinurme Lasteaed fondile.
- IVEK: programmi „Ettevõtlik kool“ vahenditest anti lasteaiale tehnilised seadmed. Üks mäng kingitakse IVEKile käesoleva projekti lisamaterjalina ja Avinurmet tutvustaval eesmärgil.

6. Uuenduslikkus

Kodukoha sümbolite ja objektide kohta ei olnud mängulist õppematerjali. Uuenduslik oli see, et ei kasutatud lihtsalt paberit ja pappi, vaid puidust käsitööjääke, mida kohalik ettevõtte lahkesti jagab. Teostus oli samuti uuenduslik. Kasutati värviprinterit, mis loob võimaluse valmistada õppevahendit mitmes eksemplaris, ja laminaatorit, mis tagab õppevahendi vastupidavuse (õhukesed puidulaastud murduvad kergesti). Laste kaasamine igas projekti etapis oli õpetajale samuti õppe-kasvatustöös mõttes uuenduslik lähenemine. Lapsed osalesid nimekirja koostamises, piltide ja laastude valimises, kleepimises ja liimimises ning aparatuuride töö protsessi jälgimises. Ning lõpuks ka koostööpartnerite tänamises.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Lastel oli võimalik valmistada endale õppevahend/mäng. Lasteaed leidis laastujääkidele efektiivse kasutuse ja neist valmis lihtne mäng – memoriin „Kodukant“. Tänu kaasaegsetele tehnilistele seadmetele, nt laminaator, saavad lasteaia töötajad rakendada oma ideid ja valmistada efektiivseid, õppe-kasvatustöös vajalikke vahendeid. Idee teostuse käigus tekkis palju uusi mõtteid just laastude lamineerimise ja kasutuse variantidest (nt õuesõpe).

8. Projekti mõju tulevikus

Projekti käigus valminud õppevahend jääb lasteaeda kodukanti tutvustava mänguna ka tulevastele 3–5- ja 5–7-aastastele lastele. Projektis osales 13 last, 2 õpetajat, 2 abipersonali töötajat, 3 asutust/partnerit (2 neist olid lapsevanemad) ja programmi „Ettevõtlik kool“ põhipartner IVEK.

Valmis kodukanti tutvustav toode, mida on kavas edaspidi teha ka müügiks, mille tulu läheb SA Avinurme Lasteaed fondi (viis mängu valmis projektipõhiselt, edaspidi valmivad mängud vastavalt vajadusele, plaanis on valmistada vähemalt 50 mängu piirkondlikule suurüritusele Avinurme tünnilaadale ning kasutada kohalikke ettevõtteid mängu levitamisel). Toodet saab kasutada esindusmeenena.

Mängu valmimiseks kasutatakse ära suur hulk jääkmaterjali.

Idee arendus edaspidiseks: valmistada kodukandi käsitöölaseid ameteid tutvustav memoriin: puusepp, treial, laastutõmbaja, korvipunuja jne. Samuti võib valmistada valla külasid ja ettevõtteid tutvustavad memoriinid, kuid miks mitte ka ümberkaudseid valdasid ja Eesti Vabariigi sümboleid tutvustavad memoriinid.

7.2. PUTUKATE HOTELL

Lasteaia nimi: Avinurme Lasteaed Naerulind

Juhendaja: Eha Maasik, õpetaja

1. Projekti eesmärk

- Putukate hotelli valmistamine edaspidise õuesõppe eesmärgil (putukate tundmine ja nende eluviisi uurimine kevadel, suvel ja sügisel) kõikidele lasteaia rühmadele.
- Avastusõpe „Kes elab hotellis?“ 5–7aastastele lastele.
- Kohalike ettevõtete ja lastevanemate kaasamine lasteaia tegevustesse.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tutvumine erinevate putukatega (märts)

Õpilaste tegevused: Tutvusid putukate pildikoguga ning jagasid oma kogemusi, õppisid putukaid tundma ja eristama liikumise ning välimuse järgi. Lapsed fantaseerisid putukate võimalike elupaikade üle. Küsimusele „Kus võiksid lasteaias putukad elada?“ vastati, et õues. Seal võiks olla putukate maja, sest talvel ei olegi neil kuskil elada. Iga laps koostas oma putukaraamatu.

Õpetaja tegevused: Tutvustas lastele putukaid, nende välimust, käitumist ja võimalikke elutsemise paiku, innustus laste ideest ehitada putukatele lasteaia õuealale maja/hotell.

Tulemused: Tutvuti erinevate putukatega, nende tunnuste ja eluviisidega. Tekkis idee ehitada putukatele maja/hotell ja hakata sealset elu jälgima ning infot koguma.

Tegevus 2. Kokkulepped partneritega (märts)

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Lapsed rääkisid kodus isadele/vanaisadele putukate maja ehitamisest ja palusid neid võimalusel lasteaeda appi tulla.

Õpetaja tegevused: Leppis kokku kohalike ettevõtete materjali saamises.

Tulemused: Saadi hotelli ehitamiseks vajalik puitmaterjal kohalikest ettevõtetest ja üks vanaisa tuli maja ehitamise juurde appi.

Tegevus 3. Loodusliku materjali korjamine maja sisustamiseks (märts)

Õpilaste tegevused: Lapsed korjasid õppekäigul metsast kuivanud oksid ja kõrsid ning puiduettevõttest (saeraami juures puidu kogumisplatsil) puukoort.

Õpetaja tegevused: Tegevuste juhtimine õppekäigul, seoste loomine erinevate valdkondadega.

Tulemused: Viidi läbi õppekäik, mille jooksul koguti peamiselt materjali putukate maja sisustamiseks, kuid tegeldi ka õppetööga: rühmitamine, tähtede ladumine, võrdlemine, mõõtmine, puude tundmine, puiduettevõtte struktuuriga tutvumine (puidu kogumisplats, tõstukid, saeraam, jääkmaterjalide kogumiskoht jne).

Tegevus 4. Putukate hotelli ehitamine ja püstitamine (märts)

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Täiskasvanu juhendamisel, kelleks oli ühe poisi vanaisa, puuriti auke ja löödi kokku nn hotellituba ning täideti toad loodusliku materjaliga. Abistasid täiskasvanut hotelli püsti panemisel.

Õpetaja tegevused: Motiveerimine, kaasamine ja juhendamine.

Tulemused: Valmis putukate hotell, mis püstitati lasteaia õuealale.

Tegevus 5. Avastusõpe: Kes elab hotellis? (märtsist maini)

Õpilaste tegevused: Jälgida hotelli külastajaid (märtsikuus avastati külalisena kärbes) ja anda õpetajale teada nende kohta. Lapsed leiavad külastajate pildid õppematerjalist putukate kohta (asub rühmaruumis lastele kättesaadavas kohas). Pildid printitakse ja lamineeritakse ning kinnitatakse hotelli külge koos õpetajaga.

Õpetaja tegevused: Märgeb üles laste avastatud külastajad, teeb kolm kokkuvõtvat õppetundi märtsis, aprillis ja mais hotelli külastanud putukate kohta, kaasab lapsi printimise ja lamineerimise protsessi ning abistab piltide kinnitamisel hotelli külge.

Tulemused: Lapsed on motiveeritud uurijad ja info kogujad, hotelli külge pannakse putukate piltide kogu, mida saavad kogu lasteaia lapsed uurida ja õppetöös kasutada.

3. Projekti seos õppeainetega

- Keskkond ja mina: putukad meie õueala – vaatlemine ja uurimine; putukate erinevused, eluviisid, elukohad; keskkonnahoid – puidujääkide ja prahi (puukoor) kasutamine.
- Keel ja kõne: putukate nimetuste ladumine tähtedest, häälimine, õppekäigul tähtede moodustamine looduslikust materjalist.
- Matemaatika: loendamine, võrdlemine, rühmitamine ja mõõtmine, geomeetrised kujundid: ruut, ring, ristkülik.
- Liikumine: õppekäik metsa ja ettevõttesse.
- Kunst: käeline tegevus – töö akutrelli, haamri ja naeltega, puukasti kokkulöömine, labidaga kaevamine, loodusliku materjali kasutamine, hotelli püstitamine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: **EVIME KOGEMUST!** Lapsed saavad ise koguda materjali ja meisterdada keskkonnasõbralikust materjalist õppevahendi; uurimise ja vaatlemise käigus tutvutakse elus putukatega ning toimub äratundmine ja ettekujutus putukate eluviisidest; lastel on ülesanne infot koguda ja edastada ning sellest ka märk maha jätta.

Tööeluga seotud tegevused: puiduettevõtte töökorraldus: puidu kogumisplats, tõstukid, saeraam, jääkmaterjalide kogumiskoht jne; töö akutrelli, haamri ja naeltega, puukasti kokkulöömine, labidaga kaevamine, loodusliku materjali kasutamine, hotelli püstitamine.

5. Partnerite kaasamine. LÕIMUME ELUGA!

- Lapsevanemad: lasteaia tegevusse püüti kaasata just isasid/vanaisasid (paraku käivad isad päeval tööle), ühel lapsel õnnestus appi saada vanaisa, kes tuli ka kohale ja jagas oma meisterdamise kogemusi.
- Nexus AS: abistas puidumaterjaliga, millest valmisid hotelli kolm tuba.
- IMB Pidutoodete AS: abistas samuti puidumaterjaliga, millest valmis hotelli kaks tuba.
- OÜ Alfrina: lubas lapsed õppekäigule puidukogumisplatsile, et korjata puukoort.
- IVEK: printimiseks ja lamineerimiseks kasutatakse programmi „Ettevõtlik kool“ vahenditest lasteaiale antud printerit ja laminaatorit.

6. Uuenduslikkus

Lasteaia õueala muutub lastele mitte ainult mängimise, vaid ka vaatlemise ja uurimise paigaks.

Lapsed saavad aktiivselt osaleda materjali kogumises, lastevanematega kokkuleppimises, meisterdamises, vaatlemises ja uurimises, info kogumises ja edastamises.

Elmise aasta märtsis paigaldasid meie koostööpartnerid lasteaia õuealale lindude toidumaja ning pesakastid linnuvaatluse eesmärgil. Selles protsessis osalesid lapsed vaid vaatlejate rollis.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Lapsed olid kaasatud igas etapis. Õpetaja suhtumine muutub: kõike ei pea laste eest ära tegema, vaid saab teha koos lastega. Ettevõtted on huvitatud oma jääkide kasutusse andmisest. Koostöös võib tekkida uusi ja huvitavaid ideid.

8. Projekti mõju tulevikus

Projekti idee autorid ja teostajad: 16 5–7aastast last, 2 õpetajat, 1 vanaisa.

Meisterdamises osalesid ka teised lasteaia rühmad, sh sõimerühma lapsed ja õpetajad. Kaasatud oli kolm ettevõtet.

Valmis putukate hotell, mis jääb lasteaia õuealale õppevahendiks.

MÕÕDAME MÕJU! Lapsed tunnevad ja oskavad nimetada hotelli elanike.

Igal aastal saab putukate hotelli täiendada: tubade/kambrite meisterdamine, hotelli külastajate raamat, reaalsed fotod putukatest, muinasjutud, joonistused jne.

7.3. KOKKO-KOKKO KOOREKENE

Lasteaia nimi: Illuka Kooli lasteaed

Juhendaja: Karin Tartlan, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Illuka lasteaia lapsed käisid Tagavälja talus võid tegemas. Lastel oli võimalik alates lehma lüpsmisest kuni või valmimiseni ise tegevustes osaleda. Pärast söödi võid talus küpsetatud leivaga ning kostitati ka koostööpartnereid.

1. Projekti eesmärk

Tekitada lastes teadmine, et piim, või ja koor ei tule poe letilt või külmkapist.

2. Tegevused

Tegevus 1. Sõit tallu

Õpilaste tegevused: Hobusega tallu sõitmine.

Õpetaja tegevused: Filmimine.

Tulemused: Laste eelhäälestamine.

Tegevus 2. Lehadega tutvumine

Õpilaste tegevused: Lehadete söötmine.

Õpetaja tegevused: Selgitustöö, et lehm annab piima ja piimast hakkame võid tegema.

Tulemused: Laste suur rõõm nähtud loomadest.

Tegevus 3. Lüpsmine

Õpilaste tegevused: Julgemad said lehma lüpssta.

Õpetaja tegevused: Juhendamine ja turvalisuse tagamine.

Tulemused: Saadi piima.

Tegevus 4. Kurnamine

Õpilaste tegevused: Oma ämbrist piima kurnamine suurde lüpsikusse.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, abistamine.

Tulemused: Puhas piim.

Tegevus 5. Koore lahutamine aparaadiga

Õpilaste tegevused: Lapsed valasid piima aparati.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, abistamine.

Tulemused: Saadi koor ja lõss.

Tegevus 6. Koorest või väntamine

Õpilaste tegevused: Kordamööda vändati võimasinat.

Õpetaja tegevused: Juhendamine.

Tulemused: Valmis VÕI!

Tegevus 7. Võileibade tegemine ja degusteerimine

Õpilaste tegevused: Lapsed määrisid võid leivale, sõid ja pakkusid ka koostööpartneritele.

Õpetaja tegevused: Juhendamine, abistamine.

Tulemused: Lapsed kostitasid omavalmistatud võiga Illuka valla töötajaid, kooli personali ja lapsevanemaid.

3. Projekti seos õppeainetega

- Mina ja keskkond: tutvumine taluloomade ja talutöödega; teadmiste omandamine – piimast võini.
- Matemaatika: matemaatiliste mõistete omandamine, loendamine.
- Keel ja kõne: regilaulu „Kokko-Kokko koorekene“ õppimine võitegemise käigus.
- Muusika: regilaulu laulmine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA! Laps sai teada, kust tuleb piim; laps koges piima saamise protsessi; laps omandas arusaama, et piim, või ja koor ei tule külmpapist; laps omandas teadmisi ja kogemusi või valmistamise protsessist; praktilisi teadmisi andis ja aitas kogeda Tagavälja talu pererahvas.

5. Partnerite kaasamine

LÕIMUME ELUGA!

- Lapsevanemad: varustasid lapsi vajalike riiete ja anumatega ning hindasid nn lõpptoodangut.
- Tagavälja talu: tänu pererahvale õpetati lastele praktiliste tegevuste käigus või valmistamise protsessi algusest lõpuni.
- Illuka vallavalitsus: organiseeris bussisõidu tallu ja tagasi.
- Onu Martin monteeris videolõigu.

6. Uuenduslikkus

Lapsed said kinnituse, et võid tehakse piimast. Lapsed pakkusid uhkusega enda valmistatud võiga leivakesi vanematele, vallaametnikele ja kooli personalile.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Lastele anti võimalus tutvuda või saamise protsessiga talus, kus nad nägid või tegemist ja said osaleda ise kõigis etappides. Lastele anti võimalus lehma sööta ja lüpsata, piima kurnata, võimasinat vändata, võileibu teha ja süüa ning pakkuda koostööpartneritele omavalmistatud võiga leivakesi. Iga laps osales või tegemise protseduuris alates lehma lüpsmisest kuni või valmimiseni ja degusteeris oma valmistatud võid.

USALDAME VASTUTUST!

Laps sai tõdemuse, et sujuv meeskonnatöö viib hea tulemuseni. Laps sai aimu või tegemise toimingust ning mõistis, et iga etapp tuleb läbida kindlas järjekorras. Lapsed olid igast tegevusest huvitatud.

MÕÖDAME MÕJU!

Vaadates tehtud fotosid ja videoklippi, kinnistati teadmisi või valmistamise protsessist. Valminud või pakkumine koostööpartneritele. Valminud videoklipp koos regilaulu laulmisega tuleb esitamisele lasteaia lõpupeol (osaleb ka „lehm“).

8. Projekti mõju tulevikus

Projektis osalesid 12 last, 1 õpetaja, 1 õpetaja abi, 12 lapse vanemad ja Tagavälja talu pererahvas. Jätkates koostööd Tagavälja taluga, otsustati suvel minna appi heinateole ning õppida ka leiba küpsetama ja kohupiima tegema. Õpetajatel oli võimalus lehma lüpsata.

Video:

<https://picasaweb.google.com/lh/photo/I56ugHnIKg7Knt2TudBxPiRFomNuyP4kKGqIPIAQAIM?feat=email>

7.4. KINGITUS KÕIGE NÕRGEMALE

Lasteaia nimi: Jõhvi Lasteaed Kalevipoeg

Juhendaja: Raili Oks, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Projekt on seotud kodutute loomade varjupaigaga. Projekti alguses tundsid lapsed huvi kodutute loomade vastu. Seejärel käis õpetaja loomade varjupaigas ja tegi lastele tutvustava ettekande. Siis tekkis lastel soov teha loomadele kingituseks lapitekk ja meisterdada üheskoos lelulaegas kingituste ja annetuste kogumiseks. Annetustest saadud raha eest käisid lapsed koos õpetajaga poes ja ostsid loomadele süüa. Projekti lõpus viisid lapsed loomade varjupaigale jõuludeks kingitused.

1. Projekti eesmärk

Projekti põhieesmärk on see, et laps oskaks märgata enda ümber abivajajaid – nii loomi kui ka inimesi – ning oskaks pakkuda neile oma abi. Projekti eesmärk on õpetada ja innustada lapsi olema hoolivad, sallivad ja ettevõtlikud. Lapsed peaksid oskama oma väärtusi kujundada, tegevustest rõõmu tunda ja loomi armastada.

2. Tegevused

Tegevus 1. Huvi tekitamine kodutute loomade vastu

Õpilaste tegevused: Huvi tundmine ja küsimuste esitamine lemmikloomade kohta.

Õpetaja tegevused: Vestlus lastega teemadel „Loomade varjupaik“ ja „Ma ei ole mänguasi!“.

Tulemused: Laste teadmiste ja kohustuste laienemine seoses lemmiklooma võtmisega.

Tegevus 2. Ekskursioon loomade varjupaika

Õpilaste tegevused: Ettekande vaatamine ning ettepanekute tegemine loomadele kingituste ja annetuste tegemiseks.

Õpetaja tegevused: Ekskursioon loomade varjupaika Kohtla-Järvele ja lastele programmiga PowerPoint ettekande esitamine loomade varjupaiga kohta.

Tulemused: Ühistööna meisterdatud lelulaegas.

Tegevus 3. Lapitekkide valmistamine kingitusteks

Õpilaste tegevused: Lapiteki jaoks ruutude lõikamine ja traageldamine, poes käimine.

Õpetaja tegevused: Lapiteki ja magamisaseme valmistamine koos lastega ja poes käimine.

Tulemused: Jõulukingituste viimine loomadele.

3. Projekti seos õppeainetega

- Keel ja kõne: vestlus lemmikloomadest; kohustused seoses lemmiku perre võtuga; selgitus, et loom ei ole mänguasi; arutelu loomade varjupaigast, selle tingimustest ja ohtudest.
- Matemaatika: pildiloto kassidest ja koertest (kasutatud mõisted: suurem, väiksem, paremal, vasakul, üleval, all, keskel; värvide õppimine). Matemaatilise jutu koostamine sellel teemal. Geomeetriliste kujundite õppimine.
- Kunst: lelulaeka meisterdamine ja lapiteki õmblemine.
- Mina ja keskkond: slaididelt kassi ja koera vaatlus.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA!

Õpetati lapsi loomadest lugu pidama. Tuleb olla hoolivam ja sallivam loomade vastu. Õpetati lapsi loomi armastama. Kirjeldati lastele, mis kaasneb sellega, kui lemmikloom perre võetakse, ja millised kohustused on siis pereliikmetel. Lapsed õppisid alustatud lõpule viima, enda tegevustest kokkuvõtet tegema ja oma tegevusi analüüsima. Partneriteks olid kaasatud lapsed, lapsevanemad, õpetajad, õmbleja, juhtkond ja loomade varjupaik.

5. Partnerite kaasamine

- Gaastaste laste rühma lapsevanemad: kirjalik nõusolek loomade varjupaiga külastamiseks ja vestlus sellel teemal.
- Õpetajad: laste ja lastevanemate kurssi viimine selle teemaga.
- Õmbleja: lastega koos lapitekkide ja magamisaseme õmblemine.
- Tervisekaitse: loa saamine loomade varjupaiga külastamiseks.
- Juhtkond: transpordiks ja lapitekkide meisterdamiseks raha saamine.
- Ida-Virumaa Grey Dogs MTÜ Loomade Varjupaik: ekskursiooni tegemine ja oludega tutvumine ning informatsiooni saamine loomade varjupaiga kohta.
- Politsei: helkurite ja vestide jagamine; ohutu liiklemise koolitus.
- Kiirabi: lastele kiirabitöö tutvustamine, ettevaatlikkuse õpetamine.

Tuleviku partnerid: Jõhvi vald, raamatukogu, loomaarst, Jõhvi Kunstikool.

6. Uuenduslikkus

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Õpetaja ja laste omavaheline koostöö sujus väga hästi. Tegevusi planeeriti koos lastega. Lapsed lõikasid ise lapiteki jaoks tükke välja ja traageldasid need kokku. Seejärel oli koostöö õmblejaga, kes õmbles tükid omavahel kokku ja moodustas lapiteki. **EVIME KOGEMUSI!** Koos lastega käidi poes loomadele kingitusi ostmas ja hiljem loomade varjupaika viimas.

USALDAME VASTUTUST! Õpetaja vestles lastega teemal „Ma ei ole mänguasi!“. Lapsed said teada, et loom ei ole mänguasi, keda täna võetakse ja homme jäetakse. Iga otsusega, mida me teeme, kaasneb vastutus ja kohustus. Nii lisandub ka loomaga, kelle me perre võtame, kohustusi kõikidele pereliikmetele, mida tuleb täita.

Teadmisi rakendati praktikas külaskäiguga loomade varjupaika Kohtla-Järvele. Lapsi julgustati vestluste ja ettekannetega loomade varjupaigast. Lapsed said aru, kui suur ja tähtis on nende abi osutamine loomadele.

MÕÕDAME MÕJU! Soovitud õpitulemus saavutati tegevustes, milles lapsed mõistsid, et loom ei ole mänguasi ja loomaga kaasnevad kõigil pereliikmetel omad kohustused. Projektis osaledes mõistsid lapsed, kui lihtsalt satub loom varjupaika ja kui abitud on tegelikult loomad meie ümber. Saadi teada, mida me kõik saaksime loomade heaks ära teha.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Lapsed on ettevõtlikumad ning tunnevad tegemistest rõõmu. Oskavad märgata nii head kui ka halba enda ümber. Lastes kujunevad uued väärtused ja väärtushinnangud ning nad õpivad abistama hulkuvaid loomi ja märkama abituid. Lapsed oskavad oma tegevusi ja ennast analüüsida.

8. Projekti mõju tulevikus

Projekt õnnestus väga hästi. Kõik planeeritud tegevused õnnestusid. Tulevikus võiks kajastada meie tegevusi valla lehes ning teha kunstikooli näituse laste töödest. Tegevuse käigus õppisin seda, et ohutusele tuleb pöörata suurt tähelepanu. Hea on kaasata palju koostööpartnereid.

7.5. MÖLDER

Lasteaia nimi: Jõhvi Lasteaed Kalevipoeg

Juhendaja: Maila Talen

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Lapsed õppisid projekti käigus iseseisvust: sisseostude tegemist, leiva tegemist ja peojuhtimist. Selgeks sai erinevatest ainetest taina segamine ja tainast leivapätside voolimine. Projekt andis lastele oskuse ise meisterdada muusikapille ja nendel laule saata. Lapsed nautisid tegevusi, milles nad olid aktiivsed osalejad.

1. Projekti eesmärk

Suureneb lapse tahe ja julgus oma soove ellu viia. Laps mõistab, et isetegemine valmistab rõõmu. Lapsed tegid kaupluses sisseoste, valmistasid taina, meisterdasid pille ja juhtisid pidu. Projekti tugevaim kül oli laste suur iseseisvus.

Projekti „Mölder“ hakati tegema sellepärast, et leivapäevadel on alati lapsed olnud passiivsed kuulajad-vaatajad. Seekord tahtsid lapsed ise leiba teha. Kuna leivapäeva tähistatakse lasteaias mängupeona, siis otsustasid lapsed ka pillid ise meisterdada. Õpetajad arvasid, et ka peojuhid võiksid olla lapsed.

Projekt aitas õpetajatel aru saada, kui palju on laste eest ära tehtud seda, mida nad tegelikult ise suudavad. Projekti käigus mõistsid õpetajad, et lapsi tuleb usaldada ürituse planeerimisel ja ka läbiviimisel. Õpetajale jääb aga teejuhi roll.

Lapsed omandasid projekti käigus erinevaid oskusi. Nad õppisid ise leiba tegema, leivale võid peale määrima, pille meisterdama ja pidu juhtima. Lapsed õppisid planeerima, eesmäärke seadma ja tegevusi lõpetama.

Projekti käigus õppisid lapsed meeskonnatööd tegema ja ühistööst rõõmu tundma. Õpitud laul „Mölder“ muutus aga laste lemmiklauluks ja valminud leivapätsidele anti sama nimi.

2. Tegevused

Tegevus 1. Õpetaja vestlus lastega „Kuidas tähistame leivapäeva?“

Õpilaste tegevused: Arutavad leivapäeva tähistamist.

Õpetaja tegevused: Juhib jutuajamist.

Tulemused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Otsustati ise leiba küpsetada, sest see on põnev. Lapsed on evelil ja soovivad tegutseda.

Tegevus 2. Leivapäeva projekti kirjutamine Ida-Viru Maavalitsuse tervisenõukogule

Õpilaste tegevused: Arutelu sellest, mida vajatakse leiva küpsetamiseks.

Õpetaja tegevused: Juhataja kirjutab projekti ja esitab Ida-Viru Maavalitsuse tervisenõukogule.

Tulemused: Tervise Arengu Instituut annab raha projekti jaoks.

Tegevus 3. EVIME KOGEMUSI! Lapsed külastavad kauplust Rimi ja ostavad leiva küpsetamiseks vajalikku

Õpilaste tegevused: Lapsed valivad riulilt jahu, kuivpärm, küpsetuspaberit. Lapsed uurivad nende toiduainete, sh ka leivapätsi hinda.

Õpetaja tegevused: Tasub sisseostude eest.

Tulemused: Lapsed oskavad teha sisseoste ja jälgida poes kaupade hindu. Teavad, et kauba eest tuleb tasuda.

Tegevus 4. Saali kaunistamine laste abiga, peojuhtide ettevalmistamine

Õpilaste tegevused: Lapsed valmistavad viljapeadest saali kaunistused. Peojuhid harjutavad mikrofonisse rääkimist.

Õpetaja tegevused: Õpetab lastele peojuhi rolli.

Tulemused: Saal on kaunistatud ja kahel lapsel on peojuhi roll selge. Lapsed tunnevad rõõmu, et said osaleda saali kaunistamisel.

Tegevus 5. EVIME KOGEMUSI! Pillide meisterdamine

Õpilaste tegevused: Koos vanematega meisterdatakse huvitavaid pille taaskasutatavatest materjalidest.

Õpetaja tegevused: –

Koostööpartneri tegevused: Lapsevanem aitab lapsel muretseda pillide meisterdamiseks vajalikku materjali.

Tulemused: Valmivad põnevad pillid ja lastel on hea meel tehtud tööst.

Tegevus 6. Leivataina valmistamine

Õpilaste tegevused: Segatakse erinevad ained ja saadakse leiva juuretis.

Õpetaja tegevused: Suunab lapsi õigetes kogustes aineid segama.

Tulemused: Leivatainas kerkib ja lastel on olemas teadmised ainete mõõtmisest.

Tegevus 7. Mänguhommiku „Leivapäev lasteaias“ läbiviimine

Õpilaste tegevused: TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! USALDAME VASTUTUST! Pidu juhhib kaks last. Lapsed laulavad laule leivast, tantsivad ja ütlevad vanasõnu leivast. Lapsed teevad muusikat omavalmistatud pillidega.

Õpetaja tegevused: Muusikaõpetaja saadab laule klaveril.

Tulemused: Laste meeleolu on hea ja peojuhid saavad suurepäraselt hakkama. Lapsed õpivad kasutama mikrofoni peojuhtimisel.

Tegevus 8. EVIME KOGEMUSI! Leivapätside valmistamine

Õpilaste tegevused: Lapsed veeretavad tainast väikesed leivapätsid.

Õpetaja tegevused: Suunab tegevust.

Tulemused: Valminud leivapätsid viiakse ahju küpsema.

Tegevus 9. Leiva söömine

Õpilaste tegevused: Lapsed määrivad ise leivale võid ja maitsevad omavalmistatud leiba. Sooja leiba, mõtelge!

Õpetaja tegevused: Maitseb ka leiba.

3. Projekti seos õppeainetega

- Mina ja keskkond: õppekäik kauplusesse; müüja ja kassiiri ametid; käitumisreeglid: tänan, palun, kassas maksmine; suunasime last küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama) ja järeldusi tegema; koostöö, algatusvõime, otsustusvõime.
- Matemaatika: suurus, kuju, värv, võrdlemine, loendamine, mõisted: üks ja palju, ülal ja all (riiulil olevate leibade vaatlus), kerge ja raske (jahupakk), kaal, raha (hind); toiduainete mõõtmine (tainas).
- Keel ja kõne: suhtlemine täiskasvanu ja eakaaslasega, sõnade kokkulugemine (erinevad leivasordid), omadussõnade kasutamine, oma mõtete edasiandmine kõnes, leivale nime väljamõtlemine.
- Voolimine: leivapätsikeste valmistamisel õpitud voolimisvõtete kasutamine, silumistehnika kasutamine.
- Meisterdamine: meisterdamine taaskasutatavast materjalist.
- Terviseõpetus: eririietus (põll, müts), puhtus (käte pesemine), lauakatmine, salvrätikute kasutamine; laps teab, et leib on tervislik toit; edu ja rõõmsa meele saavutamine.
- Liikluskasvatus: tänaval liiklemine, valgusfoor, sebra.
- Muusika: laulude saatmine omavalmistatud pillidega.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

LÕIMUME ELUGA!

Reaalse eluga seotud tegevused: tahe ja julgus oma soove ellu viia, koostööoskus, arutlusoskus, planeerimisoskus, otsuste vastuvõtmise oskus, oskus alustatu lõpule viia, arusaam isetegemise rõõmust, kaupade eest tasumise oskus kaupluses, viisaka käitumise oskus, taina valmistamise (ainete mõõtmise) oskus, leivale või määrimise (eneseteenindamise) oskus, loovuse arendamine (leivapätsile nime panek), sisseostude tegemise oskus, tänaval liiklemise oskus paraneb.

Tööeluga seotud tegevused: ürituse juhtimine, pillide meisterdamine, müüja-ametiga tutvumine, kassiiriametiga tutvumine, laulude saatmine pillidega.

5. Partnerite kaasamine

- KauplusRimi: erinevate kaupade tutvustamine; toiduainete paigutus riiulitel; käitumisreeglid kaupluses.
- Ida-Viru Maavalitsuse tervisenõukogu: raha projekti jaoks.
- Tervise Arengu Instituut: raha projekti jaoks.
- Lasteaia Kalevipoeg õmbleja: õmbles lastele mütsid ja põlled.
- 20 lapsevanemat: meisterdasid koos lastega pille.
- Üks lapsevanem: filmis üritust.

Tervise Arengu Instituudi kaasamine soodustab ka edaspidi erinevatele projektidele raha taotlemist. Lastevanemate kaasamine suurendab koostööd huvigruppidega. Kauplus Rimi kinkis sõbrapäeval igale lasteaia lapsele kohukese.

6. Uuenduslikkus

Laste kaasamine planeerimisse ja peo korraldamisse. Esimest korda olid peojuhid lapsed ja nad said sellega suurepäraselt hakkama. Lapsed said ise valmistada leivatainast, voolida leivapätsikesi ja mängida omavalmistatud pillidel. Leiva nime ja ka projekti nime mõtlesid välja lapsed. Lapsed olid projekti planeerimisel ja läbiviimisel aktiivsed. Lapsed suutsid oma soove ja tahet ellu viia ning tundsid sellest rõõmu. Eduelamus tõstis laste enesehinnangut.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Projekti käigus arenesid lastel

- planeerimisoskus: kuidas pidu läbi viia,
- koostööoskus: saali kaunistamine, sisseostude tegemine, pillide meisterdamine,
- aktiivsus ja vastutus: peo juhtimine,
- iseseisvus: leivataina valmistamine, leivapätside valmistamine, leivale või peale määrimine,
- otsustusvõime: leivale ja projektile nime panek.

Kõige rohkem propageerib ettevõtlikkust laste rõõm tehtust.

8. Projekti mõju tulevikus

Projekti käigus said 10 last sisseostude tegemise oskuse, 2 last peojuhtimise oskuse, 20 last taina valmistamise oskuse, 50 last leivapätside tegemise oskuse, 20 last pillide meisterdamise oskuse ja 50 last leivale või peale määrimise oskuse. 50 last tundis isetegemisest rõõmu.

Lapsed rakendasid omandatud oskusi ka hiljem. Kui lasteaeda külastas kirjanik A. Kivirähk, siis juhtisid kogu üritust lapsed. Projekti „Ettevõtlik kool“ raames külastas lasteaeda Läti delegatsioon. Lapsed kasutasid küpsetamisalaseid oskusi pannkookide küpsetamisel, mida külalistele pakuti. Sõbrapäeval küpsetasid lapsed aga uuesti leiba ja kinkisid need kauplusele Rimi sõbrapäevaks. Projekt inspireeris ka edaspidi tegema koostööd lastevanematega. Näiteks ehitati koos lumest liumägi Elevant.

Kogu projekt andis õpetajatele teada, et lapsed suudavad rohkem, kui seni arvati. Alati tuleb lapsi kaasata planeerimisse, otsustamisse ja ürituste läbiviimisesse. Laps tahab ja suudab olla aktiivne ja iseseisev.

7.6. „RAAMAT ON SÕBER, KES ALT EI VEA.“ (H. Käo)

Lasteaia nimi: Kiviõli Lasteaed Kannike, Meelespea rühm

Juhendaja: Age Männi ja Kerli Veber, lasteaiaõpetajad

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Raamat on lapse hea sõber, mille kaudu ta õpib lugema ja fantaseerima. Oskus raamatut lugeda võimaldab uusi teadmisi omandada. Saadud kogemus aitab koolieelikul edaspidi omal käel või juba tuttavate raamatukogutöötajate abiga enesetäiendust jätkata.

1. Projekti eesmärk

Laps sai teada, et lugedes võid raamatu kaudu sattuda muinasjutumaailmast teadmiste maailma.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tere, raamatukogu! (juunis)

Õpilaste tegevused: LÕIMUME ELUGA! Tutvusid raamatukogutöötajate tööga: kuidas tellitakse uusi raamatuid, kuidas lugemissaalis käituda, kuidas laenutada raamatut, lasteraamatukogu

võimalused (raamatud, ajakirjad, lauamängud, multi- ja õppefilmid).

Õpetaja tegevused: Enne raamatukokku minekut äratada huvi raamatukogu vastu.

Raamatukogutöötaja Anu Aarlaid: Tutvustas, näitas, juhendas, õpetas.

Tulemused: Laps sai teada, kus asub raamatukogu ja kuidas käib raamatu laenutamine.

Tegevus 2. Ettelugemispäev. Loeme Edgar Valteri raamatuid lasteraamatukogus (oktoobris)

Õpilaste tegevused: Tutvusid eesti lastekirjaniku ning kunstniku E. Valteri loominguga. Ette loeti raamatut „Pintselsabad“ ning hiljem joonistasid lapsed kuulnud loo tegelasi. **MÕÕDAME MÕJU!**

Õpetaja tegevused: Enne raamatukokku minekut rühmas „Pokuraamatuga“ tutvumine. E. Valteri sünnipäevast rääkimine.

Raamatukogu töötaja Anu Aarlaid: Näitas E. Valteri kirjutatud ja illustreeritud raamatuid. Luges ette katkendi „Pintselsabadest“, juhendas lapsi kuulud jutu järgi joonistamisel.

Tulemused: Laps õppis tundma E. Valteri loomingut: „Pokuraamat“, „Pintselsabad“, „Naksitrallid“.

Tegevus 3. Maskinäitus E. Valteri loomingu põhjal (rändnäitus lasteraamatukogus novembris)

Õpilaste tegevused: Vaadati väljapandud eksponaate. **EVIME KOGEMUSI!** Tutvunud teiste laste töödega, tegi igaüks endale kadrimaski.

Õpetaja tegevused: Enne raamatukokku minekut tutvustas rahvakalendri tähtpäeva – kadripäeva. Tegi ettevalmistusi kadrijooksuks teistesse rühmadesse.

Raamatukogu töötaja Anu Aarlaid: tutvustas näitust, õpetas kadrimaski meisterdama.

Tulemused: Lastel tekkis mõte korraldada oma rühmatöödest näitus ja kasutada maske kadrijooksuks.

Tegevus 4. Päkapikud piiluvad (lasteraamatukogus detsembris)

Õpilaste tegevused: Kuulati erinevate autorite jõululuuletusi. Esitati rühmas õpitud luuletus, otsiti kommidega täidetud jõulusussi, meisterdati jõulukuusk rühmaruumi kaunistamiseks.

Õpetaja tegevused: Õpetas lastele rühmas jõululuuletuse, tutvustas „Suurt jõluraamatut“, vooliti, joonistati ja meisterdati päkapikke.

Raamatukogutöötaja Anu Aarlaid: LÕIMUME ELUGA! Tutvustas luuletusi erinevatest raamatutest, valmistas ette üllatuse, õpetas kuuske meisterdama ja kaunistama.

Tulemused: Valmis rühmaruumi kaunistus, lapsed said pühadeootuse meeoleolu.

Tegevus 5. Inimkeha ning tervis (lasteraamatukogus jaanuaris)

Õpilaste tegevused: Tutvusid erinevate teatmeteostega, mis käsitlesid inimorganismi. Kuulasid raamatut „Mõmmikute arstilkäik“ ja mängisid tunnetusmängu „Mis on kotis?“. Lõpetuseks vaatasid multifilmist osa „Kuidas Karlsson end terveks ravis“.

Õpetaja tegevused: Rühmas räägiti tervisest, tervislikust toitumisest, terve olemisest, karastamisest. **LÕIMUME ELUGA!** Kuulati õe abil kuuldetoruga südametukseid rahulikus ja liikuvus olekus. Joonistati tapeedile enda siluett, kuhu peale joonistati inimese „mootor“ ehk süda.

Raamatukogutöötaja Anu Aarlaid: LÕIMUME ELUGA! Valis teatmeteosed, mängu ja filmi.

Tulemused: Äratati huvi teatmeteoste vastu. **MÕÕDAME MÕJU!** Saadi teadmisi inimkeha tähtsamatest organitest (süda, kopsud, magu, neerud jne).

Tegevus 6. „Raamat on sõber, kes alt ei vea“ (H. Käo) (lasteraamatukogus veebruaris)

Õpilaste tegevused: Jutustasid oma sõbrapäevast ja kingitustest, kuulasid lugu lapse ja raamatu sõprusest. Lapsed otsisid riulilt oma sõpra ehk raamatut. **EVIME KOGEMUSI!** Meisterdati sõbrakaart sõbrale.

Õpetaja tegevused: Rühmas räägiti sõbrapäevast, laste omavahelisest sõprusest. Selgitati, kes on rühmas sinu kõige suurem sõber. Valmistati sõbrale üllatus.

Raamatukogutöötaja Anu Aarlaid: Valmistas ette loo sõprusest lapse ja raamatu vahel.

Tulemused: Kinnistus teadmine, et peale teiste laste on veel üks väärt sõber – raamat –, mille jutud õpetavad elutarkust ja aitavad uinuda.

Tegevus 7. Avame muinasjutu laeka. Tuhkatriinu muinasjutt (lasteraamatukogus märtsis)

Õpilaste tegevused: Võrdlesid erinevate autorite illustreeritud „Tuhkatriinu“ raamatuid. Pool muinasjutust kuulati, pool vaadati multifilmist.

Õpetaja tegevused: Eelnevalt loeti lastele muinasjutte. **EVIME KOGEMUSI!** Valmistati nukkudele miniraamatuid.

Raamatukogutöötaja Anu Aarlaid: LÕIMUME ELUGA! Valmistas ette raamatud ja filmi.

Tulemused: Kinnistus teadmine, et hea võidab kurja. Lapsed tutvusid muinasjuttudega, milles on palju elutarkust.

Tegevus 8. Teatrikuu (märtsis)

Õpilaste tegevused: **MÕÕDAME MÕJU!** Lapsed etendavad muinasjuttu „Punamütsike“, tegelasteks on lapsed, rühmaõpetajad ja lapsevanem.

Õpetaja tegevused: Õpetas tegelastele teksti, liikumist ja laulmist.

Tulemused: Lapsed rikastavad raamatust kuulduga oma mängude temaatikat. Lapsed saavad mängida erinevaid tegelasi.

3. Projekti seos õppeainetega

- Keel ja kõne: lugema õppimine, kuulmisoskuse ja jutustamise arendamine.
- Käeline tegevus: meisterdamine, voolimine, joonistamine.
- Mina ja keskkond: teatmeteoste käsitlemisõpetus.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Rühmas mängiti rollimänge, kus kajastati raamatukoguhoidja tööd ja raamatute laenutamist. Teatmeteoste uurimine. Nukkudega mängimisel valmistasid lapsed ise miniraamatuid.

5. Partnerite kaasamine. LÕIMUME ELUGA!

- Kiviõli Linnaraamatukogu (Anu Aarlaid): huvi äratamine lugemise ning raamatute vastu.
- Kiviõli Kunstide Kool (lapsevanem Viktoria Rekk): näituse eksponaatide meisterdamine (tegelased muinasjuttudest).
- Lasteaia kunstiõpetaja (Riina Proode): näituse eksponaatide meisterdamine.

6. Uuenduslikkus

Lapsed said uusi teadmisi väljaspool igapäevast lasteaiarutiini. Suunajad ning huvitekitajad olid võõrad, st mitte oma rühma õpetajad.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Lasteaialapse ettevõtlikkust näitab tema suurem huvi lugeda raamatuid, hankida uusi teadmisi ja jagada neid kaaslastega.

8. Projekti mõju tulevikus

MÕÕDAME MÕJU! Kaheksa last registreeris end Linnaraamatukogu lugejaks.

Õpetaja: tegevuste jätkamine uute lastega, tehes koostööd raamatukoguga.

Lapsed: raamatukogus käimine ka koolilapsena.

7.7. SEEMNEST KASVAB PUU VÕI LILL

Lasteaia nimi: Narva Lasteaed Punamütsike

Juhendaja: Angelika Lall, juhataja asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal

1. Projekti eesmärk

- Projekti elluviimine aitab muuta lastevanemate suhtumist õppe- ja kasvatustöösse; õppimine ja õpetamine pole ainult rühmategevus, mille käigus jagatakse n-ö valmis teadmisi, vaid ka reaalsed/elulised tegevused nii rühmas kui ka rühmaväliselt, mis ilmestavad nii lasteaia sise- kui ka välisilmet.
- Õpetajad ja lapsed tegid koostööd.
- Lapsed said teada, et lilli on võimalik ise kasvatada.
- Lapsed hoolivad lilledest; nad õppisid lilleseemnete korjamist, sibullillede istutamist, keskkonna parandamist tammetõrude korjamisega Kunda hiiemäe tarvis.
- Tõrude korjamisega aitasid lapsed ja lapsevanemad kaasa Kunda hiiemäe päeva õnnestumisele.
- Tunnetati meie esivanemate looduslähedust seoses tegevustega Kunda hiiemäel.
- Tänu lillede kasvatamisele olid talvel lasteaia galeriis ja rühmades akendel laste istutatud hüatsindid.
- Muutus õpetajate suhtumine õppe- ja kasvatustöösse. Õpetajad teavad, et õppetegevuse protsessi on vaja seostada päris eluga.

2. Tegevused

Tegevus 1. Lilleseemnete korjamine lasteaia lillepeenralt, et külvata neid kevadel (september)

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! LÕIMUME ELUGA! Õpetaja juhendamisel korjavad ettevalmistusrühma lapsed küpseid lilleseemneid, et need kevadel mulda panna. Suurem osa seemneid plaanitakse anda lillekasvatajale, kes on kahel aastal lasteaeda lilletaimedega varustanud.

2. Tegevused

Tegevus 1. Lilleseemnete korjamine lasteaia lillepeenralt, et külvata neid kevadel (september)

Õpilaste tegevused: EVIME KOGEMUSI! LÕIMUME ELUGA! Õpetaja juhendamisel korjavad ettevalmistusrühma lapsed küpseid lilleseemneid, et need kevadel mulda panna. Suurem osa seemneid plaanitakse anda lillekasvatajale, kes on kahel aastal lasteaeda lilletaimedega varustanud.

Õpetaja tegevused: Suunab ja õpetab lapsi küpseid seemneid korjama. Õpetab, kuidas küpseid seemneid ära tunda.

Tulemused: 30 ettevalmistusrühma last korjas kaks kingakarbitäit lilleseemneid. Väike osa seemnetest jäi rühma ja suurem osa anti lillekasvatajale.

Tegevus 2. EVIME KOGEMUSI! LÕIMUME ELUGA! Hüatsindisibulate istutamine pottidesse talviseks ajatuseks (oktoober)

Õpilaste tegevused: Vaatavad ja uurivad hüatsindisibulaid. Vaatavad, kuidas neid maha pannakse: kus on sibula tipp ja kust hakkavad kasvama juured. Täidavad potid eelnevalt kobestatud ja prahist puhastatud mullaga. Panevad hüatsindisibulad pottidesse ja saputavad mulda peale. Kastavad pottidesse pandud hüatsinte. Sätivad potid üksteise kõrvale kastidesse. Loendavad, mitu kasti ja mitu potti on.

Õpetaja tegevused: Esitab lastele hüatsindisibulate uurimise käigus suunavaid küsimusi sibulate välimuse ja istutamise kohta. Näitab ette, kuidas lillesibul õigesti mulda panna ja milline muld peab olema (puhastatud). Seletab, et sibullilli on võimalik sügisel pottidesse maha panna, et need jõulude ajal ja uuel aastal toatingimustes kasvaksid. Seletab, et potid lillesibulatega tuleb nüüd 2–3 kuuks pimedasse keldrisse panna, et sibulad juurduksid.

Tulemused: 30 ettevalmistusrühma last istutas 30 hüatsindisibulat pottidesse.

Tegevus 3. EVIME KOGEMUSI! LÕIMUME ELUGA! Tõrude korjamine Kunda hiemäe päeva tarvis ja nende kohaletoimetamine (september–oktoober)

Õpilaste tegevused: Korjavad koos lastevanematega koduteel tammetõrusid. Vaatlevad ja uurivad tõrusid. Õpetaja abiga kaaluvad tõrusid rühmades. Õpetaja abiga pandi mõned tõrud lasteaia hoovi maasse, et jälgida tõrude kasvu.

Õpetaja tegevused: Teavitab lapsevanemaid tõrude korjamise vajadusest ja suunab lapsi tõrusid korjama jalutuskäigu ajal. Korvide ja karpide otsimine tõrude tarvis. Paneb stendile Kunda hiemäe päeva kohta teabeartikli. Õpetajad aitavad lastel tõrusid kaaluda, uurida ja vaadelda. Seletavad lastele tõrude korjamise tähtsust ja nende viimist Kunda hiemäele. Üks õpetaja viib 11. novembril tõrud Kunda hiemäele.

Tulemused: Viie rühma lapsed ja lapsevanemad korjasid koos õpetajatega ühtekokku 18 kilo tõrusid, mis viidi Kunda hiemäe päevale. Umbes 60 Kunda hiemäe päevast osavõtjat poetas tõrud hiemäele kulu alla.

Tegevus 4. EVIME KOGEMUSI! LÕIMUME ELUGA! Hüatsinditaimede eest hoolitsemine (detsember–veebruar)

Õpilaste tegevused: Vaatlevad ja uurivad hüatsinditaimi pärast keldrist väljavõtmist. Kastavad neid. Lõikavad krepp-paberist välja värvilised pottide ümbrispaberid, et lillepotte kaunistada.

Õpetaja tegevused: Näitab lastele ette, mil moel on võimalik teha lillepottidele krepp-paberist ümbriseid. Suunab lapsi jälgima lillede kasvamist ja õitsemist, samuti kastmist.

Tulemused: 29 õitsvat hüatsinti (üks hüatsint ei läinud kasvama), millest osa on lasteaia galeriis ja osa rühmades ning kabinetides.

Tegevus 5. EVIME KOGEMUSI! Sügisel korjatud lilleseemnete mulda panek, nende eest hoolitsemine ja nende pikeerimine (märts)

Õpilaste tegevused: Lilleseemnete külvamine väikestesse kastidesse. Nende eest hoolitsemine. Kasvutingimuste loomine. Taimede kasvu jälgimine. Kui taimed on piisavalt suured (u ühe kuu pärast), istutavad lapsed need ümber, et neil oleks piisavalt kasvuruumi.

Õpetaja tegevused: Näitab lastele ette, kuidas lilleseemneid maha panna ja nende eest hoolitseda. Vajadusel tuleb taimed ümber istutada, et neil piisavalt kasvuruumi oleks.

Tulemused: Ettevalmistusrühma lapsed külvasid kümnesse väikesesse kasti lilleseemneid, mis edukalt kasvama hakkasid.

Tegevus 6. LÕIMUME ELUGA! Lasteaialaste külaskäik erasektori kolme kasvuhoonesse, milles kasvatatakse lilletaimi müügiks. Tutvumine lillekasvataja tööga (aprill-mai)

Õpilaste tegevused: Õpetaja abiga esitavad suunavaid küsimusi lillekasvatajale lillede kasvatamise kohta. Vaatlevad ja uurivad lille- ja teisi taimi, mis kastides kasvavad. Rühmas joonistavad pildi või teevad rühmaraamatu lillekasvatuse küllastamise kohta.

Õpetaja tegevused: Enne lillekasvatuse küllastamist aitab õpetaja lastel lillekasvatajale esitatavaid küsimusi välja mõelda. Paneb need kirja. Suunab lapsi küsimusi esitama, lilletaimi vaatlema ja uurima ning nende erinevusi ja sarnasusi märkama. **MÕÕDAME MÕJU!** Pärast kasvatuse küllastamist aitab ja suunab lapsi joonistama seda, mis lastele küllastuse käigus kõige rohkem meeldis.

Tulemused: Kahe ettevalmistusrühma lapsed on käinud õppekäigul kasvuhoonetes ja tutvunud selle lillekasvataja tööga, kes on lasteaeda kaks aastat lilletaimedega varustanud.

Tegevus 7. EVIME KOGEMUSI! Pikeeritud lilletaimede istutamine õue ja lilletaimede eest hoolitsemine (mai)

Õpilaste tegevused: Istutavad lilletaimed lasteaia ees olevale lillepeenrale. Jälgivad lillede kasvu, kastavad neid ja rohivad.

Õpetaja tegevused: Juhendab lapsi.

Tulemused: Kõik lilletaimed on lasteaiaesisele ringpeenrale istutatud ja lilled õitsevad terve suve.

3. Projekti seos õppeainetega

- Mina ja keskkond: Lasteaia ilme parandamine lillede kasvatamisega. Vaatlus ja uurimine lillede kasvatamise käigus. Laps loob ise ilu enda ümber. Loomuliku looduskeskkonna parandamine tõrude korjamise ja hiemaele toimetamisega.
- Kunst: Laps oskab täiskasvanu abiga teha lillepottidele ilusa ümbrise krepp-paberist. Joonistab kasvuhoonete küllastamise järel seda, mis kõige rohkem meeldis ja muljet avaldas. Võimalusel köidetakse pildid raamatuks ja kirjutatakse juurde laste lood õppekäigu kohta.
- Matemaatika: Laps korjab ja kaalub tõrusid. Vaatleb ja uurib erinevaid seemneid. Mõõdab, kui palju mulda on vaja kastidesse panna.
- Eesti keel kui teine keel: Lapsed kinnistavad keeleteadmisi eluliste tegevuste käigus (nt teema „Lilled ja taimed“).

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Lillede istutamine, nende eest hoolitsemine, sibullillede ajatamine. Lasteaia keskkonna kaunistamine õitsvate hüatsintidega. Aiategevuste seostamine keskkonnaga. Tõrude korjamine looduskeskkonna parandamiseks ja meie esivanemate pärandi tähtsustamiseks.

Tööeluga seotud tegevused: Lillekasvataja tööga tutvumine.

5. Partnerite kaasamine. LÕIMUME ELUGA!

- Maavalla Koda, Kunda linn, Tartu Ülikool: Tõrude korjamine lasteaias, et tähtsustada lapse ja lapsevanema rolli: väikese teoga aidatakse kaasa suurele tegemisele ehk Kunda hiie esialgse looduskeskkonna taastamisele. Kokku võttis Kunda hiiemäe päevast osa umbes 60 inimest Maavalla Kojast, Kunda linnast, sh linnavalitsusest, ja Tartu Ülikoolist, kes kokku poetasid maha 18 kilo tõrusid, mis olid lasteaialaste, õpetajate ja nende vanemate korjatud.

Artiklid Kunda hiiemäe päeva kohta ja lasteaia kaasatusest:

<http://maavald.ee/uudised.html?rubriik=&id=3457&op=lugu>

<http://www.maavald.ee/uudised.html?rubriik=&id=3442&op=lugu>

- **LÕIMUME ELUGA!** Erasisikust lillekasvataja: Kahe rühma lapsed korjasid erasisikust lillekasvatajale lilleseemneid, mida ta saab nüüd külvata. Lapsed käisid tutvumas kolme kasvuhoonega, milles kasvatatakse lilletaimi müügiks.
- Lapsevanemad: Tõrude korjamine koos lastega. Mõningate hädavajalike materjalide ostmise lillede kasvatamiseks.

6. Uuenduslikkus

Varem pole sellist laiaulatuslikku aiandustegevust lasteaias toimunud. Samuti oli Eestis esmakordne Kunda hiiemäe päeva läbiviimine (hiide ei panda tegelikult maha puid, põõsaid ega muid taimi, sest see on puutumatu looduskeskkond, mida ei tohi kaevata), mille käigus tõrusid kuluheina alla poetati. Lasteaed toetas selle päeva õnnestumist märkimisväärselt, kuna teistel inimestel oli kaasas vaid natuke tõrusid.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Õpetajad, lapsed ja lapsevanemad olid väga aktiivsed ja aitasid tegevuste õnnestumisele kaasa. Lapsed olid aktiivsed tegutsejad algusest lõpuni välja.

8. Projekti mõju tulevikus

Meie laste ja lastevanemate korjatud tõrudest, mis Kunda hiiemäe päeval kulu alla poetati, kasvavad tulevikus võimsad tammed. Selleks kulub aga vähemalt 50–100 aastat.

Lapsed parandasid koostöös õpetajatega lasteaia välisilmet, istutades lill ja ajatades hüatsinte.

Edaspidi ajatame samamoodi hüatsinte (arvatavasti ka jõululingitusteks mõnelele organisatsioonidele) ja kaunistame lasteaeda lillede istutamisega. Plaanis on tutvuda lillemüüja tööga lillepoes. Samuti arutleme, mil moel oleks võimalik lilli müügiks kasvatada, et selle tegevusega raha teenida.

7.8. KAUPLEMINE EUROGA

Lasteaia nimi: Avinurme Lasteaed Naerulind

Juhendaja: Kaire Kõrv ja Eha Maasik, õpetajad

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Lapsed õppisid tundma ja kasutama eurosid. Realse eluga seotud tegevustes õpiti raha kasutamist: õppekäigul kauplusesse kogeti, kuidas toimub müümine-ostmine; valmistati spetsiaalsed õppevahendid mängult müümiseks-ostmiseks; mängiti rollidega poemängu. Kõigi tegevuste ülesehitus põhines laste aktiivsusel (soov meisterdada rahakotti, erinevate pakendite kogumine kodudes mängupoe sisustamiseks, mängukohviku idee).

1. Projekti eesmärk

Lapsed õppisid tundma eurosid. Lapsed oskavad euroga osta. Lapsed kogesid pagari ning müüja-ostja rolle.

2. Tegevused

Tegevus 1. Eurodega tutvumine

Õpilaste tegevused: Lapsed tutvusid eurosentidega (1, 2, 5, 10, 20, 50) ja valmistasid ise papist sente. Lapsed õppisid moodustama ühte eurot sentide liitmise teel ja eurosid rühmitama. Valmistasid paberist rahakoti, kuhu said raha panna. Õppisid hinnasiltidele numbreid kirjutama ja neid lugema (nt -.5 tähendab 5 eurosentit ja 1.- tähendab üht eurot).

Õpetaja tegevused: Õppetundide läbiviimine nädala jooksul: õpetaja tutvustas eurosid, õpetas lapsi mänguraha abil arvutama. Õpetas hinnasilte kirjutama ja lugema.

Tulemused: Lapsed õppisid selgeks eurosendid 1, 2, 5, 10, 20, 50. Lapsed oskavad moodustada ühte eurot sentide liitmise teel. Lapsed oskavad eurosid rühmitada ning hinnasiltidele numbreid kirjutada ja neid lugeda (nt -.5 tähendab 5 eurosentit ja 1.- tähendab üht eurot).

Tegevus 2. Õppekäik kauplusesse

Õpilaste tegevused: Lapsed tutvusid klienditeenindaja, juhataja, kassiiri, koristaja ja kauba väljapanija elukutsetega. Lapsed tutvusid kaupluses kaupade paigutusega, laoruumi ja müügisaaliga ning kassapidaja töökohaga. Lapsed tegid reaalseid tegevusi: kaupade väljapanemine, kaupade triipkoodi lugejaga töötamine, kassaaparaadi kasutamine, pakendiaparaadiga töötamine. Lapsed õppisid poes ostjatega viisakalt käituma.

Õpetaja tegevused: Kokkulepped kaupluse omanikuga, õppekäigu läbiviimine, laste kaasamine aruteludesse ja tegevustesse.

Tulemused: Lapsed tutvusid erinevate ametitega kaupluses (juhataja, klienditeenindaja, kassiir, koristaja, kaubavedaja). Lapsed said teada, kuidas poes kaupsid sortimentide järgi liigitatakse. Lapsed õppisid kasutama triipkoodi lugejat ning tundma kassaaparaadi ja pakendiaparaadi tööd. Lapsed õppisid olema viisakad ja tähelepanelikud.

Tegevus 3. Mängupoe loomine

Õpilaste tegevused: Lapsed kogusid koos vanematega kodus erinevaid puhtaid pakendeid mängukaupluse jaoks. Lapsed valmistasid poes müümiseks soolatainast saiu, küpsiseid, komme jne, värvisid ja kaunistasid neid. Lapsed paigutasid kaubad sortimentide järgi riulitesse. Valmistasid ja asetasid hinnasildid kaupade juurde, kirjutasid kaupadele toodete nimetused.

Õpetaja tegevused: Teigi koostööd lapsevanematega (pakendite toomine, riietuse õmblemine); kujundas ruumi ja paigutas mööblit poemängu jaoks; teigi koostööd lasteaia teiste rühmade ja personaliga, et muretseda vajaminevat inventari (kassaaparaat, ostukorvid, lett, külmik).

Tulemused: Koostööpartnerite ja lastega kujundati lasteaeda teemanurk – kauplus, mida saavad kasutada kõik rühmad.

Tegevus 4. Rollimängudega poemäng

Õpilaste tegevused: Lapsed jagasid omavahel kaupluse töötajate rollid: letimüüjad, kassiirid, klienditeenindajad, koristaja, ostjad. Ostjad ja kassiirid arveldasid laste endi valmistatud eurodega. Lapsed kutsusid kauplusesse keskmise vanuserühma lapsed ja abistasid neid ostmisel. Lapsed oskasid kaupluses viisakalt käituda: palusid ja tänasid, ootasid oma järjekorda, abistasid nooremaid lapsi ostude sooritamisel.

Õpetaja tegevused: Rollide jagamine, kaupluse töö jälgimine, innustamine ja kiitmine.

Tulemused: Lapsed oskavad mängida kaupluse töötajate rolle (oma rolli). Lapsed oskavad eurodega arveldada. Lapsed oskavad kaupluses viisakalt käituda: paluvad ja tänavad, ootavad oma järjekorda, abistavad nooremaid lapsi ostude sooritamisel.

3. Projekti seos õppeainetega

- Keskkond ja mina: õpiti tundma oma kodukoha suurima kaupluse töökorraldust ja prügi sorteerimist kodudes (puhaste pakendite toomine mängukaupluse jaoks); õpe oli praktiline ja kaasas peresid ja partnereid.
- Matemaatika: arvutamine eurosentidega, hulkade moodustamine ühise tunnuse alusel, loendamine, mõõtmine, hinnasiltide kirjutamine ja lugemine; õpe toimus integreeritud tegevustena õppekäigul päris kauplusesse ja mänguraha valmistamise, rahaga arveldamise ning ostu-müügi tegevuste kaudu.
- Keel ja kõne: kaubaga seotud sõnavara uuendamine, lugemine, siltide kirjutamine ja tundmine, kaupade kirjeldamine ühise tunnuse järgi, viisakusväljendid; õpe toimus integreeritud ja praktiliste tegevustena õppekäigul ja poemängu ajal.
- Käeline tegevus: rahakoti voltimine, mängurahade valmistamine, soolataina valmistamine ja sellest saiade-küpsiste tegemine, nende värvimine ja kaunistamine, mängupoe sisustamine ja kaupade väljapanek sortimendi järgi.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: **LÕIMUME ELUGA!** Eestis on nüüd käibel eurod. Projekti käigus toimus eurodega tutvumine ja ühe euro moodustamine liitmise teel. Lapsed said ise olla pagarid ning küpsetada saiad ja leivad, mida mängupoes müüakse.

Tööeluga seotud tegevused: Õppekäik kauplusesse. **EVIME KOGEMUSI!** Kõik lapsed said mängupoes proovida erinevaid ameteid. Ostmine on meie igapäevane tegevus. Lapsed said juurde julgust ja kindlustunnet ostude tegemiseks.

5. Partnerite kaasamine

- Lapsevanemad: prügi sorteerimine kodus, mahlapakkide toomine lasteaeda, mahlapakkidest kindluse ehitamine koos lastega.
- Avinurme lasteaia köök: majandusjuhataja selgitas prügi sorteerimist lasteaia köögis, koguti tühjasid mahlapakke.
- Avinurme Gümnaasiumi söökla: tühjade mahlapakkide kogumine lasteaiale.
- Aldar Trading OÜ Avinurme kauplus: pakendiautomaadi töö tutvustamine, praktiline õpe.
- Avinurme Kodukaitse Malevkond: selgitasid prügi sorteerimise tähtsust missioonidel ja prügiga tegelemist metsas; ehtasid koos lastega mahlapakkidest kindluse.

6. Uuenduslikkus

MÕÕDAME MÕJU! Soovitud tulemus saavutati praktilise õppe käigus. Korduv kauplemine nii ostja kui müüjana sunnib lapsi reaalselt arvutama ja raha kasutama. Mängupoes on võimalik kõike vahetult kogeda. Lastele meeldis kauplust mängida ja nende soovil jätkatakse seda ka edaspidi.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Õpetuse käigus selgus, et kõik lapsed (5–7) ei ole päris kaupluses ostja rollis olnud. Põhjuseks on olnud arglikkus ja teadmatus. Lapsed ei oska teha kahte arvutust: 1) makstavat summat kokku liita; 2) olemasolevaid sente ja eurosid kokku liita, et oma kaupade eest maksta. Projekt muudab lapsi julgemaks ja enesekindlamaks – nii on nad ettevõtlikumad.

8. Projekti mõju tulevikus

Tulevikus on laps julge ja enesekindel ostude tegemisel, kuna oskab rahaga arvutada. See oligi projekti eesmärk. Õpetajad õppisid tegema koostööd laste ja partneritega, arvestama laste ja nende ideedega ning projekti kirjutama.

7.9. SIRGUKESTE SÖÖGIMAJAD

Lasteaia nimi: Narva Lasteaed Punamütsike

Juhendaja: Angelika Lall, juhataja asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal

1. Projekti eesmärk

- Muuta lastevanemate suhtumist õppe- ja kasvatustöösse (õppimine ja õpetamine pole ainult rühmategevus, mille käigus jagatakse n-õ valmis teadmisi, vaid ka hoolimine ja hoolitsemine nende eest, kes ise enda eest ei suuda või ei jaksa hoolt kanda).
- Parandada õpetajate, lastevanemate ja laste vahelist koostööd. Linnumajad valmivad laste ja lastevanemate koostöös ja need püstitati lasteaia territooriumile.
- Tekitada lastes hooliv suhtumine lindudesse, saades teada, et eriti külmal talvel pole lindudel kusagilt süüa saada, kui inimesed nende eest ei hoolitse.
- Valmistada linnumajad, mida on võimalik kasutada aastaid. Seega toetasid lapsevanemad ja lapsed linnumajade tegemisega lasteaeda, et ka järgnevatel aastatel oleks võimalik linde õues toita.
- Taaskasutuse tähtsustamine põhimõtte „Pakend pole prügi“ alusel.
- Muuta õpetaja suhtumist õppe- ja kasvatustöösse. Teemat „Linnud talvel“ on võimalik õpetada praktiliste ja eluliste tegevuste kaudu (õuesõpe), kaasates seejuures peresid.
- Motiveerimaks lapsevanemaid ja lapsi ka edaspidi sellistest tegevustest osa võtma, selgitati hääletamise teel välja parimad linnumajad.

2. Tegevused

Enne lindude söögimajade valmimist ja konkursi väljakuulutamist viidi lasteasutuses läbi mitmeid tegevusi, mis olid n-õ soojenduseks, et suurendada laste teadmisi.

Projektile eelnenud tegevused

- Kaks loengtegevust lastele selle kohta, kuidas prügi sorteerida ja mida on võimalik pakenditest, pudelitest ja karpidest valmistada (loeng, tegevus, filmi vaatamine);
- osavõtt jäätmekäitluskeskuse ja Narva Astri Kaubanduskeskuse näitusest „Pakend pole prügi“ (näitusel olid mänguasjad pakenditest ja jääkmaterjalidest, mis valmivad õpetajate, lastevanemate ja laste ühistööna);
- osavõtt Narva Fama Kaubanduskeskuse konkursist, mille tulemusel valmivad pakenditest ja jääkmaterjalidest jõuluehted. Isetehtud jõuluehted riputati 2009. a detsembris Peetri platsil asuva kuuse külge.

Tegevus 1. Lastevanemate ja laste teavitamine lindude söögimaja konkursist

LÕIMUME ELUGA! TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Õpilaste tegevused: Lapsed ja vanemad saavad teada, et toimub linnumajade tegemise konkurs. Ettevalmistused linnumaja tegemise konkursiks.

Õpetaja tegevused: Motiveerib lapsi ja lastevanemaid linnumajasid valmistama (konkursi raames premeeritakse ja tunnustatakse kõiki). Teavitab lastevanemaid konkursist. Valmistuvad koos lastega linnumaja tegemise konkursiks.

Tulemused: Motiveeritud lapsed ja lapsevanemad, kes tahavad konkursist osa võtta.

Tegevus 2. Lapsed ja lastevanemad valmistavad lindude söögimajad kodustes tingimustes**LÕIMUME ELUGA! TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!**

Õpilaste tegevused: Lapsed valmistavad koos vanematega linnumajasid kodustes tingimustes.

Õpetaja tegevused: Õpetajad valmistavad rühmas koos lastega pakenditest lihtsaid käepäraseid linnumajasid. Õpetaja korjab kokku lastevanemate ja laste toodud linnumajad ja lindudele toodud toidu.

Tulemused: Valmis linnumajad on rühmadesse toodud.

Tegevus 3. Söögimajade väljapanek/riputamine lasteaia territooriumil asuvate puude külge, lindude toitmine ja enam meeldinud söögimaja poolt hääletamine**MÕÕDAME MÕJU!**

Õpilaste tegevused: Viivad koos õpetajatega lindude söögimajadesse lindudele süüa. Hääletavad enam meeldinud linnumaja poolt. Iga laps/inimene võib anda ühe hääle. Õpetaja suunamisel ja juhendamisel valmistatakse erinevaid kunstitöid, millel on kujutatud linde. On kaasatud vestlusesse lindude ja loomade elust talvel ja nende abistamise vajadusest.

Õpetaja tegevused: Kõigi rühmade õpetajad valmistavad ja panevad välja hääletuskarbid, millesse lastakse žetoonid hääletusel enam meeldinud söögimaja numbriga. Vajadusel aitab lapsel kirjutada meeldima hakanud söögimaja numbri. Viib koos lastega lindudele süüa ja tähtsustab seda tegevust. Viib vestlusena ja tegevusena läbi õuesõpet. Pöörab laste tähelepanu lindude jälgimisele. Viib rühmades läbi kunstitegevusi, mis on seotud lindude temaatikaga. Vestleb lindude ja loomade elust talvel ning nende abistamise vajadusest.

Tulemused: Konkursil valmis 16 eriilmelist söögimaja. Söögimajad on kõik lasteasutuse territooriumile puude külge riputatud. Kõigil hääletusel osalevatel majadel on küljes oma number. Igas rühmas on olemas hääletuskarp ja hääletuseks ettevalmistatud žetoonid. Hääletuskarpi lastakse žetoonid, millel on kõige enam meeldinud söögimaja number peale kirjutatud.

Tegevus 4. Hääletustulemuste väljaselgitamine

Õpilaste tegevused: Võimalusel (lähtuvalt laste vanusest) aitavad õpetajal kokku lugeda, kui palju oli rühmasiseselt hääletajaid ja mitu häält on iga söögimaja saanud. Lindude toitmine.

Õpetaja tegevused: Loeb kokku, kui palju oli hääletajaid ja mitu häält iga linnumaja sai.

Tulemused: On kokku loetud ja kirja pandud, kui palju inimesi hääletusest osa võttis.

Tegevus 5. Osavõtjate ning esikoha saanud õpetaja, laste ja nende vanemate premeerimine ning tunnustamine**EVIME KOGEMUSI!**

Õpilaste tegevused: Lindude toitmine.

Õpetaja tegevused: Kõik rühmade õpetajad panevad oma rühma stendile välja söögimajade hääletuse üldise tabeli terve lasteaia hääletustulemustega. Samuti pannakse välja üldised tänukirjad, millel on kirjas kõik selle rühma pered, kes lindude söögimajade konkursist osa võtsid, ja esikoha saanud lapsed ja lapsevanemad.

Tulemused: Kõiki peresid (lapsed, lapsevanemad) tunnustati konkursist osavõtu eest tänukirja ja väikese meenega (pusle). Esikoha saanud lapsed ja vanemad said diplomi ja meene.

3. Projekti seos õppeainetega

- Kunst: Laps teab, et koos oma vanema ja/või õpetajaga on võimalik valmistada lindude söögimaju erinevatest pakenditest ja jääkmaterjalidest, mida omakorda saab värvida ja kaunistada. Söögimajade ja lindude kujutamine kunstitegevus käigus.
- Mina ja keskkond: Laps teab, et keskkonda säästes on võimalik ise valmistada erinevatest materjalidest (sh pakenditest ja jääkmaterjalidest) lindude söögimajasid. Laps teadvustab, et linnumaja puhul on oluline jälgida, et söögimajas oleks kogu aeg lindudele süüa (saiakuivikud, terad, tangud, seemned, mittedoolane pekk). Laps teab, et talvel ei saa linnud alati toitu kätte, seepärast on oluline hoolida ja hoolitseda väiksemate ja nõrgemate eest. Laps oskab hääletada enam meeldinud söögimaja poolt (seos päriseluga, kuna täiskasvanuna peab samuti hääletama), põhjendades oma valikut (ilus/kaunistatud, praktiline, läbipaistev, on ääred, toit ei kuku välja, mitu lindu võib üheaegselt süüa, mugav toitmiseks/lindudele söömiseks, mitmekordselt kasutatav jne). Õpetaja on kujundanud laste hoiakuid selle kohta, et võib hakkama saada käepäraste vahenditega, kui tahad aidata nõrgemaid ja väiksemaid.
- Matemaatika: Vanemate rühmade lapsed teavad, mis on hääletamine, on hääletusest osa võtnud ja aidanud õpetajal kokku lugeda oma rühma hääled. On üle vaadanud, millised linnumajad kõige rohkem hääli said.
- Eesti keel kui teine keel: Keelekümblusrühma lapsed on seostanud keelelisi teadmisi rühmas õpituga ja õppinud keelt eluliste tegevuste kaudu.
- Keel ja kõne: Vestluste ja tegevuste kaudu on laps teadvustanud söögimajade vajalikkust. Vestlustega on õpetaja kujundanud laste väärtushinnanguid (pakendi ja jääkmaterjalide vajalikkus ning kasulikkus, lindude eest hoolitsemine).

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Linnumajade ise valmistamine (laps ja lapsevanem, laps ja õpetaja). Lindude toitmine. Hääletamine. Eelnevalt pakenditest mänguasjade ja jõuluehete valmistamine, näitustest osavõtt ja loengtegevus prügi sorteerimisest ning tutvumine jääkmaterjalidest ümbertöödeldud asjadega.

Tööeluga seotud tegevused: Enne linnumajade konkursi avamist osalesid lapsed loengtegevuses, mille raames nad said teadmisi prügi sorteerimisest: kus seda tehakse, kes seda teeb ja mida on võimalik erinevatest pakenditest ja jääkmaterjalidest valmistada. Samuti viidi näitusele asju, mis valmisid koostöös erinevate ettevõtetega.

5. Partnerite kaasamine

Enne projekti läbiviimist

- Narva Astri Keskus ja Narva Linnavalitsus: pakenditest ja jääkmaterjalidest mänguasjade näituse korraldamine; osales 4 rühma, näitusele läks 6 tööd.
- Narva Fama Keskus ja Narva Linnavalitsus: jõulukuuse ehete valmistamine taaskasutatavatest materjalidest; osales 3 rühma, näitusele läks 4 tööd.
- Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK): kaks loengut lastele; mõlemal korral osales 4 rühma (80 last).

Projekti ajal

- Lapsed, lapsevanemad: kokku valmis 16 linnumaja (osales 16 peret), millest enamus on kasutatavad ka järgnevatel aastatel, sest on valmistatud tugevast materjalist.

6. Uuenduslikkus

Varem oli lasteaias küll tehtud erinevaid näitusi ja üritusi, millest nii lapsed kui ka lapsevanemad osa võtsid, kuid seekord oli tegemist praktilise tegevusega – hoolitseda külmal talvel lindude eest. Lastevanemate ja laste kaasamiseks kasutati motiveerimist: tehti konkurss, mille raames tunnustati ja kiideti igat peret.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Lapsevanem, laps ja õpetaja mõistavad ja väärtustavad seda, et mitte kõik asjad ei pea olema ostetud. Käepäraseid materjale on võimalik taaskasutada, luues nii palju ilusaid, huvitavaid ja kasulikke asju.

Väga paljud lapsevanemad ja lapsed haarasid kohe kinni võimalusest osaleda konkursis ja samas olla oma tegevusega ka vajalikud.

8. Projekti mõju tulevikus

Tegevusse olid kaasatud kõik rühmad. Teavitati kõiki lapsi ja lapsevanemaid konkursi läbiviimisest (150 peret). Pered tõid 16 linnumaja (keskeltläbi 2 söögimaja rühma kohta). Projekt inspireeris julgemalt lastevanemate poole pöörduma. Lapsevanem on valmis ja nõus alati aitama, kui ta vaid teaks, milles konkreetselt temalt abi oodatakse. Samuti on oluline osapooli motiveerida (tänukirjad, tunnustamine, väikesed meened).

7.10. ME PERENAISED OLEME

Lasteaia nimi: Tudulinna Lasteaed

Juhendaja: Ave Lohu, lasteaia juhataja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Tüdrukute nädalal tutvusime erinevate töödega, mida teevad põhiliselt emad-naised. Nädala jooksul olid lapsed kokad, õmblejad, pesunaised, juuksurid, modellid.

1. Projekti eesmärk

Lapsed õppisid ühiselt tegutsema, jagama omavahel rolle, arvestama teiste lastega. Lapsed said teadmisi erinevatest ametitest ja tövõtetest. Lastel oli võimalus näidata oma algatusvõimet, loovust, ettevõtlikkust.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tegevusvahendite muretsemine

- Kookide jaoks toiduainete toomine
- Õmblemismaterjalide muretsemine: niit, nõel, riie
- Soengute tegemiseks kammid, harjad, juuksenõelad, juuksekkummid, paelad jne
- Riieus moeetenduseks

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!

Õpilaste tegevused: Lapsed teavitasid vanemaid, mida on vaja kaasa võtta tüdrukute nädala raames.

Õpetaja tegevused: Õpetaja tutvustas tegevusi, mis toimuvad tüdrukute nädalal.

Tulemused: Nädala alguseks olid vahendid ja materjalid olemas.

Tegevus 2. Kookide valmistamine**EVIME KOGEMUSI!**

Õpilaste tegevused: Taina valmistamine, muffinite küpsetamine, küpsisetordi tegemine.

Õpetaja tegevused: Tutvustas hügieeninõudeid, jälgis, juhendas.

Tulemused: Valmisid muffinid ja küpsisetort, ühine maiustamine, naistepäeva tähistamine.

EVIME KOGEMUSI! TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD!**Tegevus 3. Nukuriiete õmblemine, nukunurga koristamine**

Õpilaste tegevused: Suuremad lapsed lõikasid välja nukuriideid ja õmblesid, väiksemad koristasisid nukunurka.

Õpetaja tegevused: Õpetaja abistas, näitas töövõtteid, kiitis.

Tulemused: Seelikud, padjapüür, voodilina; nukunurk sai korda.

Tegevus 4. Pesupäev

Õpilaste tegevused: Leida kapist määrdunud nukuriided, mida on vaja pesta ja seejärel triikida.

Õpetaja tegevused: Õpetaja tõi kaussidesse sooja vee, juhendas, kiitis.

Tulemused: Puhtad ja triigitud nukuriided.

EVIME KOGEMUSI!**Tegevus 5. Juuksuris**

Õpilaste tegevused: Kaaslasele soengu tegemine, kasutades kaasatoodud vahendeid.

Õpetaja tegevused: Abistamine, kliendiks olemine.

Tulemused: Kõik olid rahulolevad, rõõmsad ja kaunite soengutega.

EVIME KOGEMUSI!**Tegevus 6. Moeetendus**

Õpilaste tegevused: Tutvustada valitud riietust, proovida modelli kõndi muusika saatel.

Õpetaja tegevused: Abistamine riietumisel.

Tulemused: Nädala lõpetamine ühise tantsu ja tralliga, meenete jagamine, tunnustamine. Kõik olid ettevõtlikud ja tublid.

3. Projekti seos õppeainetega

- Matemaatika: erinevad mõõtevahendid, kaaluühikud, loendamine, võrdlemine (rohkem, vähem, pikem, lühem, ühepalju jne), aja jälgimine.
- Keel ja kõne: lugemisõppuse kinnistamine, jutustamine, sõnavara laiendamine; olla tähelepanelik, osata kuulata ja juhendada.
- Kunst: koogi kaunistamisel ja soengu tegemisel loovuse kasutamine.
- Muusika, liikumine: moeetendusel ja lõputrallil rütmiline liikumine.
- Mina ja keskkond: laps teab prügi sorteerimisest (pakendid ja jäätmed õigesse prügikasti); mõistab töö ja vastutuse tähtsust, soovib osaleda kodutöös.
- Eesti keel kui teine keel: laps kasutab õpitavat keelt tegevustes ja suhtlemisel.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

Reaalse eluga seotud tegevused: Lapsed said erinevaid teadmisi töödest ja tegemistest, mida teeme igapäevaelus. Lastel on võimalus kodus kõike seda ise teha ja näidata, mida nad nüüd oskavad.

Tööeluga seotud tegevused: Koogi valmistamise juures oli lasteaias kokk, kes juhendas ja näitas töövõtteid.

5. Partnerite kaasamine

Lapsevanemad muretsesid koos lapsega nädala jaoks vajaminevad vahendid.

6. Uuenduslikkus

Lastel oli võimalus kõike ise teha, uurida, proovida, katsetada. Õpetaja sekkumine oli minimaalne.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Lapsed olid väga julged, aktiivsed, algatusvõimelised. Tahtsid kõike ise teha. Ei ole lihtne lüüa muna taina sisse nii, et koored toidu sisse ei satuks. Kui enne taina tegemist tundsid lapsed natuke hirmu, et midagi läheb maha või ei tule kõik välja nii nagu peab, siis töö käigus hirm kadus. Hiljem sai kõik ära koristatud. Lapsed avaldasid soovi tihemini neid tegevusi korrata.

8. Projekti mõju tulevikus

Lapsed, kes oskavad lugeda, teavad nüüd, mida tähendavad retseptides lühendid (dl, gr, l, tk jne). Selles projektis osales 13 last. Igaüks õppis juurde midagi uut ja julgeb nüüd nendes tegevustes aktiivselt osaleda. Laps julgeb avaldada oma arvamust ja soovi, mida ette võtta. Tulevikus on plaanis tutvustada ja proovida ka teisi töid.

7.11. TEATER MARIONETID

Lasteaia nimi: Sillamäe Lasteaed Päikseke

Juhendaja: Valentina Kähar, õpetaja

Ettevõtliku tegevuse lühikirjeldus

Lastele tutvustatakse teatriga seotud elukutseid. Lapsed valmistavad iseseisvalt marionett nukud, mõtlevad välja süžee, valmistavad dekoratsioonid, müüvad pileteid ja näitavad oma etendust teistele lastele ja lapsevanematele.

1. Projekti eesmärk

Saada praktilisi kogemusi teatritöös, olles kas režissöör, lavastaja, kunstnik, kassapidaja, kontrolör või näitleja.

2. Tegevused

Tegevus 1. Tutvumine teatriga seotud elukutsetega ja teatri ruumidega. Ekskursioon linna teatrisse Teine Taevas

Õpilaste tegevused: Lapsed käisid linnateatris Teine Taevas, teatri direktor tutvustas neile teatri ruume, jutustas lastele näidendi lavastamisest ja elukutsetest, mis on seotud teatriga. Direktor ja lapsed vestlesid omavahel. Lapsed vaatasid neile mõeldud lasteetendust.

Õpetaja tegevused: Ekskursiooni korraldamine ja laste suunamine.

Tulemused: Lastel tekkis soov luua oma teater lasteaia Teatrikoolis.

Tegevus 2. Planeerimine ja vajalike asjade ettevalmistamine

Õpilaste tegevused: Otsustatakse koos, mis liiki teatrit hakatakse valmistama. Selleks on Marionetid. Mõeldakse välja süžee, planeeritakse, milliseid materjale võiks kasutada etenduse valmistamiseks. Iga laps väljendab oma arvamust. Jaotatakse ära, kes mida toob kodunt. Lastevanemad aitavad lapsi. Planeeritakse, milliseid töövahendeid on vaja etenduse ettevalmistamiseks.

Õpetaja tegevused: Nõustamine ja suunamine. Pakub vajalikke käsitööriistadeid.

Tulemused: Lapsed toovad kodunt vajalikke töövahendeid. Jaotatakse tööülesanded.

Tegevus 3. TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Teatri valmistamine

Õpilaste tegevused: Lapsed valmistavad töökohad ette – asetavad laua peale vajalikud materjalid ja tööriistad. Lapsed jaotavad omavahel tööd. Üks laste rühm valmistab nukke, teine aga loomi. Mõne aja pärast lapsed ühinevad ja valmistavad koos dekoratsioone.

Õpetaja tegevused: Näitab valmistamise viise ja suunab lapsi.

Tulemused: Lapsed valmistasid iseseisvalt teatri.

Tegevus 4. USALDAME VASTUTUST! Etenduse esitamine

Õpilaste tegevused: Lapsed õpivad selgeks süžee, seejärel näitavad etendust lastele ja lastevanematele.

Õpetaja tegevused: Suunamine ja innustamine.

Tulemused: Etendus on valmis.

3. Projekti seos õppeainetega

- Matemaatika: Kasutati arvutamise oskusi, jaotati etenduse kangelasi ja detaile; kordamine, arvutamine.
- Emakeel: kasutati jutustamise oskust; diskussioon, dialoog, rollimängud, sõnavara täiendamine.
- Kunst: erinevate materjalidega töötamine, nende väljalõikamine, õmblemine, värvimine, kleepimine.

4. Projekti seos reaalse elu ja tööeluga

EVIME KOGEMUSI! Saadud oskused ja vilumused on lastele kasuks teistes töödes. Lapsed mängivad omavalmistatud marionetteatriga meeleldi ka vabal ajal. See arendab nende emakeele oskust. Lapsed proovisid luua uusi teatriliike. On plaanis jätkata Teatrikooli tegevust ka tulevikus.

5. Partnerite kaasamine

- Lapsevanemad: aitasid erinevate materjalide valmistamisel; olid aktiivsed vaatajad.
- Teater Teine Taevas: ekskursiooni korraldamine, teatri ruumide ja elukutsete tutvustamine, näidendi esitamine.
- Teiste rühmade ja lasteaedade lapsed: näidendi vaatamine, piletite ostmise.

6. Uuenduslikkus

TUNNEME ROLLE JA KOOSTÖÖD! Tänu projektile arenes lastes algatusvõime. Nad said ise midagi ära teha ja seejärel ka tulemust näha. Kindlasti kasvas ka koostöö tegemise oskus ja võime kuulata etenduse käigus tähelepanelikult oma partnerit. Lapsed jagunesid gruppidesse vastavalt oma soovile. Need, kellele meeldis õmmelda, välja lõigata, värvida jne, tegid nukke. Teistele meeldis valmistada loomi ja dekoratsioone. Igaüks teadis, et tema töö on tähtis. Laste tööd olid lastemängude jaoks kasulikud.

LÕIMUME ELUGA! Lapsed õppisid planeerima oma tegevusi ja tegutsema kooskõlastatult. Osa lapsi soovib edasi õppida teatris Teine Taevas. Osa lapsi osaleb aktiivselt Teatrikooli töös. Lapsed oskavad jaguneda tööruhmadesse.

7. Kuidas projekt propageerib ettevõtlikku ellusuhtumist

Kõik projekti tegevused propageerisid ettevõtlikku ellusuhtumist. Lapsed püüdsid planeerida oma tööd ja tegutseda iseseisvalt, lastevanemad nägid aga oma laste initsiatiivi. Lapsed õppisid säästma raha ja valmistama materjalijääkidest kasulikke asju.

8. Projekti mõju tulevikus

Lapsed tegutsevad julgelt erinevate materjalidega. See oskus on vajalik nende edaspidises koolielus. Lapsed õppisid säästlikkust. Kuna lapsed kasutasid materjalijääke, siis säästsid nad materjalide ostu raha (umbes 30 eurot).

